

Jaarstukken 2022

gemeente
Het Hogeland

Jaarverslag

Inhoudsopgave

Jaarverslag	3
Inhoudsopgave	5
Voorwoord	7
Inleiding	9
Programmaverantwoording	17
1. Veiligheid	19
2. Bereikbaarheid	24
3. Economie & Werkgelegenheid	35
4. Leefbaarheid & Voorzieningen	48
5. Sociaal Domein & Volksgezondheid	66
6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid	90
7. Burger & Bestuur	105
8. Bedrijfsvoering	109
Algemene Dekkingsmiddelen	118
Paragrafen	123
Lokale heffingen	124
Weerstandsvermogen & Risicomanagement	127
Onderhoud kapitaalgoederen	132
Financiering	140
Bedrijfsvoering	145
Wet open overheid (Woo)	154
Verbonden partijen	156
Grondbeleid	168
Aardbevingen	171
Grote Projecten	176
Crisissituaties	189
Jaarrekening	194
Balans per 31 december 2022	195
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	197
Toelichting op de balans	202
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	219
Overzicht van Lasten en Baten	222
Overzicht van incidentele Lasten en Baten	223
Toelichting Lasten en Baten	226
Begrotingsrechtmatigheid	229
WNT-verantwoording	232

EMU-saldo	234
SISA.....	235
Verklaring onafhankelijk accountant.....	250
Bestemming resultaat en aanvullende voorstellen	255
Bijlagen	256
I Verklaring van afkortingen.....	257
II Overzicht taakvelden	260
III Beleidsindicatoren	262
IV Investeringskredieten	266

Voorwoord

In dit jaarverslag ligt het resultaat van een begroting uit een andere tijd. Een andere tijd, omdat de begroting die we opstelden in 2022, gebaseerd was op een groot aantal te verwachten risico's. Vandaag de dag ziet de wereld er anders uit, in meerdere opzichten. Onze financiële positie veranderde daarin mee.

Dit jaarverslag laat zien dat we onze algemene reserve kunnen 'bijplussen' met een bedrag van ruim € 13 miljoen. Een groter overschot dan eerder verwacht, ontstaan door meerdere externe factoren in een sterk veranderde wereld. Zo ontstond door de oorlog in Oekraïne een druk op het gas. Dat maakte dat in de Eemshaven met stoom en kokend water een grote energieleverancier werd ontwikkeld die zorgde voor de aanvoer van vloeibaar gas. Ook hebben we als gemeente de vruchten geplukt van de gunstige economische groei. Het belangrijkste vliegwieltje voor ons, de Eemshaven, blijft een plek van expansie. Ook daarvan profiteert de gemeentelijke portemonnee; incidenteel met leges, structureel met een hogere belastinginkomsten.

Sinds de herindeling hebben we, om de gemeente in financiële zin op orde te krijgen, een sober financieel beleid gevoerd. Daarbij waren soms ook stevige ingrepen nodig. Ingrepen waarbij we er steeds naar gestreefd hebben onze inwoners, daar waar het kon, zoveel mogelijk te ontzien. Wij streven er naar een gemeente te zijn met een aanvaardbaar belastingniveau. Dat door externe omstandigheden onze financiële situatie onverwacht ten gunste is veranderd, zouden we graag ten goede willen laten komen aan onze inwoners. Hoe wij dat zouden kunnen doen, bespreken wij graag met u bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2023.

Ondanks deze grote financiële meevaller blijven we aandacht vragen voor het sombere financiële perspectief dat na 2026 dreigt. De effecten van een verdere doorvoering van de herijking van het gemeentefonds en een geplande wijziging in de financiering systematiek van gemeenten maken de financiële toekomst erg onzeker. De dreiging is er dus nog steeds, ondanks jaarlijkse incidentele Rijksbijdragen om 'gaten' op te vangen. Deze incidentele Rijksbijdragen hebben op de korte termijn forse resultaten opgeleverd, maar zijn geen oplossing voor het structurele probleem. Ook voor Het Hogeland blijft de uitdaging staan om de begroting sluitend te houden. Onze gemeente is hierin geen uitzondering. Andere gemeenten geven dan ook hetzelfde beeld.

Kortom: incidentele Rijksbijdragen zijn geen oplossing voor een structureel probleem. Daarom zullen wij, zelfstandig én in bredere verbanden, in 'Den Haag' blijven hameren op herbezinning. Met dat oogmerk hebben wij eind vorig jaar de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Hanke Bruins Slot, uitgenodigd voor een bezoek. Haar welwillende houding en luisterend oor stemden ons tot een zekere tevredenheid. Ook nadien komen er uit de residentie geluiden die er op wijzen dat er een kentering in het denken op stapel lijkt te staan. Mocht, onverhoopt, na 2026 toch de gevreesde 'scheur in de broek' ontstaan, dan zal dat verstrekken gevolgen voor Het Hogeland gaan hebben. U leest het in de voorliggende stukken: het onderhoudsniveau van onze civiele werken staat onder flinke druk, ondanks het feit dat er extra geld voor is vrijgemaakt. Door onder meer gestegen kosten van materialen is het steeds meer een krachtproef om dit soort basisvoorzieningen op orde te houden. Dit vraagt het uiterste van onze organisatie. Wanneer de gevreesde terugval in de te ontvangen rijksmiddelen uitkomt, dan zal de koers onherroepelijk moeten wijzigen; een perspectief dat ons zeer tegen staat.

Daaraan doen de bedragen die wij nu mogen 'bijplussen' en de verdere versterking van onze reservepositie niet af. De gemeente die in 2019 in de benen is gezet, willen we graag in de benen houden én laten groeien. Voor de gemeente als geheel, en voor de inwoners die onze gemeente vormen.

Winsum, mei 2023,

Het college van burgemeester en wethouders.

Inleiding

Samenvatting

Voor u ligt de jaarrekening en het jaarverslag over 2022. Een verslag over wederom een bijzonder jaar van onze gemeente waarin, ondanks alle belemmeringen zoals de coronacrisis en op te vangen Oekraïense vluchtelingen, er weer veel is bereikt. Daarnaast was dit het eerste jaar van ons nieuwe college. Dit heeft dit geleid tot herijking van de lopende ambities. Er ligt een goede basis om de komende jaren verder te bouwen. We hopen dat de ervaringen die we in dit verslag met u delen kunnen helpen bij de plannen in de komende nieuwe collegeperiode.

De jaarstukken bestaan, conform de voorschriften, uit het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer in 2022. Deze verantwoording vindt per programma plaats. Daarnaast wordt in de paragrafen ingegaan op diverse (grotendeels) verplichte onderwerpen.

In de jaarrekening komt o.a. het financieel resultaat aan de orde. Daar waar nodig wordt een toelichting gegeven op de gepresenteerde posten. De wijze van presenteren sluit grotendeels aan bij de begroting 2022, zoals u die in november 2021 heeft vastgesteld.

Alvorens het resultaat te benoemen is het goed een beeld te schetsen van de verwachtingen die in de loop van 2022 met u zijn gedeeld. De begroting 2022 is door u vastgesteld met een structureel overschot van ruim € 1,4 miljoen. Bij de voor- en najaarsnota is dit bijgesteld tot een overschot van ruim € 8,4 miljoen. Ten opzichte van dit verwachte resultaat valt het rekeningresultaat ca. € 8,8 miljoen voordeliger uit.

Het rekeningresultaat is dus fors. Het is daarom van belang het resultaat in perspectief te zetten. Het is immers wenselijk dat een gemeente haar beschikbare middelen zoveel mogelijk inzet om haar gewenste doelen voor de bevolking te realiseren.

Het is daarom goed om te benadrukken dat het resultaat voor het overgrote deel ontstaat door exogene factoren waar wij weinig invloed op hebben. Het rijk heeft in de diverse circulaire's in 2022 behoorlijk veel extra middelen beschikbaar gesteld voor de jaren 2022 tot en met 2025. Dit heeft u ook reeds kunnen zien in de begroting 2023 en in de najaarsnota 2022. Daarnaast zien we fors hogere leges omgevingsvergunningen uit de Eemshaven als gevolg van enkele grote objecten. Tenslotte is ook inzet van de stelpost OZB inkomsten voor het afdekken van het risico op schommelingen in de WOZ waarde van niet woningen in de Eemshaven niet nodig gebleken.

Met het bovenstaande kan het overgrote deel van het overschot worden verklaard. We zien echter ook dat een bescheiden deel van het resultaat wordt veroorzaakt door veel kleinere overschotten op de reguliere budgetten. Deze lopen door de hele begroting heen. Dit hangt samen met de relatief grote onderbezetting van onze formatie als gevolg van ziekte en vacatures. Met de huidige bezetting zien we dat het niet op alle plaatsen lukt de plannen en ambities in de volle omvang en in de gewenste snelheid te realiseren.

In uw raadsvergadering van 8 maart 2023 jongstleden heeft u besloten om per saldo ca. € 3,8 miljoen budget over te hevelen van 2022 naar 2023. Deze middelen vindt u uiteraard terug als overschot in deze rekening en wordt bij de bestemmingsvoorstellen gereserveerd voor de daaraan gekoppelde uitgaven die in 2023 nog plaatsvinden. Voor uw beeld moet de budgetoverheveling worden gecorrigeerd op het daadwerkelijke resultaat.

In onderstaande tabel ziet u samengevat de verhouding tussen het verwachte saldo na de najaarsnota, de budgetoverheveling en het daadwerkelijk en dus te verklaren resultaat:

Te verklaren resultaat 2022 (bedragen x € 1000,-)	
Prognose na de Najaarsnota	8.429
Budgetoverheveling per saldo	3.847
<i>Prognose na budgetoverheveling</i>	<i>12.276</i>
Werkelijk Resultaat	20.342
Te verklaren	8.066

In de onderstaande tabel hebben we de belangrijkste onderliggende oorzaken van de afwijking op het verwachte resultaat op hoofdlijnen gepresenteerd. Voor een gedetailleerde beschrijving van de verschillende voor- en nadelen verwijzen wij u naar de analyses die bij de programma's zijn opgenomen.

In grote lijnen ziet u dat de belangrijkste voordelen bestaan uit een hogere Algemene Uitkering, een overschot op de vergoeding voor de opvang van Oekraïners en hoger uitvallende leges door omgevingsvergunningen voor enkele grote objecten in de Eemshaven.

Tegelijkertijd zien we dat er ook een aantal negatieve afwijkingen zijn. Daarvan is de lagere vrijval van de pensioenvoorziening van (voormalige) bestuurders de grootste.

We zien dat de genoemde grote brokken van het resultaat een incidenteel karakter hebben. In de kleinere afwijkingen zitten mogelijk ook structurele effecten. Die betrekken we bij de beoordeling van de budgetten in de komende voorjaarsnota. Wanneer deze aanleiding geven om budgetten mogelijk iets neerwaarts bij te stellen, dan zullen we dat aan u voorstellen.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

**(I) heeft een incidenteel karakter/ (S) heeft een structureel karakter*

Verklaring resultaat 2022 <i>Bedragen x € 1.000,-</i>	
Voordelen:	
Algemene uitkering (I)	1.759
Opvang Oekraïners (I)	2.136
Kapitaallasten/treasury (I)	525
Stelpost OZB Niet Woningen (I)	1.000
Leges omgevingsvergunningen (I/S)	1.571
SPUK sport (I/S)	192
Inkomensregelingen (I)	78
Minimabeleid (S)	88
Bijzondere bijstand (I)	69
Arbeidsparticipatie (I)	343
WSW (incl. I&D) (I/S)	349
CJG (S)	85
WMO (woningaanpassingen) (I)	200
Subsidies Dorpshuizen (I/S)	75
Subsidies Jeugdsozen (I)	50
Onderhuishuisvesting (I)	288

Verkoop grond (I)	400	
Omgevingswet (I)	174	
Automatisering (I)	142	
Facilitair (S)	151	
Cursus en opleiding (I/S)	133	
Verhuur (I)	134	
Overhead (I)	168	
Begraafrechten (I)	145	
Dividend (I)	108	
Dubieuze debiteuren (I)	106	
Onvoorzien (I)	100	
Overige afwijkingen per saldo (I/S)	356	
Totaal voordelen:		10.925
<i>Nadelen:</i>		
Lagere vrijval pensioenvoorziening bestuurders (I)	-1.054	
Voorziening boekverlies verkoop gemeentehuis Bedum (I)	-600	
Verrekening voorgaande boekjaren (m.n. BTW) (I)	-403	
Energietoeslag 2022	-403	
Verhuur sportaccommodaties (I)	-199	
BTW en overhead Riolen (I)	-200	
Totaal nadelen		-2.859
Voordeel t.o.v. begroot		8.066

Niet alle posten lichten we in deze inleiding toe. Een aantal grotere afwijkingen willen we er echter wel uitlichten.

Algemene Uitkering

De uitkomsten van de decembercirculaire gaven een positiever beeld dan we tot dat moment in de begroting (o.b.v. de meicirculaire) hadden voorzien. Dit voordeel is ca. € 1,8 miljoen. Een groot deel van deze extra middelen betreffen taakmutaties, waar de 'Energietoeslag' het meest van in het oog springt. In de besluitpunten van deze rekening stellen we voor de onderstaande taakmutaties uit de circulaire te reserveren voor uitvoering in 2023.

Resultaatsbestemmingen taakmutaties		
Energietoeslag		€ 590.340
Bijzondere Bijstand/Vroegsignalering		€ 70.779
Versterking Sociale Basis		€ 37.108
Totaal bestemming taakmutaties		€ 698.227

Energietoeslag: Het kabinet heeft als prioriteit om mensen met een laag inkomen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening. De energietoeslag bedroeg voor het jaar 2022 € 1.300 voor mensen met een inkomen van 120% van het sociaal minimum of minder. Voor het jaar 2023 is besloten nogmaals € 1.300 aan deze doelgroep uit te keren. Gemeenten hebben onder de huidige wetgeving de tijd om de toeslag tot 1 juli 2023 uit te keren. Het ontvangen bedrag van ruim € 1 mln., betreft een voorschot op de uit te keren energietoeslag voor 2023. Wij stellen daarom voor deze middelen via de resultaatbestemmingen te reserveren voor uitvoering in 2023. Voor het jaar 2022 zien we dat de middelen die van het Rijk komen niet toereikend zijn om de kosten van de Energietoeslag te dekken.

Hierdoor ontstaat in 2022 een tekort van ruim € 4 ton. Richting het ministerie hebben we dit aanhangig gemaakt, om zo te proberen aanvullende middelen beschikbaar te krijgen.

Bijzondere bijstand/Vroegsignalering: Wij hebben in de decembercirculaire incidentele middelen ontvangen voor bijzondere bijstand en vroegsignalering. Deze middelen zijn bestemd om zowel via vroegsignalering als bijzondere bijstand gerichte hulp te bieden. Wij stellen voor deze middelen te reserveren voor tijdelijke extra formatie voor de uitvoering van vroegsignalering in 2023.

Versterking sociale basis: In de decembercirculaire hebben we tevens middelen ontvangen ter bevordering van de vitaliteit en gezondheid van ouderen, waardoor zij beter, langer en meer kunnen participeren in de samenleving. Dit maakt deel uit van het programma Transformatie Sociaal Domein. Een voorstel voor het uitvoeringsplan volgt bij de voorjaarsnota 2023.

Wij stellen voor de bovenstaande drie onderdelen uit de decembercirculaire te bestemmen voor de uitvoering van het genoemde doel in 2023. De resterende positieve effecten van de decembercirculaire komen ten goede aan het rekeningresultaat. De twee grootste posten betreffen de compensatieregeling Voogdij 18+ en een compensatie voor de inkomstenderving bij gemeenten als gevolg van Covid 19. Dit betreft compensatie van reeds gemaakte kosten.

Opvang Oekraïners

Op basis van de normvergoeding voor de opvang van Oekraïners hebben wij ruim € 4,1 miljoen ontvangen. De werkelijke kosten voor de opvang van Oekraïners zijn in 2022 ca. € 2 miljoen lager geweest dan de normvergoeding die hiervoor is ontvangen.

Het voordelige saldo komt doordat wij de opvang voor de Oekraïners anders georganiseerd hebben dan veel andere gemeenten. Wij huren veel (sloop) woningen, maken gebruik van onze eigen gebouwen en huren een voormalig wooncentrum. Hierdoor zijn onze Oekraïners erg zelfstandig en hebben relatief weinig begeleiding nodig. Wij kunnen het redden met 3 locatie managers en 1 woonbegeleider/tolk. Daarnaast hebben we een klusjesman in dienst. Deze personen zijn voornamelijk bij ons in dienst/gedetacheerd.

Veel gemeenten hebben grootschalige opvang met 24 uur per dag beveiliging. De locatiemanagers en woonbegeleider zijn vaak aanwezig van 8 tot 22 uur en worden extern ingehuurd. Daarna zijn er 2 personen die piket draaien voor alle opvang binnen het Programma. Dit is bij ons niet het geval.

Ook verzorgen wij de inrichting (vaak goede tweedehands spullen) van de woningen, kleine verbouwingen en de eventuele verhuizingen. De spullen verhuizen mee als er verhuist moet worden. We zien relatief weinig wisselingen in de personen die bij ons wonen. Veel van de Oekraïners wonen inmiddels al een jaar bij ons.

Daarnaast hebben wij de organisatie van de opvang intern geregeld. Bij andere gemeenten is het soms zo dat dit in zijn geheel is uitbesteed. Ook de locatiemanagers zijn sinds het begin steeds dezelfde personen, hierdoor kennen zij alle Oekraïners en is het vertrouwen groot. En kan er snel worden ingegrepen als er wat aan de hand mocht zijn.

In de toegerekende kosten is geen overhead opgenomen, aangezien deze op het taakveld 'overhead' worden verantwoord. Op basis van ons gebruikelijke overheadpercentage komen wij op ruim € 300.000 aan overheadkosten. Rekening houdend met de overhead resteert er een overschot van ruim € 1,8 miljoen. Wij stellen voor de niet bestede middelen te bestemmen in een nieuw te vormen reserve voor de opvang van vluchtelingen.

Dit geld hebben we onder andere nodig de volgende kosten, die naast de reguliere kosten nog op ons af komen:

- We zijn nu bezig om het programma en de onderliggende projecten in regelen. Hier worden nog kosten voor in rekening gebracht. Ook op personeelsniveau komen er nog kosten aan.
- We verwachten nog een hoge rekening voor de energielasten van de huisjes in Lauwersoog.
- We zijn bezig met een aantal flexwoningen die in eerste instantie voor Oekraïners gebruikt zullen gaan worden. Ook dat vraagt de nodige financiën.

Kapitaallasten/Treasury

Bij de voorjaarsnota hadden we reeds een voorzichtige inschatting gemaakt van de onderuitputting op de kapitaallasten. Deze ontstaat doordat niet alle investeringskredieten in een jaar volledig worden ingezet, of doordat een investeringskrediet wordt afgesloten en het krediet nog niet volledig is besteed. In aanvulling op het effect van de voorjaarsnota, vallen de kapitaallasten en treasurykosten nog iets lager uit. Dit heeft te maken met lagere rentekosten op onze lening portefeuille en op het financieringstekort.

Stelpost OZB opbrengsten niet Woningen

Vanwege het soms grillige karakter van de gerealiseerde areaaluitbreiding in de Eemshaven, heeft u in de begroting 2022 besloten een stelpost van € 1 miljoen op te nemen om mogelijke effecten van afwijkingen in de verwachte areaaluitbreiding op te kunnen vangen. Het afgelopen jaar geeft de OZB echter geen significante afwijking ten opzichte van de begroting. De opgenomen stelpost hoefde daardoor niet ingezet te worden.

Voor de begroting 2023 heeft u overigens besloten om deze stelpost een breder doel te geven. Ook de mogelijke effecten op de leges als gevolg van de invoering van de omgevingswet zouden met deze stelpost opgevangen kunnen worden. Het is daarom van belang deze stelpost ook voor de komende jaren te handhaven.

Leges omgevingsvergunningen

Onder andere de verstevigingsopgave, maar ook de stijging in het nieuwbouw volume leidt tot meer legesinkomsten omgevingsvergunningen. In de Najaarsnota 2022 is reeds € 1,75 miljoen aan extra leges omgevingsvergunningen geraamd. De ontwikkelingen gaan echter door en door de vestiging van enkele grote bedrijven in de Eemshaven en het hogere aantal verleende vergunningen vallen de legesinkomsten nog eens €1,6 miljoen hoger uit. Bovenstaande laat vooral zien hoe moeilijk het is om deze leges realistisch te ramen.

Wij concluderen wel dat extra inkomsten ramen als gevolg van de doorontwikkeling van de Eemshaven en straks de Oostpolder een logische stap lijkt. Daarbij moeten we wel in ogenschouw nemen dat de provincie vaak het bevoegd gezag is voor de omgevingsvergunning van nieuwe bedrijven. Ook de invoering van de omgevingswet zal een negatieve invloed op onze legesinkomsten hebben. Bij de voorjaarsnota 2023 komen wij derhalve terug op een mogelijke bijstelling van de ramingen.

SPUK Sport

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de BTW die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen toch te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK). Op basis van verwachte investeringen in de sportaccommodaties kan een aanvraag worden ingediend. De regeling is overigens van tijdelijke aard en loopt tot en met 2023. In 2022 hebben wij ca. € 192.000 ontvangen in dit kader.

Arbeidsparticipatie

Op het terrein van arbeidsparticipatie is een overschot ontstaan van ca. € 343.000. Achterliggende oorzaak zit vooral in de hoge caseload per medewerker. Om de middelen wel voor arbeidsparticipatie

beschikbaar te houden, stellen wij voor deze middelen te bestemmen voor uitvoering van het participatiebeleid in 2023.

WSW

Op het terrein van de begeleide participatie (Ability-Industrie & Diensten) zien we per saldo een voordelig resultaat van ca. € 350.000. Dit heeft voornamelijk te maken met lagere salarislasten voor de WSW'ers als gevolg van uitstroom. In het traject naar de omvorming naar het ontwikkelbedrijf, zullen we ook dieper ingaan op de personele component die hiermee gemoeid gaat.

WMO woningaanpassing

De uitgaven voor woningaanpassingen laten jaarlijks behoorlijke fluctuaties zien. Dat heeft vooral te maken met het feit dat enkele grote woningaanpassing een grote invloed op het beschikbare budget kunnen hebben. We zien dat de uitgaven voor woningaanpassing in 2023 ca. € 200.000 lager zijn uitgevallen dan we hadden begroot.

Onderwijshuisvesting

In het afgelopen jaar heeft het ministerie besloten dat de versterkingsopgave van de scholen via een SPUK (Specifieke Uitkering) wordt uitgekeerd en via de SISA verantwoord moet worden. Dat leidt ook tot een andere administratieve verwerking. De geraamde dotatie aan de reserve onderwijshuisvesting vanuit middelen die we ontvangen uit het rijk kan daarom vervallen. Over de jaren heen heeft dit geen financieel effect, maar leidt nu wel tot een voordelig effect in de rekening.

Verkoop grond

Er zijn meer kavels verkocht buiten de lopende grondexploitaties dan begroot. Dit geldt zowel voor bedrijventerreinen als overige stukken grond. Een groot deel hiervan betreft grondverkoop in het kader van de Laan Zuid te Warffum (fase 1). Deze grondexploitatie is reeds afgesloten, waardoor de opbrengst in de gemeentelijke exploitatie landt.

Facilitair

Op het terrein van facilitair zien we op zich een bescheiden overschot van ca. € 151.000. Dit komt door lager uitvallende kosten voor verschillende onderdelen. Zo zien we dat door toenemende digitalisering de portokosten afnemen en dat we minder uitgaven hebben voor vakliteratuur. Ook voor kantoorbenodigdheden en voedingsmiddelen en dranken vallen de kosten lager uit. Dit heeft ongetwijfeld ook te maken met het inmiddels ingevoerde hybride werken.

Pensioenvoorziening bestuurders

Elk jaar wordt de voorziening voor de pensioenverplichtingen van onze (voormalige) bestuurders op basis van een actuariële berekening herijkt. Dit gebeurt op basis van actuele levensverwachtingen en rente ontwikkelingen. In verband met de stijgende rente hebben we op aangeven van onze accountant bij de najaarsnota reeds een globale doorrekening van de verwachte vrijval van de voorziening laten uitvoeren. Het ABP heeft daarna echter besloten tot een indexering van de pensioenen met bijna 12%. Deze indexering werkt uiteraard door in de wethouderspensioenen en daarmee ook in de stand van de voorziening per 31-12-2022. De vrijval valt daardoor fors lager uit dan we bij de najaarsnota hebben opgenomen.

Voorziening boekverlies gemeentehuis Bedum

U heeft eerder besloten tot de verkoop van ons voormalige gemeentehuis te Bedum. Hiermee kunnen we exploitatielasten besparen. Hoewel, op het moment van schrijven, de verkoop nog niet afgerond is, moeten we conform de voorschriften wel reeds voorzien in een eventueel verwacht boekverlies. De procedure voor de verkoop heeft inmiddels plaats gevonden, zodat er meer zicht is op het verwachte boekverlies. Wij houden rekening met een boekverlies van ca. € 600.000.

Verrekening voorgaande Boekjaren

In het afgelopen jaar zijn de BTW suppleties over de oude boekjaren tot en met 2019 afgerond en bij de belastingdienst ingediend. Inclusief rente effecten is de te betalen BTW iets hoger uitgevallen dan hetgeen we op de balans hadden gereserveerd.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de verschillen tussen de realisaties en de begroting en een inhoudelijk verslag van hetgeen in 2022 is bereikt en is uitgevoerd, verwijzen wij u naar de verschillende programmaverantwoordingen in het jaarverslag.

Overige aandachtspunten

Naast de hierboven beschreven verklaringen van de verschillen zijn er ook een aantal onderwerpen die per saldo geen verschil veroorzaken in het rekeningresultaat, maar die wij op deze plek wel graag willen benoemen.

WMO/Beheersmaatregelen Jeugdzorg/Beschermd wonen

In deze jaarstukken zien we op diverse terreinen binnen het Sociaal Domein dat de kosten lager uitvallen dan we bij de najaarsnota hebben voorzien.

Op het vlak van Beschermd wonen hebben we middelen ontvangen van centrumgemeente Groningen. In de begroting was dit budgetneutraal opgenomen. Vanwege de overgang van cliënten naar de Wet Langdurige Zorg (Wlz) was onduidelijk wat het financiële effect hiervan zou zijn.

De begroting van de jeugdzorg is gebaseerd op de werkelijke uitgaven. Hierin is de administratieve verwerking van het woonplaatsbeginsel nog niet volledig verwerkt. Dit heeft geleid tot een voordeel van € 765.000.

In het kader van de beheersmaatregelen in de jeugdzorg wordt o.a. geïnvesteerd in preventie, algemene voorzieningen, basisondersteuning en vormen van ondersteuning op school, met als doel de inzet van individuele- en gezinsbegeleiding te verminderen. Deze zijn nog niet volledig ingevoerd.

Voor wat betreft de WMO zien we een overschot op met name de begeleiding 18+. Dit is echter een zeer omvangrijk budget waar een marginale afwijking direct een behoorlijke financiële impact heeft.

Het voordeel op de genoemde onderdelen binnen het Sociaal Domein bedraagt ruim € 1,8 miljoen. Dit bedrag hebben we gedoteerd aan de bestemmingsreserve sociaal domein. De reserve Sociaal domein komt daarmee op bijna € 5,3 miljoen. Bij de voorjaarsnota 2023 doen wij u voorstellen in het kader van de transitie van het Sociaal Domein, die ook extra kosten met zich mee zal brengen. Wij stellen u voor om bij de voorjaarsnota een integrale afweging te maken over het saldo van de bestemmingsreserve en de benodigde middelen in het kader van de transitie.

Resultaatsbestemmingen

In de besluitpunten van deze rekening vindt u diverse resultaatsbestemmingen terug. Een aantal resultaatsbestemmingen hangen samen met ontvangen rijksmiddelen die we voor bepaalde doelen hebben ontvangen en die we daar ook graag voor in willen zetten. Een aantal daarvan zijn reeds in deze inleiding benoemd. Deze resultaatsbestemmingen betreffen:

- Opvang Oekraïners/vluchtelingen;
- Arbeidsparticipatie;
- Energietoeslag;
- Bijzondere bijstand;
- Versterking sociale basis.

Daarnaast heeft u ons bij de najaarsnota 2022 een drietal moties meegegeven. Deze betreffen:

- Verduurzaming sport- en cultuurvoorzieningen;
- Knelpunten leefbaarheid Hogelandster dorpen;
- Steun woningbouw en leefbaarheid in kleine kernen.

Op het moment dat deze jaarstukken zijn samengesteld, zijn de voorstellen nog niet zover uitgewerkt dat een voorstel voor een bestemming van een deel van het resultaat op zijn plaats is. Wij zullen u daarom separaat, maar in dezelfde raadsvergadering als waarin de jaarstukken worden behandeld, voorstellen voorleggen die invulling geven aan uw moties. Deze zullen dan vergezeld gaan van een begrotingswijziging, die gedekt kan worden uit de Algemene Reserve.

Naast de beschreven lijn van het rekening resultaat is uiteraard onze financiële positie van groot belang. Cruciaal in dit beeld is ons weerstandsvermogen. Bij de begroting 2023 meldden wij u reeds de positieve ontwikkelingen in ons weerstandsvermogen. Deze ontwikkeling zet zich met het gepresenteerde rekeningsaldo door.

Tijdens het proces van het opstellen van de jaarstukken is het weerstandsvermogen weer onderworpen aan een herijking. Het weerstandsvermogen is immers geen statisch geheel. De risico's veranderen in de loop van de tijd, maar ook de stand van de Algemene Reserve is aan verandering onderhevig, als gevolg van de verschillende ontwikkelingen.

In de voorliggende stukken zien wij dat het benodigde weerstandsvermogen, als gevolg van de herijking van de risico's, is gedaald van € 8,6 miljoen in de begroting 2023, naar € 7,8 miljoen in deze jaarstukken. Voor wat betreft onze beschikbare weerstandscapaciteit zien we dat deze is toegenomen naar bijna € 28,2 miljoen. Dit is uiteraard het gevolg van het positief uitvallende rekeningresultaat over 2022. Daarmee blijven we ruimschoots boven de minimale ratio voor het weerstandsvermogen dat is gesteld op 1.

Wij stellen u voor:

1. Het jaarverslag en de jaarrekening 2022 met een positief resultaat van € 20.342.008 vast te stellen;
2. Een bedrag van € 3.846.650 te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden 2023, conform uw besluit van 8 maart 2023;
3. Een bestemmingsreserve 'Opvang Vluchtelingen' te vormen;
4. Een bedrag van € 1.831.000 te bestemmen voor de reserve 'Opvang Vluchtelingen';
5. Een bedrag van € 343.000 te bestemmen voor 'Arbeidsparticipatie';
6. Een bedrag van € 1.010.340 te bestemmen voor de uitbetaling van de Energietoeslag in 2023';
7. Een bedrag van € 70.779 te bestemmen voor 'Bijzondere Bijstand';
8. Een bedrag van € 37.108 te bestemmen voor 'Versterking Sociale Basis';
9. Om het saldo van de punten 1 tot en met 8 ad € 13.203.131 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Programmaverantwoording

1. Veiligheid

Omschrijving

Binnen het programma Veiligheid richt de aandacht zich op een van de kerntaken van de gemeente: regie voeren op lokale veiligheid met het oog op een veilige en leefbare omgeving. Deze aandacht voor openbare orde en veiligheid vraagt om inzet voor de brandweezorg, de crisisbeheersing, maar ook aandacht voor de naleving van regelingen, zoals de Algemene plaatselijke verordening. Het werk kenmerkt zich door samenwerking, zowel intern als extern. Zo werken we samen met andere gemeenten binnen de Veiligheidsregio Groningen op het gebied van brand- en rampenbestrijding. Politie en justitie zijn ook belangrijke samenwerkingspartners. Verder zorgt de gemeente voor preventieve maatregelen en wordt er opgetreden tegen overlast en overtreding van de regels.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

Beleidskader

De belangrijkste lokale regeling op het terrein van veiligheid is de Algemene Plaatselijke Verordening. Deze is bij de start van onze gemeente door uw raad vastgesteld en wordt jaarlijks geactualiseerd. Verder is in 2020 het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 vastgesteld. Voor de uitvoering van dit beleid wordt gewerkt met het Uitvoeringsplan Veiligheid. In 2023 staat de evaluatie daarvan gepland.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Verwijzingen Halt *	<i>Aantal per 10.000 jongeren</i>	100	80
Winkeldiefstallen	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	0,5	2,1
Geweldsmisdrijven	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	2,7	4,3
Diefstallen uit woning	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	0,6	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	5,6	6,7

* Let op: In absolute zin gaat het in Het Hogeland om 36 jongeren die in 2021 zijn doorverwezen naar Halt.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Crisisbeheersing

Crisisbeheersing is een taak die de Groninger gemeenten regionaal georganiseerd hebben bij de Veiligheidsregio Groningen. We werken samen en dat betekent dat vanuit de verschillende gemeenten daarvoor aangewezen medewerkers een rol hebben bij een crisissituatie. Dat vraagt tijd en inzet voor opleiding, training en oefening. Zo kan een adequaat functionerend crisisteam worden ingezet binnen de eigen gemeente of elders in de provincie Groningen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Goed voorbereid zijn en blijven als het gaat bestrijding van incidenten, rampen en crisis.	• De bemensing vanuit onze organisatie is zo goed als op orde met het accent op specialisme en professionaliteit. • De eigen medewerkers met een rol in de crisisorganisatie volgen op regelmatige basis opleidingen, trainingen en oefeningen die door de Veiligheidsregio worden georganiseerd en gefaciliteerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Door corona hebben de opleidingen en trainingen (OTO) onder druk gestaan. Momenteel wordt gewerkt aan herstel en doorlopende werving. Het management is betrokken bij de werving van personen met betrekking tot het innemen van een rol in de crisisbeheersing.

Brandweezorg

De brandweertaak ligt volledig bij de Veiligheidsregio Groningen (VRG). Verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor personeel en materieel liggen bij de dit samenwerkingsverband.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Een goede brandweezorg in de gemeente Het Hogeland.	• Wij werken samen met de Brandweer voor wat betreft het beoordelen van de OZEB-locaties.
»	Een risico gestuurde brandweerorganisatie.	• Wij hebben verder gewerkt aan het vergroten van het brandveiligheidsbesef van inwoners en instellingen/bedrijven in onze gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er wordt overleg gevoerd met de VRG in diverse verbanden. Belangrijk zijn daarin voor Het Hogeland het Algemeen Bestuur en de Brandweeradviscommissie waarin de burgemeester zitting heeft.

Openbare orde en veiligheid

Veiligheid is voor de lokale overheid een belangrijke taak. Inwoners en ondernemers hechten veel waarde aan een veilige, leefbare en prettige omgeving. Veiligheid gaat onder meer over het tegengaan van overlast en vernielingen, over openbare orde, drugsbeleid en jeugdbeleid. Dit vraagt zowel om preventie als repressie. Binnen het veiligheidsdomein is een groot aantal partners actief, ieder met eigen kennis, expertise en bevoegdheden. Samenwerking met de vele ketenpartners is daarbij van cruciaal belang. De gemeente speelt in dit brede speelveld een regisserende rol om zo de verantwoordelijkheid voor openbare orde en veiligheid waar te maken.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Project ondermijning in de havens.	• In samenwerking met het RIEC en gemeente Eemsdelta wordt ingezet op de aanpak van ondermijning in de zeehavens. Er is behoefte aan meer zicht en een gestructureerde werkwijze. In de vorm van een project wordt hieraan gewerkt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 is structurele financiering vanuit het RIEC gekregen met betrekking tot Ondernijning Zeehavens voor de gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta. Begin februari 2023 is aan uw raad een presentatie gegeven over Veiligheid in Het Hogeland. Door onderbezetting van het team staat de totstandkoming van een integraal veiligheidsbeleid voor 2023 op de rol.

Actuele problematiek, zoals bijvoorbeeld de situatie in de Marnewaard, wordt in samenwerking met boa's en toezichthouders besproken en zo mogelijk opgepakt.

Risico's per programma

Risico's beleid

Het grootste deel van dit programma wordt gevormd door de bijdrage aan de Veiligheidsregio Groningen. De Veiligheidsregio voert binnen het veiligheidsdomein diverse taken uit voor de gemeente. Door deze werkwijze heeft de gemeente minder invloed op de uitgaven rondom veiligheid. Daarnaast hebben we als één van de vele deelnemers een beperkte invloed op de totale begroting van de Veiligheidsregio.

Risico's bedrijfsvoering

De omvang van de ambtelijke capaciteit op het terrein van OOV is beperkt. Dat maakt de uitvoering van het Programma Veiligheid kwetsbaar. Tegelijk levert de beperkte capaciteit ook risico's op om de basis op orde te hebben en te houden. Juist het taakveld Openbare orde en Veiligheid wordt gekenmerkt door onvoorspelbare, niet planbare en acute operationele en tactische inzetbehoefte. Er is een tekort aan personele capaciteit op het onderdeel ondernijning. Juist een speerpunt vanuit het integraal veiligheidsbeleid.

Ontwikkelingen

In het Integraal Veiligheidsbeleid is het thema 'Ondernijning' aangewezen als een van de prioriteiten. Ondernijning valt samen te vatten als de pogingen van de georganiseerde criminaliteit om voor illegale praktijken gebruik te maken van legale methoden en diensten, zoals vergunningen, distributie en huisvesting. Op deze manier wordt het lokale gezag ondermijnd, verslechtert de veiligheid en leefbaarheid en levert het schade op voor ondernemers. Op deze onderwerpen wordt al ingezet, bijvoorbeeld door het sluiten van drugspannen. Het is echter een breed en wijdivertakt fenomeen, dat in de komende tijd steeds meer aandacht vraagt. Belangrijk om op te merken is dat de aanpak van ondernijning een kwestie is van lange adem en van intensieve samenwerking met ketenpartners.

Beheersmaatregelen

Ten aanzien van het beleid en de financiële bijdrage aan de VRG zijn we als gemeente gebonden aan de overeengekomen verdeelsleutel. We monitoren de uitgaven van de VRG om vragen te kunnen stellen indien bijzonderheden geconstateerd worden. Ten aanzien van de bedrijfsvoering trachten we zaken efficiënt(er) te doen en de inzet in te zetten daar waar de prioriteit het hoogst is. Op het thema ondernijning is er structurele inhuur mogelijk van 0,85 fte door aanboring van gelden vanuit het RIEC. Daarbovenop is formatie nodig voor het thema in het algemeen. Dit zal op basis van een eerdaags te presenteren onderzoek wellicht landen in de voorjaarsnota. Ook in verdere samenwerking met onder meer het RIEC trachten we de personele capaciteit te vergroten.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Veiligheidsregio Groningen (VRG)

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Veiligheid (x €1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	5.347	9.660	7.765	1.895	V
Baten	0	4.205	4.469	-264	V
Saldo programma	5.347	5.456	3.296	2.159	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Geen mutaties					

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2022
Veiligheid		
Opvang Oekraïense vluchtelingen		2.045
Toezicht en handhaving controle corona toegangsbewijs (CTB)		26
Opvang Marnewaard		190
	<i>Totaal</i>	2.262
Incidentele baten		2022
Veiligheid		
Rijksbijdrage opvang Oekraïense vluchtelingen		4.181
Rijksbijdrage naleving controle corona toegangsbewijs (CTB)		26
Opvang Marnewaard		190
	<i>Totaal</i>	4.397

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

		Voordeel/ Nadeel
-	Salarissen, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	66 V
-	De werkelijke kosten voor de opvang van Oekraïners zijn lager dan de normvergoeding die hiervoor is ontvangen. Op basis van de toegerekende uren is ook de overhead extracomptabel toegerekend aan	1.656 V

	deze post, dit bedrag (€ 305.000) is gestort in de bestemmingsreserve frictie personeel. Voorgesteld wordt het overschot te bestemmen in een nieuwe reserve voor de opvang van vluchtelingen. (zie ook baten)		
-	De kosten die we maken in het kader van de opvang van vluchtelingen in de Marnewaard kunnen we declareren bij het COA. We hebben ten opzichte van de raming € 60.000 minder aan kosten gemaakt dan verwacht, dit is een voordeel.	60	V
-	Vanuit de coronamaatregelen hebben wij middelen geraamd voor de handhaving van het Coronatoegangsbewijs (CTB). Dit wordt gedekt uit een bijdrage van het rijk. Omdat de maatregelen met betrekking tot corona niet meer gelden hebben we geen uitgaven meer op dit terrein en ontvangen we dus ook geen vergoeding.	157	V
-	Overige afwijkingen	44	N
	Totaal	1.895	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Normvergoeding opvang Oekraïners. Op basis van de aantallen en de normvergoeding ontvangen we meer voor de opvang van de Oekraïners dan bij de NJN werd verwacht.	481	V
-	CTB; zie lasten	157	N
-	Omdat we minder kosten hebben gemaakt (zie lasten) kunnen we ook minder declareren. Aan de batenkant leidt dan tot een nadeel.	60	N
-	Overige afwijkingen	0	
	Totaal	264	V

2. Bereikbaarheid

Omschrijving

Binnen het programma Bereikbaarheid ligt de focus op de inrichting, het gebruik en het beheer van de openbare ruimte. We beschrijven hieronder wat we wilden bereiken en wat we hebben gedaan aan de inrichting en het beheer van de wegen, de openbare verlichting, civiele constructies (zoals bruggen, beschoeiingen, kademuren, steigers, tunnels, duikers et cetera), havens en het openbaar vervoer. Alles gericht op een goede en veilige bereikbaarheid van onze gemeente.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen

Beleidskader

In 2021 zijn diverse beleidsplannen vastgesteld, deze zijn in 2022 uitgewerkt naar onderhoudsplannen voor 2023. Dit onderwerp is verder uitgewerkt in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Daarnaast is gewerkt aan de Mobiliteitsvisie, die naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023 wordt vastgesteld.

Aanwezige vastgestelde documenten:

- Ambitiedocument verkeer, vervoer en mobiliteit;
- Ambitiedocument infrastructuur;
- Visiedocument gemeente Het Hogeland;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Wegen 2021 tot en met 2025;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Civiele Constructies 2021 tot en met 2025;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Verlicht 2021 tot en met 2025;
- Havenbeheersverordening Lauwersoog.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
N.v.t.			

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Verkeersveiligheid

Het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 gaat uit van een cultuuromslag door meer te sturen op mogelijke risico's en bevat dus een proactieve aanpak met behulp van verzamelde data. Verkeersveiligheid en het beperken van het aantal slachtoffers blijft een belangrijk maatschappelijk thema. Naast een veilige weginrichting blijft ook voorlichting en educatie van belang. Jaarlijks worden via Verkeerswijzer Groningen diverse lesprogramma's aangeboden. In onze gemeente is sprake van een grote agrarische bedrijvigheid. Daarom besteden we extra aandacht aan verkeersveiligheid in combinatie met agrologistiek.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Een uniforme uitstraling en een eenduidige lijn voor de inrichting van schoolzones.	Het beleid rondom de schoolomgeving is in concept gereed, maar moet nog worden vastgesteld door ons college. Er is een begin gemaakt met het opstellen van prioritering. Bij nieuwe en bij versterkte scholen wordt de inrichting van de schoolomgeving reeds meegenomen conform het opgestelde concept-beleid. Voorbeelden zijn de omgeving van de "Togtemaarschool" in Bedum en het Kindcentrum in Warffum.
»	Beperken van het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers.	Het Mobiliteitsplan is in zoverre gereed dat het binnen afzienbare tijd ter inzage kan worden gelegd. Daarna wordt de visie door uw raad vastgesteld. Met het Mobiliteitsplan kan gestructureerd worden gewerkt aan het verder beperken van het aantal verkeersslachtoffers.
»	Een heldere en herkenbare inrichting van komgrenzen, 30 km/u-zones en kruisingsvlakken binnen alle kernen.	Concept plan is gereed. Moet nog worden vastgesteld door ons college. Als pilot is voor Oudeschip al een plan gemaakt.
»	Een veilige en bereikbare omgeving die tegemoetkomt aan de vitaliteit en zelfredzaamheid van ouderen.	Dit onderwerp wordt verwerkt bij het opstellen en implementeren van een handboek openbare ruimte. Dit gebeurt aan de hand van kaders uit het vastgestelde Beleidsplan Wegen en het binnenkort vast te stellen Mobiliteitsplan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het verkeersbeleid van de vier voormalige gemeenten is geharmoniseerd tot een nieuw verkeersbeleid. Dit wordt verder uitgewerkt in het Mobiliteitsplan "Mobiliteit in Het Hogeland" die later dit jaar aan u ter vaststelling wordt voorgelegd. Deze visie geeft handvatten om beleidsstukken aan op te hangen en verder uit te werken. Deze stukken worden vervolgens doorvertaald in uitvoeringsplannen, waardoor er ook daadwerkelijk gewerkt kan worden aan een verkeersveilige omgeving.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	2021	Beoogd 2022	2022
Afname agro logistieke knelpunten	-	-	-
Aantal getroffen maatregelen ter bevordering van de agrologistiek	0	5	5
Uitbreiding 30 - en 60 km/uur zones	-	5	5
Invoering schoolzones	-	4	4
Herinrichting overgang bebouwde kommen	-	5	6
Aantal ongevallen waar slachtoffers ontstaan:			
- ongevallen met gewonde slachtoffers	29	*	51
- ongevallen met dodelijke slachtoffers	2		4
Aantal afgenomen educatieve projecten bij Verkeerswijzer Groningen	Vanwege COVID-19 zijn er weinig	*	228

	projecten uitgevoerd		
Aanpak onveilige verkeerssituaties en -locaties	Niet bekend	*	1 **

* Ambitie moet nog uitgesproken worden in de vast te stellen mobiliteitsvisie.

** Herinrichting Wehe-den Hoorn-Leens-Ulrum afgerond.

Fiets

De fiets zal in de toekomst een steeds belangrijkere rol vervullen. In de verbinding tussen de kernen in onze gemeente, maar ook met de omliggende gemeenten, zoals de stad Groningen. De populariteit van het fietsen neemt toe door de komst van elektrische fietsen en speedpedelecs. Hiervoor is de laatste jaren al flink geïnvesteerd in belangrijke fietsverbindingen, zoals de Fietsroutes-Plus vanuit Winsum richting de stad Groningen. Het voornemen is om de komende jaren door te gaan met opwaardering van diverse routes. Tevens zal worden geprobeerd het fietsen over grotere afstanden te stimuleren door de combinatie te zoeken met het openbaar vervoer door middel van zogenaamde Hubs.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Verdere optimalisatie van het fietsnetwerk, zowel zelfstandig als aanvullend op het Ov-systeem.	Het Mobiliteitsplan is in concept gereed. Hierin wordt de ambitie voor het fietsnetwerk uitgesproken.
»	Toename van het (elektrisch) fietsgebruik.	Met behulp van subsidie zijn er fietspaden verbeterd en verbreed, zoals Oude Dijkpad bij Usquert, fietsverbinding Rasquerdermaar naar Tinallinge, verbreding Witrokkenpad in Warffum en aanbrengen fietsstroken Onderdendamsterweg te Winsum.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De fietsplannen van de voormalige gemeenten Eemsmond en Bedum zijn de basis geweest voor de uitvoering van de werkzaamheden in 2022.

Hoe is dit gemeten?			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Toename fietsenstallingen bij bushaltes en treinstations	Bedum is uitgebreid	Niet gespecificeerd	0
Toename laadpalen voor elektrische fiets	0	2	0
Verbetering fietsverbindingen	6	2	4

Openbaar vervoer

Het bereiken en behouden van een evenwichtige relatie tussen bereikbaarheid, economie en leefbaarheid is een grote uitdaging. Met betrekking tot het openbaar vervoer zet de trend van ketenmobiliteit zich verder door. Het regionale spoor en de grotere buslijnen zijn de dragers van het Ov-systeem. De kleinere dorpen worden bereikt door "Vervoer op Maat", hubs en slimme ketens. Het verduurzamen van deze mobiliteit is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Verdere verbeteringen van spoorveiligheid	De onbewaakte spoorwegovergangen in Bedum (Ter Laan) zijn in 2022 opgeheven.

»	Het in standhouden en verbeteren van het openbaar vervoernetwerk	Het openbaar vervoernetwerk is in het afgelopen jaar op peil gebleven.
---	--	--

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Tijdens het jaarlijkse ontwikkeloverleg met het ov-bureau GroningenDrenthe worden de wensen vanuit onze gemeente besproken. Tevens vindt separaat overleg plaats met het ov-bureau over ontwikkelingen of kansen die op het moment spelen.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Aantal afgesloten NABO's	0	2	3
Aantal toegankelijk te maken bushaltes	1	2	8

Beheer en Onderhoud

In en rond dorpen is een veilige en nette weg, trottoir, brug, steiger, kademuur en beschoeiing belangrijk. Vaak zijn deze van onze gemeente. Deze eigendommen moeten goed onderhouden worden. Dit staat in de wet en heet de "Zorgplicht". Het op peil houden van het onderhoudsniveau maakt dat we minder kwetsbaar zijn voor veranderingen (bv. economie/ klimaat).

Op welke manier en hoe de eigendommen onderhouden worden staat in ons vastgesteld beleid- en beheerplan. Door de gemeente is gekozen om minimaal verantwoord onderhoud uit te voeren. Het gevolg van de keuze is dat niet alles kan en er meer schade ontstaat en te zien zal zijn. Dit kan op langere termijn tot hogere kosten leiden.

Belangrijkste is dat onze eigendommen veilig te gebruiken blijven. Als er dan nog geld over blijft voor onderhoud wordt ook onderhoud uitgevoerd om kwaliteitsverbetering te realiseren. Daarna voeren we onderhoud uit voor meer duurzaamheid en netheid. Voor het onderhoud en het inlopen van achterstanden heeft u voor 2023, 2024 en 2025 een gestaffeld budget toegevoegd aan de onderhoudsmiddelen voor de wegen en de civiel constructies. In 2025 is hierbij toegewerkt naar het benodigde bedrag voor het gekozen onderhoudsniveau. De onderhoudskosten staan echter onder druk in verband met de hoge inflatie en sterke stijging van energiekosten. Verdere noodzakelijke verhoging van het budget is daarom op termijn te verwachten.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Onderhoudsniveau C (minimaal verantwoord onderhoud) voor onze Wegen en Civiele Constructies. Onderhoudsniveau Duurzaam & Duister voor onze Openbare Verlichting.	- Er is uitvoering gegeven aan het onderhouden van het areaal op basis van beleid, beheerdata en verkenningen in het veld. Daarmee is het onderhoudsniveau op C gehandhaafd. - De wegen en civiele constructies zijn opnieuw geïnspecteerd. - Er zijn onderhoudsplannen gemaakt voor het onderhoud en de vervangingswerkzaamheden voor het jaar 2023. - Er is een plan van aanpak gemaakt voor het aanbesteden van onderhoud en vervanging van wegen, civiele constructies en de waterketen. Dit plan is de opmaat voor het

		integraal beheer van de openbare ruimte (IBOR) dat in 2025 gereed moet zijn.
»	Veilige doorgaande wegen (in de wintermaanden).	Gladheid voorkomen door de inzet van strooimiddelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor wat betreft de wegen zijn de asfaltverhardingen en bestratingen van onder andere de Aagstweg nabij Eenrum, Havenweg Uithuizen, A.J. van den Brielweg te Ulrum, Breeweelsterweg en Dijksterweg Hornhuizen, de Mensingeweesterweg (fietspad), Schouwerzijlsterweg, Kattenburgerweg, Schaapweg, Hoofdstraat te Vierhuizen, Trekweg Doodstil, Kerkhofslaan, Vennweg Baflo, Tj. Van Starckenborgweg aangepakt. Daarnaast zijn op diverse locaties kleine reparaties uitgevoerd in klinker- en asfaltbestratingen. Veel bestratingen en wegen worden geroerd voor aanleg van diverse glasvezelkabels.

Ook voor de civiele constructies (bruggen, beschoeiingen, kademuren, steigers etc.) is noodzakelijk onderhoud uitgevoerd. In 2022 is veel schilderwerk uitgevoerd en is er op 14 bruggen een slijtlaag aangebracht.

De steiger in Eenrum, Steiger Schouwerzijl, 2 bruggen nabij Onderwierum, de brug Knijpsterpad, een brug Juptil nabij Zandweer, en de Dingevondersburg nabij Uithuizen zijn vervangen. Daarnaast zijn er op verschillende locatie bruggen vervangen inclusief de benodigde werkzaamheden aan de beschoeiingen.

Voor de openbare verlichting zijn naast regulier onderhoud onder andere lichtmasten vervangen in diverse kernen. Door wensen vanuit de dorpen en het zoeken naar koppelkansen zijn geplande werkzaamheden voor vervangingen soms vertraagd. Hierdoor hebben we minder armaturen kunnen vervangen. Deze werkzaamheden zullen in 2023 plaats vinden. Daarnaast nemen ook hier de kosten door inflatie voor onderhoud en vervangen sterk toe.

Elk jaar worden de beheergegevens voor zover beschikbaar geactualiseerd. De data voor wegen, civiele constructies en openbare verlichting is voor ca. 95% compleet.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Wegen; 90% van de wegvak onderdelen heeft een gelijk of hoger kwaliteitsniveau* dan	C*	C*	C
Civiele Constructies; 90% van het areaal heeft een gelijk of hoger kwaliteitsniveau* dan	C*	C*	C
Vervangen aantal lichtmasten ouder dan 55 jaar	214	70	104
Vervangen aantal armaturen ouder dan 24 jaar	374	380	149

* Kwaliteitsbeoordeling op basis van richtlijnen Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW)

Recreatieve havens

Binnen onze gemeente liggen veel recreatieve havens. Verschil in diepgang van de watergang, plantengroei en passeerbaarheid van bruggen maken dat de kwaliteit van bereikbaarheid verschillend kan worden ervaren.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
--------------------------------	-------------------------------

»	Goede bereikbaarheid van het gebied voor de recreatievaart via toegankelijke (vaar)wegen.	De bereikbaarheid van havens en vaarwegen voor de recreatievaart is verbeterd.
---	---	--

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De haven Noordpolderzijl is uitgediept. Op diverse plaatsen is er schoongemaakt. De beweegbare bruggen zijn bediend. (Klein)Onderhoud is uitgevoerd aan civieltechnische constructies en een aantal steigers en bruggen zijn vervangen.

Eemshaven

De Eemshaven is en blijft sterk in ontwikkeling. In 2022 is een Kabelfabriek gestart met de bouw van haar complex die in 2023 in gebruik wordt genomen. Daarnaast bouwen diverse andere partijen. Ook worden er elektrolyzers gebouwd om waterstof te produceren en wordt ervoor gezorgd dat de Nederlandse gasvoorraad op peil kan blijven met de ontvangst van LNG-schepen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Windenergie.	- BOW-terminals is verplaatst in de haven vanwege de komst van Eems Energy Terminals (EET). - Buss Terminal heeft een nieuw bedrijfsgebouw gebouwd.
»	Nieuwe bedrijven.	- EET is gekomen om te voorzien in voldoende aardgas voor Nederland en andere Europese landen. Dit project loopt minimaal 5 jaar op deze basis. - Er wordt een fabriek gebouwd voor kabels voor de (off en on shore) windindustrie. - In april is een nieuwe reder gestart met vaarten naar Noorwegen. 2022 was een succesvol start jaar. - Er is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de bouw van een datacenter op een terrein van 12 ha. - Er zijn voorbereidende werkzaamheden voor de bouw van een batterijenfabriek. - Een hoefijzerfabriek heeft zijn verhuizing naar de Eemshaven afgerond en is bezig met een kleine uitbreiding.
»	Verduurzaming.	- Tennet is bezig met de uitbreiding van zijn 380 Kv station (station Eemshaven Oudeschip). - De 380 Kv verbinding naar Westpoort is bijna klaar. - Een moutfabriek is verduurzaamd en is nu volledig geëlektrificeerd middels warmtepompen.
»	Oostpolder.	Door de gemeente en de provincie wordt druk achter de schermen gewerkt om de Oostpolder om te vormen tot een groot

		industrieterrein van 600 ha bruto (maximaal 400 ha netto).
--	--	--

Door de groei aan bedrijvigheid op de Eemshaven en de faciliterende rol die deze haven heeft op het gebied van duurzame energieopwekking, dragen we bij aan verschillende duurzame ontwikkelingsdoelen.

Lauwersoog

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Duurzame Haven Lauwersoog.	• De voorbereidingen voor het zonnepark zijn bijna klaar. • Geconstateerd is dat er veel lichtvervuiling is. Samen met andere Waddenzee havens wordt een plan gemaakt hoe dit aan te pakken. • Alle ligplaatsen hebben een eigen stroomaansluiting en meter gekregen. Daardoor is het stroomverbruik flink gereduceerd. • De visafslag is geïsoleerd.
»	Visie Lauwersoog 2030 en Havenvisie 2030.	• De visie Natuurlijk Lauwersoog is klaar en zal worden vastgesteld op 9 juni 2023 in de stuurgroep Lauwersmeer. De havenvisie 2030 is verwerkt in de visie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De gemeente is onderdeel van de coalitie Duurzame Haven. Samen met de partners wordt gewerkt aan een duurzame haven.

De visie Natuurlijk Lauwersoog is de opvolger van Proloog en geeft richting voor de toekomst van Lauwersoog. Met een uitvoeringsagenda moet uitvoering worden gegeven aan concrete plannen.

De ontwikkelingen in de haven van Lauwersoog zijn een uitstekend voorbeeld van innovatieve bedrijvigheid. Daarnaast is het broedponton een concreet voorbeeld hoe ook natuur op bedrijventerreinen zijn plek kan vinden.

Onderhoud haven en aanpassing dijk

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Vorbereiding dijkwerkzaamheden.	• De voorbereidende werkzaamheden voor de dijkverzwaring zijn gereed. Dit inclusief de 2^e ontsluitingsweg. De werkzaamheden starten in Q2 2023.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Samen met de provincie Groningen en het waterschap Noorderzijlvest is jaren gewerkt om de dijk van Lauwersoog tot aan de hoek van de Westpolder weer op de goede hoogte te brengen voor de komende 50 jaar. Met deze dijk aanpassing moet er qua aanleg sprake zijn van de meest duurzame dijk. De gemeente zorgt binnen dit project voor de aanleg van de 2^e ontsluitingsweg naar de haven van Lauwersoog. Hiermee worden verkeersstromen beter gescheiden, waardoor de druk op de ene toegang afneemt en de veiligheid voor eenieder toeneemt. Dit zeker in een tijd van een toenemend bezoek aan Lauwersoog en Schiermonnikoog. Daarnaast komt ook het WEC, wat ook gaat zorgen voor extra verkeersstromen.

Werelderfgoed centrum (WEC)

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	In de haven van Lauwersoog wordt een Werelderfgoed centrum gerealiseerd ter versterking van het recreatief toeristisch aanbod.	Eind 2022 is de startbijeenkomst geweest om te symboliseren dat in 2023 wordt begonnen aan de bouw van het WEC. Het WEC wordt een iconisch gebouw op een centrale plek in de haven dat ruimte biedt aan onderzoekers en bezoekers die liefde en belangstelling hebben voor het leven in de Waddenzee.

Noordpolderzijl

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Bevaarbaarheid geul.	- In 2022 is geconstateerd dat er geen sluitende oplossing is vanuit alle partijen om de geul op een andere wijze open te kunnen houden dan de huidige manier. - Doordat de bodem van de oostelijke Waddenzee sneller stijgt dan de zeespiegel zien we steeds meer slib en zand in dit deel van de Waddenzee. Dat heeft ook gevolgen voor de geul en de haven.
»	Donkerte.	Samen met de Rijksuniversiteit Groningen is gestart met de voorbereiding en uitwerking van een donkertebelevingsplek. Hiervoor is een intentieovereenkomst ondertekend en cofinanciering beschikbaar gesteld. De donkertebelevingsplek is onderdeel van het programma 'Donkerte van de Wadden'.
»	Minicamping.	- De mini camping in Noordpolderzijl bestaat uit 5 trekkershutten, 6 camperplaatsen (ook geschikt voor caravans) en 5 tentplekken. Het sanitair gebouw (Hoavenhoes) is klaar en kan gebruikt worden door kampeerders en bootjesvaarders. Daarnaast is er een openbaar toilet. Het gebouw biedt ook plaats voor wadexcursies en is de start van de donkerte belevingsplaats. - Het hebben van een camping is geen kernactiviteit van een gemeente. Begin 2023 zal dan ook worden gezocht naar een beheerder voor de camping en de haven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Samen met de provincie, het waterschap, agrariërs, omwonenden, het Groninger Landschap is jaren onderzoek gedaan hoe de geul en de haven bereikbaar is te houden op een manier die minder belasting geeft op het gebied (zo weinig mogelijk baggeren). Helaas is de conclusie geweest dat er geen consensus te vinden is tussen de verschillende partijen om te komen tot een voor eenieder acceptabele oplossing.

Risico's per programma

Risico's beleid

Beheerplannen: Hoewel er in het kader van de beheerplannen extra middelen beschikbaar zijn gesteld, kunnen we nog niet alle huidige prijsstijgingen binnen de beschikbare budgetten opvangen. Dat zou mogelijk gevolgen kunnen hebben voor het onderhoudsniveau van wegen, gemeentelijke gebouwen en civiele constructies. Lagere onderhoudsniveaus kunnen zich vertalen in veiligheidsrisico's, die schadelijk kunnen zijn voor het imago van onze gemeente, met ook mogelijke gevolgen voor bijvoorbeeld toerisme en recreatie.

Naast het genoemde veiligheidsrisico zal een lager onderhoudsniveau ook gevolgen kunnen hebben op het sociale vlak. Verpaupering van de leefomgeving leidt dikwijls tot een neerwaartse spiraal van de sociale structuur, normen en waarden en sociale controle. Tevens kan het gevolgen hebben voor de toegankelijkheid voor mindervaliden.

Op verkeersveiligheidsvlak hebben we te maken met het landelijke strategisch plan verkeersveiligheid 2030. We hebben voor verkeersveiligheid echter weinig tot geen middelen beschikbaar. We kunnen dus waarschijnlijk niet voldoen aan de kaders van het landelijke strategische plan.

Ten slotte is het ook mogelijk dat door een lager onderhoudsniveau kapitaalvernietiging ontstaat en activa eerder moeten worden vervangen of de onderhoudskosten verder oplopen.

Het gebrek aan middelen heeft mogelijk ook gevolgen voor de uitvoering van de 'Mobiliteitsvisie' en onze ambities in Lauwersoog. Deze zullen slechts beperkt waargemaakt kunnen worden:

Openbaar vervoer: Wij zien een achteruitgang van de openbaar vervoersvoorzieningen. Dit zal betekenen dat er meer ingezet moet worden op doelgroepen vervoer.

Risico's bedrijfsvoering

De huidige prognose is dat de kwaliteit van ons te onderhouden areaal achteruit gaat in verband met uitstel van onderhoud. Onze beheerplannen zijn opgesteld met cijfers met een prijspeil van het jaar 2020. Het actuele prijspeil ligt inmiddels ruim 30% hoger. Het gevolg is dat we het geplande onderhoud niet volledig kunnen wegzetten/inkopen binnen de huidige/toekomstige ramingen. De eigen personele capaciteit, maar ook een te geringe capaciteit in de markt (ingenieursbureaus) is op veel beleidsterreinen een probleem. Daarbij zien we ook dat het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel te vinden.

Ontwikkelingen

De problematiek binnen dit domein wordt steeds complexer en grootser. Dat vraagt een andere manier van samenwerken, waar we nog geen ervaring mee hebben. Denk daarbij aan andere gemeenten, waterschap en provincie.

Voor wat betreft de uitbreiding in de Eemshaven; het risico ligt hier op het terrein van voldoende bedrijven die zich willen vestigen en het beschikbaar hebben van voldoende personeel.

Ten slotte: Alleen focussen op de eigen ambitie leidt tot suboptimale oplossingen. Een integrale gebiedsgerichte benadering is daarom noodzakelijk.

Beheersmaatregelen

De onderhoudsbudgetten herijken en bij de uitvoering van het onderhoudsprogramma de focus leggen op de grootste knelpunten, waarbij de kans op kapitaalvernietiging zo klein mogelijk wordt gehouden. Gewerkt wordt met een geoptimaliseerde planning op basis van tweejaarlijkse gedetailleerdere inspecties van de wegen en civiele constructies en de tussentijdse globale inspecties. De capaciteit en het ambitieniveau moeten met elkaar in evenwicht worden gebracht. Daarbij opstellen van een risicoparagraaf ten aanzien van de kwaliteit van het areaal met de financiële gevolgen.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- GR Havenschap Delfzijl/ Eemshaven (Groningen Seaports)
- Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog B.V.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Bereikbaarheid (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	9.642	10.067	8.679	1.388	V
Baten	325	837	942	-105	V
Saldo programma	9.317	9.230	7.737	1.493	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Onderhoud bruggen	55	55	123	-68	N
Reserve Baggerplan	-32	-32	245	-276	N
Reserve Onderhoud wegen	0	625	437	188	V
Totaal mutaties	23	648	805	-157	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2022
Bereikbaarheid		
Mobiliteitsvisie		22
Beleidsondersteuning onderzoek baggerwerkzaamheden		51
Ontsluitingsweg Bedum		46
	<i>Totaal</i>	119
Incidentele baten		2022
Bereikbaarheid		
Degeneratievergoeding aanleg glasvezel		730
	<i>Totaal</i>	730

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen en inhuur, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	127	V
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 8 maart 2023 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2022.	195	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bijna € 90k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2021.	929	V
-	Niet alle baggerwerkzaamheden zijn uitgevoerd in 2022. Het bestek baggeren is eind 2022 aanbesteed, het baggerbestek loopt door in 2023. Dit saldo is verrekend met de reserve baggeren.	269	V
-	Op een groot aantal plaatsen binnen onze gemeente is er conform vastgesteld beleidsplan onderhoud gepleegd aan ons verhardingsareaal. Zoals in het beleidsplan wegen reeds benoemd is, behoeft het areaal veel onderhoud. In 2022 is er meer onderhoud uitgevoerd dan begroot, het negatieve saldo is verrekend met de reserve wegen.	164	N
-	Overige afwijkingen	32	V
	Totaal	1.388	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Vanwege het aanleggen van het glasvezel netwerk in de gemeente zijn er meer inkomsten binnen gekomen voor het verstrekken van vergunningen voor het aanleggen van kabels en leidingen dan vooraf was begroot.	80	V
-	De gemeente heeft een contract met de Provincie Groningen voor de reclameborden op abri's, deze inkomst was niet geraamd.	40	V
-	Overige afwijkingen	15	N
	Totaal	105	V

3. Economie & Werkgelegenheid

Omschrijving

Dit programma richt zich op het stimuleren van economische ontwikkeling en de bevordering van werkgelegenheid. Het ondernemersklimaat moet goed zijn voor grote bedrijven, voor het MKB en voor ZZP'ers. We zetten in op het versterken van de lokale economie, met aandacht voor de agrarische sector en voor de activiteiten in de havens.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

Beleidskader

Voor dit programma zijn de volgende beleidsdocumenten/ visies vastgesteld:

- Detailhandelsvisie gemeente Het Hogeland
- Marktverordening
- Visie en uitvoeringsplan recreatie en toerisme.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Func tiemenging	%	42,8	51,1
Vestigingen (van bedrijven)	<i>Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar</i>	144,8	138

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Economische promotie Hogeland

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Innovatief ondernemerschap onder de aandacht brengen.	• In 2022 heeft weer een Hogelandster onderneming de top 10 van Groningse ondernemingen gehaald, ditmaal Landjuweel uit Uithuizermeeden.
»	Meer aandacht voor bedrijfsjubilea.	• In 2022 is er meer aandacht geweest voor organisaties die een mijlpaal hebben bereikt. Naast bezoeken door collegeleden en het versturen van bloemen is er in november een ondernemersontbijt georganiseerd, waarbij jubilarissen zijn uitgenodigd. Een tiental

		ondernemers maakte van deze uitnodiging gebruik.
»	Het Hogeland op de kaart tijdens de Promotiedagen 2022.	Het Hogelandplein was op de Promotiedagen één van de meest in het oog springende pleinen. Vanuit de organisatie en andere deelnemers kregen we hierover positieve feedback. Daarmee is Het Hogeland weer positief in de aandacht. Een uitgebreide evaluatie volgt nog.
»	Direct contact met ondernemers.	- Er zijn twee bedrijvencontactpersonen actief, die allerlei vragen van ondernemers helpen beantwoorden. Zo wordt het direct contact verder versterkt - In 2022 zijn drie nieuwsbrieven verzonden aan ruim 200 ondernemers om hen te informeren waar de gemeente mee bezig is op economisch vlak en hen uit te nodigen deel te nemen aan projecten en samenwerkingen. - Ondernemers kunnen daarnaast contact zoeken via het ondernemersloket, een extra manier om laagdrempelig contact te zoeken met de gemeente (zie ook bij "ondernemers in de knel").

Werkgelegenheid

Op dit moment is de vraag naar werknemers groter dan het aanbod. Die vraag zal in de Eemshaven en de haven van Delfzijl fors toenemen. Het is daarbij een grote uitdaging om personeel te matchen met bedrijven die personeel zoeken.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Zo goed mogelijke match tussen vraag en aanbod in de veranderende arbeidsmarkt.	Verschillende activiteiten uitgevoerd en samenwerking gezocht om de match tussen vraag en aanbod in de veranderende arbeidsmarkt te maken. Hieronder ziet u verschillende activiteiten die we in dit kader hebben gedaan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De arbeidsmarkt is een steeds terugkerend thema geweest in onze activiteiten. In persoonlijke gesprekken met (nieuwe) ondernemers, maar ook bijvoorbeeld op de Promotiedagen door het organiseren van speeddates.
- In onze aanbestedingen is SROI (Social Return on Investment) een vast onderdeel.
- We nemen deel aan de projectgroep Economie en Arbeidsmarkt van de P10 (samenwerkingsverband van de grootste plattelandsgemeenten in Nederland).
- Deelname aan het International Welcome Center North om het inhuren van kennismigranten te vergemakkelijken.
- Deelname aan MT Noord, gestructureerde samenwerking tussen Werk in Zicht en de gemeente Het Hogeland en de gemeente Eemshaven.

Corona

De corona pandemie heeft voor veel ondernemers gevolgen gehad. Wij proberen deze ondernemers zoveel mogelijk te helpen binnen onze mogelijkheden.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Ondernemers in de knel.	• Ondernemers in de knel geholpen.
»	In gesprek met ondernemers.	• Laagdrempelige manier aangeboden voor ondernemers om contact te zoeken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ondernemers met vragen en of problemen hebben we geholpen door hen te adviseren en mee te denken. In 2022 is het ondernemersloket ook breder geopend, dat wil zeggen voor alle vragen die ondernemers kunnen hebben. Uiteindelijk gingen de meeste vragen inderdaad over andere zaken en één vraag over corona.

Verbinding economie en energietransitie

Wereldwijd neemt de urgentie om samen te werken aan een klimaatvriendelijke leefstijl rap toe. De klimaatverandering roept om innovatieve maatregelen die verdere opwarming van de aarde tegengaan en het grondstoffengebruik drastisch terugbrengen. Iedereen is probleemeigenaar, ook wij als gemeente en onze ondernemers.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Groene Economie.	• De groene economie is stevig verankerd in onze omgeving. Dit met zonneparken, windparken en de aanlanding van hernieuwbare energie vanaf zee. Het verduurzamen van bedrijven zien we in alle economische sectoren terug. Duurzaam ondernemen is een must om in het huidige tijdsperspectief te kunnen overleven en toekomstbestendig te zijn. Zo zetten we samen met andere partijen stappen in het realiseren van een groene economie.
»	Koploperproject 2021-2022 afgerond.	• Binnen het koploperproject kruisbestuiven ondernemers elkaar in het duurzaam ondernemen. In 2022 is de tweede ronde van Koplopers afgerond met een Symposium in oktober. De koplopers hebben elk doelen, plannen en een communicatiestrategie opgesteld rondom duurzaam ondernemen.
»	Zakelijk Regionaal Energieloket opgestart.	• Ondernemers zijn steeds meer bezig met het verduurzamen van hun bedrijf.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het stimuleren van duurzame businessmodellen, het opstellen van duurzame ontwikkelingsstrategieën met stakeholders en het stimuleren van gedragsverandering bij bedrijven door actieve voorlichting zijn allemaal concrete invullingen van het ontwikkelingsdoel op het terrein van verantwoorde consumptie en productie.

Om ondernemers te ondersteunen bij de verduurzaming van hun bedrijf, bijvoorbeeld bij het zoeken naar subsidies, heeft Het Hogeland een zakelijk energieloket ingericht. Ondernemers kunnen hier terecht voor eerstelijnsadvies rondom energiemaatregelen, het vinden van vakspecialisten en financiële regelingen.

Samenwerkingsverbanden

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Samenwerkende bedrijven Eemsdelta.	De bedrijvenvereniging in de havens van Eemshaven en Delfzijl zorgen voor verbondenheid van ondernemers in de havengebieden. SBE is ook een netwerkorganisatie. Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta - Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta (sb-eemsdelta.nl) Als gemeente hebben wij hierin een faciliterende rol.
»	Ondernemershuis Noord Groningen.	- Voert de '8 uur gratis advies regeling voor ondernemers' uit. - Samenwerking verlengd tot 2023. - Afspraken gemaakt over periodieke evaluatie.
»	Economic Board Groningen.	- Uitvoerder van GroBusiness; eerstelijns loket voor ondernemers. - Procesbegeleider voor gemeente voor pilot 'toekomstbestendig maken Edama'.

Economic Board Groningen (EBG)

Economic Board Groningen brengt ondernemers, onderwijs en overheid samen om te werken aan economische versterking van de provincie Groningen. Zij zijn de uitvoeringsorganisatie voor economische programma's in Groningen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Samenwerking en projecten	
»	Pilot Edama.	EBG faciliteert en organiseert het ontwikkelen van een projectplan voor bedrijventerrein Edama in Uithuizen. Dit naar aanleiding van de bedrijventerreinenvisie.
»	Boerderij van de Toekomst.	EBG heeft een inventarisatie gemaakt onder betrokken partijen bij de agrarische sector, van financiers, regelgevers tot de landbouwers zelf. Dit heeft geresulteerd in een projectplan. Uitvoering volgt in 2023.

Regio Groningen Assen

Regio Groningen-Assen (RGA) is een vrijwillig samenwerkingsverband van de provincies Drenthe en Groningen en de gemeenten Assen, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Noordenveld, Tynaarlo en Westerkwartier. In de RGA werken deze overheden sinds 1996 samen op de thema's economie, mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en wonen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Uitwerking van de verstedelijkingsstrategie	In 2022 is gewerkt aan een uitvoeringagenda voor de verstedelijkingsstrategie Regio Groningen Assen. Deze is in 2022 in concept gereedgekomen en zal de komende jaren ook in onze gemeente uitgewerkt worden. Aandachtsvelden zijn wonen, infrastructuur, economie en ruimtelijke kwaliteit, waarbij bodem, landschappelijke inpassing, groen en klimaatadaptatie belangrijke randvoorwaarden zijn voor duurzame groei.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Eind 2020 is de verstedelijkingsstrategie voor de Regio Groningen Assen vastgesteld. De uitwerking van de verstedelijkingstrategie wordt in verschillende fases gedaan. In 2022 is gewerkt aan fase 3, waarin de focus lag op de uitvoering en de financiering van de ontwikkelingen in de regio. Het doel is om te komen tot een verstedelijkingsakkoord met het Rijk in de eerste helft van 2023. Vanuit de verschillende thema's wonen, infrastructuur en economie is er vanuit de gemeente een bijdrage geleverd aan de uitvoeringsstrategie.

Agrarische sector

Zakelijk gezien was 2022 een topjaar voor de meeste agrariërs. Als grootste agrarische gemeente is dat een positieve economische ontwikkeling. 2022 werd agrarisch gedomineerd door de stikstofplannen van het kabinet. Als we nader kijken naar de invloed van stikstof in Het Hogeland dan is die opgave heel beperkt.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Kader Richtlijn Water.	Naast de stikstofopgave is er een opgave in het kader van de Kaderrichtlijn water. Die moet op 1 januari 2027 ingaan. Hierbij moet de waterkwaliteit verbeteren. Verwacht wordt in het kader van droogte, verzilting en uitspoeling van nutriënten en restfracties van gewasbeschermingsmiddelen dat deze opgave zwaarder zal drukken op onze (agrarische) omgeving.

Visserij

De visserij verkeert in onzekere tijd door de stikstof wetgeving enerzijds en de hoge brandstofprijzen anderzijds. De prijzen voor vis zijn echter niet in dezelfde hoogte meegestegen. Het ombouwen van schepen is duur en kent een lange terugverdientijd. Dat maakt de keuzes lastig. Welke gevolgen dit heeft moet later in 2023 duidelijk worden.

In het Noordzeeakkoord wordt geregeld wie wat mag op de Noordzee tot 2027. Daarin is ook geregeld dat er minder ruimte is voor vissers door windparken op zee en de compensatie voor natuur die gepaard gaat met de komst van de windparken.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Stikstofwetgeving.	De stikstofwetgeving is knellend voor de visserij. Daar komen de hoge

		brandstofprijzen en de komst van vele windparken nog bij. Welke gevolgen dit zal hebben voor de vissers in Lauwersoog en nabije omgeving laat zich in 2023 gelden. Maar de vooruitzichten zijn niet goed. Wij beraden ons op wat wij kunnen doen om de visserij te helpen.
--	--	--

Breedband Snel Internet Groningen

Eind 2021 is gestart met glasvezel in onze dorpen. In het begin van 2023 zullen de eerste huisaansluitingen worden gerealiseerd. Het project kent een doorloop naar 2024. Dan zullen alle huizen zijn aangesloten. Niet alle inwoners hebben gekozen voor een abonnement op glasvezel. Van een achterstand in digitale bereikbaarheid wordt er vanaf 2023 een voorsprong in digitale bereikbaarheid bereikt. Daarmee is het nog beter werken en wonen in onze omgeving.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Snel internet buitengebied.	Op een aantal knelpunten na is het project internet in het buitengebied afgerond. Er zijn wel een aantal tegenslagen in het traject, waardoor er vertraging is opgelopen. Het lukt de provincie en de gemeente op dit moment vooralsnog niet de problemen samen met Rodin op te lossen.
»	Glasvezel in de dorpen	- In 2022 is gestart met aanleg van glasvezel in dorpen. Inwoners kunnen hierbij een aansluiting krijgen op glasvezel. De eerste huisaansluitingen worden voor de zomer van 2023 geactiveerd. - De komst van glasvezel heeft veel vragen opgeleverd en her en der ook overlast. Te voorkomen was dat niet. Zonder te graven kan er niet worden aangelegd. Stoepen en straten zijn na het graafwerk ook weer hersteld, soms met wat extra inzet.

NPG-projecten

Nationaal Programma Groningen (NPG) is een samenwerkingsverband van Rijk, provincie en gemeenten. Het programma heeft een looptijd van tien jaar en duurt tot 2030. Voor de uitvoering van alle plannen en projecten heeft het Rijk een startkapitaal beschikbaar gesteld. Het uitgangspunt is dat dankzij aanvullende financiering veel meer geld in projecten geïnvesteerd kan worden.

Kunstcentrum De Ploeg (KCDP)

In opdracht van Stichting Herstel Erfgoed De Marne wordt de monumentale voormalige Jozefschool gerestaureerd en her bestemd tot kunstcentrum: tentoonstellingsruimtes, auditorium, atelier, horeca, winkel en terras. De bouw start in 2023.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Een impuls geven aan het dorp Wehden Hoorn. Stichting herstel erfgoed De Marne is eigenaar van het project en verantwoordelijk voor de realisatie.	- In december 2022 is de omgevingsvergunning verleend. - Er is een beheersstichting opgericht 'Stichting Kunstcentrum De Ploeg'.

»	Realisatie parkeren ten behoeve van het kunstcentrum.	Is meegenomen in het project Nieuw Leven in Wehe-den Hoorn.
---	---	---

Waterwerken Zoutkamp

In 2019 is gestart met de plannen voor de nieuwe waterwerken Zoutkamp. Dit is verder uitgewerkt in de hoofdscope van het waterschap voor het vergroten van de pompcapaciteit naar 1.600m³ per minuut voor het houden van droge voeten in Het Hogeland. Om dit mogelijk te maken wordt de historische keersluis verbouwd tot schutsluis. Aan deze hoofdscope zijn tien koppelkansen verbonden en een toeristisch plan. In 2023 gaan de diverse werken in uitvoering. In 2025 zal het project als geheel worden afgerond. Naast het NPG (Lokaal en thematisch) vindt er ook financiering plaats door het Waddenfonds, de provincie en uiteraard het waterschap.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Vorbereiding afgerond.	- In 2022 zijn de voorbereidingen voor het project Nieuwe Waterwerken Zoutkamp afgerond. In 2023 gaat de eerste schep de grond in en naar verwachting kan het project in 2025 worden afgerond. - Er is gestart met het onderdeel promotie en marketing door het aanstellen van een kwartiermaker. Samen met de Stichting Promotie Waddenland, het Visserijmuseum en Visit Wadden gaat hij alle toeristische initiatieven in onze gemeente samenbrengen en de ontwikkeling en uitvoering van deze initiatieven vaart geven.

Enne Jans Heerd

De Stichting Enne Jans Heerd wil samen met partner Staatsbosbeheer de monumentale boerderij Enne Jans Heerd en de omliggende wierde Maarhuizen herbestemmen tot een publieke plek voor cultuur -en natuurbeleving. Ze willen aan de eeuwenoude geschiedenis van de wierde Maarhuizen en de boerderij Enne Jans Heerd een nieuw hoofdstuk toevoegen gericht op 3 onderdelen en daarmee een bijdrage leveren aan de Brede Welvaart in Groningen

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Drie sporen Brede Welvaart: - Groningse parel: landschap, erfgoed en natuurbeleving; - Podium voor kunst en cultuur: maken, uitvoeren en beleven; - Buitenlokaal: onderwijs en educatie.	Het jaar 2022 stond vooral in teken van de verbouwing van de Enne Jans Heerd. Deze is nagenoeg afgerond. In het voorjaar van 2023 zal, na realisatie van de aansluiting door Enexis, de opening plaatsvinden. In de nazomer van 2023 vindt het grootschalige muziektheater evenement Zummerbühne plaats Op Maarhuizen.

Bedrijventerreinen

Vanuit de bedrijventerreinenvisie zal in 2023 in fysieke zin gewerkt gaan worden aan bedrijventerreinen. Dit zowel in uitbreiding als in het revitaliseren ervan. Om hier vorm en inhoud aan te geven zal een uitvoeringsagenda worden gemaakt en zal er op Edama een pilotproject zijn.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>

»	Visie voor ontwikkeling van bedrijventerreinen.	- In maart 2022 is de bedrijventerreinvisie vastgesteld door de Raad. - In december 2022 is de Uitvoeringsagenda vastgesteld door ons college; diverse acties en prioritering per dorp/gebied opgenomen voor uitbreiding bedrijventerreinen.
»	Pilot Edama.	Op bedrijventerrein Edama in Uithuizen is een pilot gestart om samen met de ondernemers te komen tot een toekomstbestendig industrieterrein. Economic Board Groningen begeleidt dit traject. Doel is om in Q1 2023 het projectplan op te leveren.

Detailhandel

In 2022 zijn we verder gegaan met de uitvoering van de centrumplannen in de dorpen Uithuizen, Winsum en Bedum en Leens. De meeste maatregelen staan in het teken van het creëren van sterke compacte (kern) winkelgebieden in ieder geval onze 4 belangrijkste kernen. Versterking van de openbare ruimte, compactheid van die winkelgebieden en het tegengaan van leegstand zijn daarin belangrijke begrippen.

Verder is de realisatie van de Uitvoeringsagenda van de detailhandelsvisie verder opgepakt. Kernpunten hierin zijn de versterking van de samenwerking en de professionele retailer. Daarnaast wordt het centrummanagement op een andere leest geschoeid: meer gestoeld op de samenwerking van gemeente, ondernemers en vastgoed.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Vaststelling en realisatie van een Uitvoeringsagenda van de detailhandelsvisie.	- Uitvoeringsagenda detailhandelsvisie vastgesteld. - Eerste acties ontplooid; 3 verschillende workshops voor ondernemers aangeboden. - Met afvaardiging vanuit ondernemers eerste aanzet gegeven voor vervolgacties. - Project 'verwijderen retail bestemmingen buiten de kernwinkelgebieden' opgestart.

Ambulante handel (markten)

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Vaststellen nadere regels n.a.v. marktverordening.	Overeenstemming bereikt over grootste deel inhoud nadere regels.
»	Opmaken kaarten voor publicatie standplaatsen.	- Kleine 50 locaties vastgesteld als standplaats. - Kaarten van alle standplaatsen gemaakt; is gereed voor publicatie.

Ondernemersfonds

Begin 2022 is de nieuwe Stichting Ondernemersfonds het Hogeland van start gaan. Het fonds is bestemd voor het financieren van collectieve voorzieningen die het economisch klimaat versterken. Het fonds wordt gevoed door een jaarlijkse gemeentelijke subsidie met geld uit de OZB-opbrengsten.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?

»	Een structureel Ondernemersfonds ingaande 2021.	• Bestuur + Raad van Advies geïnstalleerd en fondsmanager aangesteld. • Structurele funding voor na 2023 is in de begroting opgenomen.
---	---	---

Ondernemersplatform

Het Ondernemersplatform Het Hogeland is de gesprekspartner voor de gemeente over ondernemerszaken in Het Hogeland. Hierin zijn alle ondernemersorganisaties vertegenwoordigd.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Succes en rol van het Ondernemersplatform Het Hogeland.	• Het Platform ontwikkelt zich positief tot sparringpartner voor gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- 4x overleg gehad met alle partners in het platform; gemeente + diverse ondernemersverenigingen.
- Problematiek wordt geagendeerd, besproken en in gezamenlijkheid opgepakt.
- Het Ondernemersplatform heeft een centrummanager aangesteld. Vanuit onze gemeente is er regelmatig contact en afstemming over diverse ondernemerszaken.

Recreatie en Toerisme

De verbinding tussen Recreatie & Toerisme met Cultuur en Erfgoed is erg belangrijk. Met name bij de vermarkting van Het Hogeland zijn cultuur en erfgoed van grote waarde. We zetten in op een structurele verbinding zowel binnen de gemeente als in het veld. Samen zijn we het verhaal van Het Hogeland. Daarnaast is de verwachting dat ook in 2022 het toerisme in onze omgeving zal blijven toenemen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan duurzaam ontwikkelingsdoel 'Eerlijk werk en economische groei'.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Inspelen op kansen voor toerisme en versterking van toerisme en recreatie.	• Uitvoering van Visie en uitvoeringsplan recreatie en toerisme in advisering en activiteiten. • Start samenwerking met de provincie en Groninger gemeenten om meer inzicht te krijgen in data en monitoring van de vrijetijdseconomie. • Het convenant Vrijetijdseconomie is ondertekend. Het convenant heeft als doel om het gezamenlijke DNA van de provincie uit te dragen. • Faciliteren en (financieel) ondersteunen Stichting Promotie Waddenland bij de uitvoering van hun activiteiten/jaarplan. • Stichting Promotie Waddenland ondersteunen bij het opstellen van een meerjarenvisie. • Afronding, presentatie en start uitvoering plan "Winsum - Doorbouwen aan het Allermooiste Dorp". • Aanjagen en ondersteuning bieden aan ondernemers en initiatiefnemers bij hun activiteiten, plannen en projecten.

»	Verbinden cultuur en erfgoed met recreatie en toerisme.	• Faciliteren en ondersteunen van projecten zoals Enne Jans Heerd, Kunstcentrum De Ploeg en diverse andere projecten en initiatieven en versterken interne samenwerking met cultuur.
»	Aantrekkelijke openbare ruimte en infrastructuur.	• Investeren (beheer en onderhoud) in openbare ruimte, waaronder de fietspaden (knooppunten). • Aanbesteding voor toekomstig onderhoud van fiets- en wandelnetwerk gestart in 2022. • Meedenken/participeren voorverkenningen van diverse nieuwe projecten. • Blijven participeren in Routebureau Groningen (nieuw werkplan en bijdrage voor periode 2022-2025 en ontwikkeling van diverse routes). • Intensiveren samenwerking met provincie, Groninger gemeenten en waterschap om de vaarrecreatie te bevorderen.

Programma Lauwersmeer

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Versterken Lauwersmeergebied	• Door de uitvoering van de gebiedsagenda is onder andere de beleefbaarheid van het Lauwersmeergebied verbeterd. Marketing en promotiecampagne en voorlichting en educatie, cofinanciering onderzoeken/initiatieven die het Lauwersmeergebied versterken, o.a. gebiedsvisie Lauwersoog en Duurzame Haven Lauwersoog. • Project Rondje Lauwersmeer afgerond. • Nieuwe governance opgezet om efficiënter en meer integraal te werken aan de verschillende opgaven die spelen in het gebied.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Uitvoeren van gebiedsagenda 'Lauwersmeer 2020-2024 De Wind in de zeilen' en daaruit voortvloeiende plannen en projecten. Daarbij ingezet op marketing en promotiecampagne en voorlichting en educatie en cofinanciering
- Bijdragen in de realisatie van het speelmoeras bij het Lauwersnest.

Risico's per programma

Risico's beleid in relatie tot ontwikkelingen

Een opleving van het coronavirus heeft in 2022 in beperkte mate plaatsgevonden. Er is geen totale lockdown meer geweest die de bedrijven in onze gemeente geraakt zou hebben. Ten aanzien van de terugbetaling van steunmaatregelen en eventuele betalingsachterstanden bij de belastingdienst hebben zich nog geen probleemgevallen bij onze gemeente gemeld. Het is nu nog niet in te schatten of alle betreffende ondernemers terugbetaling gaan redden omdat de termijnen hiervoor ruim zijn. Daarnaast

hebben veel ondernemers het afgelopen jaar te maken gekregen met hoge energieprijzen en grondstoffentekorten. Het effect hiervan is voor 2022 nog beperkt, maar zal in toenemende mate zichtbaar worden in 2023. Wellicht neemt hierdoor investeringsruimte voor ondernemers af, bijvoorbeeld om met ontwikkelingen als de energietransitie om te gaan. Ondanks de grote vraag naar producten en diensten zorgen de hoge grondstofkosten en de schaarste voor knellende situaties. Ondernemers geven aan dat het lastige en onzekere tijden zijn om te ondernemen. Desondanks draait de economie in 2022 nog goed. De verwachting is vooralsnog dat dit ook in 2023 nog voort zal zetten.

De arbeidsmarkt is, in nagenoeg alle sectoren, niet eerder zo krap geweest als nu. Dit kan de (economische) groei belemmeren of zelfs doen afnemen. Ondernemers geven zonder uitzondering aan dat ze te maken hebben met personele krapte. Daarbij kwam het door corona veroorzaakte hogere verzuim. Ondernemers geven aan dat zij minder kunnen bieden/producen dan dat zij hadden gekund met een betere personeelsbezetting. Sommigen bedrijven (horeca) zijn minder open.

Er zijn nog geen cijfers over de arbeidsmarkt van 2022, maar onderstaande trend van afnemende werkloosheid lijkt door te zetten:

Werkloosheid (bron: waarstaatjegemeente):	Aantal banen (bron LISA)
2019 4,4%	16.200
2020 4,4%	16.570
2021 3,4%	17.100

Digitale bereikbaarheid: Willen we kansen benutten voor ons gebied, dan moeten we aantrekkelijk zijn en blijven voor huidige inwoners maar ook voor nieuwe inwoners via de digitale snelweg. Hiertoe is in de buitengebieden en inmiddels ook in de dorpskernen gestart met de aanleg van glasvezel.

Risico's bedrijfsvoering in relatie tot ontwikkelingen

In 2021 is het Visie en uitvoeringsplan recreatie en toerisme vastgesteld. Voor het uitvoeringsplan is geen extra budget beschikbaar. Daarom is het lastiger de doelen in onze visie te verwezenlijken. Er wordt ingezet op samenwerking met diverse partijen, combinaties/koppelkansen van actiepunten en projecten en externe financiële middelen om te werken aan onze doelen. Voorbeeld hiervan zijn de koppelkansen bij het project Waterwerken Zoutkamp. We willen meer mensen naar Het Hogeland trekken en ze verleiden meer uit te geven. Stichting Promotie Waddenland stelt daarom een meerjarenplan op. Dit plan wordt een plus op de basistaken van Waddenland. Het opstellen van het meerjarenplan van Waddenland is wat vertraagd. Momenteel wordt gewerkt aan de afronding. Vervolgens zal samen met Stichting Promotie Waddenland gezocht worden naar de financiering hiervan. Ook EBG/team vrijetijdseconomie wordt hierbij betrokken. Het risico van het niet kunnen uitvoeren van het meerjarenplan is dat, qua ambitie en doelen voor de toeristische marketing van onze gemeente, minder ingezet kan worden op de kansen en ontwikkelingen die er liggen op het gebied van toerisme en recreatie in Het Hogeland.

Beheersmaatregelen

Ondersteuning van ondernemers waar nodig en samenwerking met partijen die begeleiding kunnen bieden, ter voorkoming van faillissementen en behoud van werkgelegenheid. Overigens is het aantal faillissementen in onze gemeente het afgelopen jaar tot drie beperkt gebleven. Ten opzichte van 2021 een afname van vier. Daarnaast zetten we in op samenwerking met partijen in het gebied om kennis te delen en samen op te trekken. Ten aanzien van de bedrijfsvoering en doelstellingen vindt monitoring op reguliere basis plaats.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Enexis Holding
- CSV Amsterdam B.V.
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

- Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord- Nederland (VEGANN)

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Economie & werkgelegenheid (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	1.430	1.968	1.809	159	V
Baten	823	1.243	1.973	-730	V
Saldo programma	607	725	-164	889	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Versterking centrum Winsum	0	0	-36	36	V
Reserve ruimte voor ondernemers	0	-132	10	-142	N
Totaal mutaties	0	-132	-25	-106	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2022
<i>Economie en werkgelegenheid</i>		
Subsidiescan revitalisering bedrijventerreinen		3
Uitvoeren detailhandel visie		62
Ondernemersloket		66
Planvorming Het Aanleg		3
Breedbandinternet Noord GR		8
	<i>Totaal</i>	142
Incidentele baten		
<i>Economie en werkgelegenheid</i>		
	<i>Totaal</i>	-

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 8 maart 2023 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2022.	360	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bijna € 90k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2021.	189	N
-	Grondexploitaties bedrijventerreinen; mutaties op de grondexploitaties dienen op basis van het BBV via de exploitatie te lopen. De lasten worden doorgeboekt naar de voorraad op de balans. Bij de lasten leidt dit tot een nadeel, bij de baten tot een voordeel.	107	N
-	Overige afwijkingen	95	V
	Totaal	159	V

Baten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	In verband met de herinrichting en nieuwbouw aan De Vlijt Bedum zijn afspraken gemaakt met huurders. Dit leidt tot een lagere huuropbrengst.	41	N
-	De post overige gronden en terreinen laat een voordelig resultaat zien. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de opbrengst van de verkoop van gronden. Dit geldt met name voor gronden De Laan Zuid fase 1 in Warffum.	610	V
-	Grondexploitaties bedrijventerreinen; zie lasten	106	V
-	Overige afwijkingen	55	V
	Totaal	730	V

4. Leefbaarheid & Voorzieningen

Omschrijving

Wij vinden het belangrijk dat iedere inwoner van onze gemeente goed kan opgroeien, leven en wonen in de breedste zin van het woord. Bij dit programma zijn meerdere aspecten belangrijk.

Het gaat zowel om het voorzien in goed onderwijs (van peuterspeelzaalwerk tot middelbare school), leerlingenvervoer, adequate onderwijshuisvesting en scholenspreiding, als om een aantrekkelijk accommodatie- en activiteiten aanbod op het gebied van sport, kunst en cultuur. Daarnaast gaat het om passende huisvesting en een prettige leefomgeving met basisvoorzieningen in de buurt. Die leefomgeving heeft goed onderhoud en beheer nodig van het openbaar groen.

Inwoners werken ook zelf aan het verbeteren van de leefbaarheid. Daarom investeren we in krachtige, betrokken buurten en dorpen, die de ruimte krijgen om invloed te kunnen uitoefenen op hun eigen leefomgeving.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Beleidskader

Het Koersdocument Transformatie Sociaal Domein (2020-2030) is uitgewerkt in een integraal beleidsplan Sociaal Domein en Samenleving "Naar een nieuw sociaal domein": maatwerkgericht, nuchter en solide. Langs de vier strategische doelen van meer veerkracht, meer preventie, meer maatwerk en meer innovatie werken we aan een toekomstbestendig sociaal domein. Deze doelen gelden als kader voor het beleid en het uitvoeringsplan in 2023 en verder. De uitvoering van het plan wordt projectmatig opgepakt in het Programma Transformatie Sociaal Domein en Samenleving 2021 - 2024.

Binnen de transformatie van het sociaal domein besteden we aandacht aan de vershraling van het zorglandschap en de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Voor een uitgestrekt en relatief dunbevolkt gebied als Het Hogeland willen we lokale en regionale oplossingen creëren samen met partners in het zorglandschap.

Binnen dit programma zijn de volgende verschillende beleidsdocumenten vastgesteld. Op de onderwerpen waar we nog geen beleid hebben vastgesteld, zijn de vigerende beleidsplannen van de voormalige BMW- gemeenten van kracht;

- Visie Inwonerkracht Het Hogeland;
- Cultuurvisie gemeente Het Hogeland 2020-2023 'Groots in kleinschaligheid';
- Erfgoedvisie Het Hogeland;
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob);
- Woonvisie Het Hogeland;

- Groenbeleid gemeente Het Hogeland 2021 - 2030;
- Programma Krimp en Leefbaarheid vm. De Marne;
- Prestatieafspraken volkshuisvesting Het Hogeland;
- Dorpshuizenbeleid Het Hogeland;
- Beleidsvisie Sport en Bewegen in Het Hogeland (2021 – 2030);
- Overeenkomsten Combinatie Functionaris/BuurSportCoaches/VerenigingsOndersteuners;
- Overeenkomst Lokaal Sport Akkoord gemeente Het Hogeland (2021);
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs;
- Verordening leerlingenvervoer;
- Verordening Financiële en Materiële Gelijikstelling;
- Subsidieregeling peuteropvang.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Absoluut verzuim	<i>Aantal per 1.000 leerlingen</i>	0,0	2,0
Relatief verzuim	<i>Aantal per 1.000 leerlingen</i>	12	21
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	<i>% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs</i>	1,4	2,1
Niet-sporters	<i>%</i>	59,0	54,1

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Openbaar basisonderwijs

De gemeente heeft de wettelijke taak om te zorgen voor voldoende openbare scholen binnen haar gemeentegrenzen. Binnen 10 kilometer over de weg gemeten vanaf de woonplaats moet voldoende openbaar onderwijs aanwezig zijn, als daar behoefte aan is (artikel 75, lid 2 WPO). Met de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs is de gemeente niet meer het bevoegd gezag over de scholen. Het stichten van nieuwe scholen en de beslissing tot opheffing van een openbare school blijft wel voorbehouden aan de besluitvorming van de gemeente.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» Het bereikbaar houden van openbaar basisonderwijs voor alle leerlingen in de gemeenten.	• We voldoen aan het criterium voor voldoende openbaar onderwijs in de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Met het schoolbestuur Lauwers en Eems en VCPO-NG hebben wij gesprekken gevoerd om het aanbod van openbare basisscholen op niveau te houden.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
aantal openbare basisscholen		12	12
aantal openbare voortgezet onderwijsscholen		1	1
aantal openbare nevenvestigingen voortgezet onderwijsscholen		2	2

Onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw, verbouw en de eerste inrichting van scholen in het basisonderwijs, voortgezet en speciaal onderwijs. De Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Gemeente Het Hogeland 2019 vormt het beleidskader.

In de gemeente Het Hogeland hebben we, mede door de versterkingsopgave, de situatie dat er al meerdere scholen toekomstbestendig zijn gemaakt. In 2022 zijn er een aantal nieuwe schoolgebouwen opgeleverd. Hiermee dragen we bij aan hoogwaardige en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Het biedt tevens de mogelijkheid om te werken aan de (door)ontwikkeling van Integrale Kind Centra (IKC).

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Hoogwaardige en toekomstbestendige onderwijshuisvesting.	• Vijf scholen zijn nieuw opgeleverd in het kader van het scholenprogramma en twee scholen zijn versterkt. Op de vernieuwing van de gymzaal in Zandeweer (gepland 2023) na is hiermee het versterkingsprogramma voor het basisonderwijs afgerond. Voor het voortgezet onderwijs geldt dat het versterkingsprogramma nog loopt voor HHC: 2 gebouwen – Warffum versterking en verbouw, Uithuizen deels sloop-nieuwbouw, rest versterking en verbouw. • In het complex van De Tirrel worden twee basisscholen gerealiseerd, die in 2023 opgeleverd worden.
»	Integraal Huisvestingsplan opstellen voor onderwijs en kinderopvang.	• Eerste aanzet integraal duurzaam huisvestingsplan onderwijs.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- we hebben het scholenprogramma uitgevoerd.
- we hebben meerdere sessies gehad met de werkgroep IHP.
- we hebben Ruimte OK betrokken bij de werkgroep om te komen tot een aanzet van een duurzaam IHP.
- we hebben ABC Nova ingeschakeld om het proces duurzaam IHP verder te begeleiden en te vervolmaken.

Huisvesting Afghaanse leerlingen

Voor de Afghaanse leerlingen die gehuisvest waren in Zoutkamp is een schoolgebouw gezocht voor het primair en voortgezet onderwijs. Het voormalige schoolgebouw van Koning Willem Alexander is klaargemaakt voor 5 groepen leerlingen uit het primair onderwijs en 4 groepen voortgezet onderwijs.

In november zijn de leerlingen van het primair onderwijs verhuisd naar de tijdelijke school in Uithuizermeeden. De leerlingen van het voortgezet onderwijs die wonen in Uithuizen gaan naar de Internationale Schakelklas in Appingedam en de leerlingen uit Winsum gaan naar Groningen.

Huisvesting Oekraïense leerlingen

Voor de leerlingen die het Voortgezet Onderwijs volgen is in HHC Warffum een tijdelijke onderwijsvoorziening gerealiseerd. Voor de leerlingen uit het primair onderwijs is een tijdelijke onderwijsvoorziening in het gemeentehuis van Leens gerealiseerd en in de openbare basisschool De Togtemaar in Bedum.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Geplande versterking en nieuwbouw van scholen i.h.k.v. scholenprogramma		7	7

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Onderwijs is cruciaal voor de ontwikkeling van onze jeugd. De eerste verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de ouders. Wij streven naar ondersteuning waar dat nodig is en willen zorgen voor goede voorzieningen. Wij willen achterstanden bij kinderen vroegtijdig signaleren en waar mogelijk voorkomen door passende vormen van voorschoolse educatie aan te bieden.

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken ten aanzien van het onderwijs. Het betreft het verzorgen van vervoer van leerlingen naar het speciaal onderwijs, uitvoeren van de leerplichtwet, zorgen voor hoogwaardig, dekkend en gespreid voorschools aanbod en het bieden van passend onderwijs.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Verbeteren van digitale vaardigheden van leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs.	De deelname aan het ICT-project van Kansrijke Groningers is voortgezet. In totaal doen er 104 scholen mee in Noord- en Midden Groningen. Binnen dit project krijgen leerlingen les in o.a. ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking en mediawijsheid. Hiermee krijgen zij een impuls op het gebied van digitale vaardigheden, waarvan zij ook in hun werkzame leven kunnen profiteren. In 2022 hebben 99 scholen het traject afgerond. Zij zijn nu digitaal geletterd. Het traject wordt voortgezet op de 104 scholen met trainingen en toegang tot het platform voor digitale geletterdheid. Er zijn meer dan 12.000 leerlingen en 800 leerkrachten/ docenten bereikt.
»	Leerlingen (vroegtijdig) een leesaanbod aanbieden.	- Aan leerlingen is vroegtijdig een leesaanbod aangeboden door middel van de volgende programma's: 1. 'De Bibliotheek op School'. Dit is een programma dat zich richt op het stimuleren van lezen en het vergroten van leesplezier. Dit programma is op alle 33 basisscholen geïmplementeerd. 2. 'Boekstart in de Kinderopvang'. Dit richt zich zowel op het voorlezen op de kinderopvang als thuis door de ouders. Dit programma wordt op alle peuteropvang locaties aangeboden.

»	Passend educatief aanbod voor ieder kind vanaf 2 jaar.	• Alle peuters kunnen gebruik maken van de peuteropvang. Het aanbod voor peuters van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag is gesubsidieerd door de gemeente. • Daarnaast kunnen kinderen vanaf 2,5 jaar, die door de GGD zijn geïndiceerd met een taalachterstand aanvullend op de peuteropvang deelnemen aan een educatief programma, de voorschoolse educatie. Deze voorschoolse educatie is door de gemeente gesubsidieerd. • De voorschoolse educatie voldeed aan de kwaliteitscriteria, die gesteld zijn in het kwaliteitskader. Aanbieders hebben hiervoor een jaarlijkse kwaliteitssubsidie ontvangen.
»	Lokaal Educatieve Agenda Het Hogeland voor de komende 6 jaar.	• Een concept LEA is opgesteld naar aanleiding van werksessies met stakeholders (gemeente, schoolbesturen, GGD, Kinderopvang).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Nationaal programma onderwijs:

De gemeente Het Hogeland heeft een totaalbedrag van € 687.125 ontvangen dat besteedbaar is in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023.

De gemeente heeft een NPO-menu opgesteld waaruit scholen en peuteropvang kunnen kiezen waar ze extra inzet op willen plegen om de achterstanden die tijdens de corona-periode zijn opgelopen.

Er hebben twee LEA overleggen plaatsgevonden met schoolbesturen, kinderopvang en jeugdgezondheidszorg met als thema de brede kindontwikkeling van 0 tot 18 jaar. Het doel hiervan is om een agenda op te stellen voor de komende 6 jaar aan de hand van gezamenlijk bepaalde thema's en onderwerpen. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd aan het college en betrokken besturen.

- Peuteropvang voor Afghaanse en Oekraïense peuters:

Twee peuteropvangorganisaties hebben gezamenlijk op het kazerneterrein voor de peuters van de Afghaanse vluchtelingen een peuteraanbod gerealiseerd. Deze kosten zijn door de gemeente geheel betaald, omdat deze mensen niet werken en dus geen eigen bijdrage kunnen betalen. Het is erg belangrijk dat de peuters al vroeg met de Nederlandse taal en gebruiken in aanraking komen.

De Oekraïense peuters waren in kleine aantallen en verspreid over de gemeente aanwezig vanaf eind februari. Deze peuters zijn in reguliere peutergroepen opgevangen. De kosten voor deze peuteropvang zijn door de gemeente betaald. De eigen bijdrage voor peuteropvang wordt in rekening gebracht als de Oekraïense ouder(s) werk hebben.

- Pilot Tijd voor Toekomst in Het Hogeland:

Wij zetten een pilot 'Tijd voor Toekomst' in om kinderen in het primair onderwijs dezelfde kansen te bieden door middel van het invoeren van een verrijkte schooldag. De pilot betekent dat er extra (les)tijd wordt geboden met inzet op talentontwikkeling, welzijn, fysieke en mentale gezondheid, het voorkomen van (taal)achterstanden en/of vergroten van de brede blik op de wereld. Dit doen we samen met mensen en organisaties in de omgeving van de school, met Vakland Het Hogeland en Kansrijke Groningers. De

uitkomsten van de pilot in Het Hogeland dragen bij aan het langere termijn doel: het creëren van een grootschalige, meerjarige aanpak zodat kinderen gelijke kansen hebben om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen wat de basis legt voor een kansrijke toekomst. We zijn voor de monitoring en het delen van kennis en ervaringen aangesloten bij het regionale platform en ontwikkelingen. In 2022 is een NPG-aanvraag ingediend en goedgekeurd voor een pilot met 6 scholen verspreid over Het Hogeland voor totaal € 1.726.800. De uitvoering vindt plaats van 2023 – 2025.

- Gelijke Kansen Alliantie (GKA):

Wij hebben ons, samen met de schoolbesturen in 2022 aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie (GKA). Hierin werken scholen, gemeenten en maatschappelijke partners samen aan het vergroten van kansengelijkheid. Bij de GKA staat de verbinding tussen thuis, school en omgeving centraal. Leerlingen in het basisonderwijs worden begeleid in hun manier van werken, zelfstandigheid en weerbaarheid. Ze krijgen handvatten om binnen hun eigen mogelijkheden zich optimaal te ontwikkelen. Dit versoepelt de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs en zorgt voor een kansrijkere toekomst.

Wij hebben, samen met de schoolbesturen in de gemeente de komende jaren € 100.000 beschikbaar om kansengelijkheid voor kinderen te vergroten. Dit geld is afkomstig van het Rijk.

Voor de uitvoering van de GKA-agenda breidt de gemeente de samenwerking met Kansrijke Groningers uit. Zij voeren al een aantal andere projecten uit, met en voor de scholen in Het Hogeland. Kansrijke Groningers gaat voor toekomstgericht onderwijs, gelijke kansen voor alle leerlingen en een goede aansluiting op de (toekomstige) arbeidsmarkt. De scholen zijn in 2022 gestart met het maken van plannen samen met Kansrijke Groningers.

Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bekostiging van het vervoer van leerlingen die niet zelfstandig, door bijvoorbeeld een structurele beperking of gedragsproblemen naar school kunnen reizen. Hiervoor is de Verordening bekostiging leerlingenvervoer vastgesteld. Op grond hiervan kunnen ook kinderen die op basis van godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging naar een school willen die verder dan 6 kilometer is gelegen aanspraak maken op een vergoeding van het eigen vervoer. Op basis van de verordening beslist de gemeente of de leerling recht heeft op bekostiging van het leerlingenvervoer.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	We willen de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen in het voortgezet speciaal onderwijs vergroten.	De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen in het voortgezet speciaal onderwijs is vergroot door meer kinderen te laten reizen met het eigen en openbaar vervoer door ondersteuning in te zetten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het taxivervoer is in opdracht van gemeente uitgevoerd door taxi UVO in Uithuizermeeden. Daarnaast heeft de gemeente het eigen en openbaar vervoer aan ouders bekostigd.

Het reizen met openbaar vervoer, al dan niet met begeleiding, is gestimuleerd. Enkele stimuleringsmaatregelen waren:

- De Voor Elkaar Pas, die de gemeente aan de leerling verstrekt, zodat hij/zij direct kan reizen met het openbaar vervoer. Ouders hoeven niet meer zelf maand- en jaar kaarten voor te financieren.
- (Tijdelijke) begeleiderskaarten voor ouders/begeleiders, zodat leerlingen samen met hun ouders kennis konden maken en konden oefenen met het reizen met openbaar vervoer.

Passend onderwijs

Om alle kinderen en jongeren optimale ontwikkelingskansen te bieden, is samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp nodig. De ondersteuningsroute is een tool om dit te bewerkstelligen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Passend onderwijs voor alle kinderen, zodat elk kind op zijn/haar niveau onderwijs krijgt, zowel cognitief als emotioneel.	• Met alle betrokken instanties van het PO is een bijeenkomst georganiseerd om de ondersteuningsroute weer voor iedereen helder te krijgen. • Alle betrokken instanties (onderwijs, samenwerkingsverbanden, zorg en gemeente) werken volgens de ondersteuningsroutes (primair onderwijs en voortgezet onderwijs).
»	Een goede verbinding tussen zorg en onderwijs.	• Op alle scholen voor voortgezet onderwijs is een schoolmaatschappelijk werker aangesteld. De schoolmaatschappelijk werker wordt ingezet om de verbinding tussen school, leerling en sociaal team te optimaliseren en lichte vormen van begeleiding te geven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De ondersteuningsroute:

De ondersteuningsroute is een integraal plan om de leerling te ondersteunen bij de schoolgang. De ondersteuningsroute moet eraan bijdragen dat het aantal voortijdig schoolverlaters en thuiszitters wordt teruggedrongen. Deze route is samen met het onderwijs, de samenwerkingsverbanden en Groninger gemeenten tot stand gekomen.

Verbinding zorg en onderwijs:

De uitbreiding die we in 2021 zijn gestart voor de schoolmaatschappelijk werker is bestendigd in 2022.

Binnen de basisscholen is de jeugdverpleegkundige de schoolcontactpersoon. Daarnaast is in het primair onderwijs preventief een jeugdverpleegkundige van de GGD ingezet op IKC De Linde. De jeugdverpleegkundige is een aantal uur per week op de school aanwezig en is het aanspreekpunt voor ouders en leerkrachten voor het beantwoorden van vragen en het geven van advies met betrekking tot opvoeding en opgroeien.

Alle gemeenten in de provincie Groningen leveren een financiële bijdrage aan de voorziening School als Wijk (SAW). Hierdoor is bereikt dat de voorziening School als Wijk structureel is geborgd. Leerlingen op het mbo, die woonachtig zijn in Het Hogeland met vragen en problemen, kunnen bij SAW terecht. Het doel is om hiermee vroegtijdig problemen te behandelen en zo te voorkomen dat leerlingen verwezen moeten worden naar specialistische zorg.

Sportbeleid en activering

In 2021 is de sport- en beweegvisie vastgesteld. Deze visie vormt de basis voor het sport- en beweegbeleid voor de komende jaren. Uit de visie moeten concrete uitvoeringsplannen voortkomen.

We blijven onze aandacht vestigen op sport- en bewegingsdeelname, van jong tot oud. We maken hiervoor gebruik van het Bewegteam Het Hogeland. Dit Bewegteam biedt, samen met de sportverenigingen, een gevarieerd sportaanbod in de hele gemeente.

Verantwoord kunnen sporten en bewegen, door jong en oud, op veilige en kwalitatief goede sportaccommodaties. Deze kwaliteit moeten wij blijvend bewaken.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Het is onze ambitie om zoveel mogelijk inwoners een gevarieerd aanbod van sport & bewegen aan te bieden, van jong naar oud!	• Uitvoering gegeven aan de uitgangspunten binnen het Lokaal Sportakkoord I. Enkele voorbeelden: 1. Bijdrage Nijntje Beweegdiploma (beweeglessen/aanleren essentiële basisvormen) 2. Bijdrage Interactief Speelplein 3. Aanbod cursus: 'Besturen met impact' • Tal van bewegingsactiviteiten zijn ontplooid, met diverse ketenpartners, voor jong tot oud • Realisatie Ambitiedocument 2022-2025, in samenwerking met Beweegteam Het Hogeland • De voetbalverenigingen verder weten te organiseren, in een 'Stuurgroep' en een 'Onderhoudsgroep'. Harmonisatie nabij!

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- *Voorlichting verenigingen*
D.m.v. gerichte berichtgeving richting alle sportverenigingen mogelijkheden van het Lokaal Sportakkoord uitgelegd. Mogelijkheden bestaan uit subsidieaanvragen ten gunste van sportstimulering. Deze aanvraagmogelijkheden zijn laagdrempelig om de aangegeven stimulering te promoten.
- *Verbindingen sport en Sociaal Domein*
Het afgelopen jaar hebben we tal van verbindingen gelegd met andere afdelingen i.v.m. inzet Brede SPUK (Specifieke Uitkering Sport), GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), Sportakkoord en BRC-bijdragen (Brede Regeling Combinatiefuncties). Dit om integraal beter samen te werken.
- *Communicatie*
Het afgelopen jaar is er geïnvesteerd in een betere communicatie richting o.a. de voetbalverenigingen. Dit heeft een goede basis gelegd voor een vervolg in 2023.

Sportaccommodaties

Het aantal sportaccommodaties na de herindeling is groot en kent een divers karakter. We willen dat onze sportaccommodaties veilig kunnen worden gebruikt.

We gaan de harmonisatie in beleid (doelen/middelen/tijd/afspraken) verder vorm én inhoud geven, met als streven een vergelijkbaar gebruik door de bewegende- en sportende inwoners van de gemeente.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	De basisvoorzieningen voor sport en bewegen in de dorpen in stand houden, en waar nodig en mogelijk verbeteren en/of vernieuwen	• Vervanging toplaag tennisbanen van Tennisclub Zuidwolde

	Realisatie kunstgrasveld in Bedum, voor SV Bedum (voetbal)
--	--

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Faciliterend bijdragen geleverd aan verenigingsinitiatieven tot verbetering/uitbreiding van (bestaande) accommodaties die tot doel hebben om meer inwoners (langer) in staat te stellen deel te kunnen blijven nemen aan sport- en beweegactiviteiten. Qua bijdragen moeten we dan denken aan o.a. kickboks-attributen, volleyballen of turnmatten.
- Het ontwikkelen van modellen met indicatoren welke inzicht geven in het gebruik (en bezetting) van de gemeentelijke sport- en beweegaccommodaties.
- Mogelijkheden creëren om (vormen van) privatisering van gemeentelijke sport- en beweegaccommodaties te realiseren.
- Op diverse accommodaties aanpassingen/reparaties laten uitvoeren ten gunste van de veiligheid van sportmaterialen. Daarnaast diverse sportmaterialen vervangen, zowel op binnen- als buitensportaccommodaties.
- Bijeenkomst georganiseerd voor Raad, Provinciale Staten en derden m.b.t. ontwikkeling plannen fietsparcours op de afvalberg in Usquert.

De bibliotheek van de toekomst

De bibliotheek van de toekomst moet het knooppunt voor ontmoeting, kennis en cultuur worden. Een multifunctionele plek voor leesbevordering, een stimulerende leeromgeving en een dynamische ontmoetingsplek. Binnen het bibliotheekconcept van de 'maatschappelijke bibliotheek' fungeert de bibliotheek als netwerkpartner en platform voor sociaal-maatschappelijke en culturele organisaties en verenigingen. Bibliotheekdiensten richten zich hierbij ook op de doelgroepen binnen het sociaal domein, onderwijs en kinderopvang.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» Wij hebben de ambitie om te bouwen aan bibliotheken van de toekomst in de vier grote kernen, te weten Bedum, Winsum, Uithuizen en Leens. We willen het concept van 'maatschappelijke bibliotheek in Het Hogeland' realiseren.	- De doorontwikkeling van de 'maatschappelijke bibliotheek', waarin wordt ingezet op het vergroten van de platform- en netwerkfunctie van de bibliotheek is verder uitgerold, verdeeld over de 4 bibliotheken. - De bibliotheek Uithuizen is verhuisd naar De Blink, een centrale plek in het centrum.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Uitrollen dBos (de Bibliotheek op school)	33 scholen	34 scholen	Alle basisscholen hebben dBos
uitrollen Platformfunctie Bibliotheek 4 kernen	40%	60%	60%

Openbaar groen

Groen wordt meer en meer gezien als factor die bijdraagt om negatieve effecten van klimaatverandering positief te kunnen beïnvloeden. De laatste jaren zijn we regelmatig geconfronteerd met plantenziekten en -plagen die een aanslag plegen op bomen. Vooral de Essentaksterfte blijft veel slachtoffers eisen. Klimaatverandering zal ook voor openbaar groen gevolgen kunnen hebben. Het kan in de toekomst mogelijk leiden tot voor ons nieuwe plantenziekten en -plagen. Ook zal door stijgende temperaturen en meer en langere periodes van droogte en neerslag de inrichting andere keuzes vragen. De afname van biodiversiteit vraagt meer en meer onze aandacht.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Openbaar groen dat door een goede technische staat en conditie niet tot onveilige situaties leidt.	• Voorkomen van onveilige situaties. • Meldingen zijn adequaat afgehandeld. • Groen met (meest) slechte conditie is vervangen.
»	Openbaar groen dat kwalitatief overeenkomt met de vastgestelde ambitie.	• Openbaar groen voldoet aan de vastgestelde ambitie in het groenbeleidsplan.
»	Openbaar groen dat zorgt voor een prettige leef- en werkomgeving voor inwoners en bedrijven.	• Efficiënt groenbeheer op basis van vastgesteld beleid en ambitie. • Inrichting is lokaal verbeterd door omvorming en herinrichting. • Inwoners zijn betrokken bij planvorming. • Input vragen en Informeren bij ontwikkelingen. • Inwoners geadviseerd bij initiatieven en zelfwerkzaamheid. • Inwoners begeleid en gefaciliteerd bij zelfwerkzaamheid.
»	Natuurwaarden minimaal in stand houden.	• Bij uitvoering is flora en fauna aandachtspunt. • Bij inrichting is aandacht voor natuurwaarde.
»	In stand houden van groen.	• Bij ontwikkelingen groen kwantitatief en kwalitatief in stand houden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor het kostenbewust beheren hebben we conform ons beleid aanbesteed en ingekocht. In 2022 zijn raamovereenkomsten gesloten voor achterstallig boomonderhoud, incidentele opdrachten in het openbaar groen, en inspectie en advies ten behoeve van bomen.

Voor de bescherming van bomen en groen zijn beleidsregels vastgesteld; Nadere regels bewaren van houtopstanden.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Meldingen over bomen.	271	300	414
Meldingen over plantsoenen/ groen voorzieningen.	843	565	699

Speelvoorzieningen

We willen inwoners stimuleren om initiatief te nemen. Op het gebied van speelvoorzieningen is te merken dat daar relatief veel gebruik van wordt gemaakt. Voor het zelfbeheer van speelplekken is het aspect van aansprakelijkheid voor alle partijen nogal eens een reden om terughoudend te zijn. Ook met zelfbeheer leiden initiatieven veelal tot een toename van beheerkosten. Dit is een aandachtspunt als het gaat om het toestaan ervan. Het realiseren van initiatieven met externe bijdragen leidt in de toekomst tot verwachtingen. Wanneer deze speeltoestellen vervangen moeten worden is daar budgettair geen rekening mee gehouden. Beleid voor speelvoorzieningen is in ontwikkeling.

De verwachting is dat, afhankelijk van ambitie, een nieuw beleid- en beheerplan in meer of mindere mate een forse kostenstijging zal betekenen. Dat geldt voor zowel onderhoud als vervanging van speelvoorzieningen. Het streven is dit medio 2023 zichtbaar te hebben.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
--------------------------------	-------------------------------

»	Aantrekkelijke speelvoorzieningen voor alle doelgroepen.	• Doelgroepen zijn betrokken bij planvorming. • Ruimte geboden aan initiatieven. • Inwoners input gevraagd en geïnformeerd. • Inwoners geadviseerd bij initiatieven en zelfwerkzaamheid. • Inwoners gefaciliteerd bij zelfwerkzaamheid.
»	Veilige speelplekken.	• Risico's zijn voorkomen of weggenomen. • Geconstateerde gebreken en onveilige situaties zijn verholpen.
»	Duidelijke kaders hoe we om willen gaan met speelvoorzieningen.	• Nieuw beleid is in ontwikkeling.
»	Efficiënt beheer op basis van vastgesteld beleid en ambitie.	• Nieuw beleid en beheerplan is in ontwikkeling.
»	Eenduidige afspraken met inwoners en scholen.	• Nieuw beleid is in ontwikkeling.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2021 is een raamovereenkomst gesloten voor zowel leveranties, inspectie als reparaties van speelvoorzieningen. De inkoopvoordelen (korting) komen ook ten goede aan initiatieven van inwoners. Door de structureel uitgevoerde inspecties voldoen we aantoonbaar aan onze zorgplicht. Initiatieven zijn beoordeeld en voorzien van randvoorwaarden.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Meldingen over speelvoorzieningen	43	30	43

Begraafplaatsen

In 2022 is gestart met het publiceren van lijsten met graven waarvan het grafrecht is verlopen en tegelijk geen belanghebbende bekend is. Eenmalig krijgen belanghebbende de kans nieuw grafrecht te regelen. Hier is voor de begraafplaatsen van Kantens (0), Zuidwolde (6) en Baflo (73) totaal 79 keer gebruik van gemaakt. In 2023 wordt dit ook voor andere begraafplaatsen opgepakt.

Wanneer hier geen gebruik van is gemaakt zullen we het grafrecht definitief vervallen verklaren. Hiermee ontstaat duidelijkheid over de status van graven en is de begraafadministratie verbeterd. Tegelijk ontstaat duidelijkheid welke graven geruimd mogen worden. Hiermee voorkomen we in de toekomst zo veel mogelijk nieuwe uitbreidingen van begraafplaatsen.

In 2022 hebben we criteria vastgesteld om graven te kunnen beoordelen op hun waarde. Er zijn nog geen graven aangewezen als waardevol. Graven op de lijst waardevolle graven worden niet geruimd.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Een waardige omgeving voor respectvol kunnen bijzetten van overledenen en herdenken.	• Kwaliteitsniveau voldoet aan de vastgestelde ambitie. • De verzorgingsgraad is ten opzichte van 2021 verbeterd. • Vrijwilligers zijn ondersteund en gefaciliteerd.
»	Voorzien in voldoende capaciteit voor bijzettingen.	• Er was voldoende ruimte om aan de vraag te kunnen voldoen. • Voorbereiden van inbreidingsplannen.
»	Uitbreiden dienstverlening.	• Extra opties als bestemmingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor kostenbewust beheer hebben we conform ons beleid aanbesteed en ingekocht. In 2022 zijn raamovereenkomsten gesloten voor achterstallig boomonderhoud, incidentele opdrachten in het openbaar groen, en inspectie en advies t.b.v. bomen. Ook bij beheer en onderhoud van groen op begraafplaatsen wordt hier gebruik van gemaakt. Daarnaast zijn er efficiënte werkmethodes toegepast en is de inrichting op basis van prioriteiten hier en daar geoptimaliseerd door omvorming of herinrichting.

Om inwoners te betrekken hebben we ondersteuning en advies geboden; inwonersinitiatieven zijn gefaciliteerd. Een voorbeeld is de realisatie van urnenzuilen op de algemene begraafplaats van Wehe-den Hoorn door vrijwilligers waarbij de gemeente het materiaal ter beschikking heeft gesteld.

Uw raad heeft besloten (2 maart 2022) € 430.000 van het begrotingsoverschot 2022 te bestemmen voor groenonderhoud. De focus ligt daarbij op begraafplaatsen. Alle begraafplaatsen zijn medio 2022 geïnterviewd en in 2023 verwachten we de uitvoering verder uit te werken en in het voorjaar te kunnen starten met de eerste werkzaamheden.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Meldingen over begraafplaatsen.	52	30	28

Wonen en leefbaarheid

Vanwege veranderingen in demografie en woningmarkt is het belangrijk om goed de vinger aan de pols te houden op het gebied van voorzieningen, leefbaarheid, woningmarkt en wonen en zorg. Dit integrale thema komt ook terug in de andere programma's en het gaswinningsdossier.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Initiatieven van inwoners krijgen de ruimte.	• 100 subsidies verstrekt aan dorpen op het gebied van leefbaarheid (dorpsbudget). • Inspiratiemarkt van dorpsinitiatieven.
»	Leefbaarheid van dorpen wordt behouden en versterkt.	• Programma voor Wehe-den Hoorn ontwikkeld samen met het dorp en partners. • Start gemaakt met strategisch dorpsplan Baflo-Rasquert. • Woonkoers opgesteld voor de noordwestelijke woondorpen (Hornhuizen tot Den Andel). • Gesprekken met meerdere dorpen. • Dorpsbezoeken in Leens, Pieterburen en Kloosterburen. • Voortzetting dorpsbudget in 2023 geborgd.
»	Er is voor iedereen ruimte binnen de dorpen om elkaar te ontmoeten.	• Overleg met dorpshuizen. • Het jeugdsozenbeleid is vertraagd door beperkte personele bezetting i.v.m. de Oekraïne crisis. Is eind 2022 weer opgepakt.
»	Inzicht in ontwikkelingen op het terrein van demografie, leefbaarheid.	• De Dorpsprofielen zijn geactualiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Subsidieverlening vanuit het dorpsbudget.

- Monitoring: gegevensverzameling en analyse, ingezet voor woningbouwadvisering, overleg met de dorpen, onderbouwing beleid diverse teams.
- Strategisch dorpsplan, woonkoers en dorpsbezoek: inwoners van dorpen, maatschappelijke partners en ambtelijke staf bij elkaar gebracht om gezamenlijk naar de stand van de leefbaarheid te kijken en plannen te ontwikkelen.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Aantal verstrekte subsidies dorpsbudgetten.	40	-	100
Strategische dorpsplannen ontwikkeld.	0	6	2
Dorpsprofielen aangevuld met sociaaleconomische status.	0	15 dorpen	0

Wonen, zorg en welzijn

Met de veranderingen in de bevolking, meer ouderen, minder jongeren, is het belangrijk dat ook de voorzieningen mee veranderen. Als overheid hebben we wel een beperkte rol, omdat de beslissingen over bijvoorbeeld de zorgvoorzieningen meestal niet bij ons liggen. We geven waar mogelijk wel ruimte aan initiatieven vanuit de dorpen om de zorg voor elkaar op te pakken.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Een passende spreiding van woon, - zorg- en welzijnsaanbod.	• Onder regie van de gemeente hebben woningbouwcorporaties gezorgd voor huisvesting voor cliënten die vanuit 'Beschermd wonen' een huis zoeken. Dit betreft jongeren die vroegtijdig het ouderlijk huis moesten verlaten, statushouders en Oekraïense vluchtelingen. • Samen met woningcorporaties en huurdersorganisaties is gesproken over een wenselijk ondersteuningsaanbod in de dorpen. Er is nog geen keuze gemaakt in het aanwijzen van woonzorg-zones. • De Pilot Wonen-werken-leren is geëvalueerd en wordt voortgezet in 2023.
»	We willen zorgen dat inwonersinitiatieven, gericht op woon-zorgconcepten, kansrijk zijn.	• 13 initiatieven zijn besproken in het opgaveteam Woonzorginitiatieven, waarvan 7 nieuwe. • Er is een concept wegingskader voor dit type initiatieven gemaakt.
»	Inwoners kunnen langer veilig thuis wonen en zijn zich bewust van maatregelen die ze zelf kunnen nemen.	• Inventarisatie van type subsidies voor woningaanschaf, -verbetering en verduurzaming. • Stimuleringsregelingen voor woningverbetering en -verduurzaming opgezet, die half november zijn ingevoerd.
»	Een passende sociale huurvoorraad die mensen in staat stelt om langer in eigen huis te wonen.	• De prestatieafspraken Volkshuisvesting van 2022 worden doorgezet naar 2023.

		Bij versterking en herstructurering wordt rekening gehouden met meer levensloopbestendige woningen.
--	--	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Inventarisatie uitgevoerd onder bestaande voorzieningen voor Wonen, zorg en dagbesteding, en deze op kaart gezet.
- Oriënterende gesprekken gevoerd met initiatiefnemers die graag zelf een nieuwe voorziening opzetten, en het college daarover advies gegeven.
- Overleg met woningcorporaties en huurdersorganisaties over de voortgang van de Prestatieafspraken Volkshuisvesting.
- Met SNN en SVN afspraken gemaakt over het verstrekken van subsidies en leningen voor woningverbetering en verduurzaming.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Overzichtskaart Woonzorginitiatieven	gereed	kaart intern raadpleegbaar in Gis	gerealiseerd in Google maps
Aantal BW cliënten geplaatst door woningcorporaties	5	9	4
Aantal geplaatste statushouders	75	73	77
Aantal plaatsingen Oekraïense vluchtelingen in gemeentelijke en particuliere opvang	n.v.t.	n.v.t.	179

Subsidies

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Uitvoering van de diverse subsidieregelingen.	- Er zijn, met behulp van subsidie, in 2022 vele activiteiten in onze gemeente georganiseerd. - Subsidieregelingen en aanvraaginformatie staan op de gemeentelijke website. - De Algemene Subsidieregeling is aangepast en opnieuw vastgesteld.
»	Verder uitbouwen van het subsidieloket. Het doel hiervan is dat alle subsidieaanvragen op één punt binnenkomen, worden behandeld en procedures worden bewaakt. Dit bevordert de uniformiteit, kwaliteit, efficiëntie, effectiviteit en klantvriendelijkheid.	Nieuwe subsidieregelingen worden in gezamenlijkheid opgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Alle subsidieaanvragen zijn binnen de gestelde termijnen behandeld. Na de coronajaren 2020 en 2021 zijn er in 2022 weer volop subsidieaanvragen binnen gekomen voor het organiseren van activiteiten en evenementen. Ook liepen een aantal coronasubsidieregelingen in 2022 nog door. Organisaties die extra steun nodig hadden, hebben hier een beroep op kunnen doen. Het einde van het jaar stond in het teken van de energiecrisis. In de laatste maand is de subsidieregeling energiekosten maatschappelijke organisaties vastgesteld. Alle informatie die nodig is om een subsidie aan te kunnen vragen, staat op de website. Om in 2023 subsidieplafonds in te kunnen stellen, moest de Algemene Subsidieregeling hierop worden aangepast.

Hoe is dit gemeten?			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Uitvoering subsidieregelingen: Interne controle	Ja	Goed	Ja

Risico's per programma

Demografische ontwikkelingen: De demografische samenstelling van onze gemeente verandert. In sommige delen van de gemeente is sprake van krimp en in andere delen is sprake van groei. Over het algemeen hebben we te maken met vergrijzing en ontgroening. Deze veranderingen hebben ook invloed op de vraag en het aanbod van de voorzieningen binnen de gemeente en hebben daarmee direct invloed op de leefbaarheid. Het speelveld is continu in beweging.

Deze demografische ontwikkelingen hebben direct effect op thema's als passende huisvesting, onderwijs, zorg, sport en kunst & cultuur. De gemeente is mede afhankelijk van derden en burgerinitiatieven die (mede) verantwoordelijk zijn voor deze voorzieningen. De gemeente houdt de ontwikkeling in de gaten waarbij het zich inzet om de leefbaarheid van Het Hogeland op voldoende niveau te houden. Samenwerking met partners uit de samenleving is daarbij noodzakelijk.

Het risico dat voorzieningen verloren gaan heeft mogelijk tot gevolg dat in delen van de gemeente het minder aantrekkelijk is om te gaan wonen. Vanuit de verschillende visiedocumenten en vanuit het coalitieakkoord is hier aandacht voor. Tevens zijn deze thema's onderdeel van het gesprek en inspanning met betrekking tot de realisatie van de 'brede welvaart'.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Stichting de Beemden

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Leefbaarheid & Voorzieningen (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	15.558	20.708	17.798	2.909	V
Baten	1.261	5.023	3.363	1.660	N
Saldo programma	14.296	15.685	14.435	1.249	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Scholenprogramma	288	288	0	288	V

Reserve Onderwijshuisvesting	30	30	30	0	V
Reserve Ruimte voor dorpen/ondernemers	-340	0	0	0	V
Reserve Programma Krimp en Leefbaarheid	-40	-40	0	-40	N
RES Corona	0	-90	0	-90	N
Totaal mutaties	-62	188	30	158	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2022
Leefbaarheid & Voorzieningen		
SPUK Sportakkoord 2022		101
Harmonisatie sporttarieven		19
Onderzoek Joods erfgoed		13
Kerkervisie		22
Verkennen roekenoverlast		15
	Totaal	170
Incidentele baten		
Leefbaarheid & Voorzieningen		
SPUK Sportakkoord 2022		101
	Totaal	101

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen en inhuur, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	79	N
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 8 maart 2023 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2022.	3.122	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bijna € 90k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2021.	1.281	V
-	De OZB van scholen wordt vergoed door de gemeente. Door nieuwbouw stijgt de OZB waarde van de scholen.	83	N
-	De afwikkeling van de NSU 2019 t/m 2022 is verwerkt in de jaarrekening 2022 (zie ook bij de baten).	251	N
-	Er zijn uitgaven gedaan voor de onderwijshuisvesting voor Afghaanse kinderen. Hiervoor is een vergoeding van het rijk ontvangen (zie ook baten).	48	N
-	Vanuit de coronaperiode ontvangen we maandelijks t/m half 2023 middelen voor het wegwerken van onderwijsachterstanden op scholen. Scholen hebben hiervoor aanvragen gedaan en die zijn uitbetaald. Een deel van de lasten van 2022 wordt gedekt uit de ontvangsten in 2023,	154	N

	waardoor we een voordeel zien op de baten. Verantwoording vindt plaats via de Sisa bijlage.		
-	Sinds 2019 mogen gemeenten btw op sport niet meer verrekenen. Ter compensatie is de SPUK-sportregeling ingevoerd. Deze regeling compenseert voor een deel dit nadeel. Voor 2022 is op basis van de begroting een aanvraag ingediend, omdat de realisatie lager uitpakt dient een deel terugbetaald te worden. Zie ook baten.	150	N
-	In het kader van het bewegingsonderwijs hebben we een nagekomen factuur ontvangen voor vakleerkrachten (2020 en 2021).	51	N
-	Leerlingenvervoer, hieronder valt ook het vervoer van Oekraïense leerlingen. Hiervoor is via de Algemene Uitkering een vergoeding ontvangen van € 48 duizend. Daarmee is het vervoer van de kinderen uit Oekraïne nagenoeg kostendekkend. Het resterende tekort wordt veroorzaakt door een toename van leerlingen voor taalonderwijs en voor speciaal onderwijs met vervoer naar Delfzijl, Groningen en Appingedam.	114	N
-	Minder ouders hebben aanspraak gemaakt op de KOT (kinderopvangtoeslag) dan ingeschat. Door personeelstekort is er nog geen nieuw beleid opgesteld om het budget beter in te zetten.	60	V
-	Combinatiefuncties sport; het ontstaan van dit nadeel kent meerdere oorzaken. Ook bij de uitvoering zijn wij op onderdelen prijsstijgingen. Daarnaast nemen er meer scholen deel en zijn er een aantal extra activiteiten uitgevoerd.	56	N
-	Het onderhoud van onze sportaccommodaties laat dit jaar een overschrijding van het budget zien. Dat komt onder andere doordat zwembad De Beemden in Bedum extra onderhoud heeft gevraagd en tevens gerenoveerd is. Zo is het dak vervangen, zijn schilderwerkzaamheden uitgevoerd, douches verbouwd en is een warmtepomp geïnstalleerd. Bij het zwembad De Breede in Warffum is de bodem gecoat en is er bronbemaling aangebracht. De Cv-ketel van zwembad De Dingen in Uithuizen is vervangen. De overschrijding wordt zoals gebruikelijk verrekend met de bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen. Daarmee heeft het geen invloed op het rekeningsaldo.	375	N
-	Vanwege de storm begin van 2022 moest er een schutting worden vervangen in Eenrum. Deze kosten waren niet voorzien. Daarnaast komt de verwerking van snoei- en groenafval vanaf 2022 ten laste van het groenbeheercentrum. Vooraf is er een inschatting gemaakt hoeveel geld de verwerking van groen afval zou kosten, door de grote hoeveelheid werk is de realisatie hoger uitgekomen. Bij de voorjaarsnota 2023 beoordelen we of een verhoging van het budget nodig is.	100	N
-	Overige afwijkingen	92	N
	Totaal	2.910	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Budgetoverheveling, zie verklaring bij de baten. Bij niet ontvangen baten gaat het om een nadeel.	2.311	N
-	Voor de onderwijshuisvesting voor Afghaanse kinderen is een vergoeding van het rijk ontvangen.	49	V
-	Zie lasten; onderwijsachterstanden in het kader van corona.	154	V
-	Ontvangen vergoeding SPUK-sportregeling. Zie ook lasten.	342	V

-	NSU, zie lasten.	176	V
-	Verhuur sport: De lagere opbrengst wordt voor circa € 75.000 veroorzaakt door de compensatie van de tariefharmonisatie voor een periode van 2 jaar ingaande augustus 2021. Na 1 augustus 2023 wordt geen compensatie meer verleend. Verder zijn de ramingen voor de grotere sporthallen en zwembaden te hoog geweest. Ook is door corona nog wel een negatief effect te zien in het eerste kwartaal 2022 onder verhuur van de gebruikers van de sporthallen.	199	N
-	Overige afwijkingen	129	V
	Totaal	1.660	N

5. Sociaal Domein & Volksgezondheid

Omschrijving

Wij willen ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen in de samenleving. We stimuleren de zelfredzaamheid van de inwoners en zorgen voor de inwoners die ondersteuning nodig hebben. Daarbij voeren we activiteiten uit die zijn gericht op alle vormen van jeugdhulp, van bescherming tot reclassering en van opvoedingsondersteuning tot geestelijke gezondheidszorg. Ook begeleiden we werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt. Voor inwoners die dit niet kunnen, zorgen we voor een financieel vangnet en maatschappelijke ondersteuning. Verder richten we ons op ziektepreventie, gezondheidsbevordering en bescherming van onze inwoners.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
- 7.1 Volksgezondheid

Beleidskader

Het Koersdocument Transformatie Sociaal Domein (2020-2030) is uitgewerkt in een integraal beleidsplan Sociaal Domein en Samenleving “Naar een nieuw sociaal domein”. Dit beleidsplan is in oktober 2022 door uw gemeenteraad vastgesteld. Langs vier strategische doelen van meer veerkracht, meer preventie, meer maatwerk en meer innovatie werken we aan een toekomstbestendig sociaal domein. Met het beleidsplan heeft de gemeente ook de ambitie van de transformatie van het Sociaal Domein vastgesteld. De ambitie is een maatwerkgericht, nuchter en solide sociaal domein, waarin de dienstverlening integraal en effectief is en het zorggebruik en het beschikbare budget meer in evenwicht zijn.

Deze ambitie en de strategische doelen zijn het kader voor het beleid sociaal domein en samenleving en voor het programma Transformatie Sociaal Domein. In 2022 is het project ‘de Kanteling’ uitgevoerd om de organisatie voor te bereiden op het gekanteld werken met een sociaal loket en integrale sociale teams. Eind 2022 is de voorbereiding van de bestuursopdracht voor het programma ‘Transformatie Sociaal Domein’ afgerond. Met deze bestuursopdracht wordt de slagkracht van de ontwikkeling van het sociaal domein versterkt en versneld.

Binnen de transformatie van het sociaal domein besteden we aandacht aan de verschraving van het zorglandschap en de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Voor een uitgestrekt en relatief dunbevolkt gebied als Het Hogeland willen we lokale en regionale oplossingen creëren samen met partners in het zorglandschap. We participeren daarvoor in het Groninger Zorg Akkoord (GZA), waar naast concrete projecten voor de zorg ook innovatiethema's zijn vastgesteld om in de toekomst goede zorg aan iedereen te kunnen blijven leveren. Verder is in regionaal verband de Regiovisie ‘Gezonde Groningers Gezonde Zorg’ eind 2022 vastgesteld. Met deze regiovisie is invulling gegeven aan de wens

tot samenwerking om de zorg en gezondheid in Groningen beschikbaar, toegankelijk en betaalbaar te houden.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Banen	<i>Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar</i>	587,7	768,3
Jongeren met een delict voor de rechter	<i>% 12 t/m 21 jarigen</i>	1	1
Kinderen in uitkeringsgezin	<i>% kinderen tot 18 jaar</i>	6	8
Netto arbeidsparticipatie	<i>% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking</i>	68,7	68,3
Werkloze jongeren	<i>% 16 t/m 22 jarigen</i>	2	2
Personen met een bijstandsuitkering	<i>Aantal per 10.000 inwoners</i>	336,4	519,8
Lopende re-integratievoorzieningen	<i>Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar</i>	280,6	280,9
Jongeren met jeugdhulp	<i>% van alle jongeren tot 18 jaar</i>	12,7	12,3
Jongeren met jeugdbescherming	<i>% van alle jongeren tot 18 jaar</i>	1,1	1,4
Jongeren met jeugdreclassering	<i>% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar</i>	0,4	0,3
Clënten met een Wmo	<i>Aantal per 10.000 inwoners</i>	780	745

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Basisondersteuning

We verstaan onder basisondersteuning alle vormen van dienstverlening die voorliggend zijn aan een individuele voorziening. Van het verstrekken van informatie en advies, het bieden van (licht) pedagogische hulp tot aan het begeleiden naar hulpverlening, begeleiding en dagbesteding. Om gebruik te kunnen maken van basisondersteuning is geen indicatie nodig vanuit de gemeente.

Mensenwerk Hogeland is een maatschappelijke onderneming die een deel van de basisondersteuning uitvoert. Samen met onze inwoners werkt Mensenwerk Hogeland aan versterking van zelfredzaamheid. Mensenwerk levert 3 maal een kwartaalrapportage aan en éénmaal een jaar rapportage.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» We willen dichtbij en vrije toegankelijke ondersteuning en begeleiding bieden voor onze inwoners.	• We hebben extra jongerenwerk ingezet om na de coronaperiode de jongeren actief te benaderen om deel te nemen aan activiteiten. • We hebben het welzijnswerk en het jongerenwerk ingezet bij de eerste hulp aan vluchtelingen uit Oekraïne.

Sociale Teams

De sociale teams pakken hulpvragen van inwoners op en gaan samen met de inwoner, het gezinssysteem en het netwerk in gesprek om een duurzame oplossing te vinden voor de hulpvraag. Het gaat om sociaal-maatschappelijke vraagstukken zoals opgroeien en opvoeden, langer zelfstandig thuis wonen, meedoen in de maatschappij of werk en inkomen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	De mogelijkheden van het eigen netwerk worden onderzocht. Waar nodig wordt basisondersteuning ingezet en waar noodzakelijk wordt gebruikt gemaakt van geïndiceerde hulp.	De principes van 'eigen kracht eerst' en waar nodig inzet van een vorm van ondersteuning, zijn verwerkt in werkprocessen. De professionals zijn opgeleid om op deze manier te werken.
»	Eigenaarschap/regie maximaal bij inwoner/gezinssysteem.	Daar waar geen sprake is van onveiligheid, ligt de regie zo veel als mogelijk bij de inwoner of het gezinssysteem zelf.
»	Regievoeren vanuit 1gezin/1plan/1regisseur en inzetten wat nodig is voor de inwoner of het gezinssysteem, los van mogelijke juridische belemmeringen die voortkomen uit de afzonderlijke wetten binnen het Sociaal Domein.	Er is in principe 1 aanspreekpunt voor een inwoner/gezinssysteem. Daar waar de oplossing (en financiering) niet binnen één afzonderlijke wet gevonden kan worden, maken we gebruik van het Ruimtebudget.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gerichte trainingen, intervisie, begeleiding door gedragswetenschappers, praktijkbegeleiders en kwaliteitsmedewerkers, casuïstiekbespreking, integraal overleg en cliëntervaringsonderzoeken Jeugd en Wmo.

Hoe is dit gemeten?			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Trainingen en opleidingen om cultuuromslag te realiseren zijn georganiseerd.		100%	100%
De casemanagers jeugd zijn SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd) geregistreerd.		100%	100%
Preventief aanbod is ingekocht en wordt ingezet.		100%	100%
Het ondersteuningsplan is samen met de inwoner (en zijn/ haar netwerk) opgesteld.		100%	100%
Integraal overleg wordt 4 wekelijks georganiseerd.		100%	100%

Nieuwe Wet Inburgering - Statushouders

De nieuwe Wet Inburgering betreft een stelselwijziging en vervangt het voorgaande inburgeringssysteem. De ingangsdatum was uitgesteld naar 1 januari 2022 (de formele titel van de wet luidt Wet Inburgering 2021).

Het nieuwe inburgeringsstelsel heeft als maatschappelijk doel dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig meedoen aan de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. Gemeenten krijgen binnen het nieuwe stelsel de regierol over de uitvoering van de inburgering van statushouders.

Het jaar 2021 was een overgangsjaar waarin wij uitvoering hebben gegeven aan de huidige wet en voorsorteerden op de nieuwe Wet Inburgering. In 2022 hebben we de nieuwe Wet Inburgering

uitgevoerd, waarbij we lokaal, regionaal en provinciaal samenwerken met gemeenten en ketenpartners. Op deze wijze kunnen wij de beoogde doelen nastreven.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Alle statushouders die na 1 januari 2022 worden gehuisvest in onze gemeente, integreren en participeren binnen de eigen mogelijkheden conform de vereisten van de Wet Inburgering 2021.	• Statushouders zijn begeleid bij inburgering, integratie en participatie. • Bij 49 statushouders is een brede intake afgenomen, voor 18 statushouders is een Plan Inburgering Participatie (PIP) opgesteld, bij 22 leerbaarheidstoets afgenomen en is de voortgang en handhaving van de PIP uitgevoerd. • Conform de wet is iedere statushouder financieel ontzorgd. De gemeente werkt samen met VluchtelingenWerk Noord-Nederland. Financiële begeleiding en coaching bij alle dagelijkse aanvragen maken onderdeel uit van het financieel ontzorgen. • Iedere statushouder ontvangt Maatschappelijke Begeleiding van Vluchtelingenwerk Noord-Nederland. • Er zijn 47 statushouders van 16 jaar of ouder in begeleiding (oktober 2022); 47 inburgeringsplichtigen hebben een Participatieverklaringstraject (PVT) gehaald.
»	Alle statushouders die voor 1 januari 2022 reeds zijn gehuisvest integreren en participeren binnen de eigen mogelijkheden in onze gemeente.	• 176 Statushouders zijn begeleid bij integratie en participatie op basis van de behoefte van de statushouders. De begeleiding is uitgevoerd conform de oude wetgeving, en is zoveel mogelijk aangesloten bij de nieuwe werkwijze op basis van de Wet Inburgering 2021.
»	Alle statushouders die in het kader van de Taakstelling Huisvesting Statushouders aan de gemeente gekoppeld zijn, binnen de gestelde termijn huisvesten.	• Over de 1e helft van 2022 was de taakstelling 36 en over de 2de helft 37. In totaal zijn 77 statushouders gehuisvest. • Er is doorlopend contact onderhouden met het COA en met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van woningen aan statushouders.
»	Statushouders starten schuldenvrij wanneer zij in onze gemeente gehuisvest worden.	• Aan statushouders is 50% van de NIBUD-norm voor woninginrichting (om niet) verstrekt.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Statushouders in Wet Inburgering 2021 (per 1-1-2022).	0	12	62

Taalhuizen

Alle inwoners van de gemeente Het Hogeland die willen werken aan hun basisvaardigheden kunnen gebruik maken van de taalhuizen. Zij kunnen hier beter leren lezen, schrijven of rekenen en leren omgaan met telefoon, laptop of computer. De taalhuizen in Het Hogeland zijn te vinden in de bibliotheken in Bedum, Leens, Uithuizen en Winsum.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Door de coronamaatregelen is het aantal vrijwilligers en deelnemers van de taalhuizen de afgelopen jaren flink afgenomen. Wij willen de taalhuizen terugbrengen op het oude niveau. De ambitie is om jaarlijks minimaal 100 tot 200 deelnemers te bereiken en tussen de 50 en 100 vrijwilligers te werven. Het doel is om minimaal 5% van de laaggeletterden in Het Hogeland te bereiken.	• We hebben nauw samengewerkt met alle partners van de taalhuizen en 6 nieuwe organisaties bereikt om mee samen te werken op het gebied van geletterdheid. • We hebben in het laatste kwartaal van 2022 het taalcafé van Humanitas in Bedum overgenomen en de vrijwilligers en deelnemers van dit taalcafé ondergebracht bij Taalhuis Het Hogeland. Dit was op verzoek van Humanitas. • In totaal hebben we 225 deelnemers weten te bereiken. Hiervan hebben 81 deelnemers begeleiding gekregen bij lezen en schrijven en 144 deelnemers ondersteuning bij digitale vaardigheden. • We hebben 225 laaggeletterden weten te bereiken. Dat is 4,7%. Dit is net iets onder onze doelstelling.
»	We willen meer mensen bereiken in de gemeente met lage basisvaardigheden (laaggeletterdheid) met een Nederlandse achtergrond (NT1).	• Wij hebben 12 trainingen gegeven om medewerkers van maatschappelijke organisaties en werkgevers te informeren over het signaleren en verwijzen van mensen die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen. Dat is iets minder dan we hadden beoogd. Dit komt door tijdelijke ziekte van één van de trainers.
»	Professionele Taalhuizen.	• Er zijn in 2022 slechts een paar taalhuizen in de regio gecertificeerd. In de praktijk blijkt de certificering een erg tijdrovend proces te zijn dat de taalcoördinatoren er niet zomaar bij kunnen doen naast hun reguliere werkzaamheden. Er wordt nu gekeken of we in onze arbeidsmarktregio misschien kunnen gaan werken met een lichtere vorm van certificering zodat het voor alle taalhuizen haalbaar is.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Aantal deelnemers taal en rekenen	46	100 (totaal)	81
Aantal deelnemers digitale vaardigheden	27		144
Aantal vrijwilligers	75	80	75
Aantal trainingen	11	15	12
Aantal nieuwe organisaties of partners	5	10	6

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Wij hebben activiteiten en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd om nieuwe vrijwilligers en deelnemers te werven.
- We hebben deelgenomen aan de regionale Week van Taal in mei 2022 en de landelijke week van Lezen en Schrijven in september 2022.
- We hebben meer gebruik gemaakt van lokale communicatiekanalen en sociale media.
- We hebben een ervaringsdeskundige opgeleid om inwoners en maatschappelijke organisaties te kunnen informeren over de impact die de hulp en ondersteuning aan laaggeletterden kan hebben.
- We zijn aangesloten met de regionale aanpak laaggeletterdheid en met het regionale bondgenootschap laaggeletterdheid om kennis en praktijk regionaal te delen en te kunnen borgen.

Minimabeleid

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Inwoners met een laag inkomen moeten kunnen participeren.	• Veel inwoners hebben gebruik gemaakt van één of meerdere minimaregelingen om te kunnen participeren.
»	Het mijden van zorg voorkomen onder inwoners met een laag inkomen, chronisch zieken en/of gehandicapten.	• We hebben de collectieve ziektekostenverzekering van Menzis voor minima aangeboden. Ook hebben wij langdurige en chronisch zieken kunnen ondersteunen in de meerkosten die ze moeten maken. In 2023 wordt nader onderzocht of het op een andere manier kan worden georganiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Diverse maatschappelijke partners hebben subsidie ontvangen om regelingen uit te kunnen voeren en inwoners te kunnen ondersteunen. Er is een start gemaakt met het opstellen van een subsidieregeling die geldt vanaf 2024.
- In de periode van 1 januari t/m 1 juli 2022 hebben 742 inwoners gebruik gemaakt van het Participatiefonds. Dit betreft alleenstaanden en alleenstaande ouders, maar ook gehuwden met en zonder kinderen. Deze cijfers gaan over het eerste half jaar, omdat het Participatiefonds per 1 juli 2022 is komen te vervallen. Andere vorm van het Participatiefonds is onderzocht, maar bleek toen niet uitvoerbaar te zijn. In Minimabeleid vanaf 2024 dat nu wordt ontwikkeld wordt dit opnieuw bekeken.
- We hebben actief gezocht naar de samenwerking met onze maatschappelijke partners en informatie verstrekt over alle Minimaregelingen. Er is 4x per jaar overleg met partners in het Armoede Platform. Ook hebben we de Minimaregelingen via nieuwsbrieven en verschillende mediakanalen onder de aandacht gebracht.
- In 2022 kon Het Hogeland nog niet beginnen met het project Toukomst, behorende bij Kansen voor Kinderen, dit volgt nog.
- We hebben de Pilot 'Poliswijzer' gehouden, waarin alle inwoners ondersteuning konden krijgen bij het kiezen van de zorgverzekering.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Kindpakket			463 gezinnen 757 kinderen
Kindpakket - vergoeding zwemles -	377		395
Kindpakket - fietsen -	90		108

Kindpakket - laptop -	65		83
Meedoen Pas	1225		1775
Meedoen Pas - Oekraïners -			101
Tegemoetkoming aanvullende zorgverzekering	102		120
Compensatie eigen risico	406		445

Werkgeversdienstverlening

Een groot deel van de huidige gemeentelijke doelgroep heeft nog steeds een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt en derhalve ook meer dan gemiddelde begeleiding nodig op de werkplek, als deze eenmaal gevonden is. Hieruit volgt dat ook de werkgever ondersteund en gefaciliteerd zal moeten worden bij het werven en behouden van kandidaten. Het stimuleren van sociaal ondernemerschap blijft nodig voor het plaatsen van kandidaten. Hierin bemiddelen en matchen we zowel de gemeentelijke doelgroepen, als ook inwoners zonder uitkering aan de werkgevers in de regio.

We bouwen een strategisch partnerschap op met werkgevers binnen onze gemeente. Dat houdt in dat we willen meebewegen en meedenken met de werkgever, om zo vraag en aanbod nog beter op elkaar af te stemmen. Werkgevers kunnen met alle vragen over de arbeidsmarkt bij ons terecht. Om de krachten te bundelen is ook de samenwerking met Werk in Zicht (het samenwerkingsverband van gemeenten, UWV en SW-bedrijven in Groningen en Noord-Drenthe) verder uitgebouwd. Vanuit deze samenwerking worden gezamenlijk binnen de arbeidsmarktregio ook projecten of activiteiten opgepakt.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Werkgevers faciliteren door het opbouwen van een strategisch partnerschap.	• Werkgevers geadviseerd in het geschikt maken van functies voor de gemeentelijke doelgroep (via Jobcarving en herverdeling van werkzaamheden). Inzet van loonkostensubsidies en indien nodig werkplekaanpassingen. • Werkgevers administratief ontlast met betrekking tot de subsidieaanvragen. • Inzet jobcoaches voor bereiken duurzame uitstroom. • Regelmatige werkgeversbijeenkomsten en banenmarkten organiseren, zowel lokaal als regionaal. • Voorlichtingsbijeenkomsten voor werkgevers organiseren over mogelijkheden en instrumenten. • Extra aandacht gegeven aan ondernemers die vooroplopen in het sociaal ondernemerschap. • Invulling gegeven aan SROI.
»	Uitreiking van de Sociale Ondernemersprijs.	• Op de promotiedagen 2022 is de Sociale Ondernemersprijs uitgereikt aan een bedrijf dat zich heeft onderscheiden op het gebied van Sociaal Ondernemen.
»	Sociaal ondernemen c.q. arbeidsparticipatie stimuleren.	• Eén aanspreekpunt uit de arbeidsmarktregio bij grotere werkgevers. • Gespecialiseerde medewerkers gezamenlijk inzetten.

		• Grotere projecten gezamenlijk uitvoeren (1000-banenplan, kansrijk beroep, ontwikkeling job coaching) • Het verder vormgeven van Praktijkleren (intern en extern) en daardoor het werkaanbod vergroten voor werknemers en werkgevers. • Inzetten op een eenduidig matchingssysteem in de arbeidsmarktregio Groningen (Werkmatch).
»	Samenwerking Arbeidsmarktregio versterken.	• Eén aanspreekpunt uit de arbeidsmarktregio bij grotere werkgevers. • Gespecialiseerde medewerkers gezamenlijk inzetten. • Grotere projecten gezamenlijk uitvoeren, zoals bijvoorbeeld Kansrijk Opleiden, Werkfit-trajecten vanuit Werk in Zicht (WIZ) en ontwikkeling Jobcoaching.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De omvang van de gemeentelijke uitkeringen is historisch laag. Ultimo 2022 gaat het om 972 gemeentelijke uitkeringen, waarvan 914 bijstandsuitkeringen (-6% ten opzichte van 2021).

Uiteraard heeft dat met de arbeidsmarkt te maken, maar we hebben er ook bewust voor gekozen om zoveel mogelijk te investeren in werkzoekenden om deze geschikt te maken voor de arbeidsmarkt. Daarnaast investeren we in de werkgever om open te staan voor deze werkzoekenden.

Een groot deel van de huidige doelgroep heeft nog steeds een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt en derhalve ook meer dan gemiddelde begeleiding nodig op de werkplek. Hieruit volgt dat ook de werkgever ondersteund en gefaciliteerd zal moeten worden bij het werven en behouden van kandidaten. Het stimuleren van sociaal ondernemerschap blijft nodig voor het plaatsen van kandidaten.

Begeleiding werkzoekenden

De begeleiding van de huidige en toekomstige gemeentelijke doelgroep kan niet alleen bestaan uit het stimuleren van zelfredzaamheid. Er is op tal van terreinen ondersteuning nodig voor het halen van resultaat, zowel in het voortraject naar werk als na de plaatsing bij werkgevers.

Een groot deel van de doelgroep heeft te maken met problemen op meerdere leefgebieden, waarbij steeds geldt dat het hebben van (onbetaald) werk meerdere problemen kan oplossen. We leren steeds beter om te kijken wat wél kan en hoe onze inwoners zich optimaal kunnen ontwikkelen. Hiervoor hebben we een methodiek omarmt die we verder willen implementeren.

De meeste werkcoaches zijn reeds opgeleid om nog beter onze doelgroepen te helpen zich te ontwikkelen. We zien dat het aantal uitkeringsgerechtigden met een snelle stap naar regulier werk is afgenomen. Hiermee is een doorontwikkeling en inzet van de methodiek nodig om de doelgroepen die nu nog langs de kant staan ook te laten participeren in onze maatschappij.

Het blijft belangrijk om in het voortraject naar werk juist de competenties en vaardigheden van de werkzoekende vast te stellen en te versterken. Daarnaast is de stap van bijvoorbeeld een sociaal isolement naar actief meedoen in de maatschappij een belangrijke stap in welbevinden en ontwikkeling voor onze doelgroep. Vaak moeten we beginnen met activering en waar mogelijk te certificeren. Het aanbieden van vakgerichte opleidingen en begeleiding op de werkvloer door jobcoaches blijft daarbij een belangrijke rol spelen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Uitkeringsgerechtigde inwoners zo spoedig mogelijk toeleiden naar de arbeidsmarkt (loondienst of zelfstandig).	• Er zijn in deze krappe arbeidsmarkt in totaal 357 uitkeringsgerechtigden uitgestroomd.
»	Extra scholen en certificeren van werkzoekenden.	• Vanuit het Bouw en Techniek project Noorderhuizen hebben we 18 deelnemers begeleid, waarvan er 11 regulier werk hebben. 5 deelnemers hebben een beroepsdiploma behaald. • Door het Wijkleerbedrijf in Winsum hebben 10 deelnemers een diploma Assistent Dienstverlening behaald.
»	Op de doelgroep gerichte dienstverlening.	• In 2022 is de verandering in onze doelgroep doorgezet. Minder mensen konden direct bemiddeld worden naar betaald werk. Meer mensen hadden begeleiding nodig om te kunnen werken of waren niet in staat betaald werk te doen. • We zijn verder gegaan met het omscholen van 14 werkcoaches naar gediplomeerde jobcoaches in het kader van ons Implementatieplan. • We hebben extra ingezet op Taal op de Werkvloer in samenwerking met Noorderpoort en verwijzingen naar het Taalhuis. • Het ontwikkelen van beroeps- en Werknemersvaardigheden heeft extra aandacht gekregen waardoor 149 bijstandsgerechtigden regulier werk hebben. • We implementeren de methodiek om de doelgroepen op hun eigen niveau verder te ontwikkelen.

Hoe is dit gemeten?			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Ontwikkelmogelijkheden bieden werkzoekende	87	60	71
Werkzoekende een diploma / certificering laten halen	26	15	15
Uitstroom werkzoekenden naar regulier werk	254	150	149*
Uitstroom uitkeringsgerechtigden			357
Onderverdeeld naar:			
- Regulier werk in loondienst			122*
- Zelfstandig bedrijf			27*
- Opleiding met studiefinanciering (DUO) gestart			12
- dienstverband beschut werk binnen WPA			23
- loonkostensubsidie (afpraakbaan)			99

- niet als gevolg van werk (bijv. uitstroom AOW, WIA, samenwoning etc.)			196
Trajecten begeleiding			1.337
Onderverdeeld naar:			
- directe bemiddeling naar werk of als zelfstandige			83 (6%)
- trajecten richting regulier betaalt werk			341 (26%)
- trajecten naar participatie, zorg en rust			459 (34%)
- trajecten mensen met een arbeidsbeperking			286 (21%)
- Inburgeringstrajecten en begeleiding statushouders			168 (13%)

Vrijwilligerswerkbeleid

De gemeente heeft de wettelijke plicht om vrijwilligerswerkbeleid te formuleren en te laten uitvoeren. Het Wmo-, jeugd- en participatie-, sport-, gezondheids- en cultuurbeleid is zonder vrijwilligers en zonder ondersteuning en/of facilitering van vrijwilligers onmogelijk. Vanaf 2021 wordt de coördinatie van de Steunpunten Vrijwilligerswerk en de uitvoering van het vrijwilligersbeleid door Werk op Maat uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Sterke vrijwilligersorganisatie in onze gemeente.	- Centrum vrijwilligerswerk Het Hogeland is bekend in onze gemeente. - Heeft de attentie voor de jaarlijkse vrijwilligers dag georganiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Uitreiken de vrijwilligers attentie.
- Subsidiëren centrum vrijwilligerswerk Het Hogeland.

Leerwerk omgeving

Op 15 april 2020 heeft uw raad ingestemd met het plan om in een periode van 7 jaar Werkplein Ability te transformeren naar een Leerwerkbedrijf. Dit plan was ook één van de fundamenteën en onderbouwing voor het indienen van een aanvraag met betrekking tot Vakland, bij het Nationaal Programma Groningen. Samen met onderwijsaanbieders, ondernemers en overheid hebben we in het kader van leven lang ontwikkelen ingezet op het ontwikkelen van onze inwoners en werknemers.

De transformatieperiode van 7 jaar voor het Leerwerkbedrijf betekent dat via een geleidelijke en natuurlijke weg de focus verschuift van werk naar inzet op participeren, ontwikkelen en werken. In de programmabegroting van 2021 gaven we aan dat in 2021 alles rondom leren en werk wordt geconcentreerd rondom de locatie Uithuizen. De oplevering van de verbouwing tot [het](#) Werkplein op de locatie Uithuizen heeft in april 2022 plaatsgevonden.

In 2022 hebben we een grote groep medewerkers de mogelijkheid gegeven voor ontwikkeling op het gebied van vakvaardigheden/ werknemersvaardigheden en taal. Daarnaast hebben we werknemers die afhankelijk zijn van een beschutte werkplek of afspraakbaan van goed en zinvol werk voorzien onder begeleiding van een interne Jobcoach.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	We bieden een veilige en passende werkplek voor degenen die dat nodig hebben.	De gerealiseerde aantallen zijn opgenomen in onderstaande tabel.
»	We willen de terugloop van de SW medewerkers gedeelte opvangen met nieuw beschut en afspraakbanen binnen WPA.	De SW loopt (zoals gepland) af, nieuw beschut en afspraakbanen intern zijn iets oplopen. Dit heeft elkaar echter niet

		gecompenseerd. De afname van de SW gaat sneller dan de toename van dienstverbanden nieuw beschut en afspraakbanen.
»	We ondersteunen de interne organisatie van de gemeente daar waar mogelijk.	De catering van Werkplein Ability heeft in 2022 voor de gemeentelijke organisatie meerdere warme maaltijden, lunches en dergelijke verzorgd.
»	We willen een gezamenlijk Werkplein voor Leren, Werken, Dagbesteding en Vrijwilligerswerk locatie Uithuizen.	- Om dit te bereiken is de samenwerking met Stichting Werk op Maat geïntensiveerd. Zij hebben de expertise op dagbesteding en vrijwilligerswerk, WPA op leren en werken. - De ingang van St Werk op Maat en Werkplein Ability zijn nu op de dezelfde locatie in Uithuizen gerealiseerd. - We hebben meer ingezet op doorstroom van dagbesteding naar Beschut Werk. - De mogelijkheid van inzet van het TTAC traject bij St Werk op Maat is voortgezet.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Ontwikkelmogelijkheden werknemers.	87	60	93
Waarvan werknemers een diploma/certificering hebben behaald.	26	15	51
SW (in FTE's)		255,14	227,8
Nieuw beschut		21,7	20,9
Afspraakbanen intern		20	24
Afspraakbanen extern		89	75

E-health

Iedereen doet mee. Koppelen van mensen, partijen, inzet en middelen, zodat het welzijn en welbevinden van onze inwoners centraal staat. E-health kan ondersteunen en bijdragen aan betere toegankelijke en kwalitatief goede zorg, aan het welzijn van onze inwoners. Wij hebben een stimulerende en actieve rol om e-toepassingen te bevorderen. Voor de uitrol en brede toepassing van e-health kijken we naar mogelijkheden voor samenwerking en cofinanciering. Bij voorkeur sluiten we daaraan waar al technologieën worden ingezet en breiden we dit verder uit. We willen daarvoor de middelen en mogelijkheden van het NPG benutten.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Bevorderen van leefbaarheid en vermindering zorgdruk.	- We werken samen met Vakland Het Hogeland om te komen tot een kansrijk e-health project in Het Hogeland. - Er zijn kansrijke (regionale) initiatieven en samenwerkingspartners in beeld gebracht. Dit moet in 2023 een vervolg krijgen. - We werken aan digitale geletterdheid van onze inwoners.

		In de aanbesteding voor Begeleiding en Ondersteuning is ehealth als onderdeel van trajecten opgenomen.
--	--	--

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 zijn partners gezocht en is samen met Vakland Het Hogeland gestart met een inventarisatie om inzicht te krijgen in een project dat kansrijk is voor een subsidie ter bekostiging binnen de programmalijn 'Zorgen voor en met elkaar' in het Lokaal Programmaplan en andere subsidiemogelijkheden.

Huishoudelijke ondersteuning

Huishoudelijke ondersteuning is voor mensen die het huishouden niet (helemaal) zelf meer kunnen doen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Continuïteit van de inzet van huishoudelijke ondersteuning.	Het afsluiten van nieuwe convenanten met de aanbieders voor de periode 2022-2024 (met de optie om 2 keer voor 1 jaar te verlengen).
»	Kostenbeheersing van de huishoudelijke ondersteuning.	Het starten van de interventie Herstelgerichte Hulp.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 zijn, in samenwerking met de gemeente Eemsdelta, nieuwe convenanten met vijf aanbieders afgesloten. Desondanks stond de continuïteit van huishoudelijke ondersteuning het afgelopen jaar onder druk. Dit komt onder andere doordat de Zorgzaak zich heeft teruggetrokken (hier is Miep voor in de plaats gekomen) en door het faillissement van Noorderzorg. Daarnaast is er sprake van een personeelstekort bij de aanbieders. We hebben oplossingen voor dit probleem verkend. Het werken met een wachtlijst is in 2022 voorbereid en dit wordt in januari 2023 ingevoerd. De bedoeling van deze wachtlijst is dat spoedsituaties altijd worden opgepakt.

Bij het afsluiten van de convenanten was een tarief afgesproken. Dit tarief is per 1 april 2022 verhoogd met € 0,75 naar € 32,50 vanwege nieuwe cao afspraken.

Om de kosten van de huishoudelijke ondersteuning te beheersen, zijn we per 1 augustus 2022 gestart met de interventie Herstelgerichte Hulp. In december is de eerste trainingsgroep gestart. We hopen dat de inwoners na het volgen van deze fysieke training fitter zijn en langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen, waardoor de kwaliteit van leven toeneemt. Een bijkomend gevolg hiervan is dat de inzet van huishoudelijke ondersteuning mogelijk kan worden uitgesteld of verminderd.

Hulpmiddelen en trapliften

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Metten effecten (wets)wijzigingen.	We houden middels dashboards zicht op het uitstaande bestand hulpmiddelen. Het totaal aantal uitstaande hulpmiddelen en trapliften blijft min of meer constant. Dit terwijl vanwege toenemende vergrijzing een toename werd verwacht. Mogelijk dat het overhevelen van hulpmiddelen van Wmo naar Wlz hieraan heeft bijgedragen. Volledig inzicht in de onderliggende principes is er nog niet.

»	Continuïteit in levering van trapliften en hulpmiddelen.	• Levertijden en het tijdig nakomen van onderhoudsafspraken blijven een aandachtspunt. Dit door schaarste aan grondstoffen en aan personeel. • Het contract met de trapliftenleverancier loopt eind 2023 af. Het contract met de hulpmiddelenleverancier loopt medio 2024 af. We zijn in samenwerking met de gemeente Eemsdelta gestart met de eerste verkenningen ten behoeve van de nieuwe aanbestedingen.
---	--	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben langlopende contracten met onze leveranciers van hulpmiddelen en trapliften. Door schaarste in grondstoffen en personeel hebben leveranciers soms moeite om afspraken tijdig en adequaat na te komen. We besteden in periodieke overleggen met contractmanager en leveranciers extra aandacht aan eventuele klachten van cliënten. We bespreken wat goed gaat en wat verbeterpunten zijn. Binnen de hulpmiddelen- en trapliftenbranche is stijging van kosten van lonen, grondstoffen en vervoerskosten aan de orde. De tarieven worden jaarlijks volgens de overeenkomsten geïndexeerd. In 2022 is -om de extra kosten te dekken- een éénmalige extra financiële compensatie toegekend aan de hulpmiddelenleverancier.

Contractmanagement is en blijft belangrijk. Eind 2022 liep het contract voor contractmanagement op de contracten voor trapliften en hulpmiddelen af. Eind 2022 is daarom aan een nieuwe partij opdracht gegeven het contractmanagement te voeren.

Mantelzorg

Mantelzorgers hebben een steeds belangrijkere rol in de zorg en ondersteuning aan onze inwoners. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor de ondersteuning en waardering van mantelzorgers. Dit doen we door zowel algemene voorzieningen, zoals het Steunpunt Mantelzorg Het Hogeland, als maatwerkvoorzieningen aan te bieden. Doel is dat mantelzorgers op hun eigen wijze en onverplicht zorg kunnen verlenen. Dat is een voorwaarde om overbelasting te voorkomen.

Mantelzorgondersteuning is onderdeel van de basisondersteuning die wordt uitgevoerd door Mensenwerk Hogeland.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» We willen (jonge) mantelzorgers zo goed mogelijk ondersteunen bij hun zorgtaken.	• Wij hebben promotie gedaan van het mantelzorg steunpunt bij mantelzorgers. • We hebben (jonge) mantelzorgers zo goed mogelijk ondersteund bij hun zorgtaken. • Het jaarlijkse mantelzorgcompliment uitgereikt aan 1.129 mantelzorgers. Er is een toename van 30 geregistreerde mantelzorgers bij het Steunpunt Mantelzorg in 2022.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er zijn in 2022 weer een aantal activiteiten geweest vanuit het mantelzorgsteunpunt. Zo is er praktische en emotionele begeleiding van mantelzorgers, zijn er bijeenkomsten voor lotgenoten en jonge mantelzorgers. Ook is er geïnvesteerd in het mantelzorgsteunpunt, door zowel in de thuishamer als bij de seniorenvoorlichters, de mantelzorgerondersteuning te promoten.

Publiek vervoer

Binnen het perceel Noord-Groningen werken we met de organisatie Publiek Vervoer en de ministeries van I&W en VWS samen aan de doorontwikkeling van vervoer in ruraal gebied en meer specifiek de integratie van vervoerstromen.

Er is voor gekozen de huidige vervoerscontracten te continueren en geen nieuwe aanbesteding uit te zetten. De vervoersovereenkomst is in 2022 verlengd tot 2024.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	De verbetering van vervoer door het "verslimmen" van vervoerstromen.	• Het starten van de pilot Anders reizen vanaf het OZG in Scheemda. Deze pilot loopt van 1 oktober 2022 tot 1 februari 2023.
»	Het bevorderen van de integratie van vervoerstromen.	• Het volgen van de ontwikkelingen rondom de Mobility as a Service (MaaS) applicaties. In MaaS-apps kunnen reizen met verschillende transportmiddelen (zoals trein, tram, taxi) gepland, geboekt en betaald worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Door het niet kunnen invullen van een vacature is het niet gelukt om alle plannen die er waren uit te voeren. In plaats van te participeren in het MaaS traject, hebben we de ontwikkelingen rondom dit traject gevolgd. Verder was het de bedoeling om de inzet van ov-ambassadeurs te bevorderen, maar hier zijn nog geen concrete acties voor ondernomen. In 2022 hebben we kennisgemaakt met de huidige ambassadeurs en hebben we, vanwege het kleine aantal, geconcludeerd dat er eerst een plan moet komen om meer ov-ambassadeurs te werven. Hierna kunnen we de inzet van de ambassadeurs bevorderen. In 2023 hopen we deze plannen alsnog te realiseren.

Samen met UVO en de gemeenten Eemsdelta en Groningen hebben we de pilot Anders reizen vanaf het OZG in Scheemda opgezet. De bedoeling van deze pilot is om het vervoer vanaf Scheemda duurzamer en efficiënter in te richten. Aangezien het OZG in Scheemda voor Het Hogeland geen puntbestemming is, is het aantal reizigers vanuit onze gemeente niet groot. Daarom zijn deze pilot en de resultaten hiervan voor onze gemeente beperkt van toepassing.

Transformatie in de WMO

Verbeteren en uitbreiden van algemene voorzieningen in Het Hogeland.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Preventie en het verminderen van het gebruik van maatwerkvoorzieningen.	• De zorgaanbieders hebben de informatie over hun organisatie ingevuld in de sociale kaart. Dit zou het gebruik van maatwerkvoorzieningen moeten verminderen. Uiteraard monitoren we of dit effect ook gaat plaatsvinden.
»	Stimuleren van onderling contact.	• De thuishouders zijn op verschillende locaties gecontinueerd, waaronder Ulrum, Winsum, Bedum, Den Anel. • In 2022 zijn er thuishouders bijgekomen in Baflo, Roodeschool en 1 in Winsum.

»	In 2022 willen we verder gaan met de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis.	• De inkoop is afgerond en er zijn aanbieders gecontracteerd voor 2023 en verder. • Het project Buurtbemiddeling is gestart waarbij Mensenwerk Hogeland als bemiddelaar optreedt bij overlast of onenigheid in de buurt of tussen burens. • De Preventiescanner Dakloosheid is uitgezet binnen alle Groninger gemeenten om gezamenlijk te reflecteren op de huidige aanpak en om prioriteiten te stellen bij de versterking en doorontwikkeling ervan.
»	Goede ondersteuning bieden aan onze inwoners in de vorm van individuele ondersteuning, dagbesteding en kortdurend verblijf.	• De implementatie van de nieuwe contracten voor individuele ondersteuning, dagbesteding en kortdurend verblijf is goed verlopen. • In 2022 was er voldoende aanbod aan kwalitatieve ondersteuning voor onze inwoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er is een voorlichting georganiseerd voor consultants over de sociale kaart. Er is geïnvesteerd in een coördinator informele zorg die de thuishouders faciliteert.
- We hebben ingezet op het continueren van de afspraken met zorgaanbieders en woningcorporaties over het convenant uitstroom uit Beschermd Wonen & Opvang. Samen met de centrumgemeente hebben wij een dashboard ontwikkeld om de cliëntpopulatie nog beter in beeld te krijgen om zodoende tot een goede spreiding van het zorglandschap te komen.
- We zijn een aanbesteding gestart voor de herstelacademie.
- De contractmanager is bezig geweest met voortgangsgesprekken met de aanbieders voor individuele ondersteuning, dagbesteding en begeleiding. De toezichthouders zijn in 2022 actief in gesprek geweest met de aanbieders over de zorg.

Schuldhelpverlening

Schuldhelpverlening is in de gemeente Het Hogeland ondergebracht bij de Volkskredietbank (VKB) in Appingedam en de Groningse Kredietbank (GKB) in Groningen. Beide kredietbanken voeren voor inwoners onder andere budgetbeheer, schuldregeling en schuldsanering uit. Daarnaast worden leningen verstrekt aan inwoners.

De VKB is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) met de gemeenten Eemsdelta, Oldambt, Pekela en Veendam. De GKB werkt op basis van lossen inkoop van producten schuldhelpverlening op basis van een dienstverleningsovereenkomst.

Beide kredietbanken leveren een goede kwaliteit schuldhelpverlening.

Met ingang van 1 januari 2021 is de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) aangepast en is vroegsignalering een wettelijke taak van de gemeente geworden. In 2021 zijn de gemeentelijke beleidsplannen hierop aangepast.

Het afgelopen jaar hadden we te maken met een daling van het aantal mensen dat gebruik maakte van onze dienstverlening binnen schuldhelpverlening. Deze trend was landelijk waarneembaar en het idee bestaat dat dit een na-ijl effect is van de coronamaatregelen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>

»	Aanpak van schulden in een vroegtijdig stadium en professionele schuldhulpverlening voor inwoners van de gemeente met problematische schulden.	De professionele schuldhulpverlening is in 2022 uitgevoerd door de VKB en GKB. Daarmee continueren we de vroegtijdige aanpak van problematische schulden onder onze inwoners
»	Aanpak van schulden in een vroeg stadium (vroegsignalering).	Er is in 2022 een voorstel gemaakt om te starten met een pilot vroegsignalering met daarbij een uitvoeringsplan. Het is de uitvoering in 2022 nog niet gelukt dit goed neer te zetten. Dit had onder andere te maken met gebrek aan formatie. Er is een eerste start gemaakt met de voorbereiding en inrichting van vroegsignalering. Dit krijgt nog een vervolg.
»	We willen de informatie over de uitvoering van de schuldhulpverlening door de VKB en GKB verbeteren en beter laten aansluiten bij onze beleidsdoelstellingen.	We zijn in gesprek geweest met de VKB en de GKB over hoe we de informatie over schuldhulpverlening eenduidiger en beschikbaar kunnen krijgen. We willen graag dat de informatie beter aansluit bij de beleidsdoelstellingen en dat de cijfers goed te duiden zijn. De eerste stappen hierin zijn gezet. Dit krijgt nog een vervolg.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Aantal huishoudens in schuldhulpverlening bij VKB	117		106 *
Recidive VKB HH	3,8%		2% *
Aantal huishoudens in schuldhulpverlening bij GKB	131		107

* tot en met 3^e kwartaal

Plan Van Aanpak Jeugdhulp

In de afgelopen jaren zijn de tekorten in de jeugdzorg flink opgelopen. In 2019 is een plan van aanpak opgesteld waarin maatregelen staan beschreven die ertoe moeten leiden dat jeugdhulp efficiënter en goedkoper georganiseerd wordt, maar die ook de kwaliteit van zorg voor onze inwoners blijft garanderen om zo de transformatiedoelstellingen (de doelstellingen uit de Jeugdwet) te realiseren.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Jongeren in de leeftijd van 18 tot 27 jaar die begeleiding nodig hebben naar zelfredzaamheid een mogelijkheid bieden om de stap te maken naar zelfstandig wonen en leven in onze gemeente.	Van de zes jongeren die (volgens afspraak) deelnemen aan de pilot Woon-Leer-Werk traject hebben twee jongeren het traject positief afgerond. Dit betekent dat deze jongeren na een jaar hun doelen hebben behaald en hebben laten zien zelfstandig te kunnen leven en wonen, met als resultaat dat de woning op hun naam komt te staan.
»	Verdere afstemming en samenwerking tussen OJG en casemanager Jeugd voor 2023.	In 4e kwartaal van 2022 is er een bijeenkomst Ondersteuner Jeugd en Gezin en het Sociaal team jeugd georganiseerd

		waarin verdere afstemming en inhoudelijke samenwerking is besproken.
»	Starten brede campagne Villa Pinedo in HHL inclusief het buddyprogramma.	• De samenwerking met Villa Pinedo is gestart. • Er is een startbijeenkomst georganiseerd voor professionals in het werkveld. • Er is een werkgroep gestart om lokaal Villa Pinedo zowel bij professionals en doelgroep in beeld te krijgen.
»	Ouders en kinderen meer ondersteuning bieden in problematisch opvoedsituaties door een laagdrempelige voorziening te realiseren.	• Het project Steunouder is gestart voor 8 uur in de week. • De doelgroep Homestart Humanitas voor gezinnen met kinderen is uitgebreid tot 18 jaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Door Mensenwerk Hogeland is de pilot Woon-Leer-Werk- traject uitgevoerd. De afspraken hierover zijn vastgelegd in een raamovereenkomst, die eind 2022 eindigde. De pilot is eind 2022 met een jaar verlengd.
- Per 4 weken afstemming met Mensenwerk Het Hogeland om de continuïteit van het project Steunouder te monitoren en heldere afspraken te maken.
- Intern -en extern draagvlak creëren voor het project Steunouder.
- Coördinator Steunouder Nederland is in HHL gestart voor 8 uur in de week.
- Opleiden van vrijwilligers/steunouders loopt.
- Een aantal matches is gerealiseerd tussen vraag- en steunouders. Samenwerking met kernpartners sociale kaart gestart.
- Regelmatige afstemming met Humanitas om de continuïteit van het project Homestart te monitoren.

Transformatie jeugdhulp regio Groningen

De Groningen gemeenten streven ernaar dat iedere jeugdige zich zo positief en veilig mogelijk kan ontwikkelen. Toen er in 2019 middelen beschikbaar kwamen van het rijk om de transformatie in de Jeugdzorg te bevorderen, hebben de Groninger gemeenten besloten gezamenlijk de Transformatieagenda jeugdhulp regio Groningen te starten. Het programma heeft 3 ontwikkellijnen;

- Jeugdigen krijgen de kans zich positief te ontwikkelen.
- Jeugdigen en jongvolwassenen groeien zo thuis en veilig mogelijk op
- monitoring en lerend landschap

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	In het kader van de transformatie Agenda Ontwikkellijn 2: Scheiden Zonder Schade. Onderzoek te starten in samenwerking met andere Groninger gemeenten. Inzet is hoe de regionale expertise en kennis omtrent scheidingsproblematiek te bundelen en eenvoudig en tijdig te ontsluiten.	• Oplevering van het Groninger Scheidingsmodel (Het GSM biedt een overzicht van bewezen effectieve interventies op 3 niveaus: Preventie, Ondersteuning en specialistische zorg en behandeling. Het beoogt op het goede moment de problemen gerelateerd aan de scheiding te verminderen en ergere problemen op de langere termijn te voorkomen). Dit model staat voor een gecoördineerde standaard aanpak voor de regio Groningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 hebben we deelgenomen aan de landelijke werkgroep Digiplein. Dit ter voorbereiding van de oplevering van het landelijke Digiplein in de loop van dit jaar.

Inkoop jeugdhulp

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen. De inkoop van een groot deel van de jeugdzorg hebben wij gemandateerd aan de RIGG. De RIGG sluit overeenkomsten met jeugdhulpaanbieders die voldoen aan en akkoord gaan met de door de RIGG gestelde eisen en voorwaarden.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	We willen onze jeugd en kinderen ondersteuning dichtbij aanbieden en doorverwijzing naar dure geïndiceerde zorg zo veel mogelijk voorkomen om kosten te besparen.	• We kopen begeleiding en dagbesteding als gemeente zelf in. Het aanbestedingsdocument is gepubliceerd en de verwachting is dat de aanbestedingsprocedure in juli 2023 is afgerond.

Spoed voor Jeugd

Als er vanwege de veiligheid van kinderen met spoed jeugdzorg moet worden ingezet, kan er gebruik worden gemaakt van de structuur van 'Spoed voor Jeugd'. Hierin werken jeugdhulpaanbieders samen om bij een crisis de noodzakelijke zorg te bieden. Allereerst wordt geprobeerd om verdere escalatie te voorkomen door het adviseren van het betrokken gezin en de al betrokken hulpverlening. Als er toch met spoed hulp moet worden ingezet dan kan de crisiszorg bestaan uit ambulante zorg, opvang in een gezinshuis, pleeggezinsplaatsing of een andere verblijfsvoorziening.

Spoed voor Jeugd is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Groninger gemeenten en is zowel voor het vrijwillig als het gedwongen kader.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	We willen bij spoed of crisis adequate jeugdhulp inzetten	• In samenwerking met de Groninger gemeenten beschikken we over een 24 uren bereikbaarheidsdienst voor spoed en crisis.
»	We willen het aantal crisisplaatsingen verminderen.	• In 2022 hebben we voor minder jeugdigen een crisisproduct geïndiceerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Crisissituaties worden besproken binnen de structuur van 'Spoed voor Jeugd' waardoor door de-escalerende gesprekken crisisplaatsingen regelmatig voorkomen kunnen worden. Buiten kantooruren heeft Spoed voor Jeugd de 24 uren bereikbaarheid voor crisissituaties. Buiten kantooruren kunnen ook inwoners zelf en b.v. huisartsen en politiecontact opnemen met Spoed voor Jeugd.

Effect indicator(en)	<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Aantal jeugdigen waarvoor een crisisproduct is ingezet	29	30	< 30	21 (geïndiceerd)

Samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming

In de jeugdwet is opgenomen dat de gemeente de samenwerkingsafspraken met de Raad voor de Kinderbescherming vastgelegd in een samenwerkingsprotocol. Dit protocol is in 2021 door het college vastgesteld.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Integrale benadering van de kinderschermingsproblematiek	• Samenwerkingsafspraken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming zijn vastgelegd in het samenwerkingsprotocol tussen de Groninger gemeenten en de Raad voor de kinderscherming. • Als de veiligheid van een jeugdige in het geding is, wordt in overleg met de Raad voor de Kinderbescherming en zo veel mogelijk in overleg met de ouders, een verzoek tot onderzoek ingediend bij de Raad voor de Kinderbescherming.

Volksgezondheid

In 2020 is het lokaal gezondheidsbeleid 2020-2023 vastgesteld. Bij het opstellen hiervan hebben inwoners en maatschappelijke organisaties meegedacht. Wij zijn nu bezig met de uitvoering van het gezondheidsbeleid.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving, gezond opgroeien en gezond meedoen in de gemeente.	• We hebben een lokaal preventie akkoord uitgevoerd met onze maatschappelijke partners. Er zijn activiteiten uitgevoerd voor roken, alcohol en overgewicht zoals stoppen met roken campagne, sportactiviteiten voor jeugd, voorlichting over alcohol, de coördinator van preventie interventieteam en diverse activiteiten voor voeding op scholen.
»	Een optimale start van de eerste 1.000 dagen van een kind.	• Het project Kansrijke start is uitgevoerd. Dit is een samenwerking tussen de jeugdgezondheidszorg, sociale teams en andere betrokken organisaties. • Er is een preventief platform gestart waarin casuïstiek bespreking plaatsvindt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben afspraken gemaakt met onze maatschappelijke partners zoals GGD Groningen, Huis Voor de Sport, Mensenwerk Hogeland en VNN. Aan de hand van het jaarplan hebben onze maatschappelijke partners hier uitvoering aan gegeven.
- Voor kansrijke start zijn er bijeenkomsten geweest waarin verloskundigen, kraamzorg, sociale teams, VNN en gemeente samenwerkingsafspraken hebben gemaakt. Ook is een training georganiseerd voor professionals over het signaleren van kindermishandeling.

-

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Prenatale huisbezoeken bij kwetsbare gezinnen door de jeugdgezondheidszorg	9	15	9
Het percentage jongeren onder de 18 jaar dat rookt wordt teruggebracht naar 0% in 2032 Doelstelling om tot 0% alcoholgebruik te komen onder de jongeren van 18 jaar in 2032	*	*	*
Wij streven ernaar dat alle sportaccommodaties rookvrij zijn in 2024	1		12
Aantal deelnemers die de gecombineerde leefstijl interventie voltooid	30	50	40

* Dit wordt in de monitor van de GGD gemeten. Deze monitor komt elke 4 jaar uit.

Risico's per programma

Risico's beleid

Indien de basisondersteuning of algemene voorzieningen niet toereikend zijn kan de gemeente een individuele maatwerkvoorziening verstrekken. Deze maatwerkvoorzieningen vanuit de Participatiewet, WMO en Jeugdwet worden zogeheten open-einde-regelingen genoemd. De gemeente loopt bij deze open-einde-regelingen het risico dat de uitgaven, als gevolg van een toenemende vraag, hoger uitvallen dan waarin de begroting voorziet.

Onvoldoende beschikbaar personeel in de zorgsector maakt dat de continuïteit van de dienstverlening onder druk komt te staan. Ook de betaalbaarheid van de zorg is daarbij een risico. Door schaarste op de arbeidsmarkt zullen de tarieven mogelijk blijven stijgen.

Ontwikkelingen

Doordat ouderen steeds langer thuis wonen en de vergijzing toeneemt, neemt de vraag naar hulp en ondersteuning toe. Deze ontwikkeling wordt ook in het Hogeland jaarlijks gesignaleerd. De kosten voor Hulpmiddelen, Hulp bij het Huishouden en Woningaanpassingen zullen daardoor jaarlijks blijven toenemen waarbij we het risico lopen dat we onvoldoende in de algemene uitkering worden gecompenseerd.

Om invulling te geven aan het beleidsplan Sociaal Domein wordt het programma Transformatie Sociaal Domein vormgegeven. Het programma heeft ten doel om langs verschillende pijlers de zorg voor inwoners van Het Hogeland zodanig te veranderen dat deze toekomstbestendig en financieel houdbaar blijft/wordt. Hiermee wordt getracht het risico dat zorg op termijn onbetaalbaar wordt tegen te gaan.

Risico's bedrijfsvoering

Als gevolg van een toenemende vraag naar hulp en ondersteuning is een passende omvang van de organisatie nodig voor het verwerken van alle hulpvragen. Op deze manier kunnen we voorkomen dat wachttijsten ontstaan en ondersteuningsvragen in de tussentijd in zwaarte toenemen.

Ten aanzien van de nieuwe taken die worden gedecentraliseerd (bijv. vroegsignalering schulden, inburgering) zien we dat we onvoldoende middelen krijgen voor het adequaat inrichten van de dienstverlening. Daarmee komt de uitvoering van deze taken onder druk te staan

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)
- GR Volkskredietbank voor Noord-Oost Groningen

- Publiek vervoer Groningen/ Drenthe

Lasten en baten programma Sociaal domein & volksgezondheid (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	86.055	88.387	85.954	2.433	V
Baten	24.907	23.223	23.569	-346	V
Saldo programma	61.148	65.164	62.385	2.779	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Sociaal Domein	1.435	1.262	3.252	-1.990	N
Algemene Reserve	0	0	-85	85	V
Reserve Ruimte voor dorpen/ondernemers	0	-10	165	-175	N
Totaal mutaties	1.435	1.252	3.332	-2.080	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten	2022
Sociaal domein & Volksgezondheid	
ESF React EU	4
Noodopvang Afghaanse evacuees	69
Inzet op GIDS gelden	16
Corona subsidie versterkingsregeling kunst & cultuur	264
Actualiseren archeologiebeleid	24
Extra inzet Taalhuizen i.v.m. corona	22
Extra inzet Jongerenwerk i.v.m. corona	50
TOZO inhuur personeel	27
Wet inburgering	16
Subsidie dorpshuizen	125
Transformatie Wmo	54
Schuldhelpverlening en vroegsignalering	52
Financiële ondersteuning tijdens corona Wmo	5
Pilot wonen, leren, werken	20
Ambtelijke ondersteuning sociaal & gezondheid	19
Subsidie maatschappelijke begeleiding aardbevingen	112
Preventie interventie team (PIT)	10
Lokaal preventieakkoord	3
Toeslagenaffaire	5

	<i>Totaal</i>	893
Incidentele baten		
<i>Sociaal domein & Volksgezondheid</i>		
ESF React EU bijdrage andere gemeenten		192
Noodopvang Afghaanse evacuees		128
Bijdrage gemeente Groningen pilot wonen, leren, werken		20
Provinciale bijdr. ambt. ondersteuning soc.& gezondheid		19
Toeslagenaffaire		5
	<i>Totaal</i>	365

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen en inhuur, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	400	N
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 8 maart 2023 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2022.	1.378	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bijna € 90k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2021.	155	V
-	Dorpsbudget. Het dorpsbudget is nog niet volledig besteed. Het restant blijft beschikbaar voor volgend jaar. Het werkelijk bestede bedrag wordt onttrokken aan de Reserve ruimte voor dorpen.	100	V
-	Subsidies jeugdsozen. Een aantal jeugdsozen hebben de subsidie niet aangevraagd of minder toegewezen gekregen in verband met voldoende eigen middelen. Er zijn geen incidentele subsidies aangevraagd.	50	V
-	Er is weinig gebruik gemaakt van het fonds groot onderhoud dorpshuizen. De meeste dorpshuizen hebben geen meerjarenonderhoudsplan, waardoor ze geen subsidie aan kunnen vragen. Daarnaast konden dorpshuizen in de coronaperiode een onderhoudssubsidie aanvragen, ook dit is niet door alle dorpshuizen aangevraagd.	88	V
-	Vrije kavel. Het budget wordt ingezet voor maatregelen in het voorliggend veld die ervoor kunnen zorgen dat de kosten voor jeugdzorg structureel verlaagd worden. Sommige maatregelen zijn al geïntegreerd in andere onderdelen. Het restant wordt gestort in reserve SD. Bij de voorjaarsnota 2023 wordt het budget geactualiseerd.	78	V
-	Het participatiefonds liep af op 1 juli. Er is in 2022 nog geen nieuwe invulling aan gegeven.	88	V
-	In 2022 zijn meer verzoeken voor kwijtschelding ontvangen en meer verzoeken toegekend. Een deel van de aanvragers had ook nog vorderingen openstaan van 2021 of ouder. Ongeveer de helft van het bedrag heeft betrekking op vorderingen ouder dan 2022.	46	N
-	De ontvangen rijksvergoeding voor de energietoeslag is onvoldoende voor alle aanvragen van huishoudens met een laag inkomen. Bij de NJN is al rekening gehouden met een tekort van € 350.000 Daarna zijn nog nieuwe aanvragen binnengekomen en toegekend waardoor het tekort met is toegenomen € 420.000 (bovenop het	-351	N

	geraamde tekort van € 350.000). De energietoeslag is onderdeel van de bijzondere bijstand. De reguliere bijzondere bijstand laat een voordeel zien van € 69.000. Per saldo geeft dit een nadeel van € 351.000 op de bijzondere bijstand.		
-	In het kader van de uitvoering van de P-wet, vallen de abonnementen en licentiekosten hoger uit.	44	N
-	De productiekosten van Werkplein Ability (Industrie en Diensten) zijn 164.000 hoger dan geraamd. Hier tegenover staat een hogere omzet (zie ook baten).	164	N
-	Het budget voor arbeidsparticipatie is onder andere door een te hoge caseload per medewerker niet volledig besteed in 2022. De lasten zijn € 318.000 lager en de baten € 25.000 hoger. Per saldo is € 343.000 niet besteed. Om beter in te zetten op arbeidsparticipatie wordt voorgesteld de niet besteden middelen door middel van resultaat bestemming in te zetten in 2023.	318	V
-	De aanvragen voor grote woningaanpassingen fluctueren per jaar. De uitgaven per jaar zijn daardoor moeilijk te voorspellen. Dit jaar zijn er minder aanvragen geweest.	200	V
-	De WMO laat op onderdelen afwijkingen zien. Zo zien we onder andere door krapte op de arbeidsmarkt, dat niet alle uren huishoudelijke ondersteuning kunnen worden ingezet. Op het product begeleiding zien we een voordeel door uitstroom richting de Wlz. Dit voordeel is verrekend met de bestemmingsreserve Sociaal Domein.	513	V
-	De begroting van de jeugdzorg is gebaseerd op de werkelijke uitgaven. Hierin is de administratieve verwerking van het woonplaatsbeginsel nog niet volledig verwerkt. Het voordeel wordt gestort in de reserve Sociaal Domein.	649	V
-	Om de kosten in de jeugdzorg structureel terug te dringen zijn een aantal beheersmaatregel ingezet. Hiervan is een deel niet besteed. Het voordeel wordt gestort in de reserve Sociaal Domein.	54	V
-	De post voor OGGz laat een voordeel zien. In de budgetoverheveling van 2021 naar 2022 hebben € 30 duizend meegenomen. Dit is in 2022 niet nodig gebleken en daarom valt deze nu vrij in de jaarrekening 2022.	49	V
-	Binnen het CJG wordt de pilot gezinsverzorgenden anders ingevuld. Hierdoor vallen de middelen hiervoor vrij.	70	V
-	Overige afwijkingen	352	N
	Totaal	2.433	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Budgetoverheveling, zie verklaring bij de laten. Bij niet ontvangen baten gaat het om een nadeel.	614	N
-	De baten bij de inkomensregelingen zijn € 84 duizend hoger dan bij de NJN ingeschat. De lasten zijn € 6 duizend hoger. Per saldo is er een voordeel van € 78 duizend op de inkomensregelingen. Het BUIG budget bedraagt € 16,8 miljoen.	84	V
-	Het saldo van het programma Beschermde Wonen vanuit de centrumgemeente Groningen wordt op basis van inwoneraantal verdeeld over de gemeenten. Het bedrag wordt toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein.	523	V
-	De gerealiseerde omzet is € 160 duizend hoger dan geraamd. Hier tegenover staan ook hogere productiekosten.	160	V

-	In de begroting hebben rekening gehouden met een ontvangst voor uitgeleend personeel. In de rekening zijn deze baten verrekend met de salarislasten.	128	N
-	Via de arbeidsmarktregio Werk in Zicht nemen we deel aan het ESF-programma REACT-EU. Dit programma richt zich op begeleiding naar werk. Hiervoor is in 2022 een voorlopig voorschot ontvangen van € 192 duizend. Via resultaatbestemming wordt voorgesteld dit bedrag in 2023 in te zetten voor verder arbeidsparticipatie en begeleiding.	192	V
-	De ontvangen eigen bijdrage WMO is hoger dan geraamd.	46	V
-	Overige afwijkingen	83	V
	Totaal	346	V

6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid

Omschrijving

Wij willen de woon-, werk- en leefomgeving van onze inwoners op peil houden. Zo ondersteunen we nieuwe initiatieven en bestaande trajecten rond het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen. Ook willen we kwalitatief goede en kwantitatief voldoende woningen, die aansluiten bij de behoefte en groei van de gemeente. Daarbij bewaken we de bouwkundige, duurzame en esthetische kwaliteit van de te bouwen woningen.

Samen met anderen werken we aan een leefomgeving en een milieu waarin ook toekomstige generaties goed kunnen leven. Dat doen we door duurzaam te investeren in bodem, water, lucht en natuur, in duurzame energiebronnen en door minder energie te gebruiken. Daarnaast voeren we onze wettelijke milieutaken uit.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 7.2 Riolerings
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria
- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)
- 8.3 Wonen en bouwen

Beleidskader

Voor dit programma zijn de volgende beleidsdocumenten vastgesteld:

- Gemeentelijk water- en rioleringsplan Het Hogeland 2021-2025
- Beleidsnotitie duurzame ontwikkeling
- Woonvisie Het Hogeland
- Begraafbeleid/ beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen
- Grondstoffenbeleid 2020-2023
- Beleids- en beheerplannen voor afval
- Milieubeleidsplannen
- Beleid- en beheerplannen voor de begraafplaatsen
- Regiovisie Groningen- Assen
- Vigerende bestemmingsplannen
- Grondexploitaties en grondbeleid

Waar het beleid nog niet geharmoniseerd is, werken we op het gebied van beleid nog door met de bestaande plannen uit de vier gemeenten.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal		Het Hogeland	Provincie Groningen
Beleidsindicator	Eenheid		
Omvang huishoudelijk afval*	Kg/inwoner	219	199
Hernieuwbare elektriciteit	%	66,8	34,2

Gemiddelde WOZ-waarde	<i>x €1.000</i>	214	229
Nieuw gebouwde woningen	<i>Aantal per 1.000 woningen</i>	7,4	8,4
Demografische druk	<i>%</i>	85	67,2
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	<i>In euro's</i>	862	920
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	<i>In euro's</i>	919	998

* De opgenomen data (van de website waarstaatjegemeente.nl) bij deze beleidsindicator is gedateerd. De beleidsindicator omvang huishoudelijk afval is een verplichte beleidsindicator die is voorgeschreven in het BBV en wordt om deze reden hier opgenomen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Riolering en Watersysteem

In het Gemeentelijk Water en Rioleringsysteem zijn doelstellingen geformuleerd voor de volksgezondheid en een klimaatbestendige leefomgeving. Het doel is een mooie, veilige en klimaatbestendige leefomgeving. De financiële kaders zijn gebaseerd op de gemeentelijke zorgplichten die raken aan maatschappelijke ontwikkelingen en klimaatverandering. Naast de reguliere water- en rioleringstaken zijn in het GWRP vijf kernthema's benoemd waarmee wij onze doelstelling willen bereiken:

- Kwetsbaarheid en samenwerking
- Klimaatadaptatie
- Ketensturing
- Waterkwaliteit
- Duurzaamheid

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Kwetsbaarheid verminderen en de samenwerking met partners in de waterketen vergroten.	• Samenwerking in het cluster Groningen West is geïntensiveerd en geeft invulling aan de samenwerking op zuiveringskring niveau. Door de samenwerking wordt de kwetsbaarheid verminderd. • Vertraging op de voortgang van het GWRP uitvoeringsprogramma als gevolg van onderbezetting door de vacature Rioolbeheerder.
»	Een klimaatadaptatie leefomgeving.	• Invulling gegeven aan de risicodialogen om daarmee te komen tot een klimaatagenda voor Het Hogeland (Lokale Adaptatie Strategie). • In diverse projecten worden klimaat adaptieve maatregelen meegenomen. O.a. wadi's en het optimaliseren van oppervlaktewater binnen de kernen. • Inzetten van groen voor tijdelijke berging ter voorkoming van water op straat.
»	Samenwerking met het waterschap versterken.	• Monitoren van rioolstelsels en toegankelijk maken van regendata. • Meer samenwerken in de keten van riolering en rioolwaterzuivering.

»	Streven naar een goede waterkwaliteit.	• Baggeren van het watersysteem om de doorstroombaarheid van het watersysteem te borgen. • Onderzoek naar vissterfte als gevolg van zuurstofloos oppervlaktewater.
»	Duurzaam functioneren van het rioleringsysteem en waterbeheer.	• Afvalwater scheiden aan de bron (wat schoon is schoonhouden) door het aanleggen van gescheiden riolering in diverse projecten. • Optimaliseren van het rioleringsysteem door aanpassingen mee te nemen in diverse projecten. • Besparen energie met name bij rioolgemaal.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Inhuur van specialisten voor het inrichten van rioolgemaalbeheer en het ontwerpen van rioleringsystemen voor de herstructureringsprojecten.

Afvalinzameling in Het Hogeland

Duurzaam meerjarenperspectief afval en grondstoffen

Onze inwoners zijn aanzienlijk beter gaan scheiden sinds de invoering van Diftar in 2021. In 2022 zijn de kilo's restafval verder afgenomen, maar niet zoveel als gedacht. Er zijn in 2022 stappen gezet om te komen tot een duurzaam meerjarenperspectief. Dit wordt in 2023 samen met de raad verder uitgewerkt. Het blijft belangrijk om minder restafval te produceren. Daarnaast is het belangrijk dat de grondstoffen die we scheiden van goede kwaliteit zijn.

Alle afvalvoorzieningen Diftar-proof maken

Betalen voor de hoeveelheid afval die je aanbiedt is een belangrijke prikkel om inwoners beter te laten scheiden en restafval te verminderen. Ondergrondse verzamelcontainers worden voorzien van een toegangssysteem met paslezer. Zo kunnen alleen inwoners met een milieupas gebruik maken van de containers. Deze inwoners betalen per zak restafval die ze in de container doen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Diftar op restafval voor alle inwoners die gebruik maken van verzamelcontainers. Zo betalen alle inwoners afvalstoffenheffing voor de hoeveelheid afval die ze aanbieden.	• Alle bestaande ondergrondse containers zijn ingericht met een Diftar systeem. Bovengrondse containers worden in 2023 vervangen.

Afvalstromen gescheiden aanbieden

Omdat inwoners betalen voor de hoeveelheid restafval die ze aanbieden is het belangrijk dat ze de mogelijkheid hebben om grondstoffen zo goed mogelijk te scheiden. De zwaarste grondstoffen die nu vaak nog in het restafval terecht komen zijn groente- fruit en tuinafval (gft). Inwoners die gebruik maken van een (ondergrondse) verzamelcontainer hadden voor 2022 geen mogelijkheid om dit afval te scheiden.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Alle inwoners moeten groente-, fruit- en tuinafval gemakkelijk kunnen scheiden.	• Er zijn gft-zuilen geplaatst naast alle bestaande ondergrondse containers.
»	Alle inwoners moeten klein chemisch afval (KCA) gemakkelijk kunnen scheiden.	• Alle inwoners kunnen vier keer per maand hun klein chemisch afval aanbieden bij de KCA-kar.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 zijn alle bestaande ondergrondse containers voorzien van een toegangssysteem met Diftar. Er zijn afspraken met Omrin gemaakt om in 2023 alle bestaande bovengrondse verzamelcontainers te vervangen voor ondergrondse containers met Diftar-systeem en gft-zuil. De kosten hiervoor zijn opgenomen in de begroting 2023.

Iedere woensdagmiddag staat de KCA-kar in één van de vier grote kernen (Bedum, Winsum, Leens, Uithuizen). Inwoners kunnen hier gratis hun klein chemisch afval inleveren.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
VANG doelstelling als richting 30 kg restafval per inwoner na nascheiding in 2025.	114kg	142kg	106kg
Percentage van al het afval dat wordt gescheiden.	79%		79%

Duurzaamheid

Als gemeente willen we ons blijven ontwikkelen. Deze duurzame ontwikkeling gaat in onze ogen over meer dan alleen het milieu of energie. Het gaat over een gebalanceerde en gelijktijdige ontwikkeling van de drie onderdelen: people (mensen), planet (planeet/milieu) en profit (opbrengst/winst). Het zoeken naar de juiste balans en ontwikkeling tussen deze drie onderdelen is in 2022 een uitdaging gebleken. Zo vragen duurzaamheidsdoelen om ontwikkeling van een circulaire economie, werden grondstoffen schaarser en duurder en gingen de energielasten in 2022 sterk omhoog. Daarnaast wordt er op het gebied van duurzaamheid steeds meer inspanning van gemeenten gevraagd, zowel vanuit de samenleving als door wetten voorgeschreven.

Het zijn mede deze ontwikkelingen die maken dat we met onze beleidsprogramma's wil bijdragen aan de Duurzame ontwikkelingsdoelen. Daarmee wordt invulling gegeven aan onze kernwaarden: leefbaarheid, welzijn, duurzaamheid, landschap, landbouw en natuur. Hierin wordt samengewerkt met inwoners, bedrijven en kennisinstellingen aan duurzame ontwikkeling.

Regionale Energie Strategie (RES)

De RES Groningen is een samenwerkingsverband ten behoeve van de uitvoeringsafspraken in het Klimaatakkoord. Deelnemers zijn de provincie, gemeenten en waterschappen met verschillende stakeholders waaronder netbeheerders, energiecoöperaties, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Het afgelopen jaar heeft uw raad kennis kunnen nemen van het startdocument RES 2.0 Groningen. De RES 2.0 betreft een nadere uitwerking en een vervolg op de reeds vastgestelde RES 1.0 (raadsbesluit 9 juni 2021). Dit betekent dat er geen nieuwe opgave voor hernieuwbare elektriciteit is opgenomen. De RES 2.0 wordt voor de zomer van 2023 aan de Provinciale Staten, de Gemeenteraden en de Algemene besturen van de Waterschappen voorgelegd. De RES 2.0 geeft een bundeling van de gemeentelijke warmtetransitievisies en heeft het karakter van een voortgangsrapportage.

Energiecoöperaties

Gemeente en energiecoöperaties overleggen regelmatig om informatie uit te wisselen, projecten met elkaar af te stemmen en wederzijds te stimuleren. In 2021 hebben de energiecoöperaties een brandbrief naar de raad gestuurd. Eén van de knelpunten die de brief signaleert is het rondkrijgen van financiering. In 2022 zijn mede daarom de duurzame ontwikkelingsleningen opgesteld, waaronder de zakelijke stimuleringslening.

SamenZonderAsbest

Samen met Buurkracht en de lokale energiecoöperaties hebben wij twee informatieavonden gehouden voor inwoners met een asbesthoudend dak. De inwoner kan de kosten van het asbest saneren grotendeels of zelfs geheel terugverdienen door het dak beschikbaar te stellen aan een lokale

energiecoöperatie. Zo'n zonnedak levert een belangrijke bijdrage aan het verduurzamen van de leefomgeving.

Energiecoach

Energiecoaches geven adviezen over energiebesparing aan bewoners. Door verandering in het gedrag en door de toepassing van kleine energiebesparende maatregelen hebben deze inwoners op jaarbasis enkele honderden euro's bespaard. Daarnaast dragen de gezinnen bij aan beter milieu.

Energieloket

Het Energieloket is een wettelijke verplichting vanuit het Klimaatakkoord 2019. Particulieren en bedrijven kunnen bij het Energieloket terecht met al hun vragen over energiebesparing, aanpassingen in de woning en vragen over subsidies. Ook wordt informatie over gemeentelijke acties gegeven op het Energieloket. Helaas hebben wij in 2022 geen nieuwe projecten kunnen opstarten vanuit het Energieloket ten aanzien van het vergroten van bewustwording, draagvlak en gedragsverandering over energieverbruik. Dit had te maken met een gebrek aan ambtelijke capaciteit. Wij hopen dit in 2023 weer te kunnen oppakken.

Junior energiecoach

In 2022 hebben wij in het voor- en najaar meegedaan aan Junior Energiecoach. Met proefjes, puzzels en spelletjes ontdekken kinderen waar ze energie kunnen besparen. Junior energiecoach draagt ook bij aan de bewustwording van energiebesparing bij ouders. Wij hebben ons het afgelopen jaar gericht op scholen.

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

We moeten en willen ons eigen vastgoed verduurzamen. Vanwege de stijgende energielasten zijn eind 2022 verschillende maatregelen genomen om energie te besparen in gemeentekantoren, sportzalen en zwembaden.

Groen en natuur

Het Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN) verzorgt structureel natuur en milieueducatie bij de basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs. Nieuw is de doelgroep van kinderdagverblijven. Het Groninger Landschap verzorgt jaarlijks in het educatiecentrum van het Groninger Landschap in Pieterburen een les over vogels of zoogdieren voor de leerlingen van groep 7 van alle basisscholen.

Specifieke uitkering energiearmoede

Wij hebben van het rijk tweemaal een specifieke uitkering Energiearmoede ontvangen om op korte termijn energiearmoede aan te pakken. Voor deze aanpak is een kadokaart systeem opgezet voor 2600 huishoudens.

Klimaatadaptatie

We proberen met de energietransitie klimaatverandering tegen te gaan. Toch moeten we ook voorbereid zijn op de gevolgen van klimaatverandering. Dit doen wij onder andere in samenwerking met de regio. Vanwege een gebrek aan ambtelijke capaciteit is de lokale adaptatie strategie in 2022 niet vastgesteld. Er wordt ingezet op een vaststelling hiervan in 2023.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	- Lokale, kleinschalige energieopwekking	• Lokale investeringsinitiatieven gefaciliteerd, zoals energiecoöperaties. Door o.a. de zakelijke stimuleringslening, die is uitgewerkt en aangenomen door uw Raad.

	- Via zon op dak (>55%) - Via zonneweides en andere opwek mogelijkheden op land	• Een zonnedak gerealiseerd in samenwerking met Energiecoöperatie EIK uit Kantens op Sporthal de Mencke in Uithuizen. • Twee dakeigenaren hebben zich ingeschreven voor het project SamenZonderAsbest • Begeleiding aanvraagprocessen. Onderzoek naar de inrichting van een Gebiedsfonds
»	Verlaging energiegebruik in de gemeente door het vergroten van bewustwording, draagvlak en gedragsverandering over energiegebruik. Daarnaast willen we inwoners al jong betrekken bij natuur, milieu en duurzaamheid.	• Een collectieve isolatieactie waarbij 687 offertes zijn opgevraagd. • Junior energiecoach hebben 5 schoolklassen, 52 gezinnen en 1 BSO meegedaan. Dit zijn in totaal 410 deelnemers • IVN en het Groninger Landschap hebben diverse projecten uitgevoerd bij in totaal 20 scholen en kinderdagverblijven. Het Hogeland college in Warffum doet jaarlijks een energieopdracht. • Het Groninger Landschap heeft een les verzorgd voor alle basisschoolleerlingen van groep 7.
»	Duurzaam vastgoed: onze eigen gebouwen verduurzamen (label C in 2023) Kennis van verduurzamen vastgoed	• Diverse maatregelen uitgevoerd om energie te besparen. • We kopen onze duurzame energie in via het samenwerkingsverband Groninger Gemeenten en Provincie Groningen (GGPG). • We werken samen met de provincie en andere gemeenten binnen Provinciaal Groninger Energie Service Collectief (ProGrESCO). Dit helpt de gemeenten met het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed.
»	Up-to-date beleid in het steeds veranderende veld waarbinnen de energietransitie plaatsvindt	• Het uitwerken van een concept laadvisie voor duurzame mobiliteit. • Ontwikkeling visie grootschalige duurzame energie
»	Klimaatadaptatie	• De regionale adaptatie strategie is vastgesteld en wij hebben een opdracht verstrekt om een uitvoeringsagenda op te stellen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Maandelijks overleg met energiecoöperaties;
- 150 Energiecoach gesprekken uitgevoerd door 14 energiecoaches.
- Informatie verschaffen via ons Energieloket.
- Het besteden van de gelden van de specifieke uitkering Energiearmoede. In 2022 hebben al 1400 huishoudens de cadeaukaart aangevraagd. De uitvoering loopt door in 2023.

Warmtetransitie

Het Klimaatakkoord verplicht gemeenten een Transitievisie Warmte te hebben. De visie beschrijft op hoofdlijnen hoe de gebouwde omgeving vóór 2050 stapsgewijs zonder aardgas verwarmd gaat worden. Uit de Transitievisie Warmte komen Dorpsuitvoeringsplannen voort. Die beschrijven voor de wijken die vóór 2030 van het aardgas afgaan, tot in detail hoe de transitie tot duurzaam verwarmen gerealiseerd wordt. Voor de wijken waar dat vóór 2050 gebeurt, wordt de uitvoering op hoofdlijnen beschreven. Door gebrek aan ambtelijke capaciteit, maar ook door capaciteitsgebrek bij de organisaties waar we mee samenwerken hebben wij in 2022 de volgende doelstelling rondom de Warmtetransitie niet kunnen behalen:

- Vaststellen van de Transitievisie Warmte
- Het opstellen van twee extra Wijkuitvoeringsplannen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Opstellen Transitievisie Warmte	• In 2021 is een conceptvisie opgesteld. Deze is geactualiseerd waarbij onder andere de ambities zijn bijgesteld. De visie is nog niet vastgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Deelname voortgezet aan het Warmtetransitie Centrum Groningen (WTCG). Dit betekent sterk verminderde kosten bij het opstellen van Wijkuitvoeringsplannen. Wij hebben door deelname recht op 400 uur aan advies.
- Voor het project aardgasvrij Zuidwolde hebben wij een projectleider aangesteld.
- De Groninger Energiekoepel ondersteunt Onderdendam bij het proces om veel minder aardgas te gaan gebruiken.
- We zijn stevig vertegenwoordigd in het consortium dat de aanleg van een warmtetransportleiding onderzoekt. Deze leiding moet warmte van o.a. de Eemshaven naar de gemeente Groningen vervoeren. Dorpen in onze gemeente moeten de kans krijgen om te worden aangesloten op deze leiding.

Verbinden en samenwerken binnen Wadden- en Dollardwerkgroepen.

Faciliteren en meedenken in de verbinding en samenwerking binnen Wadden/ Dollardwerkgroepen Eemsdollard 2050, Economie en Ecologie in Balans en Vereniging van Waddenzeegemeenten. Dit hebben wij gedaan door het tot stand brengen en in stand houden van diverse overlegstructuren. Het doel hierbij was en is om te komen tot een samenhangend beleid voor dit gebied.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Verbinden en samenwerken met partijen die binnen het Wadden/ Dollard gebied actief zijn.	• Afstemming in de stuurgroep Economie & Ecologie in Balans • Afstemming in de stuurgroep Eems-Dollard 2050

Ruimtelijke ordening

Binnen de ruimtelijke ordening gaat het om het aanpassen van het planologische kader aan gewenste ontwikkelingen van inwoners en ondernemers, en evengoed om eigen gemeentelijke plannen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Een passend planologisch kader	• Facetbestemmingsplan en de Facetbeheersverordening 'Harmonisatie Het Hogeland' vastgesteld • Bestemmingsplan De Kleine Plantage (Eenrum) vastgesteld • Bestemmingsplan 'Centrumplannen wijzigen vier percelen detailhandel naar wonen' vastgesteld • Bestemmingsplan Winsum-Munster fase 2&3 vastgesteld

Bestemmingsplan Eemshaven

Los van alle grote ontwikkelingen rondom de Eemshaven is het de wens om een actueel planologisch regime te hebben om nieuwe initiatieven aan te toetsen. Voor het kerngebied van de Eemshaven wordt daarom al enige tijd gewerkt aan een nieuw bestemmingsplan.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Een actueel planologisch regime voor de Eemshaven, inclusief een geluidverdeelplan.	• Facetbeheersverordening Geluidverdeelplan Eemshaven is vastgesteld. • Het ontwerpbestemmingsplan Eemshaven ligt klaar om in procedure te gaan; het wachten is enkel nog op een landelijke regeling voor de omgang met stikstof.

Welstandsnota

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Borging en groei van de ruimtelijke kwaliteit	• Stedenbouwkundige advisering bij tal van maatwerktrajecten. Met name bij uitbreiding van agrarische bedrijven en bij karakteristieke panden. • Afspraken geborgd in vergunningen of landschapsplannen/inrichtingsplannen
»	Een uniform welstandsregime	• Een verkenning uitgevoerd van het thema welstand/ruimtelijke kwaliteit onder het regime van de Omgevingswet. De wet vraagt een commissie Ruimtelijke Kwaliteit; deze wordt in 2023 verder uitgewerkt.

Grondexploitaties

De grondexploitaties zijn een goed instrument dat ingezet wordt om te sturen op risico, kwaliteit, planning en resultaten bij grotere ontwikkelingsplannen. Wanneer de begroting negatief sluit wordt er een voorziening ten laste van de gemeentelijke begroting opgenomen. Niet voor elk plan of project wordt een grondexploitatie opgesteld, bijvoorbeeld als er geen of weinig opbrengsten zijn.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>

»	Het stimuleren en tijdig mede mogelijk maken van het gewenst ruimtegebruik van de gemeente	• Projectleiding en financiële/ juridische advisering op ruimtelijke plannen, zoals; toekomstig woningbouwplan Zoutkamp • Gelet op het uitvoeringsplan Woonvisie en de versnellingsopgave. Diverse gronden aangekocht. • Wij maken met afnemers afspraken over de ontwikkeling en realisatie van voormalige schoollocaties. • Het verkopen van 49 Woonkavels • Het verkopen van 1 bedrijfskavel • Het realiseren van inkomsten uit incidentele verkoop van snippergroen en verhuur en verpachting van gronden • Gestart met de verkoop van nieuwe kavels binnen 5 woningbouwlocaties: 't Stee Adorp, Munster fase 2, De Laan Zuid 2, Bedum Ter Laan 4, Van Speykstraat Roodeschool.
»	Bij ontwikkelingen zorgen dat de gevraagde ruimtelijke kwaliteit wordt geleverd en aansluit op de vraag van de markt.	• Verkennende Grondexploitaties opgesteld voor woning uitbreidingsplan vm. Heiploegterrein Zoutkamp en gebiedsontwikkeling Het Aanleg te Winsum. • Wij maken afspraken met partners, ontwikkelaars en interne projectgroepen voor ruimtelijke plannen, op het gebied van projectleiding, financiële en juridische advisering. Zoals Bobenco locatie, vm. PWS locatie Winsum, schoollocaties Warffum en Winsum, Uitbreiding het Aanleg.
	Wij zorgen voor een rechtmatige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en gemeente.	• Er zijn afspraken gemaakt met projectontwikkelaars of initiatiefnemers over gewenste kwaliteit en kostenverdeling van de ontwikkeling. Deze afspraken zijn vastgelegd in een Anterieure overeenkomst.
»	De risico's van ruimtelijke plannen zowel financieel als juridisch beheersen.	• Alle grondexploitaties worden jaarlijks herzien. Hierin wordt per uitbreidingsplan een risicoanalyse gegeven. • Afspraken met projectontwikkelaars en initiatiefnemers worden vastgelegd in een (anterieure) overeenkomst. Inmiddels liggen er 2 lopende overeenkomsten en diverse concepten voor bijvoorbeeld PWS Locatie, vm. schoollocatie.
»	De taken rond Grondzaken op een professionele en zorgvuldige manier uitvoeren met een marktconform resultaat.	• We leveren maatwerk, waarbij onze afspraken helder, eenvoudig, transparant en juridisch correct worden toegepast. • Werken volgens het Didam- arrest • De grondprijzen binnen de grondprijzennotitie zijn in 2022 herzien.

		• Uitgiftebeleid/ voorschriften van bouw kavels wordt met regelmaat geanalyseerd en daar waar nodig gewijzigd.
--	--	--

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Actualisatie van de grondexploitaties over 2022 en vervolgens op basis hiervan zijn we gekomen tot nadere uitwerking.

Wonen en bouwen

Wij hebben een divers woningmarkt gebied. Nabij de stad is er nog sprake van bevolkingstoename en richting het wad is er vaker sprake van bevolkingsafname. Rond de Eemshaven is dat soms nog weer anders, vooral door arbeidsmigratie. Voor de hele gemeente geldt echter dat er een grote transformatieopgave is om de woningvoorraad aan te laten sluiten bij de demografische ontwikkelingen. Dit betekent dat zowel de voorraad als de woonomgeving geschikt moeten zijn voor ouderen, maar dat de dorpen ook leefbaar moeten blijven voor andere bevolkingsgroepen. Deze opgaven zijn omvangrijk en worden in samenwerking met de regio opgepakt.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Passend beleid op het gebied van wonen, in relatie tot demografie, leefbaarheid, zorg en welzijn.	• We hebben uitvoering gegeven aan de Woonvisie. • Zie ook programma 4, onderdeel Wonen en Leefbaarheid en Wonen, zorg en welzijn.
»	Een geschikte, betaalbare huurwoningvoorraad op de juiste locatie met de juiste kwaliteit.	• We hebben samen met woningcorporaties en huurdersorganisaties uitvoering gegeven aan de prestatieafspraken Volkshuisvesting. • Er is in samenwerking met de provincie en de Regio Groningen Assen de Woondeal voorbereid, die in 2023 van kracht wordt.
»	Passende, kwalitatief goede woningvoorraad in de koopsector.	• Bij 10 woningeigenaren met een verpauperd pand is contact gezocht over een maatwerk-aanpak. Bij 2 zijn de eerste acties tot woningverbetering van gestart. Met de provincie is overeengekomen dat dit project mag doorlopen tot eind 2025, omdat het langdurige maatwerktrajecten zijn. • Er is een verkenning uitgevoerd als voorbereiding op het project Gebiedsaanpak woningverbetering, gefinancierd vanuit het Volkshuisvestingsfonds. • Er is een projectleider aangetrokken die de aanpak uitwerkt.
»	Vernieuwing van de woningvoorraad, zodat er meer doorstroming ontstaat en er variatie in woningbouw is.	• Op basis van locatieonderzoek is advies verstrekt over ontwikkeling van woningbouwlocaties. • Binnen de regionale afspraken is uitvoering gegeven aan de sloop- en nieuwbouwopgave in de huursector. • Monitoring van migratiegegevens en sociale huurvoorraad. • Bij sloop/nieuwbouw projecten in het kader van de versterking; afstemming van de vraag

		op de demografische ontwikkelingen, o.a. voor Menkema Uilthuizen, Kantens en Zandweer. • Inwonersinitiatieven m.b.t. nieuwe woonconcepten hebben we ondersteund, o.a. voor Goud Oud in Warffum en Winsum 55+ Wonen. • Gezien personele krapte en benodigde prioritering is er geen beleid opgesteld voor bijzondere woonvormen.
--	--	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Voor kennisuitwisseling en afstemming van woningbouwaantallen en kwaliteit nemen we deel aan samenwerkingsverbanden, ondermeer in de Regio Groningen Assen;
- Ten behoeve van vergunningverlening hebben we ongeveer 60 adviezen gegeven over woningtoevoeging in de dorpen;
- Verkennende gesprekken met dorpen, o.a. Zuidwolde, Eenrum en Zoutkamp, over uitbreiding van de woningvoorraad.
- Er zijn keukentafelgesprekken gevoerd met woningeigenaren over gewenste woningverbetering en wat zij van de gemeente verwachten als deze subsidies of leningen gaat verstrekken in het kader van het Volkshuisvestingsfonds.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Uitvoeren en monitoren risico- en prioriteit-gestuurd beleid voor Vergunningen, Meldingen en Toezicht en Handhaving (VTH) aan de hand van de Big Eight.	• Hierover rapporteren we jaarlijks in ons afzonderlijk jaarverslag volgens de regeling Interbestuurlijk Toezicht.
»	Locatie-informatie op VTH -gebied actualiseren en (digitaal) raadpleegbaar maken.	• De eerste fase van dit project is in 2022 zo goed als afgerond; dit betreft het goed registreren van de adressen van bedrijven in onze gemeente. • Ook de digitale bodeminformatie is behoorlijk op orde gebracht en geactualiseerd, in 2023 wordt dit voortgezet.
»	Uitvoeren geluidszonebeheer bij zone plichtige bedrijfsterreinen (o.a. Eemshaven, Bedum, Lauwersoog).	• Het geluidverdeelplan is hiervan resultaat. • Op basis hiervan is het werkproces bij nieuwe initiatieven geoptimaliseerd.
»	Bijdrage leveren aan overdracht wettelijke bodemtaken van provincie naar gemeente in kader Omgevingswet (gemeente wordt bevoegd gezag).	• Hiervoor is een DVO Overdracht prov. bodemtaken 2023 tot stand gebracht. Effectuering vindt plaats bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
»	Implementatie Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging in de bouw.	• De implementatie en inrichting van nieuwe VTH-software is zo goed als afgerond en gebruikerstrainingen zijn begonnen. • Er zijn werkprocessen beschreven. • Als gevolg van herhaald uitstel van inwerkingtreding van de wetgeving is het vervolg in 2023 gepland.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Producten WABO	1.876		2.030
Producten APV	514		755
Telefonische contacten	4.788		3.801
Websitebezoeken (omtrekt vergunning en toestemming):			
- bezoeken	15.317		26.329
- geraadpleegde pagina's	33.980		52.945

Risico's per programma

Risico's beleid en ontwikkelingen

Riolering en klimaatverandering: De afgelopen tien jaar zijn kennis en bewustzijn over klimaatverandering sterk toegenomen. Het inzicht in de ontwikkeling van temperatuur en neerslagpatronen is sterk toegenomen. Door middel van een risicodialoog en -analyse worden er maatregelen ontwikkeld die het water- en rioleringssysteem voldoende robuust moeten maken in de komende decennia. Daarvoor is samenwerking in de waterketen noodzakelijk. Dat betekent verder kijken dan alleen de eigen gemeentelijke organisatie. Het risico van kwetsbaarheid, kennisverlies en kosten kan daarmee worden verkleind.

Afval: Om de doelstelling van het verminderen van de hoeveelheid restafval te bereiken is het afgelopen jaar geïnvesteerd in uitbreiding van het diftar systeem. Tevens heeft een heroriëntatie plaatsgevonden op de haalbaarheid van de doelstelling van 30 KG per inwoner en of deze (binnen de gestelde periode) realistisch is. Om de lat haalbaar te houden is vanuit de werkgroep de ambitie afgegeven de komende jaren toe te willen werken naar 60KG restafval per inwoner. Het risico dat mensen afhaken bij te hoge tarieven en dat de hoeveelheid zwerfafval toeneemt is aanwezig. Middels een juiste communicatiestrategie met als doel de bewustwording bij inwoners te vergroten en middels de juiste prijsstelling van afval zal bovenstaande gerealiseerd moeten worden.

Duurzaamheid: Het risico is dat we onvoldoende maatregelen nemen die ons, op lange termijn, een gezonde en welvarende leefomgeving garanderen. Dit zal ten koste gaan van de brede welvaart van volgende generaties.

Omgevingswet: De invoering en uitvoering van de omgevingswet vraagt veel personele inzet, die vaak moeilijk is te vinden. Daarbij hebben we gekozen voor het hoogste ambitieniveau, waarvoor het benodigde gekwalificeerde personeel moeilijk is te vinden.

Ruimtelijke ontwikkelingen: Er ontstaat druk op de beschikbare ruimte. Niet alles is tezamen of in combinatie mogelijk. Planontwikkeling en regie houden in de Oostpolder is een uitdaging, hier zou een hackathon voor georganiseerd worden in het najaar van 2022, maar deze is vanwege (te) beperkte animo doorgeschoven naar 2023. Daarnaast is het stikstofbeleid een factor die invloed heeft op toekomstige investeringen en uitbreidingen van bedrijven.

Risico's bedrijfsvoering

Het prijspeil stijgt behoorlijk. Het is hierdoor helder dat we niet al het geplande onderhoud kunnen wegzetten/inkopen binnen de huidige/toekomstige ramingen. Daarnaast is de eigen personele capaciteit, maar ook een te geringe capaciteit in de markt (ingenieursbureaus) op veel beleidsterreinen een probleem. Het is erg moeilijk om alles wat wordt gevraagd te leveren. Daarbij zien we ook dat het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel te vinden. Hierdoor lukt het niet om voorafgaande aan en de tijdens de uitvoering ondersteunende werkzaamheden (opstellen uitvoeringsprogramma, data op orde, bestekschrijven, aanbesteden en toezicht) op tijd uit te voeren.

Beheersmaatregelen

Op basis van een capaciteitsbehoefte inschatting in de jaarplannen hebben we een prioritering van activiteiten gemaakt, waarbij tevens inzichtelijk wordt welke activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden.

Dit houdt in dat er taken blijven liggen. Waar mogelijk wordt ingezet op het combineren van taken om doelstellingen te bereiken. De personele capaciteit en het ambitieniveau moeten met elkaar in evenwicht worden gebracht. Daarnaast het opstellen van een risicoparagraaf ten aanzien van de kwaliteit van het areaal met de financiële gevolgen en hierop volgend het benodigde budget voor het gekozen kwaliteitsniveau.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Omgevingsdienst Groningen (ODG)
- Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)
- Groningen Milieu

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma RO, Wonen & Duurzaamheid (x € 1.000)

	Primaire Begroting 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	18.232	23.872	21.100	2.771	V
Baten	16.296	21.590	23.321	-1.732	V
Saldo programma	1.936	2.282	-2.221	4.503	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Grondexploitatie	0	0	-11	11	V
Reserve Onderhoud begraafplaatsen	-25	-25	-25	0	V
Totaal mutaties	-25	-25	-36	11	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten	2022
RO, Wonen & Duurzaamheid	
NPG wijkaanpak Ripperdadrift Uithuizen	13
Vergoeding Planschade	110
Onderhoud openbaar groen	26
Herplantplicht Boukemapark	62
Verwijderen asbest sporthal De Beemden Bedum	24
Achterstallig onderhoud bomen	43

Centrumplan Bedum	14
Omgevingswet	381
Bodemsanering Industrieweg Bedum	2
Klimaatadaptatie	8
Klimaataakkoord	61
Planontwikkeling Mekelstraat Bedum	10
Rondje om de Noord Bedum	13
Inventarisatie informatielandschap	20
<i>Totaal</i>	<i>789</i>
Incidentele baten	
<i>RO, Wonen & Duurzaamheid</i>	
NPG wijkaanpak Ripperdadrift Uithuizen	13
Verkoop snippergroen	40
<i>Totaal</i>	<i>53</i>

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen en inhuur, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	855	N
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 8 maart 2023 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2022.	4.206	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bijna € 90k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2021.	87	V
-	In 2022 is het onderhoudsprogramma voor regulier beheer van stedelijk water, vrijverval- en mechanische riolering uitgevoerd. Daarnaast zijn er op basis van calamiteiten en behoeften werkzaamheden uitgevoerd. Tevens is er in 2022 gebruik gemaakt van expertise middels inhuur en advisering. Per saldo wordt bijna € 38 duizend onttrokken aan de voorziening.	108	V
-	Het voordeel op afval ontstaat met name doordat de marktprijs voor oud papier voldoende was. Hierdoor was aanvulling tot de garantieprijs niet nodig.	71	V
-	Warmtetransitie; vanwege prioritering van de werkzaamheden is het niet gelukt om uitvoering te geven aan de warmtetransitie. Dit zal in 2023 worden opgepakt.	41	V
-	In 2022 hebben wij middelen ontvangen om onze inwoners bij te staan die leiden onder energiearmoede. De kosten zullen grotendeels landen in 2023. Derhalve ontstaat hier een voordeel op de lasten die weg valt tegen het nadeel op de baten.	1.326	V
-	Grondexploitaties; dit verschil kent een administratieve technische achtergrond. De mutaties van de grexen dienen op basis van het BBV via de exploitatie gemuteerd te worden op de voorraden op de balans. Deze	2.885	N

	lasten en baten zijn niet in de exploitatie geraamd omdat de budgetten onder de investeringen zijn opgenomen. Dit nadeel valt weg tegen het voordeel bij de baten.		
-	Exploitatie gegevensmanagement; vanwege personele onderbezetting wegens ziekte en de naweeën van de corona pandemie zijn niet alle geplande werkzaamheden uitgevoerd.	91	V
-	De incidentele budgetten zijn overgeheveld naar 2023. Door de uitgestelde invoering van de omgevingswet is het structurele budget niet volledig uitgegeven en valt deze vrij in de jaarrekening.	174	V
-	Inp. Rijksinfra duurzaamheid. Budget is per abuis niet overgeheveld, zal bij de VJN opnieuw worden opgevoerd. Zie ook baten.	82	V
-	Overige afwijkingen	326	V
	Totaal	2.771	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Budgetoverheveling, zie verklaring bij de lasten. Bij niet ontvangen baten gaat het om een nadeel.	2.076	N
-	Leges omgevingsvergunningen; door de jaren heen zien we de legesopbrengsten stijgen. Het grote verschil in 2022 wordt veroorzaakt door de vestiging van enkele grote bedrijven in de Eemshaven en het hogere aantal verleende vergunningen in het algemeen.	1.571	V
-	Baten rioolheffing; zie lasten	355	N
-	Baten afval; de extra ontvangst wordt vooral veroorzaakt doordat er meer ontvangen is van de Milieustraat.	220	V
-	Energiearmoede; zie lasten	1.326	N
-	Bij de najaarsnota is het budget voor begraafrechten verlaagd, de laatste maanden van 2022 lieten echter toch een toename zien in het aantal aangekochte graven/ gehouden uitvaartdiensten.	145	V
-	Inp. Rijksinfra duurzaamheid; zie lasten	110	N
-	Grondexploitaties; zie lasten	2.990	V
-	De verkoop van overige gronden, niet zijnde kavels binnen een grondexploitatie, laat een voordeel zien.	79	V
-	Voor de uitvoering van het NPG hebben we middelen ontvangen die niet in de begroting zijn opgenomen.	197	V
-	Overige afwijkingen	396	V
	Totaal	1.732	V

7. Burger & Bestuur

Omschrijving

Dit programma betreft de relatie tussen de bestuursorganen van onze gemeente en de mensen die er wonen. We verlenen (steeds meer digitaal) diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen. De bestuurders en ambtenaren zoeken oplossingen, beantwoorden vragen, leveren producten en geven informatie. De bestuursorganen (de gemeenteraad, het college)) geven invulling aan het democratisch besluitvormingsproces.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.01 Bestuur
- 0.02 Burgerzaken

Beleidskader

Voor dit programma zijn voor de gemeente Het Hogeland de volgende beleidsdocumenten vastgesteld:

- Het Hogeland Legesverordening tarieventabel 2022, 1e wijziging 2022
- Het Hogeland Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal		Het Hogeland	Provincie Groningen
Beleidsindicator	Eenheid		
N.v.t.			

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Burgerzaken

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Professionele dienstverlening	• Ieder half jaar wordt een rapportage gemaakt over de dienstverlening kanalen balie, telefoon en online. • Digitale aanvragen zijn uitgebreid met het digitaal opstarten van een aanvraag reisdocument.
»	Verhogen inhoudelijke kwaliteit burgerzaken	• Beleidsregels briefadres zijn vastgesteld in 2022. Hiermee voldoen we aan de gestelde vraag van de ombudsman om de mogelijkheid te bieden tot een briefadres op het adres van de gemeente. • Het verkiezingsproces is gedigitaliseerd.
»	Verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening	• De invoer voor het digitaal rijbewijs aanvragen is goed verlopen. 16,3% is digitaal aangevraagd.

		- Sinds februari 2022 is het mogelijk om een aanvraag reisdocument digitaal op te starten. In 2022 is hier voor 30% gebruik van gemaakt. - De voorbereidingen voor digitale aangifte geboorte is gestart en wordt ingevoerd in 2023.
»	Leveren van maatwerk	- Periodiek worden huisbezoeken gedaan voor het aanvragen van reisdocumenten voor inwoners in verzorging- en verpleeghuizen. - Periodiek worden huisbezoeken gedaan voor inwoners die niet in staat zijn om op het gemeentehuis te komen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 is het digitale kanaal weer uitgebreid met een aantal producten en diensten. Zoals de mogelijkheid om je aanvraag reisdocument digitaal op te starten. Inwoners kunnen 24/7 de aanvraag op starten, een afspraak maken en online betalen. Op het gemeentehuis wordt de handtekening gezet, pasfoto en vingerafdrukken afgenomen. De aanvraag kan hierna verstuurd worden. Het moment op het gemeentehuis is voor de inwoner korter omdat de aanvraag al online is opgestart en betaald.

Met de komst van het digitaal opstarten aanvraag reisdocument en rijbewijs is er een verschuiving gekomen in de top vijf digitale aanvragen van Burgerzaken. De producten afschrift burgerlijke stand en huwelijksaangifte staan niet meer in de top vijf van 2022. De onderstaande tabellen geven de aantallen weer.

Digitale aanvragen top 5 Burgerzaken 2022	Digitaal	Balie	Totaal aanvragen	% digitaal aangevraagd
Verhuizing	2.043	664	2.707	75,5%
Reisdocument	1.386	3.219	4.605	30,1%
Rijbewijs	698	3.586	4.284	16,3%
Uittreksels BRP	573	343	916	62,6%
Overlijden	406	51	457	88,9%

Tabel 1. Cijfers 2022

Digitale aanvragen top 5 Burgerzaken 2021	Digitaal	Balie	Totaal aanvragen	% digitaal aangevraagd
Verhuizing	2.431	667	3.098	78,5%
Uittreksels BRP	533	315	848	62,9%
Overlijden	324	98	422	76,8%
Afschrift burgerlijke stand	228	13	241	94,6%
Huwelijksaangifte	200	21	221	90,5%

Tabel 2. Cijfers 2021

Het aantal aangevraagde rijbewijzen en reisdocumenten geeft een lichte stijging aan ten opzichte van het aantal verwachten aanvragen. Hieronder een overzicht van de aantallen en ook de te verwachten aanvragen voor het jaar 2022:

Rijbewijs aanvragen (incl. bijzondere aanvraag rijbewijs) iBurgerzaken 2022 <i>Waarvan 1.127 niet-reguliere verlengingen</i>	3.586+ 698 (DAR) = 4.284
--	--------------------------

<i>(DAR= aanvraag rijbewijs via RDW, uitreiking via gemeente)</i>	
Verwachte verlengingen rijbewijzen 2022	4.254
% aanvragen t.o.v. verwachte aanvragen	100,7%
Verwachte verlengingen rijbewijzen 2023	3.947

Tabel 3. Aantallen rijbewijs aanvragen

Reisdocument aanvragen iBurgerzaken 2022 <i>Waarvan 616 eerste aanvragen</i>	4.605
Verwachte verlengingen reisdocumenten 2022	4.033
% aanvragen t.o.v. verwachte aanvragen	114,2%
Verwachte verlengingen reisdocumenten 2023	3.338

Tabel 4. Aantallen reisdocument aanvragen

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- GR voor het grensoverschrijdend Openbaar Lichaam Eems- Dollard Regio
- Vereniging van Waddenzee gemeenten

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Burger & Bestuur (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	4.240	4.692	4.429	264	V
Baten	703	2.156	1.070	1.086	N
Saldo programma	3.537	2.537	3.359	-822	N

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve dekking VTH aardbevingen	200	200	200		V
Totaal mutaties	200	200	200	0	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten	2022
Burgers & Bestuur	
Computerhardware t.b.v. raad	27
Cursus en opleiding raad	11
Corona kosten verkiezingen	48
Totaal	86

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Salarissen en inhuur, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	131	V
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 8 maart 2023 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2022.	104	V
-	Rij- en reisdocumenten; er zijn minder documenten uitgegeven. Dit leidt tot minder legesinkomsten en ook tot minder afdracht rijksleges.	91	V
-	Het nieuwe contract met de accountant leidt tot lagere kosten.	37	V
-	De voorziening wachtgeld voormalig bestuurders dient elk jaar te worden geactualiseerd. Dit geeft in 2022 een nadeel van € 124.000.	124	N
-	Overige afwijkingen	26	V
	Totaal	264	V

Baten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Rij- en reisdocumenten; zie lasten	40	N
-	In verband met de stijgende rente hebben we op aangeven van onze accountant bij de najaarsnota reeds een globale doorrekening van de verwachte vrijval van de voorziening laten uitvoeren. Het ABP heeft daarna echter besloten tot een indexering van de pensioenen met bijna 12%. Deze indexering werkt uiteraard door in de wethouderspensioenen en daarmee ook in de stand van de voorziening per 31-12-2022. De vrijval valt daardoor fors lager uit dan we bij de najaarsnota hebben opgenomen.	1.056	N
-	Overige afwijkingen	10	V
	Totaal	1.086	N

8. Bedrijfsvoering

Omschrijving

De bedrijfsvoering is de motor van de gemeentelijke organisatie en omvat alles wat we doen om ervoor te zorgen dat iedereen zijn werk zo goed mogelijk kan uitvoeren om daarmee de burger maximaal van dienst te kunnen zijn. Processen en projecten moeten worden georganiseerd, aangestuurd en beheerst.

De kosten voor de bedrijfsvoering voor het concern zijn zichtbaar binnen dit programma. Dit programma betreft dan ook alle kosten die gemaakt worden ter ondersteuning van de hele organisatie, inclusief de kosten van gemeentelijke gebouwen waarin de gemeentelijke organisatie is gehuisvest.

In de overige programma's weergegeven lasten en baten zijn direct aan de activiteiten binnen het betreffende programma toe te rekenen. Hierdoor is het makkelijker een beeld te vormen van de directe financiële gevolgen van een gemeentelijke activiteit.

De inhoud van dit programma heeft een duidelijke relatie met de paragraaf Bedrijfsvoering. Beide onderdelen kunnen in samenhang worden gelezen. Het programma gaat in op de extern gerichte doelstellingen. De paragraaf gaat in op de wijze waarop Het Hogeland dit heeft georganiseerd.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.03 Beheer overige gebouwen en gronden
- 0.04 Overhead

Beleidskader

Voor dit programma is een groot aantal beleidsdocumenten vastgesteld. Voor het totaaloverzicht verwijzen we naar het Normenkader, dat is vastgesteld ten behoeve van de accountantscontrole.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal		Het Hogeland	Prov. Gron.
<i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>		
Formatie	<i>Fte per 1.000 inwoners</i>	11,33	NB
Bezetting	<i>Fte per 1.000 inwoners</i>	11,33	NB
Apparaatskosten	<i>Kosten per inwoner</i>	€ 558	NB
Externe inhuur	<i>Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen</i>	8,77	NB
Overhead	<i>% van de totale lasten</i>	14,66	NB

Informatievoorziening en ICT Gemeente Het Hogeland

De lat ligt binnen de informatiesamenleving hoog. Inwoners en organisaties stellen meer en hogere eisen aan onze (digitale) dienstverlening. In de techniek gaan de ontwikkelingen razendsnel en is de impact daarvan steeds groter en breder voelbaar. Onze ICT-leveranciers bewegen daarnaast in toenemende mate naar de Cloud. Dit vergt grote en kleine aanpassingen in beheer en nadruk op regievoering.

Data is in toenemende mate het basismateriaal waarmee de gemeente haar taken moet uitvoeren en vergt voortdurende aandacht voor kwaliteit en ontsluitbaarheid. Participatie en democratische betrokkenheid van burgers vindt steeds meer online plaats. We kunnen de komende jaren de nodige impact verwachten als gevolg van de toepassing van nieuwe technologie en wetgeving, waarin digitalisering steeds een prominentere rol krijgt.

De ontwikkelingen brengen een nieuwe, deels ontwrichtende, dynamiek met zich mee: de snelheid en omvang van veranderingen is groot. De optelsom van vele innovaties levert fundamentele verandering op voor het beleid en de organisatie van de gemeente. Deze veranderingen raken de inwoners, maar ook van bestuurders en medewerkers vraagt dit een omslag van denken en doen. Voor ons is het van belang om deze ontwikkelingen goed te monitoren en steeds opnieuw in te passen in onze visie, organisatie en ambities”

Om richting te geven aan de borging en doorontwikkeling van de informatievoorziening (IV) hebben we het Strategisch Informatie Beleid (SIB) 2022-2025 vastgesteld. In het SIB is de visie, de doelstellingen en uitgangspunten gedefinieerd en geven we de richting aan waarlangs we de informatievoorziening de komende jaren vormgeven.

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we bereikt?
» Strategisch Informatie Beleid 2021-2025 (SIB) • Op basis van het SIB een integrale, effectieve, efficiënte en veilige informatievoorziening continueren. • Ontwikkelen en stimuleren van de toegevoegde waarde van informatie en technologie bij (digitale) dienstverlening en bedrijfsvoering. • Versterken van de besturing van de informatievoorziening en besluitvorming over ICT en informatievoorziening.	• Het beleid is vastgesteld en er is gestart met de eerste invulling een uitvoeringsagenda; • Voor de uitvoering is in de begroting 2023-2024 als opgavebudget gereserveerd. Bij de voorjaarsnota 2023 zullen de eerste voorstellen worden gepresenteerd om uitvoering te geven aan het Strategische Informatie Beleid.
» Informatie-wetgeving (i-wetgeving) • Tijdige invoering wetgeving in het kader van transparantie, gelijktrekken van informatiepositie tussen burger en overheid, het bevorderen van elektronisch verkeer en borgen van de digitale duurzaamheid van informatie. Het betreft de invoering van de volgende wetten: – Wet Open Overheid (WOO), – Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk verkeer (WMEBV) – Wet Elektronische Publicaties (WEP) – Wet Digitale Overheid (WDO).	• We zijn gestart met het in kaart brengen van de gevolgen voor de processen die geraakt worden door deze i-wetgeving en welke impact dit heeft op de huidige digitale informatievoorziening. De eerste inzichten geven aan dat veel processen aangepast moeten worden om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. Voorwaarde is wel de gemeentelijke informatiehuishouding meer op orde wordt gebracht. Dit is niet alleen een technische exercitie, maar vraagt ook een andere manier van werken en organiseren. Er wordt gewerkt aan een Plan van Aanpak voor de verdere uitvoering, dit zal in het 1^e kwartaal van 2023 worden vastgesteld, waarna de verdere invoering zal

		plaatsvinden. In de paragraaf “Wet open overheid (WOO)” zal nader in worden gegaan op de inhoudelijke stand van zaken.
»	Informatieveiligheid en infrastructuur • Zorgen voor een optimale beschikbaarheid van ICT-infrastructuur ter ondersteuning van het concern. • Zorgen voor goede grip op veiligheid van datastromen en bescherming van de IT-omgeving.	• De beschikbaarheid ICT-infrastructuur was, buiten geplande onderhoudswerkzaamheden om, 99,9%; Concreet gaat hierbij om het beheer van: - 850 gebruikers; - 1050 computer werkplekken; - 440 hybride werkplekken; - Ruim 200 servers; - Circa 240 softwaretoepassingen, cloud en saasdienten; - 200 Terabyte aan systeem- en gebruikersdata op eigen datacenter; - Ruim 6000 servicedesk meldingen voor ondersteuning op gebied van ICT; • Ten aanzien van de informatiebeveiliging zijn diverse preventieve en curatieve maatregelen genomen en is er voortdurend aandacht voor borging en governance; • Vanwege de positieve ervaringen tijdens corona om thuis te werken en de verkoop van het gemeentehuis van Bedum, is het hybride werkplekconcept versneld ingevoerd zodat gebruikers goed toegerust zijn om plaats- en tijdonafhankelijke te blijven werken.

Beheer overige gronden

Het Grondbeleid gaat ook in op het beheren en beschikbaar stellen van gronden voor (maatschappelijke) ontwikkelingen. Uitgangspunt is dienstverlenend zijn wanneer het kan, zakelijk zijn wanneer het moet, maar in alle gevallen juridisch correct geregeld (transparant, marktconform en formeel vastgelegd).

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Optimalisatie en efficiënt gebruik van grond door de inzet van instrumenten (koop, huur, erfpacht, ingebruikname etc.).	• Verhuren van diverse gronden voor tijdelijke huisvesting (versterkingsopgave) en opvanglocaties COA • Updaten/ inrichten van contractmanagement • Verbeteren van informatieverstrekking op website over verkoop snippergroen. • Herzien van de Grondprijzennotitie • Opstellen van diverse gebruikersovereenkomsten voor dorpsinitiatieven.
»	Stimuleren en tijdig mogelijk maken van gewenst ruimtegebruik.	• Diverse nieuwe huur- en pachtcontracten afgesloten. • Overzicht hebben op onze voorraad "overige gronden".

Beheer gebouwen

De gemeente bezit veel vastgoed. Het vastgoed wordt doorlopend gemonitord en getoetst op nut en noodzaak van het in bezit hebben. Wanneer er geen belangen zijn een pand langer in bezit te houden, zal deze na interne afstemming op transparante wijze worden afgestoten.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Zicht en grip op ons vastgoed	• Er is een meerjarenplanning opgesteld voor potentieel af te stoten vastgoed. • Geselecteerde panden zijn te koop aangeboden en daarvan één verkocht en andere verkooptrajecten lopen nog. • Een selectie gemeentelijke panden zijn conform MJOP - NEN 2767 onderhouden.
»	Voldoen aan wettelijke eisen met betrekking tot contractbeheer	• Lopende contracten in kaart gebracht en gedigitaliseerd. Contracten die op een natuurlijke manier naar voren komen, worden waar nodig geactualiseerd conform ROZ-model. • Voor gemeentelijke panden die door nieuwe huurders in gebruik gegeven worden, wordt kostprijs dekkende- of marktconforme huur berekend. • Er is een extern bureau ingeschakeld voor de harmonisatie van de sporthal beheer.
»	Passende huisvesting gemeentelijke medewerkers	• Er zijn scenario's uitgewerkt naar aanleiding van het huisvestingsonderzoek en daaruit zijn vier scenario's naar voren gekomen voor een nieuw gemeentehuis. • Gemeentehuis Bedum is in de verkoop gekomen en medewerkers zijn uitgehuisd en geherhuisvest over de overige drie gemeentehuizen. • Er is onderzoek gedaan naar het samenvoegen van gemeentewerven. De uitwerking hiervan wacht op de verder besluitvorming rondom eventueel nieuw gemeentehuis. • Voor het WSW-bedrijf zijn nog geen concrete acties uitgevoerd omdat er een toekomstscenario wordt opgesteld.
»	Bezuinigingen op de uitgaven	• Doordat we in de afronding zitten van de verkoop van enkele gemeentelijke panden, levert dit op het gebied van onderhoud een bezuiniging op. • Door energiebesparende maatregelen te treffen, heeft dit meerdere bezuinigingen opgeleverd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Meer inzicht en grip gekregen in onze vastgoedportefeuille. Door monitoring van onze vastgoedportefeuille is besloten om diverse energiebesparende maatregelen door te voeren. Hierbij valt

te denken aan bijvoorbeeld overwerk timers en het terugbrengen van ruimte temperaturen. Daarnaast is opdracht gegeven voor het plaatsen van heatpipes bij onze vier openluchtwembaden. Dit levert een forse besparing op het gasverbruik op.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Verkoop vastgoed	-	6	2

Voor het kalenderjaar 2022 stonden er in totaal 6 panden op de lijst om af te stoten. Het leugenbankje in Zoutkamp en 5 leegstaande schoolpanden. Echter door de crisissituatie omtrent opvang Oekraïners, vluchtelingen en statushouders, zijn de panden eerst langer aangehouden om te kijken of ze voor tijdelijke opvang konden dienen. Daardoor is het doel niet behaald. Inmiddels is er meer duidelijkheid over de opvang en kan er vervolg aan het afstoten van panden gegeven worden. Voor het Leugenbankje in Zoutkamp is een recht van opstal gevestigd met het Visserijmuseum. De voormalige basisschool De Solte Campe in Zoutkamp is verkocht en eind 2022 overgedragen.

Risico's per programma

Risico's beleid

In zijn algemeenheid kunnen we stellen dat de beschikbare financiële middelen te krap zijn om al onze ambities waar te maken. Dit heeft zijn weerslag op veel beleidsterreinen. Voorbeelden daarvan zijn de beheerplannen, onze personele capaciteit en de oplopende kosten in het Sociaal Domein. In de verschillende programma's worden de inhoudelijke risico's nader beschreven.

In de begroting hebben we de financiële onzekere toekomst benoemd. De plannen voor de herijking van het gemeentefonds vallen voor onze gemeente, ondanks de aangepaste ingroeivariant, fors negatief uit. Mede door de opschalingskorting en het vastklikken van de accressen ontstaat naar de huidige inzichten in 2026 een financieel ravijn. Om onze begroting materieel sluitend te houden, zullen we de komende jaren ons financiële beleid hierop af moeten stemmen. In termen van bezuiniging is ons laaghangende fruit inmiddels geplukt. In geval van bezuiniging biedt dat geen soelaas meer. Maar als het Rijk in 2026 niet met meer geld over de brug komt ontkomen we niet aan versoering van ons voorzieningenniveau. De komende jaren zullen we ons beraden op de keuzes die we uiteindelijk niet willen maken om zo de leefbaarheid in onze gemeente niet aan te tasten.

Risico's bedrijfsvoering

Omslag in de rol van onze gemeente en/ of het snijden in het voorzieningenniveau zal ook het nodige van de organisatie vragen. Dat vraagt veel sturing en monitoring. Voorwaarde is dat wij onze processen op orde moeten hebben om zo deze aanpassingen goed te kunnen stroomlijnen. Uiteraard hebben beperkte financiële middelen invloed op onze bedrijfsvoering. Mogelijk komen nieuwe ontwikkelingen op dit terrein onder druk te staan, terwijl juist in deze moeilijke tijd veel gevraagd wordt van de organisatie. De inmiddels uitgevoerde benchmark kan ons in dit proces houvast bieden voor het voeren van het goede gesprek.

Ontwikkelingen

We zien een groot aantal maatschappelijke opgaven die in samenwerking met maatschappelijke partners moeten worden vormgegeven, maar waarvan we op dit moment niet kunnen overzien of we hiervoor voldoende financiële middelen hebben. Hierdoor kan de uiteindelijke realisatie onder druk komen te staan. Een ander risico vormt op dit moment het grote aantal vacatures die we soms maar moeilijk vervuld krijgen. Schaarste op de arbeidsmarkt en een grote vraag onder gemeenten is hier debet aan. Dat betekent doorgaans inhuur tegen hogere kosten om onze bedrijfsvoering niet in gevaar

te brengen. Een personele reserve, gevoed uit onderuitputting op personele lasten, waaruit we knelpunten kunnen oplossen biedt ons flexibiliteit en een bijdrage aan de oplossing voor de korte termijn. Voor de lange termijn zullen we zien of de schaarste blijft aanhouden.

Beheersmaatregel

Naast het flexibel kunnen inspelen op knelpunten trachten we een aantrekkelijke werkgever te zijn met ruimte voor persoonlijke ontwikkeling. Waar nodig bezoeken we tijdig onderwijsinstellingen om kandidaten te verleiden tot een contract bij onze gemeente. Verder hebben we een budget om de arbeidsparticipatie van jongeren te bevorderen, bijvoorbeeld via een traineeship.

Risico's Informatievoorziening en ICT

Technologische ontwikkelingen gaan steeds sneller. Ze hebben steeds meer impact op het uitvoeren van de gemeentelijke taken en de realisatie van gemeentelijke doelen en ambities. Nadeel hiervan is, dat we steeds afhankelijker worden van de techniek en de kwaliteit van onze informatie. Voor een groot deel proberen we de kwaliteit en continuïteit van de informatievoorziening te waarborgen door Informatiebeveiliging. We richten een goede beheerorganisatie en (verplichte) kwaliteitstoetsing in. We werken aan de processen die horen bij een goede informatievoorziening. Hoewel deze instrumenten helpen de kwaliteit en de continuïteit te borgen, moeten we ook constateren dat deze instrumenten nog onvoldoende zijn geadopteerd door de organisatie. Kwaliteit en continuïteit van de informatievoorziening zijn nog niet altijd goed ingebed binnen de bedrijfsprocessen. Vanuit dit oogpunt zijn de volgende risico's te onderscheiden:

- De basis op orde brengen is één. De basis op orde houden is een tweede. Het borgen en goed beleggen van beheerprocessen zorgt voor een stabiele en robuuste informatievoorziening. Wanneer de beheerorganisatie niet in staat is -of wordt gesteld- de basis op orde te houden, ontstaan er risico's in de continuïteit en doorontwikkeling van de gemeentelijke taken en opgaven;
- Werkprocessen zijn afhankelijk van systemen; Als systemen niet gebruikt kunnen worden en werkprocessen daardoor stil komen te liggen, loopt de bedrijfscontinuïteit gevaar en is soms zelf de dienstverlening voor burgers (tijdelijk) niet beschikbaar.
- Onjuist gebruik van gegevens kan leiden tot datalekken en/of onrechtmatig gebruik;
- Gebruik van niet actuele, juiste en of onvolledige gegevens kunnen leiden tot verkeerde beslissingen of verstrekking van verkeerde diensten en/of producten;
- De informatievoorziening vraagt regie, eigenaarschap, borging en governance. Hiervoor is aandacht, tijd, kennis en vaardigheid nodig. Soms is er onvoldoende tijd/fte beschikbaar om een bepaald rol uit te voeren, of is de kennis, ervaring en (digitale) vaardigheid nog niet volledig aanwezig of moeilijk te vinden als het om invullen van vacatures gaat;
- Complexe en versnipperde wet- en regelgeving leidt tot knelpunten in de publieke dienstverlening;
- Ondoordachte inzet van data kan leiden tot discriminatie, uitsluiting en kansenongelijkheid.
- Incidenten binnen de informatievoorziening die veroorzaakt worden door ongecontroleerde veranderingen of ontbreken van adequate beveiligingsmaatregelen (of het negeren van die maatregelen) kunnen leiden tot uitval van dienstverlening met alle (financiële) gevolgen van dien
- Er is een trend zichtbaar van stijgende kosten voor de informatievoorziening. Enerzijds worden deze stijging veroorzaakt door verdere digitalisering. Anderzijds brengt nieuwe wetgeving ICT-investeringen met zich mee. Vooraf is altijd niet duidelijk wat de kosten zijn en/of ze vanuit het rijk gecompenseerd worden. Voorbeeld hiervan is de omgevingswet en de kosten van de onderliggende digitaliseringsopgave, zoals het digitaal stelsel omgevingswet (DSO);
- Het ontbreken van draagvlak, eigenaarschap en digitaal leiderschap. Het gevolg: een dienstverleningsniveau dat steeds verder achterloopt bij wat inwoners verwachten, een bedrijfsvoering die niet effectief en efficiënt is en een informatievoorziening die goede bestuurlijke beslissingen eerder frustreren dan mogelijk maken.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- N.V. Waterbedrijf Groningen

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Bedrijfsvoering (x € 1.000)

	Primaire Begroting 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	26.009	31.365	28.175	3.190	V
Baten	567	581	1.123	-542	V
Saldo programma	25.442	30.785	27.052	3.732	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting 2022	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Groot onderhoud gebouwen	-16	-16	-115	99	V
Reserve Bevingschadeherstel gemeentelijk		-78	-67	-10	N
Reserve Organisatieontwikkeling		415	415		V
Reserve Cursussen en Opleidingen		239	239		V
Reserve Frictie personeelskosten		-190	306	-496	N
Totaal mutaties	-16	371	778	-408	0

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten	2022
<i>Bedrijfsvoering</i>	
Onttrekking voorziening i.v.m. verkoop gem.huis Bedum	580
Verhuiskosten locatie Bedum	38
Verjonging personeelsbestand	11
Inclusiebeleid	5
Sloop pand Industrieweg 1A Uithuizen	30
<i>Totaal</i>	663

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen en inhuur, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	2.373	V
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 8 maart 2023 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2022.	825	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bijna € 90k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2021.	429	V
-	Bedrijfsverzekeringen; door ontvangen vergoeding van schades zien we een voordeel op de post bedrijfsverzekeringen. De kosten van herstel van schades zijn bij de betreffende programma's geboekt.	73	V
-	Schoonmaak; in verband met ziekte zijn er meer schoonmaakwerkzaamheden extern weggezet.	107	N
-	Ondanks dat er meer aandacht is besteed aan het volgen van opleidingen en trainingen, zijn veel teams binnen hun opleidingsbudget gebleven in 2022.	133	V
-	Er is meer gebruik gemaakt van arbodienstverlening (meer verzuim door o.a. hoge werkdruk/verzuimcoach) daarnaast zijn de tarieven verhoogd.	66	N
-	Door de nasleep van corona is niet alle dienstverlening (o.a. GGI, glasvezels, ondersteuning uitwijk) geleverd, hardware is moeilijk te leveren en er missen nog verbindingen. Hierdoor zijn er op de diverse budgetten van automatisering minder kosten gemaakt voor de uitvoering.	142	V
-	De post facilitaire kosten laat een voordeel zien. Door toenemende digitalisering zien we de portokosten afnemen en dat we minder uitgaven hebben voor vakliteratuur. Ook voor kantoorbenodigdheden en voedingsmiddelen en dranken vallen de kosten lager uit. Dit heeft ongetwijfeld ook te maken met het inmiddels ingevoerde hybride werken.	151	V
-	In 2022 hebben er een forse prijsstijging plaatsgevonden op brandstoffen, hierdoor is het budget van tractie overschreden.	53	N
-	Op het moment van schrijven loopt het verkoopproces van het gemeentehuis in Bedum nog. De verwachting is dat de verkoop zal leiden tot een restant boekwaarde dat bij daadwerkelijke verkoop zal moeten worden afgeboekt. Het BBV schrijft voor dat we dit verwachte boekverlies moeten voorzien.	580	N
-	Overige afwijkingen	131	N
	Totaal	3.190	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen (vergoeding uitgeleend personeel), voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	374	V
-	Verhuur gebouwen: De hogere opbrengst dan de raming komt grotendeels door de inkomsten van de Veiligheidsregio Groningen, Mensenwerk Hogeland en Werk op Maat welke te laag of niet waren	134	V

	geraamd. Verder zijn in 2022 nog een aantal ontvangsten verantwoord over het jaar 2021.		
-	Overige afwijkingen	35	V
	Totaal	542	V

Algemene Dekkingsmiddelen

Omschrijving

Dit programma heeft, anders dan de vorige programma's, vooral een financieel technisch karakter. De algemene dekkingsmiddelen betreffen de lasten en baten die over de programma's heengaan. De baten dienen als dekkingsmiddel voor alle programma's. Hierbij valt te denken aan inkomsten uit het gemeentefonds, uit gemeentelijke belastingen, dividendopbrengsten en aan uitgaven vanuit de financieringsfunctie en onvoorziene uitgaven. In dit programma laten we zien welke lasten en baten er zijn geweest in 2022 en lichten wij toe waar de afwijkingen zitten ten opzichte van de ramingen 2022.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.05 Treasury
- 0.061 OZB woningen
- 0.062 OZB niet-woningen
- 0.064 Belastingen overig
- 0.070 AU en overige uitkering gemeentefonds
- 0.080 Overige baten en lasten
- 0.090 Vennootschapsbelasting (VpB)

Beleidskader

Voor dit programma zijn voor de gemeente de volgende beleidsdocumenten vastgesteld. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld verordeningen, visies, beleidsnota's en uitvoeringsplannen:

- Nota reserves en voorzieningen (raadsvergadering 14 maart 2019)
- Belastingverordeningen (worden jaarlijks in nov./dec. vastgesteld)

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Algemene Dekkingsmiddelen (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	-1.316	-2.154	1.290	-3.444	N
Baten	128.395	137.728	140.109	-2.380	V
Saldo programma	-129.710	-139.882	-138.819	-1.063	N

Reservemutaties behorende bij de algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2022	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Algemene Reserve	3.590	3.590	3.590	0	V
Reserve Claims	33	33	33	0	V

RES Corona	245	-1.102	-795	-306	N
Reserve Jaarovergang	0	-5.390	-5.390	0	V
RES knelpunten leefbaarheid dorpen	0	75	75	0	V
Kapitaaloverdrachten van het Rijk	0	-30	0	-30	N
Totaal mutaties	3.869	-2.824	-2.487	-336	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2022
Algemene dekkingsmiddelen		
Vrijval kapitaallasten		-2.000
Juridische advisering		90
Nabetaling oude BTW-aangiftes		445
<i>Totaal</i>		-1.465
Reservemutaties		
Toevoeging reserve Corona		245
Toevoeging reserve Opgaven 2022-2026		5.000
Toevoeging reserve Knelpunten leefbaarheid dorpen		75
Toevoeging reserve Organisatieontwikkeling		525
Toevoeging reserve Onderhoud Wegen		625
Toevoeging reserve Bevingsschadeherstel		10
Gem.gebouwen		
Toevoeging Algemene reserve i.v.m. vrijval reserve Corona		500
<i>Totaal</i>		6.981
Incidentele baten		
Algemene dekkingsmiddelen		
Afrekening corona compensatie 2021		103
<i>Totaal</i>		103
Reservemutaties		
Onttrekking reserve Corona		1.041
Onttrekking reserve Frictie personeelskosten		190
Onttrekking reserve Organisatieontwikkeling		110
Onttrekking reserve Bevingsschadeherstel Gem.geb.		78
<i>Totaal</i>		1.418

Toelichting Algemene dekkingsmiddelen

Lasten en baten algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging	Begroting 2022	Rekening 2022	Vershil	V/N
	2022	2022	2022	V= voordeel N= Nadeel	
Lasten					
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	V

Overige eigen middelen	1.759	2.821	-419	3.240	V
Onvoorzien	-100	-100	0	-100	N
Lokale heffingen	-945	-1.075	-968	-108	N
Treasury	1.092	1.092	674	418	V
Totaal Lasten	1.805	2.737	-713	3.450	V
Baten					
Overige eigen middelen	-383	-523	41	-564	N
Algemene uitkering	102.145	110.894	112.697	-1.803	N
Lokale heffingen	26.093	26.463	26.237	226	V
Treasury	347	667	796	-130	N
Totaal Baten	128.201	137.500	139.771	-2.271	N
Saldo algemene dekkingsmiddelen	130.006	140.237	139.058	1.179	N

- bovenstaand betreft de algemene dekkingsmiddelen die binnen dit programma zijn verantwoord. Daarnaast worden binnen dit programma de lasten en baten van onder andere, leningen woningbouwcorporaties, startersleningen en invordering belastingen geboekt. Vandaar dat het overzicht Algemene dekkingsmiddelen niet één op één aansluit met de totalen van dit programma.

Vennootschapsbelasting

In 2022 zijn er geen lasten en baten geweest m.b.t. de vennootschapsbelasting, aangezien de vennootschapsbelasting in de uitstelregeling zit. In 2023 zal dit worden uitgevoerd.

Onvoorzien

Voorgeschreven is dat gemeenten een post onvoorzien in de begroting moeten opnemen. In onze financiële verordening is hiervoor een bedrag genoemd van € 100.000. In de primaire begroting 2022 bedroeg de raming € 100.000. In 2022 heeft er geen werkelijke boeking op deze post plaatsgevonden.

Treasury

Onder treasury verstaan we alle lasten en baten die samengaan met het aangaan en verstrekken van geldleningen. Daarnaast worden ook de dividendopbrengsten van deelnemingen verantwoord onder treasury.

Het voordeel op de post treasury bedraagt € 422.000 en is ontstaan door lagere rentekosten op onze vaste geldleningen en door een afronding in de berekening van onze renteomslag.

In 2022 hebben we € 118.000 meer dividend ontvangen dan begroot, dit komt met name door een hogere dividend uitkering van Enexis en van Omrin.

Algemene uitkering

	Begroot	Werkelijk	Verschil
Algemene uitkering	€ 99.947.922	€ 101.661.555	€ 1.713.633
Uitkering sociaal domein	€ 11.010.149	€ 11.188.678	€ 178.529
Totaal	€ 110.958.071	€ 112.850.233	€ 1.892.162

Voor de berekening van de algemene uitkering 2022 zoals opgenomen in de jaarrekening 2022 is de laatste specificatie van het Ministerie van BZK gebruikt (30 januari 2023).

De feitelijke opbrengst 2022 is € 1.892.162 hoger dan begroot. Dit bedrag is in de decembercirculaire 2022 bekend gemaakt, gezien het tijdstip van bekendmaking was het niet meer mogelijk om dit voordeel in 2022 bij te ramen. Voor een bedrag van € 1.010.340 betreft het de energietoeslag, € 70.779 voor bijzondere bijstand en € 37.108 versterking sociale basis. Deze bedragen worden bij de resultaatbestemming voorgesteld om voor de uitvoering mee te nemen naar het begrotingsjaar 2023.

Daarnaast heeft de gemeente een afrekening voor corona inkomstenderving 2021 van € 103.000 ontvangen. Als laatste geven onder anderen de hoeveelheidsverschillen, compensatieregeling Voogdij 18+, meerkosten opvang Oekraïens en leerlingenvervoer Oekraïens een verklaring van het positieve bedrag van de algemene uitkering in 2022.

In 2022 is in totaal voor een negatief bedrag van € 153.470 geboekt op de post algemene uitkering verrekeningen uit voorgaande jaren. Het betreft verrekeningen uit 2020 en 2021.

Lokale heffingen

Het gaat hier om heffingen waarvan de bestedingen niet gebonden is. Voor onze gemeente betreft het de onroerendezaakbelastingen en de overige belastingen.

Belasting bedragen x € 1.000	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Werkelijk 2022	Verschil
Onroerendezaakbelastingen	€ 23.995	€ 26.457	€ 26.231	€ -226
Roerende zaakbelasting	€ 5	€ 5	€ 6	€ 1
Forensenbelasting	€ 220	€ 224	€ 257	€ 32
Toeristenbelasting	€ 338	€ 361	€ 380	€ 19

In de paragraaf Lokale heffingen is aangegeven wat de oorzaken op de afwijkingen zijn.

Naast de opbrengsten zijn er ook lasten geraamd voor de uitvoering van de diverse taken gemeentelijke belastingen. De uitvoeringskosten zijn in 2022 € 106.450 lager dan begroot, dit wordt veroorzaakt door lagere WOZ-taxatiekosten op de gebruikersoppervlakte en lagere kosten voor juridische advisering.

Tenslotte is er in de begroting 2022 ook nog rekening gehouden met de kosten van invordering gemeentelijke belastingen. Deze laten een onderschrijding zien van € 94.834. Het voordeel is ontstaan door lagere vervaardigingskosten van de aanslagen en een hogere opbrengst invordering.

Overige middelen

De overige algemene middelen bestaan uit stelposten en taakstellingen. Stelposten worden geraamd voor zaken waar wel ruimte voor in de begroting moet worden opgenomen, maar die nog niet aan een programma zijn toe te wijzen. Een voorbeeld hiervan is loon- en prijsstijging. In de algemene uitkering ontvangen we hiervoor een vergoeding. Deze vergoeding wordt als last begroot en is daarmee dekking voor de stijgingen die zich in het jaar voordoen. Voorstellen voor bijvoorbeeld tariefsverhogingen van lokale lasten worden ook als stelpost opgenomen. Deze verhogingen worden functioneel geraamd, zodra besluitvorming van de raad heeft plaatsgevonden.

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen en inhuur, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	1.322	N
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bijna € 90k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2021.	2.827	N
-	Door de lage rentepercentages hebben we minder rentekosten gemaakt dan in de begroting voorzien.	79	V
-	De post treasury laat een voordelig resultaat zien. Enerzijds heeft dit te maken lagere rentekosten van onze vaste geldleningen en anderzijds met een afronding in onze berekening van onze renteomslag.	422	V
-	Afgelopen jaar hebben we een aantal oude btw-aangiftes afgewikkeld met de Belastingdienst. Dit heeft geleid tot een nabetaling van zowel btw als ook rente. Met name deze laatste leidt tot een nadeel.	445	N
-	De post onvoorzien is niet aangesproken in 2022.	100	V
-	Overige baten en lasten; dit betreft met name stelposten voor loon- en prijscompensatie. Voor zover deze niet zijn ingezet in 2022 kunnen deze vrijvallen.	538	V
-	Overige afwijkingen	11	V
	Totaal	3.444	N

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	De Algemene uitkering laat een voordeel zien die met name veroorzaakt wordt door de Decemercirculaire. In deze circulaire zijn aanvullende middelen beschikbaar gekomen voor de Energietoeslag. Wij stellen voor deze laatste te reserveren.	1.803	V
-	Afgelopen jaar hebben we meer dividend ontvangen dan verwacht.	118	V
-	De OZB laat voor woningen een bescheiden voordeel zien van € 64 duizend. Het resultaat op niet woningen laat een tekort zien van € 290 duizend. Deze laatste wordt met name veroorzaakt door een afrekening OZB van eerdere jaren van een aantal grote objecten.	226	N
-	Afgelopen jaar zijn het aantal bezwaren in het kader van de wet WOZ meegevallen. Daardoor hebben we minder juridische kosten hoeven maken. Ook hebben we minder taxaties uitbesteed, wat leidt tot lagere kosten. Tot slot zien we een voordeel in de opbrengst van invorderingskosten.	197	V
-	Het afgelopen jaar geeft de OZB echter geen significante afwijking ten opzichte van de begroting. De opgenomen stelpost hoefde daardoor niet ingezet te worden.	1.000	V
-	Overige baten en lasten; zie ook lasten, daarnaast heeft dit te maken met de afwikkeling van oude balansposten.	457	N
-	Overige afwijkingen	54	N
	Totaal	2.380	V

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf Lokale heffingen geeft inzicht in de gemeentelijke heffingen. In deze paragraaf staat informatie over de gemeentelijke belastingen en rechten (gebonden heffingen), het beleid rondom de lokale heffingen, de gerealiseerde opbrengsten in 2022, de kostendekkendheid, lokale belastingdruk en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Algemene uitgangspunten

Belastingen, zoals de onroerendezaakbelasting, zijn algemeen dekkingsmiddel. De opbrengst is vrij besteedbaar. Dit in tegenstelling tot de bestemmingsheffingen zoals rioolheffing en afvalstoffenheffing. Deze middelen moeten verplicht besteed worden aan het doel waarvoor zij geïnd zijn.

Woonlasten

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Gerealiseerd beleid

In de begroting 2022 zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

- Voor alle belastingen, rechten en leges (met uitzondering van de rijksleges) is een extra opbrengst geraamd op basis van een tariefstijging van 1,8%. Uitgezonderd hierop zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de toeristenbelasting;
- Voor de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van 90% kostendekkendheid;
- Voor de rioolheffing wordt uitgegaan van 100% kostendekkendheid op basis van een meerjarige periode;

In onderstaand overzicht is de lastendruk op basis van de cijfers 2022 weergegeven.

Gemeente	Woning		Afvalstoffen-		Riool-	Belasting
	OZB-eigendom		heffing	heffing		
	%	Bedrag *	**			druk
Groningen	0,1634	€ 561,50	€ 362,04	€ 141,18	€ 1.064,88	
Westerwolde	0,1530	€ 429,30	€ 305,73	€ 285,00	€ 1.020,18	
Westerkwartier	0,1352	€ 410,80	€ 367,18	€ 223,00	€ 1.001,12	
Pekela	0,2393	€ 459,42	€ 317,50	€ 184,70	€ 961,86	
Midden Groningen	0,2077	€ 510,32	€ 252,15	€ 190,00	€ 952,68	
Oldambt	0,1940	€ 466,68	€ 242,34	€ 235,60	€ 944,81	
Veendam	0,2160	€ 461,36	€ 314,10	€ 150,00	€ 925,68	
Het Hogeland	0,1719	€ 425,11	€ 283,94	€ 210,00	€ 919,22	
Eemsdelta	0,1790	€ 390,71	€ 266,90	€ 248,50	€ 906,29	
Stadskanaal	0,1672	€ 421,24	€ 244,93	€ 167,00	€ 833,34	

* bedrag bepaald op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van de betreffende gemeente.

** waar de afvalstoffenheffing afhankelijk is van de hoeveelheid afval en het aantal ledigingen is een gemiddeld bedrag berekend voor meerpersoonshuishoudens.

De onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen het totaal van de lokale lasten.

Belasting <i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Werkelijk 2022	Vershil
Onroerendezaakbelastingen	€ 23.995	€ 26.457	€ 26.231	€ -226
Roerende zaakbelasting	€ 5	€ 5	€ 6	€ 1
Forensenbelasting	€ 220	€ 224	€ 257	€ 32
Toeristenbelasting	€ 338	€ 361	€ 380	€ 19
			€	-
Afvalstoffenheffing	€ 5.776	€ 6.092	€ 6.124	€ 31
Rioolheffing	€ 4.840	€ 4.840	€ 4.824	€ -16
			€	-
Lijkbezorgingsrechten	€ 699	€ 500	€ 646	€ 145
Leges algemeen	€ 647	€ 656	€ 518	€ -138
Bouwleges	€ 1.024	€ 3.381	€ 4.952	€ 1.571
Marktgeldeen	€ 25	€ 27	€ 26	€ -1
Totaal	37.570	42.544	43.964	1.419

Toelichting op hoofdlijnen op de opbrengsten

Onroerendezaakbelastingen

De OZB voor woningen en niet-woningen is per saldo ca. € 226.000 lager dan geraamd. Op de totaal geraamde OZB-opbrengst is dit een minimaal verschil. Tegelijkertijd zijn de kosten voor taxaties, juridisch advies en bezwaarprocedures ca. € 200.000 lager uitgevallen dan begroot. De iets lagere opbrengst wordt voor een groot deel veroorzaakt door een afrekening over eerdere jaren van enkele grote objecten in de Eemshaven.

Forensenbelasting

Het bedrag van de aanslag forensenbelasting is een vast tarief. De opbrengst 2022 bedraagt € 257.000. Dit is € 32.000 meer dan begroot. In onze gemeente heffen wij een forensenbelasting op basis van artikel 223 van de GW van natuurlijke personen, die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Er zijn meer belastingplichtigen in de heffing betrokken.

Toeristenbelasting

Sinds 2020 geldt voor de hele gemeente Het Hogeland toeristenbelasting. Er wordt een gedifferentieerd tarief gehanteerd. De tarieven zijn € 1,00 voor een overnachting op een camping en € 1,50 voor een overnachting in andere gelegenheden (hotels, pensions, B&B, etc.). Deze zijn voor 5 jaar vastgesteld. De toeristenbelasting wordt geheven naar een tarief per persoon per overnachting. De opbrengst 2022 bedraagt € 380.000. Dit is iets meer dan begroot.

Afvalstoffenheffing

Sinds 2021 zijn de tarieven voor de afvalstoffenheffing geharmoniseerd en wordt het afval op een nieuwe manier ingezameld. De inwoners betalen voor het aantal keren dat de grijze container wordt geleegd. Dat gebeurt met een frequentie van één keer in de twee weken. Die frequentie geldt ook voor de groene container. Het doel van deze methodiek (diftar) is dat de afvalstromen beter worden gescheiden en het restafval hierdoor wordt verminderd. De opbrengst afvalstoffenheffing is € 31.000 hoger dan begroot.

Rioolheffing

De opbrengst over het afgelopen jaar is bijna € 16.000 lager dan begroot. Op de totaal geraamde opbrengst een zeer beperkt verschil.

Lijkbezorgingsrechten

Vanuit de verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats of voor de diensten die de gemeente heeft verleend en die samenhangen met de begraafplaats. De opbrengst over het jaar 2022 is € 145.000 hoger dan begroot. Een groot deel van de hogere opbrengst wordt verklaard door het opnieuw uitgeven van grafrechten van graven die verlopen waren. Daarnaast zijn er meer nieuwe graven aangekocht.

Leges

Onder de naam 'leges' wordt een aantal verschillende rechten geheven zoals leges voor evenementen en verstrekte diensten zoals het verstrekken van rijbewijzen en paspoorten. De opbrengst over het jaar 2022 is € 138.000 lager dan geraamd.

Bouwleges (omgevingsvergunningen)

In 2022 is voor bouwleges een raming opgenomen van € 3.381.000. In werkelijkheid is er € 4.952.000 aan bouwleges ontvangen. Een positief saldo van € 1.571.000. De inkomsten uit deze leges zijn afhankelijk van de aanvragen en laten daarmee jaarlijks fluctuaties zien, vooral veroorzaakt door enkele grotere objecten/projecten. Een goede raming van deze baten is daarom lastig te maken.

Marktgelden

De opbrengst marktgelden 2022 is bijna € 650 lager dan de raming van € 27.060.

Kwijtschelding

Er wordt kwijtscheldingsbeleid gehanteerd voor bewoners met een laag inkomen die bovendien geen vermogen hebben. De kwijtscheldingsregeling is gebonden aan landelijke normen. Op basis van de betalingscapaciteit van inwoners (de betalingscapaciteit wordt bepaald aan de hand van onder andere het vermogen en het inkomen) wordt berekend of bewoners in aanmerking komen voor de kwijtscheldingsregeling. Op basis van de (technische) berekening wordt wel of geen kwijtschelding verleend.

Voor 2022 was er € 236.500 begroot. Er is voor ruim € 282.000 kwijtschelding verleend. Dat is € 45.500 meer dan begroot. Er zijn meer aanvragen ingediend.

Er wordt gebruik gemaakt van een geautomatiseerde kwijtscheldingstoets via het Inlichtingenbureau. Het bureau heeft toegang tot gegevens van de Rijksbelastingdienst, de Rijks Dienst Wegverkeer, uitkeringsinstanties, etc. Dit betekent dat iemand die recht heeft op kwijtschelding, dat mogelijk ook heeft in een volgend belastingjaar. Niet ieder jaar hoeft dan opnieuw een aanvraagformulier te worden ingevuld. Natuurlijk kan er als er geen geautomatiseerd kwijtscheldingsverzoek is verleend altijd een kwijtscheldingsverzoek worden ingediend.

Door het Noordelijk Belastingkantoor zijn vanaf 2022 de verzoeken getoetst. De burger hoeft dus maar één formulier in te vullen dat geldt voor twee instanties.

In 2022 is in 653 gevallen automatische kwijtschelding verleend. Daarnaast zijn er 669 verzoeken ingediend en zijn 662 beslissingen hierop genomen. Op 7 verzoeken moet nog een uitspraak worden gedaan.

Weerstandsvermogen & Risicomanagement

Inleiding

Deze paragraaf geeft aan op welke wijze het risicomanagement wordt uitgevoerd, welke risico's er zijn en of het weerstandsvermogen voldoende is. Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Het kader voor de uitvoering van het risicomanagement en de bepaling van het weerstandsvermogen is vastgelegd in de 'Nota Risicomanagement gemeente het Hogeland' en Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Wij voeren twee keer per jaar (voor de begroting en de Jaarstukken) een risico-inventarisatie uit om de belangrijkste risico's in beeld te brengen en de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen. Deze risico's dienen we op te vangen met de beschikbare weerstandscapaciteit: de beschikbare middelen van de gemeente om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is bepaald op basis van een inschatting van de risico's. Het startpunt voor de inschatting van de risico's is de risicoparagraaf uit de begroting 2023. De hierin opgenomen risico's zijn geactualiseerd en aangevuld met een aantal nieuwe risico's. De risico's zijn beoordeeld op het financiële effect (impact) en de kans dat ze zich daadwerkelijk voordoen. Op basis van de vastgestelde risico's wordt een risicosimulatie uitgevoerd, hierbij wordt gebruik gemaakt van de Monte Carlo simulatie. Deze methodiek is een algemeen geaccepteerde wijze om te rekenen met onzekerheden. Op basis van de onderliggende risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit.

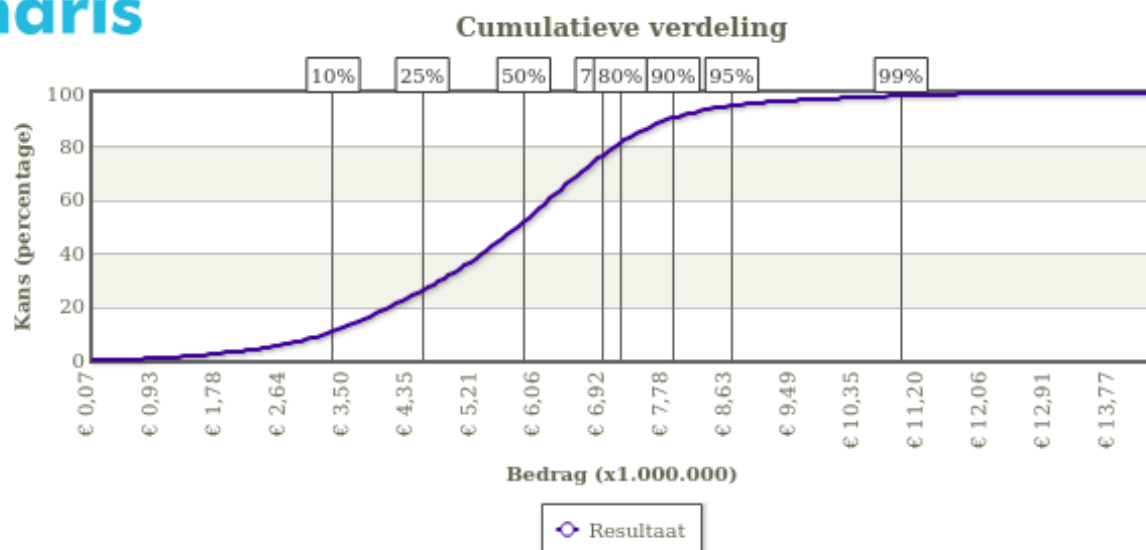
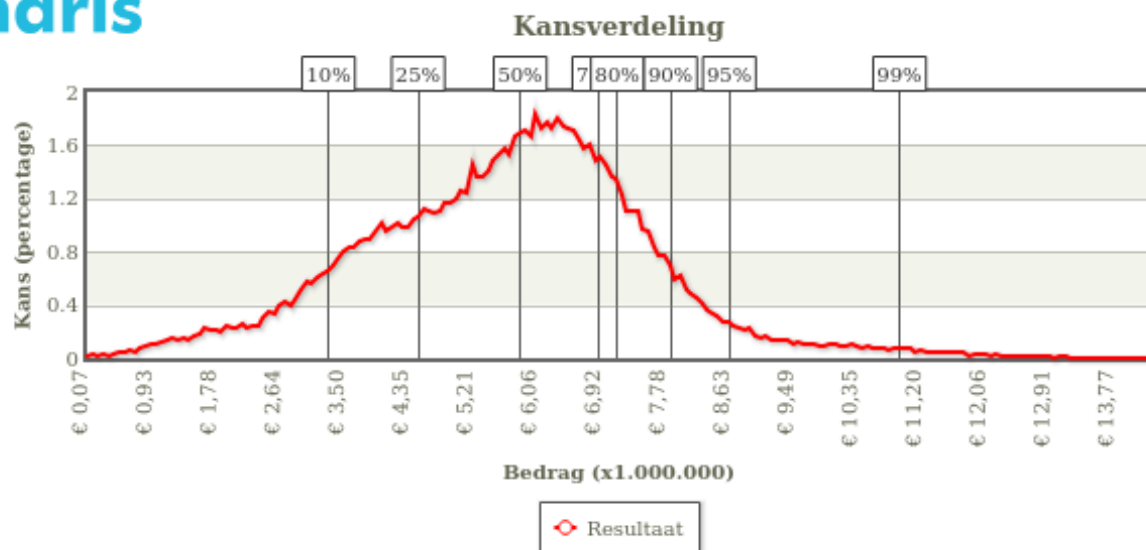
Bij het beoordelen van het benodigd weerstandsvermogen gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90%, ofwel een overschrijdingskans van 10%. Dit percentage is bij Nederlandse decentrale overheden een algemeen geaccepteerd uitgangspunt.

Onderstaande tabel bevat de resultaten van deze Monte Carlo simulatie voor wat betreft overschrijdingskansen. Daarbij is de overschrijdingskans + zekerheidspercentage altijd 100% (75% zekerheid dat het bijbehorende bedrag voldoende is om de risico's op te vangen, betekent automatisch een kans van 25% dat dit bedrag niet voldoende is). De uitkomsten tonen aan dat we bij een zekerheidspercentage van 90% een weerstandscapaciteit van € 7,79 miljoen nodig hebben.

Tabel 1: Weerstandscapaciteit versus overschrijdingskansen

Zekerheidspercentage	Overschrijdingskans	Bedrag in € mln.
10%	90%	3,22
25%	75%	4,42
50%	50%	5,78
75%	25%	6,83
80%	20%	7,08
90%	10%	7,79
95%	5%	8,57
99%	1%	10,85

Onderstaande twee figuren geven een grafische weergave van de uitkomsten van de Monte Carlo simulatie.

Op basis van de Monte Carlo simulatie geven we in deze paragraaf inzicht in de tien grootste risico's die ten laste komen van het weerstandsvermogen. In de onderstaande tabel zijn deze risico's opgenomen met daarbij de kans van optreden, het maximale financiële gevolg en de invloed.

Tabel 2: Relatieve impact individuele risico's

Risicogebeurtenis	Kans op optreden	Maximaal financieel gevolg	Invloed (%)
Negatief effect wijziging verdeelmaatstaven die de basis vormen voor de algemene uitkering van het gemeentefonds, die niet direct in de begroting kan worden opgevangen.	80%	€ 3.500.000	38,89%
Stijgende kostprijzen irt accres GF	75%	€ 2.500.000	24,81%
Verplichting tot het uitvoeren van projecten in het kader van het IBP die meer kosten dan het bedrag dat we	70%	€ 1.000.000	9,24%

daarvoor van het rijk hebben ontvangen of waarvoor de door het rijk ontvangen bedragen niet gereserveerd zijn.			
(Hogere) tekorten grondexploitaties	43%	€ 1.523.512	5,50%
Cyberrisico's (ransomware, DDOS aanval, misbruik machine-identiteiten)	10%	€ 5.000.000	4,66%
Rijksfinanciering 'voormalig' WSW en de middelen voor de nieuwe doelgroep (Wajong en begeleiding) sluit niet meer aan op transitie werkplein Ability naar leer/werkbedrijf.	50%	€ 750.000	3,32%
Boete door niet voldoen aan de privacy wetgeving	25%	€ 1.000.000	2,23%
OZB opbrengsten grote objecten Eemshaven wijken af van raming	50%	€ 500.000	2,21%
Tegenvallers bij onderhoud van kapitaalgoederen welke niet binnen de daarvoor beschikbare reserves op te vangen zijn	20%	€ 750.000	2,01%
Hoge planschade claims	80%	€ 250.000	1,78%

Toelichting wijzigingen

De risico's zijn ten behoeve van de jaarrekening 2022 geactualiseerd. Ten opzichte van de begroting 2023 zijn er geen wijzigingen in de top 10 van risico's. Wel zijn een aantal risico's van positie gewisseld.

In onderstaande alinea's wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de begroting 2023.

(Hogere) tekorten grondexploitaties

Herbeoordeling van dit risico in relatie tot de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitatie hebben geleid tot een inschatting dat de kans van optreden van dit risico lager is geworden. Derhalve is dit risico gezakt in de top 10.

Tegenvallers bij onderhoud van kapitaalgoederen

Als gevolg van het beschikbaar stellen van extra middelen in de begroting 2023 voor onderhoud en een dotatie aan de bestemmingsreserve voor achterstallig onderhoud, is de kans op tekorten lager. Derhalve is dit risico qua kans en financieel gevolg afgenomen.

Toelichting governance Groningen Seaports

In de vergadering van het AB GR GSP op 17 juni 2022 zijn twee rapporten behandeld. Het onderzoeksrapport van Necker van Naem met als hoofdvraag "Hebben het Havenschap GSP en de hierbij betrokken overheden correct gehandeld bij de grondaankopen ten behoeve van de uitbreiding van de Eemshaven Zuidoost?" en een rapport van Deloitte met een advies over de governancestructuur van GSP. Naar aanleiding van deze vergadering heeft het AB van de GR GSP aan de directies van de drie deelnemers in de GR GSP verzocht, om gezamenlijk het AB van de GR GSP te adviseren over de wijze waarop een vervolgtraject ingevuld kan worden. Samenvattend heeft het AB van de GR GSP gevraagd om een niet bindende schets op te stellen voor een mogelijk vervolgtraject, waarbij alle relevante actoren op de juiste wijze worden betrokken.

Voor de opstelling van deze – niet bindende – schets hebben de drie deelnemers zich laten bijstaan door Lysias advies. Dit bureau zal, conform planning, begin 2023 zijn bevindingen aanbieden aan de drie deelnemers. Afgesproken is dat naast een routekaart varianten worden gepresenteerd met een tijdspad en een beslisboom. Maar vooruitlopend op de oplevering van het rapport is al duidelijk dat er in het vervolgtraject nog de nodige vragen van een antwoord moeten worden voorzien ter onderbouwing van een verantwoorde keuze in de te presenteren varianten. En afhankelijk van de uiteindelijke keuze

in de eventuele aanpassing van de governance is deze nu in termen van aanpassing van risico's (nog) niet te kwantificeren.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, vormen samen de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. Op basis van bovenstaande is de beschikbare weerstandscapaciteit bij het opstellen van de jaarrekening 2022 als volgt:

Onderdeel	Bedrag (x € 1.000)
Algemene reserve	14.992
Voorgestelde dotatie AR rekening 2022	13.203
Onbenutte belastingcapaciteit	0
TOTAAL	28.195

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een 'ratio weerstandsvermogen' en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. De ratio geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen.

Ratio weerstandsvermogen:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{ratio weerstandsvermogen}$$

Op basis van de voorliggende gegevens leidt dit voor onze gemeente tot de onderstaande berekening van de ratio weerstandsvermogen:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{28,2 \text{ mln.}}{7,79 \text{ mln.}} = 3,62$$

De berekende ratio is een indicator voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Als de berekende ratio 1 of meer is, dan kunnen volgens de geldende weerstandsnormen de incidentele gevolgen van risico's worden opgevangen.

In onderstaande tabel zijn de weerstandsnormen nader toegelicht.

Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
Groter dan 2,0	Uitstekend
Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
Tussen 0,8 en 1,0	Matig
Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Continuïteit

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandratio van 3,62 en het beeld van onze meerjarenbegroting is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat in deze paragraaf vijf financiële kengetallen opgenomen dienen te worden. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente.

	Financiële Kengetallen					
	Begroting Jaarrekening		Begroting			
	2022	2022	2023	2024	2025	2026
Netto Schuldquote	67%	43%	57%	53%	50%	46%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	59%	37%	51%	48%	45%	42%
Solvabiliteitsratio	23%	32%	25%	27%	29%	32%
Kengetal grondexploitatie	5%	-1%	3%	3%	3%	3%
Kengetal structurele exploitatieruimte	3%	12%	1%	0%	1%	-1%
Kengetal belastingcapaciteit	103%	102%	99%	99%	100%	102%

De provincie Groningen heeft onderstaande normering opgesteld waarmee de kengetallen op waarden kunnen worden ingeschat.

	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Kengetal structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Kengetal belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Onze gemeente heeft een oppervlakte van ongeveer 930 km², waarvan ongeveer 500 km² landoppervlakte. Een belangrijk deel van de landoppervlakte bestaat de openbare ruimte. In die openbare ruimte vinden een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken, verplaatsen en recreëren. Ten behoeve van deze activiteiten beschikt de gemeente over een aantal belangrijke kapitaalgoederen: wegen, riolering, openbaar groen, speelvoorzieningen, civiele kunstwerken (bruggen, steigers en beschoeiingen), openbare verlichting en gebouwen (vastgoed). Goed onderhoud en beheer is van wezenlijk belang voor het in stand houden van deze kapitaalgoederen. Dit kan samengevat worden onder de term BOR (Beheer Openbare Ruimte).

Er ligt de komende jaren een belangrijke taak voor de gemeente om beleids- en beheerplannen op te stellen en op termijn samen te voegen tot duurzaam integraal beleid voor de openbare ruimte (DIBOR). Daarbij zullen evenwichtige keuzes gemaakt moeten worden ten aanzien van de ambities.

Wij bezitten een diversiteit aan vastgoed die we kunnen onderverdelen in vier categorieën: beleidsvolgend vastgoed, strategisch vastgoed, vastgoed voor eigen huisvesting en overig vastgoed. Al deze objecten worden planmatig onderhouden, waarvoor een meerjarenonderhoudsprogramma is opgezet. Daarnaast is het Vastgoedkader opgezet en vastgesteld, waarin processen voor professioneel beheer en onderhoud staan beschreven. Vanwege de omvangrijke portefeuille en bezuinigingsopgave is een lijst opgesteld met eventueel af te stoten vastgoed. Zodoende zal het resterende vastgoed beter aansluiten bij de beoogde kernactiviteiten van onze gemeente.

Wegen

Areaal

Het Hogeland heeft ongeveer 4,3 miljoen m² wegen in beheer. We beheren het areaal op basis van de systematiek wegenbeheer. In 2019 is er een herziene versie door de stichting CROW uitgebracht. Het CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechiek) is een Nederlandse stichting die zich opstelt als kennisinstituut voor infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid. In het beheersysteem Obsurv zijn de areaalgegevens inzichtelijk.

Actuele kaders

- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Wegen; vastgesteld d.d. 07 juli 2021.

Vastgestelde ambitie

- Er is gekozen voor kwaliteitsniveau C (minimaal verantwoord beheer). We onderscheiden in ons areaal de volgende gebieden en ambitieniveaus:

Gebied	Centrum	Woonwijken	Buitengebied	(Hoofd)fietspaden
Ambitieniveau	A	B	C	A
Vastgesteld kwaliteitsniveau	C			
Actueel kwaliteitsniveau	C			

t.a.v. vastgesteld kwaliteitsniveau geldt de 90% regel: 90% het areaal in het structuurgebied moet ten minste de kwaliteit A+ tot en met C hebben.

Met deze keuze (kwaliteitsniveau C) zijn oneffenheden tot 3,5 cm toegestaan en loopt het kwaliteitsniveau terug naar C-niveau. De kans op klein onderhoud neemt daardoor toe. Achterstand op

asfaltwegen wordt niet ingelopen, waardoor de kans bestaat dat er kapitaalvernietiging ontstaat (zwaardere en dus duurdere maatregelen). Aandachtspunt zijn de wegen en bermen in het buitengebied waar, door smalle wegen en bermen, gevaarlijke situaties kunnen ontstaan door uitwijken.

Resultaat 2022

In de reeks beleidsplan, beheerplan en meerjarenuitvoeringsplan is in 2022 het beheerplan wegen opgesteld. Dit beheerplan zal samen met het beleidsplan in 2023 het fundament vormen voor het meerjarenuitvoeringsplan 2024-2028. Het meerjarenuitvoeringsplan is de basis voor de integrale afweging van werken in de openbare ruimte. Met name in relatie tot de herstructurering, versterkingsopgave en in- en uitbreidingsplannen.

In 2022 is er een aanzienlijke hoeveelheid onderhoud uitgevoerd aan de wegen. Te zien is dat na vervanging een hogere kwaliteit wordt bereikt, maar ook dat de aansluitende wegvakken op korte termijn onderhoud nodig hebben en/of langzaam maar zeker achteruitgaan in kwaliteit. Factoren als het beschikbaar budget, inflatie, onderbezetting in fte's, onvoorziene werkzaamheden, calamiteiten en piekmomenten in de werkzaamheden zorgen ervoor dat de ambitie met regelmaat onder druk staat. Met name waar i.v.m. herstructureringen en uitbreidingsplannen urgente ondersteuning benodigd is, is dit het geval.

De data van wegen en het beheer van de data is nog niet optimaal maar goed op orde. Databeheer blijft onze aandacht vragen. Vanaf de herindeling is aandacht besteed aan het inrichten van een professioneler inkoop- en aanbestedingsbeleid. In 2022 is voor de inkoop van het onderhoud en vervangingen een plan van aanpak gemaakt om in 2023 een aanbesteding te houden voor het onderhoud van de wegen, civiele constructies en de waterketen.

Hoewel er meer onderhoudsbudget beschikbaar is gesteld in 2022 en een belangrijke hoeveelheid onderhoud is uitgevoerd hebben we de achterstanden nog niet kunnen inlopen. Achterstallig onderhoud zal, door de gemaakte keuze voor minimaal verantwoord beheer, langzaam toenemen, zo is de verwachting. In het eerste kwartaal van 2023 wordt de eerste evaluatie van de inspectieresultaten verwacht. Ook de financiële paragraaf wordt op basis van de dan bekende data geëvalueerd.

Overzicht lasten kapitaalgoed wegen 2022

(x € 1.000)	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud wegen	1.565	1.812
Investeringen 2022	22.117	15.788

Civiele constructies

Areaal

Het Hogeland heeft ongeveer 668 civiele constructies. Door uitbreidingen neemt dit aantal toe. Net als bij onze wegen, beheren we het areaal op basis van onderhoudsniveaus genoemd de in de CROW-beeldsystematiek.

Actuele kaders

- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Civiele Constructies; vastgesteld d.d. 07 juli 2021.

Vastgestelde ambitie

- Er is gekozen voor een kwaliteitsniveau matig, niveau C (de onderkant van verantwoord beheer). We onderscheiden in ons areaal de volgende gebieden en ambitieniveaus:

Gebied	Centrum	Woonwijken	Buitengebied
Ambitieniveau	C	C	C
Vastgesteld kwaliteitsniveau	C		
Actueel kwaliteitsniveau	C		

t.a.v. vastgesteld kwaliteitsniveau geldt de 90% regel: 90% het areaal in het structuurgebied moet ten minste de kwaliteit A+ tot en met C hebben.

Met deze keuze (kwaliteitsniveau C) zijn kleine schades op de civiele constructies toegestaan en cosmetische ingrepen worden niet meer uitgevoerd. De kwaliteit loopt in de komende jaren terug naar niveau C en klein onderhoud neemt toe. De kans dat een constructie onder de norm C scoort wordt naar mate de tijd verstrijkt steeds groter. De kans op aansprakelijkheid bij ongevallen door een slechte onderhoudsstaat wordt steeds groter. Aandachtspunt zijn de civiele constructies met bouw materiaal van hout. Bij deze constructies is het noodzakelijk onderhoud het snelst zichtbaar.

Resultaat 2022

In de reeks beleidsplan, beheerplan en meerjarenuitvoeringsplan is in 2022 het beheerplan civiele constructies opgesteld. Dit beheerplan zal samen met het beleidsplan in 2023 het fundament vormen voor het meerjarenuitvoeringsplan 2024-2028. Het meerjarenuitvoeringsplan is de basis voor de integrale afweging van werken in de openbare ruimte. Met name in relatie tot de herstructurering, versterkingsopgave en in- en uitbreidingsplannen.

In 2022 is er veel onderhoud uitgevoerd aan de civiele constructies. Ook hier staat de ambitie met regelmaat onder druk.

In het eerste kwartaal 2023 wordt de eerste evaluatie van de inspectieresultaten verwacht. Ook de financiële paragraaf wordt op basis van de dan bekende data geëvalueerd.

Overzicht lasten kapitaalgoed civiele kunstwerken 2022

(x € 1.000)	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud civiele constructies	342	274
Investeringen 2022	1.870	1.588

Openbare verlichting

Areaal

Het Hogeland heeft ongeveer 11,6 duizend lantaarnpalen in beheer. We beheren het areaal op basis van de richtlijnen NPR13201/lichthinder en de in het beleidsplan vastgestelde kaders. In het beheersysteem Moon zijn de areaalgegevens inzichtelijk.

Actuele kaders

- Duurzaam en doelmatig verlicht; vastgesteld d.d. 07 juli 2021.

Vastgestelde ambitie

- Er is gekozen voor een het ambitieniveau Duurzaam & Duister.

Gebied	Gemeente Het Hogeland
Ambitie Vervangen aantal lichtmasten	70
Ambitie Vervangen aantal armaturen	380
Resultaat Vervangen aantal lichtmasten	104

Resultaat Vervangen aantal armaturen	149
--------------------------------------	-----

Met deze keuze is de levensduur van de materialen:

- lantaarnpalen tot 56 jaar
- lamphouders (armaturen) tot 25 jaar

Aandachtspunt is het energieverbruik van de openbare verlichting. We gebruiken ca. 1,5 miljoen kWh per jaar.

Resultaat 2022

In de reeks beleidsplan, beheerplan en meerjarenuitvoeringsplan is in 2022 het beheerplan openbare verlichting opgesteld. Dit beheerplan zal samen met het beleidsplan in 2023 het fundament vormen voor het meerjarenuitvoeringsplan 2024-2028. Het meerjarenuitvoeringsplan is de basis voor een goede integrale afweging van werken in de openbare ruimte. Met name in relatie tot de herstructurering, versterkingsopgave en in- en uitbreidingsplannen.

In 2022 is er onderhoud uitgevoerd aan de openbare verlichting. Factoren als inflatie, onderbezetting in fte's, onvoorziene werkzaamheden, calamiteiten en piekmomenten in de werkzaamheden zorgen ervoor dat de ambitie met regelmaat onder druk staat. Met name waar i.v.m. herstructureringen en uitbreidingsplannen urgente ondersteuning behoeven is dit het geval.

Door wensen vanuit de dorpen en het zoeken naar koppelkansen zijn geplande werkzaamheden voor vervangingen soms vertraagd. Hierdoor hebben we minder armaturen kunnen vervangen. Deze werkzaamheden zullen in 2023 plaatsvinden.

De data van de openbare verlichting is goed op orde en blijft in verband met aanpassingen onze aandacht vragen. Vanaf de herindeling is aandacht besteed aan het inrichten van een professioneler inkoop- en aanbestedingsbeleid. In 2022 hebben we het onderhoud opnieuw aanbesteed en een goede opdrachtnemer gevonden.

Ook is gekeken naar de komende sterke stijging van de energiekosten. Het kan zijn dat het sneller vervangen van conventionele verlichting naar ledverlichting binnen 10 jaar kan worden terugverdiend. Dit schept een kans om het areaal sneller te moderniseren, lichthinder te beperken, ca. 40-45% energie en CO2 te besparen. In het eerste kwartaal 2023 wordt begonnen met een pilot in Den Andel. De ervaringen gebruiken we om een voorstel te maken voor het sneller vervangen/moderniseren van de openbare verlichting.

Overzicht lasten kapitaalgoed openbare verlichting 2022

(x € 1.000)	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud openbare verlichting (excl. uren)	305	321
Investeringen 2022	2.025	2.040

Openbaar groen

Areaal

Het Hogeland heeft ongeveer 4,7 miljoen m² openbaar groen in beheer. We beheren het areaal op basis van de systematiek van beeldkwaliteit. We hanteren hiervoor de systematiek van beeldkwaliteitsmeetlatten (CROW). In het beheersysteem Obsurv zijn de areaalgegevens inzichtelijk.

Actuele kaders

- Groenbeleidsplan: vastgesteld d.d. 30 juni 2021.

Vastgestelde ambitie

- Er is gekozen voor differentiatie in kwaliteitsniveaus per type gebied. We onderscheiden structuurgebieden en ambitieniveaus:

structuurgebied	woonwijk	bedrijven terrein	groengebied en dorpsranden	bijzondere locatie	buitengebied
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B	B	C	B	C
Cijfermatige bandbreedte	5,5-7,5	5,5-7,5	3,5-5,5	5,5-7,5	3,5-5,5
Actueel kwaliteitsniveau	B	B	C	B	C

Met deze keuze ontstaat relatief weinig kapitaalsvernietiging, is het onderhoud voor inwoners acceptabel, nemen klachten en meldingen niet toe en ontstaan er geen onacceptabele risico's.

Resultaat 2022

Als onderdeel van het groenbeleidsplan is ook voor begraafplaatsen (structuurgebied bijzondere locaties) de ambitie en het kwaliteitsniveau vastgesteld. Groen op begraafplaatsen wordt niet op een hoger kwaliteitsniveau onderhouden dan overig groen. Met dien verstande dat wel gestreefd wordt naar de bovenkant van de bijbehorende bandbreedte. Gebleken is dat er relatief gezien een hogere kwaliteit wordt bereikt maar ook dat dit niet constant lukt.

Factoren als afname van (uitvoerende) fte's, onvoorziene werkzaamheden, calamiteiten en piekmomenten in de werkzaamheden zorgen ervoor dat de ambitie met enige regelmaat onder druk staat. Met name waar het verwachtingspatroon iets hoger is, zoals op begraafplaatsen, is dit het geval.

Verspreid in de gemeente zijn een aantal bermen die ecologisch worden beheerd. Gezien de ambitie voor meer biodiversiteit en natuurwaarden streven we naar uitbreiding. Geleidelijk zal dit een plek moeten krijgen in het beheer.

De data van groen is nog niet optimaal op orde en blijft onze aandacht vragen. In het eerste kwartaal 2023 wordt de eerste evaluatie van het groenbeleid verwacht. Ook de financiële paragraaf wordt op basis van de dan bekende data geëvalueerd.

Jaarlijks worden groenvakken gerenoveerd of omgevormd zodat deze in overeenstemming komen met het beoogde beheerbeeld en het vastgestelde kwaliteitsniveau. Hiervoor worden jaarlijks groenobjecten geselecteerd die daar niet aan voldoen. De uitvoering vindt plaats op basis van prioriteit en beschikbare middelen.

Vanaf de herindeling is aandacht besteed aan het inrichten van een professioneler inkoop- en aanbestedingsbeleid. In 2022 heeft dit geleid tot meer aanbestedingen, onder andere voor maaien van bermen en watergangen, inspectie van bomen, en voor incidentele opdrachten voor groenvoorzieningen. Vooralsnog wordt een deel van deze werkzaamheden door de eigen organisatie uitgevoerd.

Met het nieuwe groenbeleid heeft u middelen beschikbaar gesteld voor boomveiligheidscontroles. Vanaf 2022 geven we daar vorm aan. Voor achterstallig onderhoud van bomen is incidenteel meer budget

(drie jaarschijven van € 43.100) beschikbaar. In 2022 zijn beleidsregels voor kappen en herplant vastgesteld.

Overzicht lasten kapitaalgoed openbaar groen 2022

(x € 1.000)	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud groen (excl. uren)	294	335

Speelvoorzieningen

Scope

Waar we spreken van speelvoorzieningen dan bestaat dit uit zowel traditionele speeltoestellen, beweeg- en fitnesstoestellen als recreatieve sportvoorzieningen. Het beheer wordt deels uitgevoerd door speeltuin- buurt- en dorpsverenigingen en schoolbesturen.

Arealen

Het Hogeland telt 207 speelvoorzieningen en circa 1.500 toestellen.

Actuele kaders en ambitie

Het beleid voor speelvoorzieningen van de voormalige gemeenten was ook in 2022 nog leidend. Overeenkomstig het groenbeleid hanteren we vooralsnog stilzwijgend kwaliteitsniveau B voor speelvoorzieningen. Dit is een gemiddelde kwaliteit en berust niet op vastgesteld speelvoorzieningen beleid.

Het ontbreken van nieuw beleid leidt voorlopig nog tot verschillende werkwijzen. Het streven het beleid en beheer medio 2022 te hebben geharmoniseerd is niet behaald. Nieuw beleid is wel in ontwikkeling. We streven ernaar dat dit in 2023 gereedkomt. Daarmee ontstaat ook beter inzicht in de benodigde middelen.

Resultaten 2022

De prioriteit in het beheer ligt bij het, aantoonbaar, voldoen aan de wettelijke zorgplicht. Speeltoestellen en speelplekken moeten voldoen aan het Attractiebesluit Speeltoestellen. Dit betreft vooral veiligheidsaspecten. Om de veiligheid te waarborgen worden speeltoestellen en speelplekken regelmatig (2x per jaar) geïnspecteerd en geconstateerde tekortkomingen verholpen. Op sommige locaties hebben inwoners een deel van het beheer op zich genomen. Onderhoud van toestellen op schoolpleinen is de verantwoordelijkheid van de scholen.

Overzicht lasten kapitaalgoed speelvoorzieningen 2022

(x € 1.000)	Begroot	Realisatie
Budget speelvoorzieningen	73	69

De beschreven aanpak borgt grotendeels dat er geen, of hooguit kortdurend, sprake is van onveilige situaties. Registratie van waarnemingen en acties maakt dat aantoonbaar aan de zorgplicht is voldaan. Daar waar reparaties de verantwoordelijkheid zijn van scholen en verenigingen is daar minder grip op.

Niet alleen nieuwe ontwikkelingen en vervanging, maar ook inwonersinitiatieven moeten voldoen aan het Attractiebesluit Speeltoestellen. Dit is reden kritisch te zijn bij het ongevraagd plaatsen van toestellen op openbaar terrein door inwoners. Het aspect van aansprakelijkheid is zwaarwegend en meestal van doorslaggevende betekenis of het is toegestaan. Richtlijnen moeten worden opgenomen in het op te stellen nieuw beleid.

Een uitgangspunt voor nieuw beleid dat al breed toegepast wordt, is het betrekken van inwoners bij de inrichting van speelplekken. Dit is een uitgangspunt dat in algemene zin eerder als ambitie is uitgesproken. Initiatieven van inwoners moeten uiteindelijk ook beheerd worden. Uitgangspunt nu is dat bewoners zelf de door het initiatief ontstane voorzieningen onderhouden. Om de zorgplicht te borgen voorzien we zelf in inspecties.

Riolering en Water

Waterketen (riolering en watersysteem)

In het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan (GWRP) zijn doelstellingen geformuleerd voor de volksgezondheid en een klimaatbestendige leefomgeving. In het GWRP is voor het transport van afvalwater en het oppervlaktewatersysteem beleid geformuleerd en wordt een toelichting gegeven op de invulling van de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater.

In het GWRP is een uitvoeringsprogramma voor de duur van 5 jaar (planperiode 2021-2025) uitgewerkt. Jaarlijks vindt een evaluatie plaats op het uitvoeringsprogramma en wordt op basis van een herberekening de rioolheffing herijkt. In deze rioolheffingsberekening is de heffingswijze, de beheer- en onderhoudskosten en zijn de investeringen, alsmede de toerekeningen berekend voor de planperiode van het GWRP. In de toerekening zijn veegkosten, slootonderhoud en baggerkosten voor 50% toegerekend aan de rioolheffing. Het tarief voor 2022 was vastgesteld op € 210,00 en voor garageboxen is het tarief vastgesteld op € 70,00 (alleen hemelwater lozing). De gemeente heeft 22.474 aansluitingen en daarnaast nog 610 aansluitingen van hemelwater (garageboxen).

Naast het gemeentelijke uitvoeringsprogramma van het GWRP wordt ook aan een uitvoeringsprogramma voor de regionale waterketensamenwerking gewerkt. De samenwerking in de waterketen is regio breed (Groningen en Noord Drenthe) georganiseerd. In deze regionale samenwerking werken waterschappen, waterbedrijven en gemeenten in 5 clusters gezamenlijk aan regionale opgaven. De waterketen samenwerking is vastgelegd in het Waterketenakkoord en heeft een looptijd tot 2025. Gemeente Het Hogeland en Westerkwartier vormen samen met waterschap Noorderzijlvest het cluster Groningen-West.

In 2019 is de landelijke Stresstest uitgevoerd en zijn risicogebieden m.b.t. klimaatadaptatie in beeld gebracht. In 2021 is een start gemaakt met de risicodialoog voor stedelijk gebied. De risicodialoogen voor landelijk gebied moeten nog plaatsvinden, waarna een maatregelenprogramma kan worden uitgewerkt (medio 2023). Doelstellingen voor een klimaatbestendige leefomgeving worden meegenomen in de beleidsplannen en vertaald in concrete maatregelen bij het inrichten van de openbare ruimte. Beheer- en onderhoudsprogramma's worden uitgewerkt in meerjarige uitvoeringsprogramma's voor baggeren, grondwater, vrijverval en mechanische riolering.

Momenteel wordt veel aandacht besteed aan het op orde brengen van de beheerdata van ons areaal van vrijverval riolering en rioolgemaal. Medio 2023 is het mogelijk de beheerprogramma's voor vrijverval riolering en rioolgemaal af te ronden en uit te werken in meerjaren onderhoudsprogramma's. De beheerprogramma's voor grondwater en baggeren zijn in 2022 geëvalueerd en worden in 2023 nader uitgewerkt in meerjaren onderhoudsprogramma's.

Overzicht lasten kapitaalgoed riolen 2022

(x € 1.000)	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud riolen, IBA's en pompgemalen (excl. uren)	490	530
Investeringen 2022	18.808	9.367

Gebouwen

In 2021 is het MJOP is voor de meeste gemeentelijke gebouwen vastgesteld. Het MJOP is vormgegeven in het onderhoudsprogramma Planon. Dit programma dient als leidraad voor het gestructureerd onderhouden van vastgoed, objecten en contracten. Bij de uit te voeren werkzaamheden staan relevante gegevens en begrote kosten. Door inflatie en schaarste van personeel, blijven deze kosten onder druk staan en wordt er voortdurend gekeken naar begrote en werkelijke kosten en moeten er soms keuzes gemaakt worden in het wel of niet uitvoeren van werkzaamheden.

Ondertussen zijn we ook bezig met het verduurzamen van ons vastgoed. Bij het plannen van onderhoud wordt gekeken naar mogelijkheden om met het beschikbare budget de meest duurzame oplossing toe te passen.

Het onderhoudsbudget is tot 2025 toereikend om het vastgoed op onderhoudsniveau 3 te houden. De tijd tot 2025 moet worden benut om naar een oplossing te zoeken voor financiële dekking voor planmatig onderhoud na 2024. Er is afgesproken periodiek verslag uit te brengen over de uitgaven en de verkoop van vastgoed.

De vastgoedportefeuille is ingedeeld in categorieën;

- vastgoed voor eigen organisatie,
- beleidsvolgend-,
- strategisch-,
- overig vastgoed.

Objecten niet vallend in één van bovenstaande categorieën vallen onder overig vastgoed en hiervoor kan besloten worden deze af te stoten. Hiermee wordt getracht een portefeuille te creëren die zoveel als mogelijk aansluit bij de kerntaken van onze gemeente. In 2022 hebben we een begin gemaakt met het opstellen van een meerjarenplanning voor potentieel af te stoten vastgoed. De verkoop van deze panden is gestart. Zo zijn voormalige basisschool De Solte Campe en het Leugenbankje in Zoutkamp afgestoten. Ook is de verkoopprocedure van het verenigingsgebouwtje in Ulrum en het gemeentehuis van Bedum opgestart.

Ook is in 2022 een begin gemaakt met het uitrollen van contractbeheer. Alle lopende contracten zijn in kaart gebracht en gedigitaliseerd. Contracten die op een natuurlijke manier naar voren komen, worden waar nodig geactualiseerd volgens ROZ-model (Standaardmodel huurovereenkomst). Nieuwe huurders van gemeentelijke panden wordt kostprijs dekkende- of marktconforme huur berekend. Daarnaast is een extern bureau ingeschakeld die harmonisatie van beheer van sporthallen begeleidt.

Vanuit het scholenprogramma zijn meerdere nieuwe scholen opgeleverd. Leeggekomen scholen staan op de meerjarenplanning voor sloop of verkoop.

Overzicht lasten kapitaalgoed gebouwen 2022

(x € 1.000)	Begroot	Realisatie
Budget rationeel gebouwenbeheer (excl. uren)	1.377	1.614

Financiering

Inleiding

In de paragraaf Financiering wordt beschreven op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. De gevolgen hiervan voor de jaarrekening en de eventuele risico's worden beschreven in deze paragraaf.

De beleidsdoelstelling van het Financieringsbeleid van onze gemeente kan als volgt worden omschreven:

De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend financieringsbeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico's.

Beperken financiële risico's

Met betrekking tot het beperken van financiële risico's gelden de volgende uitgangspunten:

- De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido)
- Treasurystatuut (regelgeving op lokaal niveau)
- Beleidsregels Publieke Taak Leningen en Garanties (regelgeving op lokaal niveau)
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De gemeente kan leningen of garanties geven aan andere partijen. Dat mag alleen als de Gemeenteraad die partijen goedkeurt. De gemeente onderzoekt vooraf wat de risico's zijn:

- Wat is de kans dat we het geleende geld terugkrijgen?
- Welk risico lopen we bij een garantie?
- In de nota beleidsregels publieke taak leningen en garanties is de regelgeving hier omtrent nader beschreven.

In deze paragraaf beantwoorden we de volgende vragen.

- Welke renterisico's zijn er?
- Wat betalen wij jaarlijks aan rente en aflossing?
- Welke leningen hebben we?
- Wat is de renteontwikkeling geweest?
- Hoeveel geld staat er op de gemeentelijke rekening bij de schatkist?
- Wat is het renteresultaat?

Renterisico's

Een hoofddoel van financiering is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden. Met behulp van het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt wordt geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico.

Het door het de Wet verplicht gestelde schatkistbankieren heeft deze mogelijkheden echter ingeperkt. De Wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die de gemeente niet onmiddellijk nodig heeft voor de publieke taak.

Renterisicobeheer

De wetgever heeft in de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) eisen gesteld aan het maximum aan renterisico, dat een gemeente in 1 jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren. Beide normen zijn gerelateerd aan de begrotingsomvang.

De Kasgeldlimiet

Om een grens te stellen aan het gebruik van korte termijnfinanciering is de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte termijn financieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen. De kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal) is in de jaarrekening 2022 € 16,8 miljoen. Dit betekent dat we maximaal voor 14,8 miljoen met kortlopende leningen kunnen financieren. De kasgeldlimiet heeft in 2022 het volgende verloop:

Omvang kasgeldlimiet

	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroot	werkelijk
1.	Toegestane kasgeldlimiet		
	- wettelijk percentage	8,50%	8,50%
	- in een bedrag	16.734	16.839
2.	Omvang vlottende schuld		
	- opgenomen gelden < 1 jaar	0	0
	- schuld in rekening courant	0	0
	- gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0
	- overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	0	0
3.	Vlottende middelen		
	- contanten in kas	0	5
	- tegoeden in rekening courant	0	317
	- overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	9.708
4.	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	0	-10.030
	Toegestane kasgeldlimiet	16.734	16.839
	Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	16.734	26.869

In 2022 voldoet de gemeente aan de kasgeldlimiet.

De Renterisiconorm

Over de langlopende schuld mogen de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. De norm (20% van het begrotingstotaal) voor de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen is in de begroting 2022 € 39 miljoen. Op basis van de lening portefeuille blijven we met € 32 miljoen ruim onder die norm. In de tabel hieronder staat de ontwikkeling van de renterisiconorm:

(bedragen x € 1.000)	begroot	werkelijk
	2022	2022
1. Renteherziening		
2. Aflossingen	7.269	7.269
3. Renterisico (1 + 2)	7.269	7.269
4. Totale lasten begroting	198.108	189.124
5. Vastgesteld percentage	20%	20%
6. Renterisiconorm (4 x 5)	39.621	37.824
7. Ruimte (6 -/- 3)	32.352	30.556

Aangezien het bedrag aan aflossingen, incl. renteherzieningen, lager is dan de renterisiconorm kan gesteld worden dat er voldaan wordt aan de eisen in de Wet Fido.

Lening portefeuille

In 2022 zijn er geen nieuwe vaste geldleningen afgesloten. Naast de reguliere aflossingen zijn er 6 bestaande vaste geldleningen in verband met hoge rentepercentages en overtollige middelen in de schatkist vroegtijdig afgelost. Naast een vermindering van administratieve lasten heeft deze vroegtijdige aflossing de gemeente een voordeel van ca. € 80.000 opgeleverd.

Mutaties in leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

	bedrag
Stand per 1 januari 2022	87.159
Nieuwe leningen	-
Reguliere aflossingen	6.787
Vervroegde aflossingen	482
Stand per 31 december 2022	79.890

Kerngetallen:

- Aflossingen 2022 € 7,2 miljoen.
- Saldo lening portefeuille ultimo 2022 € 79 miljoen.
- Rentelasten 2022 € 1,5 miljoen.
- Gemiddeld rentepercentage 3,99%
- Aantal leningen 45

Renteontwikkeling

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). In 2022 is de inflatie ongekend snel gestegen. De centrale banken hebben als gevolg hiervan ingegrepen met stevige renteverhogingen. De gevolgen hiervan zijn terug te zien in de stijging van de kapitaalmarktrente in 2022.

Historische data kapitaalmarktrente rente 2022

Naast het beleid van de ECB en andere Centrale Banken, zijn ook andere macro-economische ontwikkelingen zoals de oorlog in Oekraïne en de economische impact daarvan van belang voor de renteontwikkeling. De onzekerheid is op dit moment groot, het effect van deze macro-economische ontwikkelingen is een stijgende rente op de kapitaalmarkt.

Schatkistbankieren

Voor de dagelijkse inkomende en uitgaande geldstromen hebben wij bankrekeningen bij de Bank Nederlandse Gemeente (BNG) en de Rabobank. Ook worden er contante gelden in een kas bijgehouden. De contante geldstroom wordt tot een minimum beperkt en regelmatig afgestort naar de rekening bij de Rabobank.

Vanaf 2013 is de Regeling Schatkistbankieren Decentrale Overheden van kracht. Dit houdt in dat de gemeente al haar overtollige middelen moet aanhouden bij het Ministerie van Financiën. Overtollige middelen boven het drempelbedrag van 2% van het begrotingstotaal moeten dagelijks worden overgeboekt naar de schatkist van het Ministerie van Financiën. De gemeente heeft ervoor gekozen om een drempelbedrag van € 0,00 te hanteren. Dagelijks wordt het positieve saldo van de BNG-bankrekeningen overgeboekt naar de gemeentelijke rekening bij de schatkist van het Ministerie. Hiervoor is gekozen om te betalen negatieve rente op de BNG-rekeningen bij een positief saldo uit te sluiten.

Over het saldo op de rekening bij het Ministerie van Financiën ontvangt de gemeente sinds oktober 2022 weer een rentevergoeding.

In onderstaand overzicht wordt het verloop van het saldo in 2022 weergegeven:

Omschrijving	2022	
Stand 1 januari	39.183	
Stand per 31 december	9.708	
	actueel	12.000
	2023	
Bedragen x € 1.000		

Rentetoerekening

In het wijzigingsbesluit Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgenomen dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moet worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Met andere woorden, rente die direct verband houdt met een taakveld moet ook worden toegerekend aan investeringen binnen dat taakveld.

In onderstaand renteschema is inzichtelijk gemaakt hoe omgegaan wordt met de rentekosten.

Rekening 2022	
Externe rentelasten over korte en lange financiering	
1. Rente langlopende leningen	1.551.487
2. Rente kortlopende geldleningen (rente over financieringstekort of -overschot)	-
Externe rentebaten	64
Saldo rentelasten en rentebaten	1.551.423
1. Doorbelaste rente aan grondexploitatie	-174.925
2. Doorbelaste rente aan projectfinanciering	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	174.925

1. Rente aan eigen vermogen	-	
2. Rente aan eigen voorzieningen	-	
<i>Subtotaal</i>		-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		1.376.498
Werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)		
- vast percentage	179.400	
- renteomslag	2.088.362	
Saldo werkelijk toe te rekenen rente		2.267.761
		-
Renteresultaat op Treasury		891.264

In bovenstaand overzicht is weergegeven welke rente we betaald en ontvangen hebben en welk bedrag aan rente we toegerekend hebben aan de taakvelden. Dit resulteert in een resultaat op rente van bijna € 900.000. De oorzaak van het renteresultaat is gelegen in het feit, dat conform de notitie Rente van de commissie BBV, de omslagrente wordt afgerond op een half procent. Jaarlijks bij het opstellen van de begroting actualiseren we het renteomslagpercentage.

Bedrijfsvoering

Concern

In het verslagjaar 2022 hebben onze inwoners op 16 maart de gang naar de stembus gemaakt voor de verkiezing van een nieuwe gemeenteraad. Daarmee is formeel een einde gekomen aan de eerste bestuursperiode van de gemeente Het Hogeland. In deze bestuursperiode is gebouwd aan de nieuwe gemeente en qua bedrijfsvoering is volop ingezet op het harmoniseren en inrichten van bedrijfsprocessen.

Dit is een permanent proces en we hebben in 2022 onverkort ingezet op het verder verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening door bijvoorbeeld het ontwikkelen van een tool voor de communicatie met onze inwoners ("Helder Hogelands") en het formuleren van hogere servicenormen. Hiertoe volgen we onze klantencontacten nauwlettend om daar waar nodig tijdig te kunnen bijsturen.

We werken met een PDCA-cyclus om onze organisatie continu te verbeteren en te vernieuwen zodat we adequaat kunnen (blijven) inspelen op wat er in de wereld om ons heen gebeurt. Dat was al het geval met Covid-19 maar met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne hebben we ons als organisatie ook snel kunnen richten op de opvang en de zorg van vluchtelingen.

In 2022 hebben we verder gewerkt aan het versterken van onze planning, als onderdeel van de PDCA – cyclus. Naast deze versterking van de planning en de grip op de uitvoering behoeven de Check en de Act ook nadrukkelijk aandacht. Permanente aandacht voor evaluatie en (bij)sturing moet uiteindelijk borg staan voor de effectiviteit van ons voorgenomen beleid om zo de kwaliteit van onze dienstverlening te verhogen. De verdere uitrol van stuurgegevens maakt daarvan nadrukkelijk onderdeel uit.

Personeel

In het verslagjaar hebben wij verder ingezet op de harmonisatie van onze processen en het realiseren van onze bestuurlijke ambities. Dit binnen het overeengekomen kader dat, behoudens nieuw beleid en taakmutaties, de loonkosten in 2023 op het niveau zijn gebracht van de start van onze fusieorganisatie.

Schematisch levert dit het volgende beeld op (in miljoen euro):

Realisatie personele taakstellingen				
Bedragen x € 1.000,-	2022	2023	2024	2025
Personele taakstelling oud	-1917	-2217	-2217	-2217
Gerealiseerd	926	926	926	926
Gerealiseerd VJN22	716	716	716	716
Gerealiseerd BGR23		105	241	241
Te realiseren		398	446	585
Nog te realiseren	-275	-72	112	251

Bedragen x € 1.000,-	2022	2023	2024	2025
Personele taakstelling nieuw	-357	-357	-357	-357
Gerealiseerd	0	0	0	0
Nog te realiseren	-357	-357	-357	-357

Bedragen x € 1.000,-	2022	2023	2024	2025
Onderuitputting invulling vac.ruimte	-700	-700	-700	-700
Gerealiseerd	0	0	0	0
Nog te realiseren	-700	-700	-700	-700

Ultimo 2022 hebben we ca.€ 1.6 miljoen van de oorspronkelijke taakstelling geëffectueerd. Daarmee liggen we op schema voor de invulling van deze taakstelling op onze personele kosten. Naast onze structurele personeelsbudgetten hebben we met de bestemmingsreserve 'Frictie Personeelskosten' flexibiliteit om in te springen om knelpunten in de bedrijfsvoering gedurende het jaar. Deze bestemmingsreserve wordt aan het einde van het jaar gemuteerd. Een eventueel overschot op onze

personele budgetten wordt in deze reserve gestort en een tekort wordt eraan onttrokken. Een en ander conform onze nota Reserves en Voorzieningen.

Naast de oorspronkelijke taakstelling is er ook een stelpost opgenomen in verband met structureel aanwezige vacatureruimte voor een bedrag van € 0,7 miljoen. Jaarlijks gaan we uit van een bepaalde omvang van onze vacatures, wat leidt tot lagere salarislasten. Deze stelpost is ruimschoots gerealiseerd in het afgelopen jaar.

In de onderstaande tabel ziet u een kort overzicht van het resultaat op de personele lasten:

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Vershil
<i>Bedragen x € 1.000,-</i>			
Personele taakstelling	-276		-276
Personele taakstelling (aanvullend)	-357		-357
Structurele vacatureruimte*	-700		-700
Salarissen	40.770	39.499	1.271
Inhuur ziekte	710	1.234	-524
Inhuur regulier	658	2.226	-1.568
Doorbelasting projecten**	-	-1.829	1.829
Toegerekende overhead***		-305	305
Reiskosten	855	697	158
Overig****	50	-308	358
Totaal	41.711	41.214	496
<i>* De onderuitputting op de vacatureruimte komt tot uiting in de lager dan geraamde salarislasten</i>			
<i>**Op realisatiebasis wordt er jaarlijks incidenteel doorbelast aan een aantal projecten</i>			
<i>*** Dit betreft de overheadtoerekening aan de opvang van Oekraïners</i>			
<i>**** Dit betreft bijdragen UWV, korting bij langdurige ziekte, uitleen personeel, etc.</i>			

In de bovenstaande tabel ziet u de geraamde personele taakstelling en de taakstellende structurele vacatureruimte van € 0,7 miljoen. Deze taakstelling moet worden gerealiseerd middels een overschot op de salarislasten, zoals u ook terugziet in de tabel. Het totaal van de verschillende onderdelen van de personele lasten, inclusief de te realiseren taakstellingen, laten een overschot zien van ongeveer € 496 duizend. Conform onze nota Reserves en Voorzieningen hebben we dit overschot gedoteerd aan de bestemmingsreserve 'Fictie Personeelskosten'.

HRM

HRM-visie en strategisch HRM-beleid

In 2022 hebben we de strategische HRM-agenda gevuld aan de hand van de in 2021 ontwikkelde HRM-visie. De HRM-visie is kader stellend én richting gevend voor bijvoorbeeld organisatie-breed samenwerken.

e-HRM

In 2022 implementeerden we het e-HRM-systeem Youforce. Dit is een geïntegreerd salaris- en eHRM-systeem. Deze opgave bleek groter dan gedacht. Ondanks dat er al erg veel werk is verzet, valt er ook nog genoeg winst te behalen.

Inzetbaarheidsbeleid

In 2022 hebben we weer een risico-inventarisatie en –evaluatie gedaan. Daarnaast hebben we op verschillende Arbo-thema's voortgang geboekt. Zo is bijvoorbeeld een agressie- en geweldprotocol opgesteld.

Strategisch arbeidsmarktmanagement

De krapte op de arbeidsmarkt is merkbaar. We konden meerdere vacatures niet invullen. De huidige manier van werven en selecteren werkt niet meer. We hebben inmiddels een arbeidsmarkt-communicatiespecialist aangenomen om meer in te zetten op recruitment, verjonging, inwerkprogramma en communicatie.

Hogeland academie

In 2022 wilden we de inhoud van de Hogeland Academie verder vormgeven. Door tegenvallers in de ontwikkeling van ons e-HRM-systeem is dit niet gelukt. De elektronische leeromgeving moet nog worden gevuld. De academie zal worden gevuld met modules, trainingen en leergangen. Alle medewerkers kunnen hieruit halen wat ze nodig hebben. Zodat ze permanent kunnen leren.

Communicatie en KCC

In 2022 is gewerkt aan een praktisch handboek over inwonersparticipatie. Daarmee bieden we de organisatie duidelijk kaders en handvatten om inwoners te betrekken bij plan- en besluitvorming. Daarmee sluiten we goed aan bij een van de doelen van de Omgevingswet. Naast het werken aan plannen die gemaakt zijn, speelde communicatie ook een essentiële rol bij het aanpakken van acute en ingewikkelde crises, zoals de opvang van Oekraïners en de opvang van asielzoekers in de Marnewaard.

Het KCC heeft in 2022 te maken gehad met personeelwisselingen vanwege vertrekkende medewerkers door pensioen en andere baan. We zijn actief op zoek gegaan naar nieuwe medewerkers zowel vaste dienst als inhuur.

Wekelijks worden 1.250 telefoongesprekken beantwoord door het KCC, ontvangen we ongeveer 450 bezoekers op de gemeentehuizen en op jaarbasis 284.727 websitebezoeken. Daarnaast bieden we steeds meer producten en diensten online aan.

Informatisering en automatisering

Het Strategisch Informatie Beleid 2021-2025 (SIB) vormt het kader dat we gebruiken om in de organisatie de (continue) dialoog aan te gaan over hoe de informatievoorziening in het kader van de opgaven en doelen van de organisatie (teams) vorm moet krijgen. Ze biedt ook de basis voor de informatiearchitectuur en -principes.

In 2022 zijn we onder meer gestart met professioneel functioneel beheer en gebruik van bedrijfsapplicaties. Dit wordt gezien als belangrijke succesfactor voor een goed functionerende informatievoorziening. Door in te zetten op professioneel functioneel beheer willen we bedrijfs- en dienstverleningsprocessen meer en beter, ondersteunen, digitaliseren zodat we sneller kunnen inspelen op veranderende eisen/wensen zoals die op de gemeente afkomen.

Als het gaat om gegevensmanagement zijn vanuit de basisregistraties maatregelen getroffen om te gaan voldoen aan de landelijke normen. Deze maatregelen hebben ertoe geleid, dat we voor alle drie de GEO gerelateerde basisregistraties (BAG, BGT en BRO) voldoen aan de gestelde normen.

Juridische zaken

Het team richt zich op het borgen van de juridische kwaliteit van het werk dat in de gemeente gebeurt. Dat gebeurt door advisering bij projecten en programma's, maar ook door het geven van juridisch advies bij college- en raadsvoorstellen. Daarnaast wordt gekeken naar de gevolgen van veranderende regelgeving en rechtspraak. In het afgelopen jaar is aandacht besteed aan de gevolgen van het Didam-arrest en de jurisprudentie over het evenredigheidsbeginsel. Onder andere zo wordt gezorgd dat de gemeente in lijn met de gewijzigde regelgeving en jurisprudentie blijft handelen.

Inkoop

Inkoop en contractmanagement weten we steeds professioneler te organiseren en uit te voeren. In 2022 is gestart met een programma om contractmanagement verder te professionaliseren.

Daardoor lukt het steeds beter om regie te houden op het vinden van de juiste leverancier, aanbieder of aannemer. En daardoor zijn we ook in staat om het contract dat via het inkoopproces tot stand is gekomen, goed te benutten. Dat zorgt ervoor dat de gemeente krijgt wat is afgesproken. In 2022 heeft

dat ook aantoonbaar geleid tot besparingen. Een concreet voorbeeld is de keuze om strak regie te voeren op verzoeken van contractspartijen om indexaties door te voeren.

Planning en Control

Veel van de P&C-werkzaamheden zijn gericht op het steeds meer 'in control' komen van de organisatie.

Om dit te realiseren werken we met het model waarin zogenaamde defensielijnen (lines of defense) worden onderscheiden. In de eerste lijn onderscheiden we de interne controles in de verschillende processen binnen de teams. Daaromheen adviseert business control en het cluster AO/IC over risico's en door te voeren verbeteringen. In de tweede lijn onderscheiden we de interne controle die o.a. uitvoering geeft aan ons eigen controleplan. De laatste lijn wordt gevormd door de auditfunctie waarin ook het werk van de accountant valt.

De volgende maatregelen en processen zijn opgezet en worden nog steeds verder uitgewerkt:

- Notitie planning en control;
- P&C-cyclus producten (begroting, voorjaarsnota, najaarsnota, jaarstukken);
- Budgethoudersregeling;
- Financiële verordening en regelingen;
- Controleverordening;
- Uitvoeringsplan AO/IC;
- Notitie inrichting AO/IC t.b.v. rechtmatigheidsverantwoording;
- Treasurystatuut;
- Jaarplannen per team en programma;
- Doorontwikkeling P&C en PDCA.

Er zijn verschillende stappen gezet en er zullen nog veel volgen, aangezien Planning & Control een cyclisch proces is, dat steeds wordt bijgesteld naar aanleiding van veranderende omstandigheden.

Eén van deze wijzigingen is de verwachte rechtmatigheidsverantwoording. Vanaf boekjaar 2022 wordt het college van burgemeester en wethouders zelf verantwoordelijk voor het afleggen van een rechtmatigheidsverantwoording. Dat gaat ook gevolgen hebben voor het financieel beleid, de inrichting en de financiële verantwoording binnen de gemeente. De controleverklaring op het vlak van rechtmatigheid verschuift dan van de accountant naar de gemeente zelf, waarbij het college verantwoording aflegt aan de raad. De accountant toetst dan de getrouwheid van de verantwoording.

Wij hebben hiervoor de meeste stappen reeds gezet en hebben in het proces richting deze jaarstukken 'proefgedraaid' met de nieuwe aanpak. Op deze wijze hebben we beoordeeld of onze werkwijze en oordeel strookt met de gewenste inrichting en oordeel van onze controlerend accountant.

Een andere belangrijke ontwikkeling in 2022 is de doorontwikkeling van onze P&C-producten en de PDCA in zijn algemeenheid. Hierin hebben we ook in het afgelopen jaar diverse stappen gezet.

Financiële administratie en Belastingen

Aan het begin van het jaar is de financiële administratie van Werkplein Ability onder de verantwoordelijkheid gebracht van de gemeentelijke administratie. Ondanks dat beide administraties onder een ander regime vallen is hiermee een bredere en meer solide onderdeel ontstaan.

Verder is de gemeentelijke administratie overgegaan op iFinancien. Dit is de vervanger van de oudere software. De ondersteuning en updates van die oudere software gaan stoppen in de komende jaren en op dit moment werd er door de leverancier al geen tijd meer gestoken in ontwikkeling. Een van de mogelijkheden die de nieuwere software biedt is een betere ondersteuning van de verplichtingenadministratie. De uitrol van deze verplichtingenadministratie is nu nagenoeg afgerond. Vanaf nu is het van belang om het een stevig fundament te laten zijn in de werkprocessen van onze gehele organisatie.

Bij de gemeentelijke belastingen was het op papier een rustig jaar. In 2021 zijn, voor de Waardering van Onroerende Zaken, de werkzaamheden uitgevoerd voor de verplichte overgang naar oppervlaktewaardering. De effecten daarvan waren echter pas in 2022 zichtbaar bij het opleggen van

de aanslagen. Een dergelijke overgang en andere manier van waarderen levert logischerwijs altijd extra vragen op bij betrokkenen. De informele aanpak van bezwaren levert daarbij eerst extra werk op, maar geeft ook meer duidelijkheid en begrip bij inwoners.

Het blijft een landelijke trend dat het aantal No Cure No Pay (NCNP) bezwaren oploopt. Ook onze gemeente heeft met die trend te maken, maar onder andere door zo helder mogelijk communiceren weten we het aantal nog beperkt te houden ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Landelijk is het aantal NCNP-bezwaren ruim 50% van het totaal aantal bezwaren. Binnen onze gemeente ligt dit percentage op 31%. Echter de trend heeft nog steeds een stijgende lijn en vraagt daarom blijvende aandacht.

Toelichting Rechtmatigheidsverantwoording

De notitie rechtmatigheidsverantwoording is op 12 mei 2021 vastgesteld door uw raad. In de notitie is uitgegaan van een invoering, na goedkeuring wetswijziging, over het boekjaar 2021. Op 31 mei 2022 is het wetsvoorstel in de Tweede Kamer aangenomen. De vervolgstap was het behandelen van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer. Omdat het relatief lang geduurd heeft voordat het wetsvoorstel kon worden behandeld is besloten om invoering van de rechtmatigheidsverantwoording in te laten gaan over het verslagjaar 2023. Aangezien de voorbereidingen op de wetswijziging zijn afgerond hebben wij besloten om 2022 als een proefjaar te beschouwen. Ingaande het boekjaar 2023 wordt het verplicht om de onderstaande rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening op te nemen.

Rechtmatigheidsverantwoording: Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, het begrotings-, voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 16-11-2022 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.892.542.

Conclusie: Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Verbijzonderd intern controleplan 2022

Verbijzonderd intern controleplan 2022				
PROCES	Begroting (primitief) 2022 X € 1.000	Jaarrekening 2022 X € 1.000	Geconstateerde Onrechtmatigheden	
			Fouten X € 1.000	Onduidelijkheden X € 1.000
Subsidieverlening	€ 4.729	€ 5.816		
Aan- en verkopen grond	n.t.b.	€ 2.536		
Treasury	€ 1.952	€ 1.534		
Belastingen (heffingen en kwijtscheldingen)	€ 37.960	€ 39.209		
Leges omgevingsvergunningen	€ 1.612	€ 4.952		
HRM	€ 52.071	€ 54.848		
Inkoop en Aanbesteding (incl. Ability)	n.t.b.	€ 34.044	€ 828	
Factuurcontrole	€ 25.533	€ 31.728		
Ability inkoopfacturen	€ 1.994	€ 2.316		
Ability verkoopfacturen	€ 2.925	€ 3.086		
WMO	€ 16.604	€ 13.317		€ 259
Jeugdwet	€ 18.928	€ 17.327		€ 277
Participatiewet	€ 23.849	€ 24.560		
Contr.Jaarafsluiting en budgetcontroles:				
Afschrijvingen	€ 9.000	€ 7.143		
Mutaties reserves	€ 9.950	€ 12.254		
	€ 2.224	€ 9.657		
Begrotingswijzigingen	n.t.b.	n.n.b.		
Investerings/kredieten	n.t.b.	n.n.b.		
Processen < dan de verantwoordingsgrens: 1 lijncontrole, cijferanalyse en aansluitingen:				
Verhuur activa en sportaccommodaties	€ 1.230	1.186		
Leerlingenvervoer	€ 1.410	1.535		
In samenwerking met CISO en FG:				
Informatiebeveiliging (Ability)	n.v.t.	n.v.t.		
Privacy	n.v.t.	n.v.t.		

De verbijzonderde interne controles (VIC) zijn uitgevoerd conform het verbijzonderd intern controleplan zoals opgenomen in het vastgestelde Uitvoeringsplan AO/IC 2022. Omdat de omvang van de realisatie 2022 van een aantal processen hoger is dan begroot zijn extra deelwaarnemingen uitgevoerd voor subsidies, aan- en verkoop gronden, leges omgevingsvergunningen en de participatiewet (inclusief energietoeslag).

Geconstateerde afwijkingen 2022

De totale omvang van de fouten en onduidelijkheden blijven onder de vastgestelde verantwoordingsgrens en hebben derhalve geen gevolgen voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Bevindingen verantwoordingscriterium:

Fouten

In de uitgevoerde verbijzonderde interne controles zijn een aantal fouten (onrechtmatigheden) vastgesteld in het proces van Inkoop- en aanbesteding voor een totaal bedrag van € 828.492. Deze onrechtmatigheden zijn veroorzaakt doordat inkopen ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Acties om de onrechtmatigheden te verminderen zijn in 2022 deels afgerond en hebben geleid tot een vermindering van de onrechtmatigheden met € 658.000 ten opzichte van 2021. Inmiddels zijn in 2023

een tweetal aanbestedingen afgerond en is één aanbesteding gepubliceerd. Hierdoor nemen, naar verwachting, de onrechtmatigheden in 2023 verder af.

Onduidelijkheden

Onduidelijkheden zijn vastgesteld in de processen rondom de Jeugdwet € 276.907 en de WMO € 259.055.

Voor wat betreft de onduidelijkheden zijn we afhankelijk van de aanlevering van verantwoordingsinformatie van externe partijen.

Voor de uitvoering van de Jeugdwet steunen we op de uitvoering door de RIGG (Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten). De accountant van de RIGG heeft een goedkeurende verklaring afgegeven met voor onze gemeente een gerapporteerde onzekerheid van € 276.907. De prestatielevering voor deze geleverde zorg was niet vast te stellen.

Voor de WMO steunen we op de controleverklaringen van de betreffende accountant. Van 11 kleine zorgverleners hebben we geen controleverklaring ontvangen. Voor de gefactureerde zorg ad € 259.055 is de prestatielevering niet vast te stellen.

Bevindingen begrotingscriterium:

Naast bovengenoemde onrechtmatigheden zijn er in één programma en in een drietal investeringen lastenoverschrijdingen vastgesteld. De overschrijdingen zijn getoetst aan de Kadernota Rechtmatigheid.

Zie hieronder een specificatie van de overschrijdingen:

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking
Algemene Dekkingsmiddelen	€ 3.444.000
Lastenoverschrijding investering	Begrotingsafwijking
Onderwijshuisvesting	€ 111.000
Herinrichting stationsgebied	€ 61.000
Woonplan van Speykstraat	€ 164.000

De overschrijding op de algemene dekkingsmiddelen is passend binnen bestaand beleid en is administratief van aard.

De overschrijding op de Herinrichting stationsgebied is al in de jaarrekening 2021 opgenomen en heeft daarmee geen betrekking op het boekjaar 2022. Het project kan administratief worden afgesloten. De overschrijdingen op Onderwijshuisvesting en Woonplan van Speykstraat zijn conform het door uw raad vastgestelde beleid en zijn ontstaan door externe onvoorziene omstandigheden.

De geconstateerde overschrijdingen tellen dan ook niet mee als onrechtmatigheid.

Bevindingen misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium:

Er zijn geen bevindingen voor dit criterium.

Voorkomen van fraude en onregelmatigheden

Het college van burgemeester en wethouders is zich bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Het college heeft een frauderisicoanalyse onderhanden en concludeert dat er vanuit de bedrijfsvoering verhoogde aandacht is voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden. Tevens worden de relevante geldstromen/processen betrokken in de (verbijzonderde) interne controles die gedurende het jaar worden uitgevoerd.

Stakeholders van de gemeente moeten erop kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zakendoen. De gemeente beschikt over een uitgebreid scala aan zogenaamde soft controls. Iedere medewerker van de gemeente legt bij indiensttreding een ambtseed of ambtsbelofte af en overlegt een verklaring omtrent gedrag. Daarnaast beschikt de gemeente over vastgestelde

regelingen en gedragscodes, onder andere op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen, welke openbaar beschikbaar zijn. De gemeente beschikt daarnaast over een regeling melden vermoeden misstanden en in de organisatie is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

Onze (financiële) processen en systemen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheidingen, zogenaamd hard controls. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwickelen en/of zelfstandig toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe controles op de naleving van beheersingsmaatregelen dragen ertoe bij dat onregelmatigheden worden gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy heeft een hoge prioriteit.

Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordelen de security en privacyfunctionaris de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern, maar ook extern vanuit de sector. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

Informatiebeveiliging en privacy

In 2022 is gestart met het meerjarig bewustwordingsprogramma privacy en informatiebeveiliging en zijn de verantwoordelijkheden en voortgang betreffende informatiebeveiliging vastgelegd in het Information Security Management System. De teams die verantwoordelijk zijn voor de DigiD aansluitingen zijn gestart met het werken in het information Security Management System om de DigiD-normen te beheersen.

Verder zijn er beleidsstukken opgemaakt betreft encryptie, logging, hardening, anti-malware en patchmanagement en is er een penetratietest uitgevoerd waarbij het gemeentelijk netwerk is onderzocht op kwetsbaarheden. Ook zijn er audits uitgevoerd om zekerheid te geven over de kwaliteit van sturing en beheersing van informatiebeveiliging.

Privacy

In 2022 zijn er door de Functionaris Gegevensbescherming 21 datalekken geregistreerd waarvan er 4 bij de Autoriteit Persoonsgegevens gemeld zijn. Om bewustwording op dit gebied te verhogen wordt samen met de CISO gewerkt aan het meerjarig bewustwordingsprogramma privacy en informatiebeveiliging. Deze training bestaat uit online leermodules en daarnaast ook een aantal phishing - simulaties. Deze trainingen zijn tot dusver nog niet gemaakt door een groot deel van de medewerkers wat een aanzienlijk risico voor de organisatie oplevert.

Verder is er een start gemaakt met het implementeren van de applicatie I-navigator. Naast het in kaart brengen van alle processen, het kunnen voldoen aan nieuwe I-wetgeving als de WOO, wordt hiermee ook het AVG-register opnieuw opgebouwd. Tevens heeft de Wpg (Wet politiegegevens) zijn intrede gedaan en is als gevolg daarvan een eerste externe audit uitgevoerd. Deze dient eens per vier jaar uitgevoerd te worden. In de andere jaren dient er een interne audit uitgevoerd te worden. De Wpg heeft betrekking op alle verwerkingen van politiegegevens die de gemeente uitvoert. Dit betreft uitsluitend gegevens die door collega's met een BOA-functie (BOA's openbare ruimte, leerplichtambtenaar en de sociale recherche) worden verwerkt in processen-verbaal.

Facilitaire zaken

In 2022 hebben we een aantal inkooptrajecten gestart en afgerond. Doel hiervan was om eenduidigheid in dienstverlening en leveranciers te krijgen met als resultaat een eenvoudigere facturenstroom.

We willen zo goed mogelijk in control komen voor wat betreft de leveranciersafspraken. De functie en of rol van contractmanagement wordt belegd. De training CATS hebben een drietal medewerkers in het team gevolgd. De aanbestedingen die het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden worden nu gemanaged o.b.v. de CATS-methodiek.

Er wordt gewerkt met één Servicedesk waar men terecht kan voor alle vragen en meldingen over de facilitaire- en ICT-dienstverlening. Een brede Servicedesk voor een groot deel van de interne dienstverlening die in eerste instantie "unskilled" van start is gegaan. Dit wil zeggen dat meldingen vooral worden aangenomen, geregistreerd en doorgezet naar een behandelaar/specialist. Inmiddels worden steeds meer meldingen in de eerste lijn afgehandeld.

Wet open overheid (Woo)

Voor het eerst staat er in de jaarrekening een openbaarheidsparaagraaf. Dit schrijft de Wet open overheid (Woo) voor. Deze wet is op 1 mei 2022 in ingegaan. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De wet zorgt er voor dat informatie van de overheid beter vindbaar en toegankelijk is voor iedereen die dat wil. Op die manier wil de overheid het vertrouwen van inwoners terugwinnen. In artikel 3.5 van de Woo (Openbaarheidsparaagraaf) staat dat de gemeente in de jaarlijkse begroting aandacht moet besteden aan de plannen en acties rond de uitvoering van deze wet. In de jaarlijkse verantwoording (zoals nu) moet de gemeente verslag doen van de uitvoering ervan. Omdat dit de eerste keer is gaat de verantwoording vooral over de invoering van de wet.

In 2022 is voor het invoeren van de Woo het project i-Wetgeving gestart. In dit project zijn als eerste de volgende dingen geregeld:

- Vanaf 1 mei 2022 is er een Woo-contactpersoon. Hij kan vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie van inwoners beantwoorden.
- Een Woo-verzoek indienen kan vanaf 1 mei 2022 digitaal via een e-formulier op de website van de gemeente.
- Er zijn afspraken interne gemaakt over hoe Woo-verzoeken worden verwerkt.

De Woo zegt dat de gemeente bepaalde documenten actief openbaar moet gaan maken. Hiervoor is een landelijke website bedacht: het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Op 23 december 2022 heeft de minister van Binnenlandse Zaken besloten om het programma PLOOI eerst te stoppen. Dit betekent dat actief openbaar maken op dit moment voor de gemeente nog niet verplicht is. Als er een nieuwe landelijke website is, gaan we het verplicht openbaar maken stap voor stap invoeren. Natuurlijk mag de gemeente wel op andere manieren alvast actief meer informatie openbaar gaan maken.

Ondertussen kijkt de gemeente goed wat er moet gebeuren om straks de verplichte documenten openbaar te kunnen maken. Om dit goed te doen moet de manier waarop de gemeentelijke informatie gebruikt, maakt en opslaat beter. Om te helpen waar en hoe het beter kan, gebruikt de gemeente vanaf nu het instrument i-Navigator. Met de i-Navigator maken we in 2023 een 'kaart' van de informatiehuishouding van de gemeente. Hiermee beschrijven we waar welke informatie staat. We maken duidelijk wie er verantwoordelijk is en in welke vorm de informatie is opgeslagen. In een plan van aanpak i-Wetgeving beschrijft de gemeente hoe ze dit verder gaat aanpakken. De directie gaat dit plan in het eerste kwartaal van 2023 vaststellen.

De Woo zegt ook dat het College van Burgemeester en Wethouders moet besluiten hoe veel informatie de gemeente actief openbaar wil maken naast wat er van de wet moet. Over een voorstel voor dit besluit zal samen met andere onderdelen van het project i-Wetgeving in 2023 door ons worden besloten. Hoe de gemeente dit besluit daarna uitvoert zal in de openbaarheidsparaagraaf van de begroting van 2024 staan.

Naast het aanpassen van websites en hoe we werken, is ook de manier waarop ambtenaren met informatie omgaan belangrijk. De gemeente en de ambtenaren die er werken zijn zelf verantwoordelijk voor de juistheid, toegankelijkheid en vindbaarheid van informatie. Daarom is het belangrijk om medewerkers van de gemeente te laten begrijpen wat er nodig is om zorgvuldig met informatie om te gaan en waarom openbaar maken van informatie zo belangrijk is.

In 2022 zijn er ook informatie verzoeken geweest. Voor een deel nog onder de oude WOB, voor een deel onder de Woo. Hieronder staat hoeveel verzoeken de gemeente in 2022 heeft gekregen en behandeld.

	Tot 1 mei 2022 (WOB)	Na 1 mei 2022 (Woo)	Totaal 2022
Totaal aantal verzoeken	21	23	44

Waarvan ingewilligd	15	22	37
Waarvan afgewezen	3	0	3
Waarvan nog lopend*	2	1	3
Waarvan afgebroken	1	-	1

Binnen termijn/verdaagd	18	21	39
Buiten termijn	0	2	2
Onbekend of lopend	2	0	2

*Telling per 1-1-2023

Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente participeert en tevens een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt hiervoor het begrip 'verbonden partijen' gebruikt. Het gaat dan om derde partijen waarin de gemeente een aanmerkelijk financieel en bestuurlijk belang heeft. Hieronder worden de deelnemingen verstaan van onze gemeente in gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden, vennootschappen, stichtingen en verenigingen.

Financieel belang

Er is sprake van een financieel belang als een aan een verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag bij faillissement niet verhaald kan worden of als de gemeente aansprakelijk is wanneer de gemeente haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang

Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft in de rechtspersoon via het aandeelhouderschap en/of via het recht tot voordracht of benoeming van personen in de bestuursorganen van een rechtspersoon.

Overzicht Verbonden Partijen

Wij hebben bestuurlijke en financiële belangen in onderstaande verbonden partijen. De lijst bestaat uit gemeenschappelijke regelingen die voldoen aan de definitie van verbonden partij, namelijk dat er sprake moet zijn van een bestuurlijk en financieel belang.

Naam	Veiligheidsregio Groningen (VRG)
Vestigingsplaats	Groningen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De regeling stel zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: - brandweezorg; - geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; - rampenbestrijding en crisisbeheersing; - bevolkingszorg; - melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Programma	1. Veiligheid
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door de burgemeester.
Financieel belang*	De kosten voor de Veiligheidsregio Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt € 4.310 (is incl. aanvullende bijdrage FLO van € 240).
Eigen vermogen *	31-12-2022: € 1.740 31-12-2021: € -3.361
Vreemd vermogen *	31-12-2022: € 33.732 31-12-2021: € 34.748
Financieel resultaat *	2022: € 1.110 (V) 2021: € 1.758 (V)
Risico's	De algemene reserve VRG wordt tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Bij de jaarrekening 2019 is besloten een voorziening te treffen van € 15,2 mln. (nette contante waarde) voor de toekomstige FLO kosten. Hierdoor is een negatieve algemene reserve ontstaan van € 12,5 mln. en is er geen weerstandsvermogen beschikbaar. Met de gemeenten is afgesproken om de ontstane negatieve reserve in 5 jaar op te lossen door een aanvullende deelnemersbijdrage van € 2,6 mln. per jaar. De diverse landelijke ontwikkelingen en de krappe financiële positie van de VRG brengen wel risico's met zich mee. M.n. de nieuwbouw stedelijk gebied Groningen zal in de toekomst naar verwachting tot een forse financiële opgave leiden.
Ontwikkelingen	In 2023 gaat de VRG verder met de visie Brandweezorg en worden er nieuwe stappen gezet met betrekking tot de huisvesting stedelijk gebied. Dit brengt een financiële opgave met zich mee, die de komende periode nader uitgewerkt zal worden. Verder heeft de VRG te maken met landelijke ontwikkelingen door de evaluatie Wet Veiligheidsregio's. Door al deze ontwikkelingen blijft de financiële positie een aandachtspunt en staat de tot nu toe gehanteerde '0' lijn onder druk.

* Bedragen x € 1.000

Naam	Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De regeling stelt zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de volgende belangen; - bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking; - bevolkingszorg.		
Programma	5. Sociaal domein & Volksgezondheid		
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.		
Financieel belang*	De kosten voor PG&Z worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt € 2.626.		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	2.908
	31-12-2021:	€	3.289
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	48.546
	31-12-2021:	€	37.975
Financieel resultaat *	2022:	€	8 (V)
	2021	€	150 (V)
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en lasten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de taken op het gebied van publieke gezondheid en de jeugdzorg. De beschikbare weerstandscapaciteit is gelijk aan de algemene reserve per 31-12-2022 van € 2.082.		
Ontwikkelingen	De Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z) bestaat uit de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). Sinds 2020 is de GGD een zelfstandige organisatie die uitvoering geeft aan de publieke gezondheidszorg voor de Groninger gemeenten. Jaarlijks wordt een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) vastgesteld tussen de gemeente Het Hogeland en de GGD. In de DVO zijn de taken en diensten beschreven die worden uitgevoerd binnen het programma Gezondheid, die worden uitgevoerd binnen de Gr PG&Z.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Omgevingsdienst Groningen (ODG)		
Vestigingsplaats	Veendam		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De ODG verzorgt de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu, bouwen en wonen in opdracht van Groninger gemeenten en de provincie Groningen.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen en de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.		
Financieel belang*	De kosten voor de ODG worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt € 809.		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	702
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	3.892
Financieel resultaat *	2022:	€	NB
	2021:	€	-274
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en lasten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de VTH-taken.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen		
Vestigingsplaats	Usquert		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van het op een doelmatige en milieu hygiënische verantwoorde wijze verwijderen van afvalstoffen.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland en Eemsdelta		
Bestuurlijk belang	De gemeente Het Hogeland is niet meer vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en in het Dagelijks Bestuur.		
Financieel belang*	De kosten (exploitatiekosten) voor Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Er wordt geen bijdrage meer verstrekt aan het Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen.		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	Niet van toepassing
	31-12-2021:	€	517
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	Niet van toepassing
	31-12-2021:	€	145
Financieel resultaat *	2022:	€	Niet van toepassing
	2021:	€	31 (V)
Risico's	Het uiteindelijke tekort wordt gedragen door de deelnemende gemeenten. In de gemeenschappelijke regeling is de verdeling van de baten en lasten van de deelnemende gemeenten geregeld. In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten.		
Ontwikkelingen	De exploitatie van de milieustraat in Usquert is per 1 januari 2022 overgegaan naar Afvalsturing Friesland NV (OMRIN).		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	Het samenwerkingsverband heeft tot doel de behartiging van de belangen van preventie en het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig van de gemeenten uit de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer, en mogelijk andere milieu- en reinigingstaken.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	De gemeenten Het Hogeland, Groningen en het Westerkwartier		
Bestuurlijk belang	Wij zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.		
Financieel belang*	De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt: € 247.		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	1.019
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	2.872
Financieel resultaat *	2022:	€	NB
	2021:	€	0
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten.		
Ontwikkelingen	Er vindt onderzoek plaats naar de gevolgen van toetreding tot Omrin voor de financiële positie van de ARCG. De voordelen van de gemeenschappelijke regeling in deze vorm worden afgezet tegen de kosten die dat met zich meebrengt. Daarnaast vindt onderzoek plaats naar de organisatievorm die zich in de toekomst het beste leent voor samenwerking in ARCG-verband en de mogelijkheden om de gemeenschappelijke regeling te ontvlechten. Op basis van de uitkomst van deze onderzoeken zullen besluiten worden genomen over de toekomstige invulling van de rol van de ARCG. De afhechting van een aantal overeenkomsten maakt dat de huidige vorm hoogstwaarschijnlijk zal worden gecontinueerd tot eind 2024.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR voor het grensoverschrijdend Openbaar Lichaam Eems-Dollard Regio		
Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De GR heeft tot doel het bevorderen en realiseren van grensoverschrijdende samenwerking op regionaal en plaatselijk niveau. In het bijzonder alle maatregelen ter versterking en ontwikkeling van de betrekking tussen de gebieden aan beide zijden van de grens af te stemmen en passende oplossingen voor de op dit terrein optredende problemen te treffen.		
Programma	7. Burger en Bestuur		
Deelnemende partijen	Duitse en Nederlandse gemeenten, alsmede andere regionale overheden, Kamers van Koophandel in de Eems Dollard Regio.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd door de burgemeester en een raadslid.		
Financieel belang	De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt € 5.727.		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	689
	31-12-2021:	€	713
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	3.429
	31-12-2021:	€	3.660
Financieel resultaat *	2022:	€	23
	2021:	€	16 (N)
Risico's	Geen		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR Havenschap Delfzijl/Eemshaven (Groningen Seaports)		
Vestigingsplaats	Delfzijl		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	Verantwoord, integer en duurzaam de economische activiteiten - en dus de werkgelegenheid - te stimuleren in de havens, industrieterreinen en andere logistieke knooppunten die Groningen Seaports beheert of waar het de regie voert.		
Programma	2. Bereikbaarheid		
Deelnemende partijen	Raden, staten en colleges van de provincie Groningen, de gemeente Eemsdelta en de gemeente Het Hogeland.		
Bestuurlijk belang	Wij zijn vertegenwoordigd in het Bestuur door twee wethouders en twee raadsleden.		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	219.876
	31-12-2021:	€	219.876
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	2.023
	31-12-2021:	€	2.434
Financieel resultaat *	2022:	€	0
	2021:	€	0
Risico's	De GR staat borg voor de financiering van GSP NV. Behoudens publieke taken (havenmeester) vinden alle (financiële) activiteiten plaats in de NV.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR Volkskredietbank voor Noord-Oost Groningen		
Vestigingsplaats	Appingedam		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De bank is een kredietbank als bedoeld in de Wet op het Consumentenkrediet en heeft geen winstoogmerk. De regeling wordt getroffen ten bate van een zo doelmatig mogelijke uitvoering van de volgende belangen: a. het verlenen van hulp om te komen tot een financieel stabiele situatie bij burgers die in financiële moeilijkheden verkeren of dreigen te raken; b. het op zakelijk en sociaal verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan sociale kredieten; c. het voorkomen van maatschappelijke minder gewenste vormen van financiële dienstverlening.		
Programma	5. Sociaal Domein en volksgezondheid		
Deelnemende partijen	Gemeente Westerwolde, Eemsdelta, Het Hogeland, Oldambt, Pekela en Veendam.		
Bestuurlijk belang	Wij zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.		
Financieel belang*	Onze bijdrage voor 2022 bedraagt: € 364		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	0
	31-12-2021:	€	0
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	9.223
	31-12-2021:	€	8.399
Financieel resultaat *	2022:	€	0
	2021:	€	0
Risico's	De aanwezige (structurele en incidentele) weerstandscapaciteit moet voldoende zijn om de financiële gevolgen van optredende risico's op te kunnen vangen.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Enexis Holding N.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Distribueren en transporteren van energie, exploiteren transportnetten energie, uitvoeren Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De AVA is het hoogste besluitvormingsorgaan binnen Enexis.		
Financieel belang	624.792 aandelen		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	5.441.000
	31-12-2021:	€	4.241.000
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	4.907.000
	31-12-2021:	€	5.154.000
Financieel resultaat *	2022:	€	1.300.000 (V)
	2021:	€	199.000 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen	Vastgestelde dividenduitkering over 2022 € 1,29 per aandeel (EUR 805.982) uitkering is inclusief verkoop Fudura.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	CSV Amsterdam B.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Er loopt nog een procedure tussen Essent en de Staat der Nederlanden. Deze BV draagt zorg voor de afwikkeling van deze procedure.		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	210
	31-12-2021:	€	312
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	13
	31-12-2021:	€	23
Financieel resultaat *	2022:	€	102 (V)
	2021:	€	43 (V)
Risico's	Het financiële risico is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal (totaalbedrag € 20.000) en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		
Ontwikkelingen	De vennootschap zal na afwikkeling van juridische procedures worden ontbonden.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	1.480
	31-12-2021:	€	1.535
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	10
	31-12-2021:	€	7
Financieel resultaat *	2022:	€	52 (N)
	2021:	€	34 (N)
Risico's	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal (totaalbedrag € 1.496.822) en het resterende werkkapitaal van deze vennootschap (art. 2.:81 BW).		
Ontwikkelingen	Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd. De vennootschap kan vervolgens worden geliquideerd. Het doel is dat de vennootschap zal kunnen worden opgeheven.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank voor onder meer gemeenten, provincies, woningcorporaties en zorg- en onderwijsinstellingen. De bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.		
Programma	8. Bedrijfsvoering		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van het rijk, provincies en gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang	46.995 aandelen		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	4.615.000
	31-12-2021:	€	5.062.000
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	107.459.000
	31-12-2021:	€	143.995.000
Financieel resultaat *	2022:	€	300.000 (V)
	2021:	€	236.000 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen	Vastgestelde dividenduitkering over 2022 € 2,50 per aandeel (EUR 117.488)		

* Bedragen x € 1.000

Naam	N.V. Waterbedrijf Groningen		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Leveren van drinkwater.		
Programma	8. Bedrijfsvoering		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Groninger gemeenten en de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	88.874
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	177.007
Financieel resultaat *	2022:	€	NB
	2021:	€	3.203 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog B.V.		
Vestigingsplaats	Lauwersoog		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Verantwoordelijk voor het exploiteren, beheer en onderhoud van de haven Lauwersoog.		
Programma	2. Bereikbaarheid		
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland, Noardeast-Fryslân en de visafslag.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang	180 aandelen (nominale waarde/aandeel € 45,45)(45%)		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	406
	31-12-2021:	€	497
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	1.212
	31-12-2021:	€	1.052
Financieel resultaat *	2022:	€	-91
	2021:	€	7
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Groningen Milieu (Omrin)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Het ophalen van huisvuil.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	BV Groningen Milieu is 100% dochter van NV Fryslân Milieu.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang*	De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt € 2.426		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	11.487
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	7.452
Financieel resultaat *	2022:	€	NB
	2021:	€	2.834
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Stichting De Beemden		
Vestigingsplaats	Bedum		
Rechtsvorm	Stichting		
Doelstelling en openbaar belang	De stichting stelt zich ten doel de exploitatie van: - zwembad De Beemden; - andere sportaccommodaties in de voormalige gemeente Bedum.		
Programma	4. Leefbaarheid en Voorzieningen		
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland en minimaal twee natuurlijke personen.		
Bestuurlijk belang	De bestuurlijke vertegenwoordiging wordt op dit moment niet ingevuld.		
Financieel belang*	De bijdrage voor 2022 bedroeg € 116		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	195
	31-12-2021:	€	246
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	202
	31-12-2021:	€	324
Financieel resultaat *	2022:	€	50 (N)
	2021:	€	57 (V)
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds
Vestigingsplaats	Utrecht
Rechtsvorm	Stichting
Doelstelling en openbaar belang	Verstrekken van microkrediet in ontwikkelingslanden.
Programma	
Deelnemende partijen	Particulieren en bedrijven.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Financieel belang	245,93680 aandelen (EUR 49.187) per 1-1-2023
Eigen vermogen *	31-12-2022: € NB 31-12-2021: € 1.201.800
Vreemd vermogen *	31-12-2022: € NB 31-12-2021: € 72.526
Financieel resultaat *	2022: € NB 2021: € 15.300 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	Dividend in 2022 € 205. Beheervergoeding in 2022 € 197.

* Bedragen x € 1.000

Naam	Vereniging van Waddenzeegemeenten
Vestigingsplaats	Harlingen (statutair), Delfzijl (secretariaat)
Rechtsvorm	Vereniging
Doelstelling en openbaar belang	Het tot stand brengen en in stand houden van een overlegstructuur voor het Waddenzeegebied om te komen tot een samenhangend beleid voor dit gebied.
Programma	7. Burger en Bestuur
Deelnemende partijen	Gemeente Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling, Texel, Vlieland, Harlingen, Het Hogeland, Eemsdelta, Noardeast-Fryslân, Waadhoeke, Súdwest-Fryslân, Hollands Kroon, Den Helder en Oldambt.
Bestuurlijk belang	In 2022 is namens het college de heer van Keijzerswaard afgevaardigde in het DB van de van de vereniging van waddenzeegemeenten vanuit de raad is dit de heer Penninga.
Financieel belang	Jaarlijkse ledenbijdrage gebaseerd op bedrag per inwoner.
Eigen vermogen *	31-12-2022: € NB 31-12-2021: € NB
Vreemd vermogen *	31-12-2022: € NB 31-12-2021: € NB
Financieel resultaat *	2022: € NB 2021: € NB
Risico's	
Ontwikkelingen	

* Bedragen x € 1.000

Naam	Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord-Nederland (VEGANN)		
Vestigingsplaats	Ten Boer		
Rechtsvorm	Vereniging		
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van de kleine Essent-aandeelhouders		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De kleine Essent aandeelhouders		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). Wethouder A. Nolles vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering.		
Financieel belang	Geen		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	29
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	NB
	31-12-2021:	€	0
Financieel resultaat *	2022:	€	NB
	2021:	€	-9 (N)
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Publiek vervoer Groningen/ Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	Groningen en Drenthe willen een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is; waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school gaan en/of deel willen nemen aan het sociale leven en voor bezoekers aan onze provincies.		
Programma	5. Sociaal domein & Volksgezondheid		
Deelnemende partijen	De gemeente Eemsdelta, Het Hogeland, Westerwolde, Groningen, Westerkwartier, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, AA en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo, Westerveld, OV-bureau Groningen Drenthe.		
Bestuurlijk belang	Bestaat uit een afvaardiging van de colleges van de deelnemers (1 bestuurder per regio). Regio Noord- Groningen waar de Gemeente Het Hogeland onder valt is vertegenwoordigd door een wethouder uit de gemeente Eemsdelta.		
Financieel belang*	De bijdrage in 2022 van de gemeente het Hogeland was: € 34		
Eigen vermogen *	31-12-2022:	€	430
	31-12-2021:	€	165
Vreemd vermogen *	31-12-2022:	€	228
	31-12-2021:	€	191
Financieel resultaat *	2022:	€	265 (V)
	2021:	€	124 (V)
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf grondbeleid bij de begroting en jaarstukken wordt ingegaan op de uitvoering van de belangrijkste financiële ontwikkelingen zoals verlies/winstverwachtingen, de verwerving van gronden en de relaties van het grondbeleid met programma's.

Het grondbeleid van de gemeente heeft een grote invloed op, en samenhang met, de realisatie van diverse programma's. Het grondbeleid dient dienstbaar te zijn aan de gemeentelijke doelstellingen, dat wil zeggen dat het grondbeleid dient te worden ingezet om doelstellingen van de diverse beleidssectoren van de gemeente mogelijk te maken. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, sport en recreatie. Daarnaast kan het gevoerde grondbeleid een grote financiële impact hebben op de gemeentelijke begroting.

Belangrijkste uitgangspunten ons Grondbeleid

Er is nog geen vastgesteld Grondbeleid. Totdat het nieuw beleid er is hanteren we de volgende hoofduitgangspunten die de basis zijn van zowel beleid als de werkprocessen.

- Het stimuleren en tijdig mede mogelijk maken van het gewenst ruimtegebruik van de gemeente;
- Bij ontwikkelingen zorgen dat de gevraagde ruimtelijk kwaliteit wordt geleverd en aansluit op de vraag van de markt;
- Zorgen voor een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en gemeente;
- De risico's, zowel financieel als juridisch, van ruimtelijke plannen beheersen;
- De taken rond Grondzaken op een professionele en zorgvuldige manier uitvoeren met een marktconform resultaat.

Nota Grondprijzen

In 2022 is de notitie Grondprijzen vastgesteld. Hierin worden de uitgangspunten vastgelegd voor hoe een grondprijs tot stand komt en wat de daadwerkelijke prijs wordt van bijvoorbeeld; bouwkavels, bedrijfskavels, "overhoekjes", percelen aan nutsbedrijven, huurgrond, pacht en dergelijke.

Financieel beleid

Op een aantal bestaande bestemmingsreserves na worden er geen nieuwe reserves voor het grondbeleid gehanteerd (wel voorzieningen.) Winsten en verliezen van grondexploitaties worden verrekend met de bestaande bestemmingsreserve Grondexploitaties zolang deze gevuld is. De systematiek van het nemen van winsten en verliezen houdt in dat deze moeten worden genomen op het moment dat deze gerealiseerd zijn, dan wel bekend zijn.

Vennootschapsbelasting

De gemeente is niet vrijgesteld van de betaling van vennootschapsbelasting. Ook het grondbedrijf heeft hier mee te maken. Eventuele winsten uit grondexploitaties worden belast met 20 tot 25% vennootschapsbelasting.

Prognoses financiële resultaten

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de geactualiseerde eindwaarden van alle grondexploitaties. De ramingen zijn gebaseerd op de berekening uit de Herziening Grondexploitaties 2023 en sluiten aan bij de jaarrekening 2022.

De exploitaties verlopen qua planning redelijk conform het geraamde schema. Vanwege de hoge inflatie in 2022 zijn de nog te maken kosten gestegen met 15% waardoor er op de verliesgevendende plannen extra verlies genomen wordt. Maar ook de winstgevendende grondexploitaties laten hierdoor een kleine daling zien in de eindwaardes. De plannen "t Stee en Munster fase 2 en 3 laten ten opzichte van vorig

jaar een groot positief eindwaarde verschil zien. Dit heeft met name te maken met correctie van boekwaardes.

grondexploitatie	locatie	berekende eindwaarde 2022	berekende eindwaarde 2023	verschil eindwaarde	voorziening jaarrekening 2021	voorziening jaarrekening 2022	verschil voorziening tb.v. jaarrekening 2022	verliesnemin g t.b.v. jaarrekening 2022	winstneming t.b.v. jaarrekening 2022
Bedrijvenpark De Marne	Ulrum	€ 252.847	€ 219.731	€ -33.116	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Tuinbouwbedrijventerrein	Kruisweg	€ -14.645	€ -22.485	€ -7.840	€ -14.645	€ -22.485	€ -7.840	€ -	€ -
t Stee	Adorp	€ 180.934	€ 289.810	€ 108.877	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 126.000
Vogelzang	Bedum	€ 447	€ 58.738	€ 58.291	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 58.738
Trekweg	Ulrum	€ -325.760	€ -340.493	€ -14.733	€ -325.760	€ -340.493	€ -14.733	€ -	€ -
Almersma	Uithuizen	€ -1.249.901	€ -1.310.927	€ -61.026	€ -1.249.901	€ -1.310.927	€ -61.026	€ -	€ -
LTS	Uithuizen	€ -423.688	€ -469.748	€ -46.060	€ -423.688	€ -469.748	€ -46.060	€ -	€ -
Scherphorn noord	Uithuizermeeden	€ 60.683	€ 87.069	€ 26.386	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 87.069
Munster fase 1	Winsum	€ -422.928	€ -561.974	€ -139.046	€ -422.928	€ -561.974	€ -139.046	€ -	€ -
Munster fase 2&3		€ 725.441	€ 1.171.225	€ 445.784	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ter Laan 4	Bedum	€ 257.850	€ 173.598	€ -84.252	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 60.000
De Laan Fase 2	Warffum	€ 61.860	€ 11.188	€ -50.672	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Nijverheidsweg	Uithuizen	€ 177.707	€ 125.878	€ -51.829	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Centrumplan Uithuizen Schoolstraat en Molenerf	Uithuizen	€ -2.324.464	€ -2.379.209	€ -54.745	€ -2.324.464	€ -2.379.209	€ -54.745	€ -	€ -
TOTAAL:		€ -3.043.619	€ -2.947.601	€ 96.018	€ -4.761.387	€ -5.084.838	€ -323.451	€ -	€ 331.807

Winstneming

Bij winstgevendende plannen dient conform het BBV berekend te worden of winstneming van toepassing is. De basis voor de berekening is de PoC-methode, waarbij rekening wordt gehouden met de mate van gereedheid van het plan. Aan de hand van het percentage nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten wordt de bruto winstneming bepaald. Door dit resultaat te verrekenen met de risico's, is de werkelijk te nemen winst te berekenen. Voor 2022 wordt er winst genomen op plannen, 't Stee en Ter Laan 4 voor in totaal € 186.000. De plannen die per 31-12-2022 worden afgesloten met een positief resultaat, Vogelzang en Scherphorn Noord, hebben een gezamenlijke winst van € 145.807.

Conclusie: In het totaal zal er € 331.807 aan winstneming plaatsvinden. Deze winstneming zal toegevoegd worden aan de Bestemmingsreserve "Grondexploitaties".

(verlies) voorziening

Ten opzichte van vorig jaar zal de totale voorziening van de grondexploitaties verhoogd worden. Verhoging heeft vooral te maken met de kostenstijging binnen de plannen. Bij het plan Munster fase 1 is dit effect het grootst.

Geconcludeerd kan worden dat de voorzieningen ten opzichte van vorig jaar in zijn totaal toenemen met € 323.451. De voorziening per 1-1-2023 wordt € 5.084.838.

Ontwikkeling (Verlies)voorziening (bedragen x € 1000,-)	
Saldo voorziening per 31-12-2021	4.767
Extra geraamd verlies 2022 verliesneming	323
Saldo voorziening per 31-12-2022	5.084

Bestemmingsreserves

Er bestaan voor het grondbedrijf 3 reserves.

Voor 2022 zijn de volgende mutaties:

- Onttrekking: extra te kort op verliesgevendende grondexploitaties € 323.451.
- Toevoeging winstneming van 4 plannen € 331.807.

reserves:	per 31-12-2021	onttrekking	toevoeging	per 31-12-2022
Grondexploitatie	€ 616.000	€ 323.451	€ 331.807	€ 624.357
Bovenwijkse kosten Ter Laan 4	€ 118.000	€ -	€ -	€ 118.000
Bovenwijkse kosten Vogelzanglocatie	€ 15.000	€ -	€ -	€ 15.000
Totaal Bestemmingsreserve	€ 749.000	€ 323.451	€ 331.807	€ 757.357

Risico/ weerstandvermogen

Risico's binnen het grondbedrijf worden vooral beïnvloed door de hoogte van de rente, de hoogte van de kosteninflatie, de verkoopsnelheid van de kavels en de hoogte van de kavelprijzen. In de risicoanalyse behorende bij Grondexploitatie overzicht 2023 zijn deze parameters aan de hand van een aantal scenario's doorgerekend. Het risico is vervolgens bepaald aan de hand van het effect van dit scenario maal de kans dat dit scenario werkelijkheid wordt.

Het totale risico- en weerstandsvermogen van de woon- en bedrijfsplannen is berekend op € 628.000.

Risico Woon- en Bedrijfsplannen (bedragen x € 1000,-)	
Risico woonplannen	414
Risico bedrijfsplannen incl. Centrumplan Uithuizen	214
Totale risico	628

Aardbevingen

Inleiding

Het Hogeland: Veilig en Vitaal

“De gevolgen van de gaswinning en de aardbevingen zijn voor de gemeente Het Hogeland van grote invloed. Het vraagstuk rond de veiligheid voor de inwoners is complex. We hebben in onze gemeente een versterkingsopgave maar ook de schades aan panden zijn door ons hele gebied zichtbaar. De verlopende afhandeling van gemelde schades heeft onder meer effect op de gezondheid en veerkracht van onze inwoners.”

Deze tekst is gebruikt in eerdere *Planning & Control*-rapportages en volstaat nog steeds. In navolging van de inzet in voorgaande jaren is ook in 2022 veel bestuurlijke en ambtelijke inzet gevraagd op het niveau van de regio, tussen en met gemeenten, provincie en Rijk en in verbinding met onze inwoners. Het dossier kent immers een brede reikwijdte, zoals de versterkingsopgave, het uitvoering geven aan het lokaal programmaplan voor Nationaal Programma Groningen en het actualiseren van een nieuw lokaal plan in 2023, het blijvend aandacht vragen voor op een snelle, rechtvaardige schadeafhandeling en de besluitvorming rond de gaswinning in het Groningerveld en de kleine gasvelden op zich. De uitvoering van de Bestuurlijke afspraken 2020 (zoals de subsidie Verbetering en Verduurzaming Groningen) lopen als een rode draad door alle werkzaamheden heen. Uiteraard vormt het bieden van sociaal-emotionele ondersteuning van onze inwoners ook een belangrijk onderdeel binnen ons programma.

Ook zijn er zaken op ons pad gekomen die qua omvang van de werkzaamheden niet altijd even goed in te schatten waren, zoals bv. het aanleveren en anonimiseren van documenten zoals gevraagd door de parlementaire enquêtecommissie gaswinning. En het inspelen op de actualiteit, zoals de 7 bevingen die na de zomer van 2022 in Uithuizen zijn geweest.

Met 2030 als tijdshorizon, streven we naar een veilige, duurzame en leefbare toekomst, waar eenieder met vertrouwen zijn ontwikkeling in eigen hand neemt. Daarbij hanteren we de volgende doelen:

1. Veiligheid voor alle inwoners
2. Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven
3. Als overheid in continue verbinding met onze omgeving

1. Veiligheid voor alle inwoners.

Wij streven naar een veilige leef- en werkomgeving, het behoud van de leefbaarheid in de dorpen en daar waar mogelijk te versterken. Goede bereikbare voorzieningen maar ook veilige schoolgebouwen, zorginstellingen en woningen zijn daarbij belangrijk. Perspectief bieden betekent ook oog hebben voor economische kansen en daarnaast bijvoorbeeld behoud van erfgoed. Kortom, een Veilig en Vitaal Het Hogeland waarin we naast onze inwoners staan.

In 2022 is een nieuw lokaal plan van aanpak versterking Het Hogeland vastgesteld, gelukkig met voorafgaand de goedkeuring van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en een akkoord op de uitvoeringstoets van de Nationaal Coördinator Groningen. Deze zal doorlopen in 2023. Onze opgave betreft de mogelijke versterking van 2531 adressen. Bij het geactualiseerde lokaal plan van aanpak hanteren we het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om veiligheid voorop te stellen. In het plan van aanpak versterking hebben we een aantal opdrachten opgenomen die de NCG moet uitvoeren. We sturen op het behalen van deze resultaten voordat we in 2024 een nieuw lokaal plan van aanpak zullen vaststellen.

De (voorbereidingen voor de) uitvoering van de versterkingsopgave wordt zichtbaar. In Kantens, Zandweer en Uithuizen zijn de eerste werkzaamheden in de gebiedsgerichte aanpak gestart: o.a. de realisering van de bouwweg en de bouwplaats op de plek van het oefenveld in Kantens en

nutsafsluitingen van woningen Wilgenbos in Uithuizen. De particuliere versterkingen die door NCG worden uitgevoerd zijn gestart. In 2022 zijn 29 tijdelijke woningen gerealiseerd aan de Nijverheidsweg in Uithuizen en is de bouw van tijdelijke woningen in Zandweer gestart. De werkzaamheden van de realisering van de locatie voor tijdelijke woningen in Uithuizen zuid is door de voorzieningenrechter tijdelijk stilgelegd.

Bij de uitwerking van de stedenbouwkundige en herinrichtingsplannen worden vanzelfsprekend de inwoners betrokken. Met de woningcorporaties De Delthe en SUW (vanaf 1 januari 2023 gefuseerd in Goud Wonen) hebben we een samenwerkingsovereenkomst getekend en zijn de projectovereenkomsten in voorbereiding. De corporaties hebben in dit proces al belangrijke sloopbesluiten genomen en zijn overeenkomsten met de Nationaal Coördinator Groningen aangegaan.

We proberen de versterkingsopgave zoveel mogelijk te koppelen aan andere doelstellingen, zoals verduurzaming, een mooie openbare ruimte en het toevoegen van stedenbouwkundige kwaliteit. We noemen dit een gebiedsgerichte aanpak. Dit doen we door zoveel mogelijk met de inwoners, ondernemers en de woningcorporaties in gesprek te gaan en met elkaar te bekijken hoe we de versterking van de panden willen oppakken, wat de inwoners daarin willen en hoe de corporaties dit willen combineren met hun eigen doelstellingen ten aanzien van de strategische woningvoorraad.

De versterking en vernieuwing van onze scholen is in 2022 voor wat betreft de basisscholen afgerond; alleen de versterking van het Hogeland College in Warffum en in Uithuizen (met deels sloop/nieuwbouw) en de nieuwbouw van een gymzaal resteren nog (zie voor meer toelichting bij "Grote Projecten-Scholenprogramma"). Dit geldt ook voor de versterking en vernieuwing van de zorgpanden. Er zijn verdere voorbereidingen getroffen voor een nieuw project Beschermd wonen in Uithuizen, een initiatief van de zorgpartijen Noorderzorg, Cosis en Lentis. Hoewel door interne ontwikkelingen binnen Noorderzorg een en ander wel is vertraagd. De gemeente heeft partijen gefaciliteerd om te komen tot een definitief ontwerpplan, het opstellen van het bestemmingsplan is gestart. De uitvoering heeft z'n weerslag in 2023 ev. De voorbereiding van de versterking van zorgpanden in Uithuizen en Uithuizermeeden is opgepakt en de gestarte uitvoering in Bedum, met gebruikmaking van de in het gebruik genomen tijdelijke huisvesting, is voortgezet.

Naast de opgave van de versterking van panden volgen we nauwlettend de (beleids)ontwikkelingen rond de gaswinning in het Groninger Gasveld, als ook de gaswinning in de kleine gasvelden die zich in Het Hogeland bevinden. We hebben in 2022 ook meer aandacht besteed aan de berichtgeving over kleine gasvelden. Samen met de regio stellen we, daar waar nodig, zienswijzen op en/of maken we gebruik van de mogelijkheid om als gemeente in beroep te gaan tegen vaststellingsbesluiten van de minister. We hebben in oktober 2022, na de 7 bevingen in Uithuizen, een bijeenkomst georganiseerd voor bewoners waar SodM en KNMI een analyse hebben gegeven over de mogelijke oorzaak voor deze bevingen en wat wij in de komende jaren als gemeente nog kunnen verwachten aan onrust in de ondergrond.

De gevolgen van de gaswinning hebben een grote impact op het welzijn en welbevinden van onze inwoners. We hebben ook in 2022 ingezet het ondersteunen en informeren van onze inwoners. Voor de regio zien we hier een belangrijke rol voor de Tafel Sociaal en Gezondheid. Ook zal vanuit specifieke deskundigheid, via aardbevingscoaches (verbonden aan sociale teams), het luisterend oor aan onze inwoners in 2023 worden geboden. We monitoren de inzet, het verloop en de resultaten van de aardbevingscoaches. Aanvullend aan de aardbevingscoaches hebben we gemeend ook een aardbevingsconsulent aan te stellen die, namens bewoners, richting betrokken partijen als IMG en NCG soms ook net een extra duwtje kan geven om te voorkomen dat dossiers vastlopen en/of ervoor kan zorgen dat vastgelopen dossiers weer worden vlot getrokken.

We beïnvloeden waar mogelijk ook de activiteiten van het Instituut Mijnbouwschade. Onder meer de voortgang van de schadeafhandeling, de invoering van de waardedalingenregeling en de smartengeldregeling ter vergoeding van geleden immateriële schade zullen we nauwgezet volgen.

2. Kop op 't Hogeland: Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven

In 2022 hebben we gewerkt aan twee ontwikkelingen. De eerste ontwikkeling gaat over projecten die zijn voorbereid, ingediend bij programmabureau NPG en goedgekeurd. Dit zijn de projecten Tocemaheerd, Nieuw Roakeldais, Tijd voor Toekomst en WEC (Wereld Erfgoed Centrum Waddenzee). Van belang is om deze projecten, na goedkeuring, goed te begeleiden richting uitvoering. Daarnaast wordt ook de voortgang in deze projecten gemonitord. Ook is ingezet op het maken van verbinding met het programma Toukomst van Nationaal Programma Groningen en de projecten die vanuit die beweging in Het Hogeland landen, bijvoorbeeld de Landschapswerkplaats en Roemte. Tevens hebben we ons ingezet op de inbedding en borging van Vakland Het Hogeland.

Een omvangrijk project waarin Nationaal Programma Groningen gelden zitten, is 'Centrumplannen Het Hogeland'. Dit project is onderverdeeld in de centrumplannen van Bedum, Winsum, Uithuizen en Uithuizermeeden. In Bedum is de nieuwbouw van de Vlijtborg gerealiseerd in 2022. Voor Uithuizen heeft de gemeente een overeenstemming bereikt met de vastgoedeigenaar en supermarktexploitant voor de uitvoering van de plannen, ook de herstructurering Molenerf is inmiddels in de ontwerpfase beland. De planvormingsfase voor Uithuizermeeden loopt van 2022 door naar 2023.

De tweede ontwikkeling gaat over het aanpassen van het Lokaal Programmaplan Kop op 't Hogeland. Aanleiding hiervoor zijn onder meer de regionale ontwikkelingen die zich in onze omgeving voordoen en die mogelijk impact hebben op ons Lokaal Programmaplan. In de wetenschap dat er in elk geval 18 miljoen euro voor de tweede tranche zeker naar onze gemeente komt willen/moeten we meer focus aanbrengen in het Lokaal Programmaplan. Met deze exercitie is gestart in 2022.

3. Als overheid in continue verbinding met onze omgeving

De ontwikkelingen in het aardbevingsdossier zijn in volle gang in de veelheid van vragen en opgaven die dit dossier met zich meebrengt. We trekken nauw samen op met de regio en brengen dit in balans met onze eigen gemeentelijke koers en vraagstukken. We staan in alles zo veel mogelijk naast onze inwoners.

We zijn voor het gehele programma aardbevingen gestart met het opstellen van een communicatiestrategie die ook zijn vertaalslag moet krijgen in de programma's versterking en NPG. Voor elk traject dat we starten binnen de versterkingsopgave maken we een stakeholdersanalyse en op basis daarvan bepalen we welke vormen van participatie en communicatie worden toegepast. We hebben ook praatplaten ontwikkeld over onze rol binnen de versterking. Dergelijke acties zijn ook in gang gezet voor NPG.

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
1. <i>Veiligheid voor alle inwoners</i>	
Een uitgevoerde versterkingsopgave voor woningen voor het jaar 2030, via een gebiedsgerichte aanpak	• Invloed uitgeoefend op keuzes versterkingsaanpak, inzet in regionale samenwerking op uitvoering afspraken met het Rijk. • Uitvoering gegeven aan lokaal plan van aanpak versterking woningen 2022, voor diverse dorpen in Het Hogeland, lokaal plan van aanpak 2023-2024 opgesteld en vastgesteld • Scenario's ontwikkeld met betrekking tot tijdelijke huisvesting (THV), start bouw tijdelijke woningen in Zandweer en Uithuizen. Noodzakelijke planprocedures uitgewerkt en voorbereid en vertaald in projectplannen en concrete acties. • Processen stedenbouwkundige opzet en herinrichtingsplannen voor delen van dorpen met versterkingsopgave gestart. • Uitvoeren van al opgestelde stedenbouwkundige en herinrichtingsplannen.

Een uitgevoerde versterkingsopgave voor scholen in 2023 Een uitgevoerde versterkingsopgave voor zorginstellingen in het jaar 2024, in samenhang met visie zorglandschap Het Hogeland Handelingsperspectief op (complexe) schadegevallen en bij acuut onveilige situaties Gaswinning terug naar 0 in 2024, minimale negatieve gevolgen gaswinning kleine gasvelden	• Meegepraat en acties opgepakt met betrekking tot “specials”: erfgoed, agroprogramma etc. • Inzet aardbevingscoaches voor effecten van de versterking voor welzijn en welbevinden bewoners in aardbevingsgebied en rond versterking. Inzet aardbevingsconsulent voor lostrekken “vastgelopen dossiers”. • Uitvoeren scholenprogramma, versterking schoolgebouwen en nieuwbouw (zie grote projecten) • Uitvoering geven aan zorgakkoord 2019. • Meedenken met NCG, vastgoedeigenaren en zorginstellingen over vervolgaanpak en uitwerking plannen inclusief eventueel benodigde THV en zoveel mogelijk faciliteren bij de realisering van de plannen. • Noodzakelijke planprocedures uitgewerkt, voorbereid en vertaald in draaiboeken en concrete acties. • Verbinding gelegd met zorgvisie Het Hogeland en ingezet op no-regret maatregelen. • Aandacht en aanpak georganiseerd voor effecten van de versterking voor welzijn en welbevinden bewoners. • Inzet gepleegd op een zorgvuldige en ruimhartige schadeafhandeling conform gemaakte afspraken met het Rijk • Nauwgezet implementatie waardedalingenregeling en smartengeldregeling gevolgd en waar mogelijk gevraagd om verbeteringen • Afspraken gemaakt over gegevensdeling met IMG om inzicht in schadegevallen en looptijd te krijgen. • (Na)zorg gepleegd bij bewoners rond gemelde AOS • Via gemeentelijk adviesrecht, in regionale afstemming, invloed uitgeoefend op besluiten Rijk voor Groninger Gasveld en kleine gasvelden.
<i>2. Kop op 't Hogeland: Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven</i>	
De laatste projecten die betaald zouden moeten worden uit de huidige financiële middelen indienen ter goedkeuring. Optimaal samenwerken met andere gemeenten, de provincie, het Rijk en het programmabureau Nationaal Programma Groningen Het Lokaal Programmaplan Kop op 't Hogeland aanpassen in samenwerking met mensen binnen en buiten de gemeente.	• Condities gecreëerd om projecten verder aan te jagen en in te dienen. Goedgekeurde projecten helpen tot uitvoering te brengen. • Kansen benut die komen uit programma's en projecten van Toukomst. • Actief deelgenomen aan samenwerkingsverbanden van Nationaal Programma Groningen. • Start gemaakt met actualiseren Lokaal Programmaplan Kop op 't Hogeland opleveren.

3. Als overheid in continue verbinding met onze omgeving	
Heldere communicatiestrategie richting/ voor bestuur, organisatie en samenleving en visie op samenwerking met regio en Rijk.	• Uitvoering gegeven aan communicatiestrategie/position paper • Inzet gepleegd en maximale invloed uitgeoefend op inhoud en proces in aardbevingsdossier, gebaseerd op eigen doelstellingen en communicatiestrategie. • Nieuwsbrieven versterking uitgebracht, in samenwerking met bewoners. • Website/ onderdeel aardbevingen actueel gehouden. • Nieuwe mogelijkheden voor communiceren en participeren verder onderzocht en waar mogelijk, ingezet. Stakeholdersanalyses uitgevoerd en communicatiemiddelen uitgewerkt.

Grote Projecten

Centrumplannen

Financiële stand van zaken totaalprogramma

In de onderstaande tabel ziet u een totaaloverzicht van de centrumplannen. Dit overzicht verdient enige nadere duiding. Niet alle centrumplannen zitten in een vergelijkbare fase. Daardoor kan de prognose die is weergegeven niet in alle gevallen op dezelfde wijze worden geïnterpreteerd. In veel gevallen is de prognose een weergave van de verwachte kosten waar we nu zicht op hebben. Een gepresenteerd restant van de raming betekent dus niet dat we verwachten dat deze middelen overblijven, maar dat dit beschikbaar is voor de verdere uitwerking binnen het bestaande plan.

In zijn algemeenheid kunnen de kolommen als volgt worden gelezen:

- De kolom 'Verplichtingen' betreft de onderdelen waar reeds juridische en financiële verplichtingen voor zijn aangegaan;
- De kolom 'Prognose' betreft de onderdelen waarvoor reeds de plannen concreet zijn uitgewerkt;
- De kolom 'Restant raming' betreft plannen en ideeën, waarvan ontwerp en (financiële) uitwerking nog moet plaatsvinden.

Totaal centrumplannen

Totaal Centrumplannen bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
Bedum	7.533	2.594	300	4.639	0	3.356	1.084	2.272
Winsum	5.940	2.068	702	1.663	1.506	3.440	1.061	2.379
Uithuizen	14.449	7.038	144	2.309	4.958	10.563	4.341	6.223
Uithuizerveen	2.300	560	352	510	878	2.000	393	1.607
Leens	1.329	5	48	1.276	0	1.329	5	1.324
Proceskosten	1.762	1.051	83	588	39	1.761	762	999
Totaal	33.312	13.315	1.629	10.986	7.382	22.449	7.646	14.803

Centrumplan Uithuizen

Centrumplan Uithuizen bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.100	597	85	700	-281	1.100	597	503
De Blink	5.250	5.283	0	0	-32	3.744	3.744	0
Molenerf	5.414	629	37	894	3.854	4.314	0	4.314
Schoolstraat	2.684	529	22	715	1.418	1.406	0	1.406
Totaal	14.449	7.038	144	2.309	4.958	10.563	4.341	6.223

Medio 2022 is door het Rijk in het kader van de PIW-subsidie voor het Centrumplan Uithuizen een subsidie van € 1.800.000 verleend. Voor het centrumplan Uithuizen volgt nog een college- en raadvorstel om de gewijzigde GREX voor Uithuizen vast te stellen. In datzelfde kader zullen wij de raad vragen de rijksmiddelen (PIW-subsidie) voor dit centrumplan vrij te geven. Het idee is om het

overgrote deel van deze middelen toe te voegen aan de grondexploitatie Centrumplan Uithuizen, voor de realisatie van de deelprojecten Schoolstraat en Molenerf.

Wij hebben recentelijk met de exploitant van de Albert Heijn een definitieve koop- en realisatieovereenkomst weten af te sluiten. Hiermee is de realisatie van het deelproject Schoolstraat weer een stap dichterbij gekomen. Wij hopen rond de zomer 2023 uw raad hiervoor het bestemmingsplan ter vaststelling aan te bieden. Verder hebben wij eind 2022 met Lidl een intentieovereenkomst afgesloten voor aankoop van het bestaande Lidl-vastgoed, nieuwbouw van een Lidl-supermarkt op de vm. Sennema-locatie en herstructurering van het Molenerf. Wij zijn momenteel met Lidl in gesprek om te komen tot een koop- en realisatieovereenkomst. Verder zullen wij voor de ontwikkeling van het Molenerf dit voorjaar een bestemmingsplanprocedure opstarten.

Centrumplan Winsum

Centrumplan Winsum bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	3.440	1.061	400	435	1.545	3.440	1.061	2.379
Infrastructuur centrum Winsum	1.500	236	38	1.228	-2			
Versterking centrum Winsum	1.000	772	264	0	-36			
Totaal	5.940	2.068	702	1.663	1.506	3.440	1.061	2.379

Totaal Boogplein	Begroot krediet
budget aanvulling: NPG - kst srt 43202000	220.000
budgetaanvulling: NPG - kst srt 43202003	400.000
Totaal infrastructuur Centrum Winsum	1.500.000
TOTAAL	2.120.000

Totaal Wierde op Waarde	Begroot krediet
43201000 Aankoop gebouwen	1.030.000
43202000 Nieuwbouw/renovatie van gebouwen	-
43202003 Uitbr/verbet. van water-/wegenb.werken	350.000
44201000 Subsidies - cult. Voorzieningen	740.000
TOTAAL	2.120.000

Voor het Centrumplan Winsum zijn bij de najaarsnota 2022 door de raad extra middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van het Boogplein. Vanwege de nog lopende bezwaar- en beroepsprocedures tegen de benodigde vergunningen, verwachten wij zeker niet voor de zomer 2023 te kunnen starten met de realisatie van de openbare ruimte. Als de bezwaarmakers ook met de vergunningen tot aan de Raad van State gaan, zal dit mogelijk later worden. Met de beschikbare middelen hebben we naar verwachting voldoende financiële ruimte om verwachte prijsstijgingen en juridische kosten ook het komende jaar te kunnen opvangen.

Programma Centrumontwikkeling Bedum

Het programma beoogt door versterking van de identiteit en functie van het centrum een economisch sterk, compact, leefbaar en onderscheidend winkelcentrum te realiseren en daarmee de leefbaarheid in het dorp Bedum te vergroten. De afgeleide doelen zijn verwoord in de onderliggende projecten en projecten rond het centrumgebied te weten:

- Vervangende nieuwbouw Bederawalda;
- Ontwikkeling vastgoed Blok A (Vlijtborg) en blok C ter vervanging van oude bebouwing in het centrum;

- Verplaatsing en verbetering vastgoed in en naar het centrumgebied inclusief concentratie van (maatschappelijke) voorzieningen in het centrumgebied;
- Verbetering kwaliteit van de openbare ruimte van het centrum inclusief verbetering van de parkeersituatie en herinrichting door sloop vrijkomende ruimte;
- Reconstructie en herinrichting Molenweg.

Financiële stand van zaken

Hieronder een korte weergave van de financiële stand van de kredieten.

Centrumplan Bedum bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	2.200	91	0	2.109	0	2.200	91	2.109
Openbare ruimte centrum Bedum	1.120	584	0	536	0	120	120	0
Reconstructie Molenweg	767	216	0	551	0			
Herinrichting Molenweg	204	26	0	178	0	186	23	163
Damwand Molenweg	500	0	0	500	0			
Uitvoering Bederawalda	1.294	682	0	612	0	261	261	0
BRP Centrumplan Bedum	134	68	0	66	0			
Centrumplan Bedum	1.314	928	300	86	0	589	589	0
Totaal	7.533	2.594	300	4.639	0	3.356	1.084	2.272

Project Bederawalda

Omschrijving: Het project Bederawalda bestaat uit de realisering van nieuwbouw van (levensloopbestendige) woningen door woningstichting Wierden en Borgen op de plek van het inmiddels gesloopte wooncomplex Bederawalda. Uitvoering van de nieuwbouw is in drie tranches. Het 'binnenterrein' wordt volledig opnieuw aangelegd door de gemeente met een bijdrage van Wierden en Borgen; voorwaarden zijn dat de voor de bouw aanwezige jeu-de-boules baan weer nieuw wordt aangelegd en dat er een parkeerterrein komt om een alternatief te bieden voor het langparkeren in het centrum en tevens kan fungeren als overloop voor parkeren.

Stand van zaken

Fase 1 (bouw van 15 appartementen) is afgerond in 2017 en fase 2 (bouw van 12 grondgebonden woningen) is afgerond in 2020. De aanleg van het binnenterrein met een nieuwe jeu-de-boules baan, ruimte voor langparkeerders en de "Smok en Vot"-zone ten behoeve van de Regenboogschool is ook afgerond. Fase 3 is de realisering van circa 24 appartementen en 5 grondgebonden woningen. De start bouw staat gepland voor 2023. Aansluitend zal de inrichting van het gebied in 2024 worden afgerond.

Project Vlijtborg (voorheen Blok A)

Omschrijving: In Vlijtborg is op de begane grond ruimte voor winkels en/of dienstverlening (commerciële plint) ten behoeve van verplaatsing uit andere panden. Op de verdiepingen worden 10 appartementen gerealiseerd. Om de bouw mogelijk te maken worden drie bestaande, kwalitatief slechte panden gefaseerd gesloopt, waarmee ook circa 700 m² winkelvloeroppervlak uit de markt wordt genomen.

Stand van zaken

Na de sloop van de panden De Vliet 6 en 8 en de benodigde omlegging van nuts kabels en leidingen is inmiddels ook de nieuwbouw afgerond midden 2022. Alle 10 appartementen zijn verkocht en bewoond. Door de ontwikkelaar zijn voor de invulling van de begane grond gesprekken met potentiële huurders gevoerd. Dit heeft in 2022 geleid tot één concrete invulling.

Project Blok C

Omschrijving: Blok C komt op het huidige Kerkplein en voorziet op de begane grond in ruimte om (maatschappelijke) voorzieningen in Bedum te concentreren. Op de verdiepingen worden

appartementen gerealiseerd. Dit project kan worden gerealiseerd na sloop van De Vlijt 10 en aanleg van het nieuwe plein.

Stand van zaken

Het plan is onderzocht op haalbaarheid; gezien de positieve uitkomst wordt onderzocht hoe dit plan op de markt gezet kan worden (Didam-proof). Hieraan gekoppeld is onderzocht hoe de verplaatsing van maatschappelijke functies, zoals de bibliotheek en andere functies in De Meenschaar, gerealiseerd kan worden. Daarbij wordt ook de herontwikkeling van De Meenschaar (de huidige huisvesting van de bibliotheek) bekeken. Om de sturing te kunnen geven aan de ruimtelijke invulling van beide locaties is het opstellen van een bestemmingsplan gestart.

Project Verplaatsing en verbetering vastgoed inclusief concentratie (maatschappelijke) voorzieningen

Omschrijving: Door de in 2019 vastgestelde subsidieregeling kan het project 'Verplaatsing en verbetering vastgoed' worden uitgevoerd. Hiermee kunnen winkeliers in het kernwinkelgebied bijdragen ontvangen voor het verplaatsen c.q. verbeteren van hun vastgoed. Onder dit project wordt ook de mogelijke verwerving van vastgoed geschaard om leegstaande winkeloppervlaktes te saneren.

Stand van zaken

Tot nu toe zijn er 5 intake-scans uitgevoerd. 2 aanvragen om een bijdrage zijn gehonoreerd die beide inmiddels zijn afgerond. Gezien de nog mogelijke aanvragen zullen we gaan bekijken of het maximumbudget verhoogd kan worden om meer aanvragen te kunnen honoreren; een voorstel om binnen het programma Bedum te schuiven met middelen wordt voorbereid.

Project Openbare ruimte centrum en verbetering (lang) parkeren

Omschrijving: Het project Openbare ruimte centrum en verbetering (lang) parkeren bestaat uit de herinrichting van de ontstane openbare ruimte na afronding van de vastgoedprojecten. Tussen Vlijtborg en Blok C ontstaat een nieuwe multifunctioneel te gebruiken openbare ruimte: parkeren, weekmarkt, evenementen, verblijven en ontmoeten. De toevoeging van groen legt een link met het historisch karakter en is een verwijzing naar de langwierde, waarop de Grotestraat is aangelegd. Tevens wordt het park met de vijver tussen Bederawalda en De Vrije Gang verbonden met het centrum. Naast de grondgebonden woningen van Bederawalda is een parkeerterrein gerealiseerd ten behoeve van lang parkeren; het parkeren in het centrumgebied wordt dan (tijdelijk) gereguleerd door kort parkeren.

Stand van zaken

Wij hebben het ontwerp voor de herinrichting vastgesteld. Voor het deel NPG-bijdrage zijn in het ontwerp de uitgangspunten voor Positieve Gezondheid geïntroduceerd. Hiermee krijgt het geheel een duidelijke plus, waarbij extra elementen voor groen, verblijven en stimuleren van beweging en ontmoeten in het ontwerp zijn verwerkt. Op het parkeerterrein bij de supermarkt is een tijdelijke parkeerduurbepering (blauwe zone) ingevoerd, daarmee wordt mogelijke overlast van geparkeerd bouwverkeer voorkomen. Op het terrein bij Bederawalda is een terrein voor lang parkeren ten behoeve van het centrum aangelegd en is de "Smok en Vot"-zone voor het brengen van leerlingen van de Regenboogschool gerealiseerd.

Project reconstructie Molenweg

Omschrijving: De staat van onderhoud van de infrastructuur aan de Molenweg laat sterk te wensen over. De Molenweg wordt gezien als belangrijke verbinding tussen 2 winkelcentra. Koopcentrum de Scheve Toren en Winkelcentrum Veen. In het ontwerp voor de herinrichting van de Molenweg moet er vooral aandacht zijn voor het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit, de deels nog aanwezige historische kade muur, het parkeren en het groen. Daarbij willen we het water meer 'beleefbaar' maken. Bij de herinrichting zal ook de riolering aan de Molenweg en de kademuren langs Boterdiep Zz worden vervangen. De Molenweg maakt tevens onderdeel uit van de busroute door Bedum. De aandacht bij het ontwerp zal vooral uitgaan naar de ruimte tussen de rijbaan en het Boterdiep. Dit moet een aantrekkelijk gebied worden om te verblijven en een fraaie verbinding gaan worden tussen de 2 winkelcentra.

Totaal Herinrichting Molenweg	Begroot krediet
NPG: Centrumplan Bedum Plus	700.000
Reconstructie Molenweg	767.000
Herinrichting Molenweg	204.000
Damwand Molenweg	500.000
TOTAAL	2.171.000

Stand van zaken

In 2021 is gewerkt aan het bepalen van de uitgangspunten en vervolgens aan het opstellen van het ontwerp. In 2022 is dit ontwerp besproken met omwonenden. Belangrijk uitgangspunt in het ontwerp zijn de uitgangspunten van Positieve Gezondheid. Hiermee wordt een fysieke koppeling met het centrum tot stand gebracht. Tevens realiseren we hiermee een duidelijke adressering van de bijdrage vanuit NPG: een plus op de bestaande plannen. Voorafgaand aan Molenweg wordt Boterdiep Wz aangepakt. Omdat beide wegen niet gelijktijdig voor verkeer afgesloten kunnen worden, kan de uitvoering van Molenweg pas starten als Boterdiep Wz gereed is. Dit laatste zal door omstandigheden in 2023 zijn, zodat de start van Molenweg is doorgeschoven naar 2024.

Project Centrumplan Leens

Uitgaven						Inkomsten		
Centrumplan Leens bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.329	5	48	1.276	0	1.329	5	1.324
Totaal	1.329	5	48	1.276	0	1.329	5	1.324

Zie hiervoor de toelichting onder:

Hoofdstuk 3 Economie en Werkgelegenheid / wat hebben we bereikt / NPG projecten

Project Centrumplan Uithuizermeeden

Uitgaven						Inkomsten		
Centrumplan Uithuizermeeden bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.700	227	293	510	670	1.700	227	1.473
Dynamiek aan het Lint	600	333	59	0	208	300	166	134
Totaal	2.300	560	352	510	878	2.000	393	1.607

Proceskosten centrumplannen

Uitgaven						Inkomsten		
Proceskosten Centrumplannen bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
Totaal proceskosten	1.762	1.051	83	588	39	1.761	762	999

De Tirrel

De Tirrel bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten			
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtin gen	Prognose	restant raming	Raming ontvangsten	Werkelijke ontvangsten	Prognose	restant raming
Vorbereidings- en projectkosten	5.494	5.836		206	-548				0
Bouwkosten	25.262	19.004		6.290	-32				0
Inrichten openbare ruimte	1.500	-		1.500	0				0
Aankoop grond	1.600	345		1.255	0				0
Sloopkosten	756	156		600	0				0
Inrichtingskosten	545	-		545	0				0
Onvoorziene uitgaven	400	-		400	0				0
Terugontvangen projectkosten					0	1.100	1.573	65	-538
Subsidie					0	1.600	899	701	0
NAM bijdrage					0	816	-	816	0
Ontvangst ivm openbare ruimte					0	800	-	800	0
TOTAAL	35.557	25.341	-	10.796	-580	4.316	2.472	2.382	-538

In 2022 zijn met betrekking tot De Tirrel drie zaken van belang:

1. De voortzetting van het project De Tirrel als bouwproject;
2. De voorbereiding van de volgende fase: beheer en exploitatie
3. Afwikkeling van de kosten als gevolg van onvoorziene gebeurtenissen, buiten het risico dossier

Ad 1. Bouwproject De Tirrel

Over de ontwikkelingen van de bouw van De Tirrel en specifiek over de daaraan verbonden kosten is uw raad in 2022 een aantal keren vertrouwelijk bijgepraat. Dit heeft geresulteerd in:

- Een openbaar memo van februari 2022, waarin een overschrijding van het in oktober 2020 beschikbaar gestelde budget van ca. 1,8 miljoen euro werd aangekondigd.
- Een behandeling in uw raad van december 2022, waarbij drie voorstellen van ons college aan de orde waren, namelijk over:
 - De overschrijding van het in oktober 2020 beschikbaar gestelde budget;
 - De (verhoging van de) jaarlijkse kosten voor beheer en exploitatie;
 - Aanvullende investeringen in klimaat en energie (voor WKO en zonnepanelen).

Naar verwachting (status einde 2022) kan de bouw door de aannemer in week 8 van 2023 worden afgerond en zal het gebouw na de noodzakelijke testen en keuringen (o.a. brandveiligheid) in week 15 van 2023 worden opgeleverd en voor in gebruik name worden vrijgegeven. Direct daarna start in week 16 van 2023 de inhuizing door de Twaalf Hoven in De Tirrel. In de oudbouw van de Twaalf Hoven is ook een kinderopvang organisatie gehuisvest. Ook deze zal naar De Tirrel verhuizen, waarna gestart wordt met de sloop van de oudbouw, zodat een aanvang kan worden genomen met de aanleg van het openbare park rondom De Tirrel, waarin tevens de "schoolpleinen" voor de bovenbouw van beide basisscholen, die na de zomer 2023 in De Tirrel het nieuwe schooljaar starten, zullen worden opgenomen. Tegen die tijd zal de aanleg van het park dus ook voltooid moeten zijn.

Ad 2. Beheer en exploitatiefase

Voor de volgende fase, na afronding van de bouwfase, is een plan Beheer en Exploitatie opgesteld. Een conceptversie daarvan is medio 2022 vertrouwelijk met de raad besproken en de definitieve versie ging samen met de aanvraag voor het benodigde budget, zoals genoemd onder ad.1. Beide bestaande accommodaties voor sport, die in De Tirrel nieuwbouw krijgen, zullen worden afgestoten. Hetzelfde geldt t.z.t. voor de bestaande gebouwen van beide basisscholen. Conform het plan wordt de verhuur van het gemeentelijk gebouwdeel, dat bedoeld is voor commerciële verhuur, door middel van een aparte juridische entiteit op afstand gezet van de gemeente. Voor uitvoering van het dagelijks beheer en exploitatie van het gebouw en voor het toekomstige groot onderhoud (gericht op instandhouding van het gebouw als zodanig) wordt door de gemeente samen met de andere gebouweigenaar Stichting De Hoven een beheerstichting opgericht met eigen personele capaciteit, gedetacheerd vanuit de

gemeentelijke organisatie. De aansturing van de beheerstichting verloopt via een Overeenkomst van Opdracht (OvO) vanuit de bestaande VVE. Ook de verhuur-entiteit kan via een eigen OvO desgewenst werkzaamheden tegen betaling door de beheerstichting laten verrichten. De directeur van de beheerstichting zal een centrale rol vervullen bij het algehele functioneren van De Tirrel en heeft mede daarvoor regelmatig overleg met een gebruikersoverleg, waarin ook huurders van ruimten in De Tirrel vertegenwoordigd zijn. Vanuit deze hoedanigheid wordt door de directeur ook de verdere uitrol van de visie 'Ontmoeten, Verbinden en Verrijken' gewaarborgd. De bestaande stuurgroep, waarin naast de gemeente en Stichting De Hoven ook beide schoolbestuurders betrokken zijn, blijft in stand om over deze visie-uitrol te waken.

Ad 3. Afwikkeling van de kosten als gevolg van onvoorziene gebeurtenissen, buiten het risico dossier
In 2022 is een gestructureerd overleg op directieniveau gestart tussen de beide opdrachtgevers enerzijds en de aannemer anderzijds over opgetreden kosten, die van tevoren niet te voorzien waren (onvoorzien-onvoorzien) en dus buiten het reguliere risico-dossier vielen, waarvoor in de begroting de post voorzien-onvoorzien was opgenomen. Deze kosten hangen samen met:

- De status van het UO-tekenwerk (uitvoeringsontwerp) bij de start van de bouwfase;
- Het mislukken van het realiseren van een aantal boorpalen, waardoor de bouw van twee vleugels van De Tirrel vertraagd is geraakt;
- De stijging van de kosten voor bouwmaterialen, mede als gevolg van het mislukken van het realiseren van een aantal boorpalen.

Uw raad is gedurende 2022 een aantal keren vertrouwelijk bijgepraat over de inhoudelijke voortgang van deze directie overleggen. Het is de inzet van beide partijen om tijdig voor oplevering overeenstemming te bereiken over de wijze waarop met de opgetreden kosten moet worden omgegaan.

Kortsluiting Winsum

Inleiding

De leefbaarheid en verkeersveiligheid in het centrum van Winsum staan zwaar onder druk door doorgaand (vracht)verkeer over de Onderdendamsterweg. In de Structuurvisie Winsum 2025 is daarom de wens opgenomen om een kortsluitverbinding te realiseren tussen de Onderdendamsterweg en de N361 met een tunnel onder het spoor door. Bij de herinrichting van het centrum van Winsum is reeds geanticipeerd op de aanleg van de kortsluitverbinding: dit deel van de Onderdendamsterweg is autoluw en als verblijfsgebied ingericht. In 2016 is de kortsluitverbinding opgenomen in het rompakkoord tussen de toenmalige gemeente Winsum en de provincie Groningen. In het kader van het rompakkoord draagt de provincie Groningen € 5,7 miljoen bij aan de realisatie van dit project. De totale kostenraming is € 8,3 miljoen.

Wat hebben we gedaan t/m 2022?

Begin 2022 zijn we gestart met de bouw van een spoortunnel onder de spoorlijn Groningen-Eemshaven. De spoortunnel was eind 2022 bijna gereed. Daarnaast is in de zomervakantie een verkeersplein aangelegd op de N361, waarmee de nieuwe weg (inmiddels 'Novaweg' gedoopt) aan zal sluiten op de N361.

Wat gaan we doen in 2023?

In maart 2023 zal de spoortunnel gereed zijn. Daarna wordt een helofytenfilter aangelegd, wordt de bouwweg geasfalteerd, worden bomen aangeplant en vinden de laatste afrondende werkzaamheden plaats. Omstreeks eind april of begin mei gaat de weg open voor verkeer.

Financiële stand van zaken

Op dit moment is € 5,5 miljoen uitgegeven binnen dit project. Ondanks de prijsstijgingen in de bouw, die ook dit project raken, is de verwachting dat het project binnen het budget afgerond kan worden.

Uitgaven						Inkomsten		
Kortsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Algemene kosten	682	649	0	20	13	0	0	0
Onderdoorgang	5.200	3.886	890	350	74	0	0	0
Weg	830	551	200	80	-1	0	0	0
Verkeersplein	419	382	0	35	2	0	0	0
Financiële buffer	1.169	0	791	0	378	0	0	0
Bijdrage provincie	0	0	0	0	0	5.700	4.500	1.200
Totaal	8.300	5.468	1.881	485	466	5.700	4.500	1.200

Werelderfgoedcentrum

Stand van zaken

De Waddenzee is Unesco werelderfgoed en hiervoor wordt op de haven van Lauwersoog het Werelderfgoedcentrum Waddenzee (WEC) gebouwd. De realisatie van het WEC is de verantwoordelijkheid van de stichting WEC. In april 2020 is het bestemmingsplan Lauwersoog-Waddenkwartier door uw raad vastgesteld. In juli 2021 is de omgevingsvergunning verleend. Als gevolg van prijsstijgingen in de bouw is een aangepast ontwerp gemaakt op een bijstelde begroting. Voor de aanpassingen is een aanpassing van de omgevingsvergunning gevraagd. Naar verwachting kan de bouw starten in 2023 en kan dan zijn afgerond in 2025.

Buitenruimte

De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van de buitenruimte (vanaf de demarcatielijn tot aan de visafslag). De gemeenteraad heeft een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 1,8 miljoen voor de herinrichting van de openbare ruimte en de voorbereidingskosten. Van dit bedrag is circa 6 ton besteed. Het budget is tot stand gekomen met het prijspeil van 2020 en de uitvoering zal naar verwachting plaatsvinden in 2024. Het ontwerp van de buitenruimte is in voorbereiding. Hierbij zal ook meer inzichtelijk worden wat de effecten zijn van de kostenstijgingen als gevolg van de toegenomen inflatie op kosten en uitvoeringsniveau.

Uitgaven						Inkomsten	
WEC - buitenruimte bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
Herinrichting openbare ruimte	1.300	297			1.003	500	-
Structuurplan openb. ruimte en bebouwing	30	23			7	-	14
Ontwerp openbare ruimte	20	9			11		
Onvoorzien	269	78			191		
Totaal afgesloten onderdelen	181	189					
Totaal	1.800	596	-	-	1.212	500	14

Parkeervoorziening

De realisatie van het Werelderfgoedcentrum-Waddenzee brengt een extra parkeerbehoefte op Lauwersoog met zich mee, waarvoor extra parkeerplaatsen benodigd zijn. Hier heeft u op 14 april 2021 over besloten. De parkeerplaatsen kunnen worden gerealiseerd op terreinen van de Provincie Groningen en Rijkswaterstaat, waarvoor het college een erfpachtovereenkomst met deze organisaties beoogt te sluiten. De kosten van huur en de aanleg van de parkeerplaatsen, inclusief beheer en onderhoud en aangevuld met de bij de gemeente in rekening gebrachte erfpachtkosten, worden verrekend in de af te sluiten huurovereenkomst met de Stichting WEC-W, waardoor er voor de gemeente per saldo geen lasten zijn. Voor de kosten van aanleg van de parkeerterreinen van het WEC-W heeft u op 15 april 2021 een krediet beschikbaar gesteld van € 1,5 miljoen excl. btw. De ramingen op

basis waarvan het krediet tot stand is gekomen zijn uit de periode van voor de toegenomen inflatie. Bij de uitwerking van het ontwerp zullen de ook ramingen worden geactualiseerd.

Uitgaven						Inkomsten	
WEC - parkeren (investering)	Raming	Werkelijke	Verplichtingen	Prognose	Restant	Raming	Werkelijke
bedragen x € 1.000	uitgaven	uitgaven			raming	Inkomsten	inkomsten
Verkeer en parkeren	59	48			11		
Inrichting parkeerterrein	676				676		
Hekwerken	72				72		
Openbare verlichting	42				42		
Slagboominstallatie c.a.	473				473		
Laadpalen	106				106		
Parkeerwijzing	65				65		
Fietsenstalling	53				53		
Totaal	1.546	48	-	-	1.498	-	-

NPG-subsidie

Vanuit het Nationaal Programma Groningen (NPG) is een bijdrage voor het Werelderfgoedcentrum Waddenzee gehonoreerd. Zowel de gemeente Het Hogeland als de provincie Groningen hadden bij het NPG een aanvraag ingediend. Het NPG kent als gevolg van de aanvragen van gemeente en provincie 6,5 miljoen euro toe aan het centrum.

Uitgaven						Inkomsten	
WEC - NPG subsidie	Raming	Werkelijke	Verplichtingen	Prognose	Restant	Raming	Werkelijke
bedragen x € 1.000	uitgaven	uitgaven			raming	Inkomsten	inkomsten
Subsidie	3.000				3.000	3.000	
Proceskosten	450	69			381	450	69
Totaal	3.450	69	-	-	3.381	3.450	69

Garantiestelling

Aan de gemeente is door de stichting WEC een garantiestelling voor een geldlening gevraagd. In 2022 is de garantstelling door de gemeente gegeven voor een bancaire lening van het WEC ter grootte van 9 miljoen.

Scholenprogramma

In het kader van realiseren van aardbevings- en toekomstbestendige schoolgebouwen zijn in alle aardbevingsgemeenten programmaplannen gemaakt. Voor ons betreft het twee plannen die door de raden van de voormalige gemeenten Bedum en Eemsum zijn vastgesteld. Voor de uitvoering zijn samenwerkingsovereenkomsten met de Nationaal Coördinator Groningen (NCG, voorheen NAM) en de schoolbesturen afgesloten; voor de wijzigingen in het programma zijn addenda op de overeenkomst afgesloten. In bijna alle gevallen is de versterking door de gemeente overgenomen, waarbij de bouwkundige versterking is omgezet in vervangende nieuwbouw. Voordeel is dat voor een geringe meer investering volledig nieuwe, duurzame en up-to-date schoolgebouwen worden gerealiseerd. Wij treden op als bouwheer bij de realisatie (inclusief de benodigde tijdelijke huisvesting).

Stand van zaken

De versteviging c.q. (deels) vervangende nieuwbouw van acht schoolgebouwen is inmiddels afgerond. Van vier scholen is de vervangende nieuwbouw gestart, van twee scholen de bouwkundige versterking en van een project de voorbereiding. Over de overname van de versterking door de gemeente van de schoolgebouwen van Het Hogeland College in Uithuizen en Warffum is met de NCG-overeenstemming bereikt. In Warffum wordt het gebouw versterkt, in Uithuizen vindt gedeeltelijk nieuwbouw plaats en in beide gebouwen worden werkzaamheden vanuit het 'toekomstpakket' uitgevoerd. De voorbereiding van deze twee projecten is gestart. De stand van zaken is ook in onderstaande tabel weergegeven.

Naam school	Stand van zaken
Gemeentelijke projecten	
KC Roodeschool	Start nieuwbouw eind 2021, gereed oktober 2022.
KC Warffum	Start nieuwbouw eind 2021, gereed december 2022.
Het Prisma Uithuizermeeden	Start nieuwbouw eind 2020, gereed oktober 2021.
Nijenstein en gymzaal Zandweer	Versteving school afgerond 2020. Nieuwbouw gymlokaal in voorbereiding, bouw start midden 2023.
Klinkenborg Kantens	Start nieuwbouw eind 2020, gereed oktober 2021.
Het Hogeland College Warffum	Versteving in voorbereiding, start begin 2023, gereed midden 2023.
Het Hogeland College Uithuizen	Versteving met deels vervangende nieuwbouw in voorbereiding, start begin 2023, gereed midden 2024. THV in WA-school met uitbreiding gereed, verhuizing februari 2023.
KC Usquert	Start nieuwbouw eind 2021, gereed oktober 2022.
KC Zuidwolde	Nieuwbouw gereed mei 2019. THV bij De Akker verwijderd in 2019.
De Regenboog Bedum	Hybride project (deels versterking en deels vervangende nieuwbouw) gereed oktober 2019.
Togtemaarschool Bedum	Nieuwbouw gereed december 2019. Herinrichting vrijkomend terrein gereed in 2022.
THV in Uithuizermeeden	Gereed midden 2020, achtereenvolgens gebruikt door Het Prisma en Noordkaap-De Sterren, nu in gebruik t.b.v. onderwijs vluchtelingen.
NCG projecten	
Walfridus Bedum	Hybride project (deels versterking en deels vervangende nieuwbouw) gereed december 2017.
Horizon Bedum	Nieuwbouw gereed december 2017.
Noordkaap-De Sterren Uithuizermeeden	Versterking in 2 fasen, start najaar 2021, gereed oktober 2022.
Mauritshal Zuidwolde	Versterking afgerond 2019.
THV Bedum	Gereed 2016, verwijderd 2020.

Financiële stand van zaken

In uw raadvergadering van 15 december 2021 heeft u kredieten voor de uitvoering beschikbaar gesteld (voor beide gebouwen van het HHC en de inpassingskosten). Tevens heeft u beschikbare kredieten bijgesteld op basis van actuele investeringsramingen. In onderstaande tabel is de financiële stand van de kredieten weergegeven.

Scholenprogramma bedragen x € 1.000		Uitgaven					Ontvangsten			
		Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichting en	Prognose	restant raming	Raming ontvangsten	Werkelijke ontvangsten	Prognose	restant raming
vm. gem. - Bedum	Nieuwbouw Horizon	535	520	-	15	0	174	159	15	0
	Nieuwbouw Togtemaarschool	4.319	4.306	-	13	0	2.997	3.054	-57	0
	Verbouw Regenboog	6.400	6.226	-	174	0	5.001	4.934	67	0
	Nieuwbouw 't Groenland	2.750	2.609	-	141	0	2.487	2.503	-16	0
	Verbouw Walfridus	487	477	-	9	0	159	150	9	0
	Herinnr. oude locatie Togtemaarschool	800	938	-	-138	0	800	897	-97	0
vm. gemeente Eemsmond	Nieuwbouw Het Prisma (vh dr. Dam)	3.930	2.476	-	1.454	0	2.913	2.531	382	0
	Nieuwbouw KC Roodeschool (vh De Dobbe)	3.400	2.780	-	620	0	2.358	1.714	644	0
	Nieuwbouw KC Usquert	3.575	2.974	-	601	0	2.097	1.524	573	0
	Nieuwbouw KC Warffum (vh Jansenius de Vries)	5.354	4.075	-	1.280	0	3.628	2.331	1.297	0
	Nieuwbouw Klinkenborg	2.850	2.461	-	389	0	2.010	1.950	60	0
	Versterking Nijenstein incl. gymzaal	2.515	275	-	2.240	0	1.504	645	860	0
	Versterking HHC Uithuizen	9.715	1.086	-	8.629	0	7.476	5.918	1.558	0
	Versterking HHC Warffum	3.540	88	-	3.452	0	3.315	3.107	209	0
	Versterking Noordkaap/De Sterren	850	488	-	362	0	544	379	165	0
	Tijdelijke school Uithuizermeeden	682	389	-	293	0	682	147	535	0
	Tijdelijke school Uithuizermeeden - infra	150	77	-	73	0				0
TOTAAL		51.852	32.247	-	19.605	0	38.147	31.943	6.204	-0

Alle 13 basisscholen in het scholenprogramma zijn nu afgerond. De komende periode lopen de onderhoudsperiodes van de eerder opgeleverde scholen af en van de in 2022 opgeleverde scholen gaan de onderhoudsperiodes in. Bij een aantal scholen moet de buitenruimte nog worden afgerond, dit was in de herfst-/winterperiode namelijk niet mogelijk. Ook zal bij een aantal scholen de schoolomgeving nog worden ingericht met de aanduidingen en maatregelen die daarbij horen.

De werkzaamheden aan de 2 gebouwen van Het Hogeland College worden in 2023 met doorloop tot midden 2024 uitgevoerd. Ten opzichte van de planning zijn er wel risico's door oplopende schaarste aan personeel en materialen bij aannemers, leveranciers en nutsbedrijven. In de investeringsramingen is rekening gehouden met prijsstijgingen, waardoor het kostenrisico beheersbaar is. Echter, omdat de ontwikkelingen ongewis zijn, weten we niet of dit voldoende is. We blijven het monitoren.

De financiële verantwoording van de eind 2022 opgeleverde scholen kan in 2023 worden afgerond. Daarna wordt het financieel deel van het programma geactualiseerd.

Tweede ontsluiting Lauwersoog

De tweede ontsluitingsweg in Lauwersoog zal samen met de werkzaamheden aan de dijk worden gerealiseerd vanaf medio 2023. Door de werkzaamheden aan de dijk zal er sprake zijn van extra reuring in en rond de haven. Maar daarna is er sprake van een mooie duurzame dijk met een tweede ontsluitingsweg die de haven beter bereikbaar en veiliger maakt. De werkzaamheden en het ontwerp zijn goed te volgen via <https://lauwersmeerdijk.noorderzijvest.nl/>.

Bij de begroting 2023 is aangegeven dat de tweede ontsluiting van de haven van Lauwersoog € 1.808.000 gaat kosten. Dit bedrag is tot stand gekomen op basis van het definitief ontwerp van de dijk. Het gaat hier om een actuele kostenraming. De werkzaamheden aan de dijk zullen medio 2023 starten en zullen naar verwachting in 2025 worden afgerond.

Uitgaven						Inkomsten		
Tweede ontsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Vorbereidingskosten	65	55	0	10	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	1.815	0	0	1.815	0	0	0	0
Totaal	1.880	55	0	1.825	-1	0	0	0

Waterwerken Zoutkamp

Het project (nieuwe) waterwerken Zoutkamp is een project dat wordt gefinancierd vanuit de middelen van het Nationaal Programma Groningen, het Waddenfonds de provincie Groningen en uiteraard het

waterschap Noorderzijlvest. De koppelkansen van de gemeente worden gefinancierd vanuit het Lokale Programmaplan van het NPG en door het Waddenfonds. De voorbereidingsfase van het project is afgerond en er ligt nu een uitvoeringsontwerp. Vanuit dit uitvoeringsontwerp en de bijbehorende prijsopgave van de (hoofd) aannemer starten de werkzaamheden begin 2023. De werkzaamheden zullen worden afgerond in 2025.

Door de prijsstijgingen zal in 2023 een beroep worden gedaan voor een extra bijdrage van zowel het NPG als het Waddenfonds. Zij dragen meer bij als gevolg van de prijsstijgingen door corona en de oorlog in Oekraïne. Het geheel van dit project kan naar verwachting hiermee worden bekostigd.

Bij het project Nieuwe Waterwerken Zoutkamp wordt de pompcapaciteit van het gemaal verhoogd naar 1,6 mln. kuub per minuut. Dit om droge voeten te houden in Het Hogeland. Daaraan zijn dan weer 10 gemeentelijke en provinciale koppelkansen verbonden. Om ook het toerisme in en om Zoutkamp te versterken is er tevens een koppelkans toerisme. Deze koppelkans zorgt ervoor dat de beide grote waterwerken in Zoutkamp en de 10 koppelkansen samen met de andere toeristische mogelijkheden in en om Zoutkamp goed in beeld worden gebracht. De financiering van deze koppelkansen vindt grotendeels plaats vanuit het Waddenfonds en voor een klein deel uit het Lokaal Programmaplan. De voorbereiding van de koppelkansen toerisme is gestart.

Uitgaven						Inkomsten		
Nieuwe Waterwerken Zoutkamp bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Aanleg aanmeervoorziening Husingokanaal	174	20	0		154	174	174	0
Aanleg fietspad Zoutkamp - Garnwerd	392	114	0		278	392	392	0
Brug in fietspad Zoutkamp - Vierhuizen	11	4	0		7	11	11	0
Muraltbekleding voormalige Zeekering	23	3	0		20	23	23	0
Proceskosten NWW Zoutkamp	124	47	0		77	124	124	0
Renovatie aanmeervoorziening Reitdiep Haven	438	49	0		389	438	438	0
Wandel- en fietsontsluiting Zoutkamp Noord	298	25	0		273	298	298	0
Totaal	1.459	262	0	0	1.197	1.459	1.459	0

Uitgaven						Inkomsten		
Promotie NWW Zoutkamp bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Uitvoeringskosten	158	0	0	158	0	0	0	0
Inhuur	61	12	0	49	0	0	0	0
Subsidie Waddenfonds & NPG	0	0	0	0	0	219	0	219
Totaal	219	12	0	207	0	219	0	219

SV Bedum

Inleiding

De huidige accommodatie van SV Bedum is verouderd en te klein voor de groeiende vereniging. Ook is er behoefte aan extra trainingscapaciteit. Daarom wordt al jaren gesproken over renovatie of nieuwbouw van de accommodatie en aanleg van een extra kunstgrasveld. Het afgelopen jaar is een tweede kunstgrasveld aangelegd en is samen met SV Bedum gewerkt aan de voorbereidingen voor een duurzame en toekomstbestendige nieuwe accommodatie.

Wat hebben we gedaan in 2022?

In het voorjaar van 2022 is het nieuwe kunstgrasveld aangelegd. Deze is in september bij de start van het nieuwe voetbalseizoen in gebruik genomen.

Ten aanzien van de nieuwe accommodatie is het Programma van Eisen afgerond en is de investeringsraming geactualiseerd. Op basis van de geactualiseerde raming heeft de raad in november het benodigde krediet beschikbaar gesteld voor de nieuwe accommodatie en voor herinrichting van de openbare ruimte.

Wat gaan we doen in 2023?

In januari wordt een bouwteam gecontracteerd. Dit bouwteam zal in de eerste helft van 2023 het schetsontwerp van de accommodatie nader uitwerken tot een definitief ontwerp. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een ontwerp voor de openbare ruimte en aan het opstellen van een bestemmingsplan. De bouw zal na de bouwvak starten. Eind 2023 zal de accommodatie ongeveer voor de helft gereed zijn.

Financiële stand van zaken

De voorbereidingsfase en het kunstgrasveld zijn beiden binnen het daarvoor beschikbare krediet afgerond. Voor de accommodatie en de openbare ruimte zijn nog geen uitgaven gedaan.

Uitgaven						Inkomsten		
bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Voorbereiding	90	88	0	0	2	0	0	0
Kunstgrasveld	800	783	0	0	17	0	0	0
SPUK kunstgrasveld	0	0	0	0	0	138	87	51
Accommodatie	4.775	0	0	4.775	0	0	0	0
SPUK accommodatie	0	0	0	0	0	450	0	450
Bijdrage SV Bedum	0	0	0	0	0	400	0	400
Openbare ruimte	375	0	0	375	0	0	0	0
Totaal	6.040	871	0	5.150	19	988	87	901

Herinrichting Wehe den Hoorn, Leens en Ulrum

De werkzaamheden ten behoeve van de herinrichting Wehe-den hoorn, Leens en Ulrum zijn gestart in juni 2021 en inmiddels afgerond. Het project bevindt zich in de nazorgfase. Bij de voorjaarsnota en najaarsnota 2022 bent u geïnformeerd over een tekort bij het project. Bij de najaarsnota is de budgetraming bijgesteld. Met de provincie Groningen is er overleg over een aanvullende bijdrage van € 140.500, dit is 1/3 van de gemaakte kosten voor het wegnemen en afvoeren van het teerhoudend materiaal dat in de loop van het project is ontdekt. Naar verwachting wordt in het eerste kwartaal 2023 duidelijk of de Provincie extra bijdraagt. In onderstaand overzicht is de extra bijdrage reeds verwerkt in "prognose" inkomsten.

Uitgaven						Inkomsten		
Herinrichting Wehe den Hoorn, Leens en Ulrum bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
De Wierde Leens	325	325	0	0	0	0	0	0
Kosten wegen	955	971	0	21	-37	0	0	0
Rioleringskosten	1.890	1.860	0	0	30	0	0	0
Bijdrage provincie	1.127	965	0	21	0	1.127	901	226
Totaal	4.297	4.121	0	42	-7	1.127	901	226

Crisissituaties

Corona

Op naar een nieuw normaal

Op 23 februari 2022 deelden we het laatste bericht over corona met de gemeentelijke organisatie. Het was in die week dat we de meeste maatregelen rondom het virus konden vergeten. En dat is tot op het moment van vandaag zo gebleven.

De gevolgen zijn er nog

Corona waart nog rond. Maar het zijn ook de andere virussen die zich manifesteren. In toenemende mate komen collega's weer naar kantoor. Maar het is niet zoals het was. De letterlijke afstand tot het werk lijkt toegenomen. Dit komt doordat we vaardiger zijn geworden in het werken vanuit huis en doordat de kantoren van vandaag zich maar in zeer beperkte mate lenen voor hybride werk. Het maakt dat we ons soms ook figuurlijk meer op afstand voelen staan tot elkaar. Ook al is die afstand in dit nieuwe normaal een keuze.

In maart 2022 zijn de laatste maatregelen vervallen in Nederland. Sindsdien keren steeds weer meer medewerkers terug naar kantoor. Er bestaat een grote behoefte om elkaar weer te ontmoeten. Nog steeds geldt: bij klachten thuisblijven. Daarnaast worden aan de medewerkers zelftests ter beschikking gesteld.

Burgerzaken, KCC en online

Vanaf het moment van de coronapandemie hebben we geleerd om ons aan te passen en maatregelen te nemen indien nodig. Daarom hebben we voor de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 wederom corona maatregelen toegepast als voorgaande verkiezingen. Denk daarbij aan het werken in twee teams, een extra stembureau lid en desinfecterende middelen. Ook blijven we werken op afspraak voor producten en diensten van burgerzaken. Daarnaast blijven we ons inzetten om meer producten en diensten online aan te bieden.

Economie

In 2022 zijn er geen verregaande coronamaatregelen meer geweest (zoals verplichte sluiting). Dit was uiteraard prettig voor de ondernemers. Wel hadden zij nog te maken met een hoger ziekteverzuim door corona, wat met de toch al krappe personele bezetting een extra uitdaging vormde.

VTH

In het begin van 2022 liep de coronacrisis langzaam op zijn einde en droogde de telefonische vragenstroom op. De aanvragen om een APV/bijzonder wetten vergunning zoals voor evenementen en o.b.v. de Alcoholwet liepen daarentegen weer op. Ook druppelden de laatste aanvragen om steun uit de subsidieregeling voor ondersteuning van de controles van de coronatoegangsbewijzen binnen en werden afgedaan.

Cultuur

We hebben in 2022 de "Subsidieregeling tijdelijke financiële ondersteuning culturele organisaties en amateurkunstverenigingen gemeente Het Hogeland tijdens COVID-19 crisis 2021" opengesteld. Met deze regeling komt de gemeente culturele organisaties tegemoet die als gevolg van corona maatregelen een exploitatietekort hebben over het jaar 2021.

Voor de jaren 2020, 2021 en 2022 is er in totaal € 458.965 beschikbaar gesteld voor corona compensatie en vernieuwende activiteiten die de culturele infrastructuur versterken. Deze activiteiten/projecten worden door de culturele sector ingediend en is bedoeld om de culturele sector weer op te kunnen laten starten/een impuls te geven aan cultuur in Het Hogeland. In totaal is er in de

afgelopen jaren € 415.750 aan compensatie en versterking toegekend. Deze regeling loopt tot 1 januari 2024.

Financiële verantwoording

Wij hebben in 2022 via het gemeentefonds in totaal € 245.492 aan compensatie middelen ten behoeve van corona uitgaven ontvangen. Hieronder staan de bedragen gespecificeerd.

Septembercirculaire 2021 - beschikbaar in 2022

Aanvullend pakket re-integratie bijstandsgerechtigden	40.202
Impuls re-integratie bijstandsgerechtigden	118.473
Gemeentelijk schuldenbeleid	57.879
Bijzondere bijstand	28.939
	<u>€ 245.492</u>

Aangezien deze middelen onderdeel uitmaken van het gemeentefonds, hoeft de inzet van deze middelen niet verantwoord te worden. Het gemeentefonds is immers een algemeen dekkingsmiddel.

Daarnaast hebben we een specifieke uitkering naleving controle Corona Toegangs Bewijs (CTB) ontvangen van € 182.781. Hiervan is een bedrag van € 26.089 besteed. Via de SiSa vindt er verantwoording plaats.

In 2022 zijn de onderstaande gemeentelijke corona kosten gemaakt.

Gemeenteraad aanpassingen raadszaal	1.336
Verkiezingen	47.562
Personeel algemeen thuiswerkplek	1.317
Team VTH corona toelage	9.000
Pers. 0,2 fte JZ/OOV/Crisis/Inkoop	15.000
Inhuur pers. JZ/OOV/Crisis/Inkoop	65.923
Overige personeelskosten vergaderlocaties	2.659
Facilitair	16.935
Peuterspeelzaalwerk compensatie ouderbijdrage	873
Sportvelden Het Hogeland harmonisatie tarieven	19.186
Kunstgrasvelden Het Hogeland	834
Sporthallen lagere verhuur opbr. ivm corona korting	34.165
Gymgeb. lagere verhuur opbr. ivm corona korting	18.817
Kunst en cultuur	48.009
Taalhuizen	22.246
Jeugd- en jongerenwerk	50.735
Dorpshuizen	125.136
Publiek vervoer	17.486
Transformatie Wmo Thuis kamers	5.000
Wsw Industrie en Diensten	5.924
Begeleiding 18+ afrekening meerkosten 2021	-14.927
Schuldenbeleid	14.000
Jeugd ZIN - begeleiding 18-	23.597
Jeugdgezondheidszorg (PIT)	10.000
Vrijval Voorjaarsnota 2022 t.g.v. AR	500.000
Totaal	<u><u>1.040.813</u></u>

Bestemmingsreserve Corona

Bij de budgetoverhevelingen is er een claim gelegd op de bestemmingsreserve corona voor een bedrag van € 418.800. Dit bedrag is voor het grootste deel bestemd ter dekking van de uitgaven voor Kunst & cultuur en schuldenbeleid. Het restant uit de reserve, zijnde € 573.971 willen we voorsnog beschikbaar

voor de harmonisatie van de sporttarieven tot 1 augustus 2023 en ter compensatie van getroffen organisaties.

Saldo Bestemmingsreserve Corona per 1-1-2022	€ 1.779.292
Toevoegingen in 2022	€ 245.492
Onttrekkingen in 2022	€ 1.040.813
Saldo Bestemmingsreserve Corona per 31-12-2022	€ 983.971
Beschikbaar gesteld bij de budgetoverheveling 2022	€ 418.800
Beschikbaar in de Bestemmingsreserve Corona	€ 573.971

Oekraïne

Crisisorganisatie

Vanwege de komst van vele ontheemden uit Oekraïne naar Nederland en de noodzaak om vele opvangplekken te realiseren, heeft het kabinet op 7 maart 2022 het Veiligheidsberaad en de voorzitters van de veiligheidsregio's verzocht de realisatie van opvang van ontheemden uit Oekraïne te coördineren. De voorzitters van de veiligheidsregio's zijn gevraagd om bij deze landelijke crisis, die alle gemeenten en veiligheidsregio's raakt en daarmee van meer dan plaatselijke betekenis is, invulling te geven aan hun coördinerende verantwoordelijkheid die zij op grond van de Wet veiligheidsregio's hebben. De Veiligheidsregio Groningen heeft een coördinerende rol.

Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB)

Door de oorlog in Oekraïne is de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïners in werking getreden. De Europese Commissie heeft op 14 oktober 2022 bekend gemaakt dat de RTB (RTB) met een jaar in ongewijzigde vorm wordt verlengd. Dit betekent dat vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland recht hebben op opvang en medische zorg maar ook onderwijs voor minderjarige kinderen en de mogelijkheid om te werken tot 4 maart 2024. Gemeenten zijn gevraagd om opvangplaatsen te realiseren.

Taak burgemeester

De wettelijke taak van burgemeesters bestaat uit het zorgdragen voor opvang, waaronder de huisvesting en verzorging. In de Regeling opvang ontheemden Oekraïne staat nadere regelgeving over de invulling van dezen taken bijvoorbeeld het zorgdragen voor opvangvoorzieningen die aan minimeisen verbonden zijn (bijvoorbeeld de eisen voor brandveiligheid) en het uitkeren van verstrekkingen in de gemeentelijke opvang Oekraïners (GOO).

Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO)

Binnen de Gemeentelijke Opvang Oekraïners worden rond de 100 ontheemden opgevangen in de noodopvang. Voor het merendeel is er binnen de GOO sprake van gezinnen (moeder met kinderen). Eerst was er sprake van 2 locaties (Warffum en Kantens). Nu zijn de Oekraïners verdeeld over meerdere locaties. In Ulrum, Eenrum en Kantens verblijven meerdere gezinnen in één pand. Daarnaast worden zij gehuisvest in huurwoningen/vakantiewoningen/appartementen. Zij verblijven daar vrij zelfstandig. Om toch zicht te houden en ondersteuning te kunnen bieden worden er spreekuren gehouden op meerdere plekken. Bij de spreekuren is een tolk aanwezig.

Doordat de huurwoningen tijdelijk gehuurd worden was er veel sprake van verhuizingen. Inmiddels wordt ingezet om minimaal voor één jaar te huren. Dit zorgt voor meer rust binnen de gezinnen.

Nu de Oekraïners hier langer verblijven neemt ook de ondersteuningsvraag toe. Er is meer vraag naar psychische hulp en inzet begeleiding voor kinderen.

Er wordt ingezet om Oekraïners te begeleiden naar werk. De locatiemanagers bieden hierin ondersteuning. Binnen de GOO werkt 42 % van de volwassenen.

Particuliere opvang

Naast de GOO worden ook Oekraïners opgevangen in de Particuliere Opvang. In onze gemeente zijn dat rond de 90 personen. Het Rode Kruis en Refugeehome hebben hierin een coördinerende taak. Zij brengen vraag en aanbod bij elkaar. Nu de oorlog in Oekraïne aanhoudt signaleren wij dat de druk binnen de POO toeneemt. Oekraïners die niet langer bij een gastgezin kunnen blijven worden eerst doorverwezen naar de instantie die hen heeft geplaatst. Daarnaast onderzoeken we of er binnen de GOO-ruimte is. Als dit niet lukt melden wij de Oekraïners bij de Veiligheidsregio.

Onderwijs

Eén van de verplichting is om het onderwijs te realiseren. Voor de GOO zijn in mei 2022 voor het primair onderwijs twee klassen voor Oekraïense leerlingen in het primair onderwijs gerealiseerd (Leens en Bedum). De verwachting was dat de GOO grootschalige locaties zouden zijn. Om te voorkomen dat de druk bij 1 school zou komen te liggen zijn twee klassen gerealiseerd. Het voortgezet onderwijs is bij het Hogeland College in Warffum gerealiseerd.

De kinderen in de POO gaan binnen het primair onderwijs naar de school in het dorp waar zij verblijven. De zogenoemde moederschool.

Volwassenen maken kennis met de Nederlandse taal in de taalklassen die verzorgd worden door Alfa College en Vakland Het Hogeland.

Duidelijk is dat de inval langere tijd gaat duren. Er worden diverse scenario's ontwikkelt. Mogelijk neemt de instroom toe, of wordt terugkeer anders beoordeeld.

In 2022 heeft de gemeente een specifieke uitkering Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne ontvangen voor een bedrag van € 4.180.700. Hiervan is voor een bedrag van ruim € 2.045.000 uitgegeven. De uitgaven hebben voornamelijk betrekking op het verstrekken van leefgeld, huur woonruimten en loonkosten. Via de SiSa vindt verantwoording plaats. Wij stellen bij de resultaatsbestemmingen in deze jaarstukken voor om de resterende middelen te bestemmen voor opvang van vluchtelingen in 2023. Rekening houdend met toe te rekenen overhead betreft het voorstel een bestemming van € 1.831.000.

Marnewaard

Vanaf 10 september 2022 is in de Marnewaard een voorportaal (VPL) voor het aanmeldcentrum in Ter Apel operationeel. Het VPL voorziet in verblijf in tenten en voor kortere tijd, totdat aanmelding in Ter Apel alsnog kan plaatsvinden. Het aantal verblijvende personen fluctueert sterk, evenals de samenstelling van de groep. Het maximale aantal verblijvende personen is gesteld op 600. Afhankelijk hiervan en van de weersomstandigheden waren meer of minder bewegingen van en naar de omliggende dorpen aan de orde. Er werd dan ook zowel in- als extern flink inzet (16/7) gevraagd als het gaat om toezicht en zichtbaarheid in de dorpen. Daarbij werd samengewerkt met de Koninklijke Marechaussee en de politie. Voor inwoners en voor middenstanders, die geconfronteerd werden soms met een grote toeloop van klanten, waarbij incidenten niet helemaal te voorkomen waren.

Ten behoeve van deze toezichtvraag is flink extra boa-capaciteit ingehuurd. Ook is een calamiteiten 06-nummer voor ondernemers in het gebied geïntroduceerd, hetgeen een beter beheersbare situatie opleverde. Ook was er wekelijks overleg met betrokken partijen (KMar, politie, Justitie, Defensie, gemeente en COA) over de operationele situatie.

Voor inwoners van het gebied is een aantal malen een contactavond belegd. Tijdens die avonden kon met de burgemeester en/of ambtelijk ondersteuners gesproken worden.

Tot slot valt te vermelden dat vanwege de snelheid van realisatie de formele kant van de zaak wat betreft de Wabo-vergunning en het veiligheidsplan vrij lang op zich hebben laten wachten. Wel hebben wij hangende de totstandkoming van een complete aanvraag vanuit toezicht geregeld een eigen beoordeling van de situatie verricht. En hebben de weersomstandigheden (te harde wind) deze winter een enkele keer tot (gedeeltelijke) ontruiming geleid.

De met de opvang gepaard gaande kosten worden afgestemd met het ministerie, hiervoor is geen (financierings)regeling van toepassing. De deal met de gemeente over dit voorportaal is door de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid bevestigd in een schrijven. In dit schrijven geeft de staatssecretaris aan dat de financiële lasten voor de inzet van de benodigde extra buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) door het rijk worden vergoed. De totale kosten voor deze tijdelijke noodopvang bedroegen in 2022 ruim € 190.000. In het Beleidsteam Voorportaal Marnewaard is afgesproken dat wij deze kosten in 2023 kunnen declareren bij het COA.

De tijdelijke opvang (voorportaal) De Marnewaard is conform afspraak per 10 maart 2023 gesloten. In het eerste kwartaal van 2023 zal een declaratie van de door HHL gemaakte kosten voor deze tijdelijk opvang bij het COA worden ingediend.

Afghanen

Na het vertrek uit een gedeelte van de Willem Lodewijk van Nassaukazerne, wonen sinds november 2022 er maximaal twee keer 250 Afghanen in de tijdelijke opvang voor Afghaanse evacués in Uithuizen en Winsum. Vanaf januari 2022 is voor de Afghaanse kinderen onderwijs gerealiseerd, dit ging in 2022 gemiddeld om 100 kinderen voor het primair onderwijs en 60 leerlingen voor het voortgezet onderwijs. In eerste instantie was het onderwijs voor alle kinderen in de oude Koning Willem Alexander School gehuisvest, vanaf de herfstvakantie gaan de leerlingen van het voortgezet onderwijs vanuit Winsum naar Groningen en vanuit Uithuizen naar Appingedam. De leerlingen voor het primair onderwijs zijn vanaf de herfstvakantie gehuisvest in de noodschool in Uithuizermeeden. De kosten worden gedekt vanuit de toegekende OHBA-vergoeding.

De bedragen die in de aanvullende werkafspraken zijn gemaakt zijn inmiddels voor een bedrag van € 80.000 gefactureerd aan het COA. Ook de vergoeding vanuit het faciliteitenbesluit COA zal worden geregeld.

Om de verschillende stromen te bundelen is het programma Vluchtelingen ingesteld. Van daaruit vindt coördinatie plaats.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2022

bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2021	31-12-2022
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	302	168
<i>Bijdragen aan activa in eigendommen van derden</i>	19	18
<i>Kosten onderzoek en ontwikkeling</i>	283	150
Materiële vaste activa	134.256	162.625
<i>Investerings met economisch nut:</i>		
- gronden uitgegeven in erfpacht	84	84
- overige investeringen met een economisch nut	61.355	86.488
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	40.545	40.472
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	32.271	35.580
Financiële vaste activa	12.930	12.280
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>		
- deelnemingen	797	797
<i>Leningen aan:</i>		
- woningbouwcorporaties	3.420	3.168
- overige verbonden partijen	0	0
<i>Overige langlopende leningen</i>	8.712	8.315
Totaal vaste activa	147.488	175.072
Vlottende activa		
Voorraden	-248	-193
<i>Grond- en hulpstoffen</i>	1.071	1.092
<i>Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie</i>	-1.951	-1.748
<i>Gereed product en handelsgoederen</i>	632	463
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	16.350	26.339
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>	7.257	9.296
<i>Overige vorderingen</i>	9.093	17.042
Liquide middelen	39.241	9.818
<i>Kassaldi</i>	8	7
<i>Banksaldi</i>	39.233	9.810
Overlopende activa	15.963	19.102
Totaal vlottende activa	71.307	55.065
Totaal activa	218.794	230.137

bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2021	31-12-2022
Vaste passiva		
Eigen Vermogen	50.204	73.143
- algemene reserve	10.643	14.992
- bestemmingsreserves	27.154	37.809
- gerealiseerd resultaat	12.407	20.342
Voorzieningen	15.216	16.640
- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.320	9.390
- voorziening voor middelen van derden van de bestemming gebonden is	6.896	7.250
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	88.403	80.769
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	83.910	76.994
- openbare lichamen	1.244	880
- overige binnenlandse sectoren	3.249	2.895
Totaal vaste passiva	153.822	170.552
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	11.886	11.638
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	0	0
Crediteuren	11.886	11.638
Overlopende passiva	53.086	47.947
Transistorische rente	496	474
Voorschotbedragen van:		
- het rijk	37.796	36.542
- de provincie	8.963	3.096
Overige overlopende passiva	5.832	7.835
Totaal vlottende passiva	64.972	59.586
Totaal passiva	218.794	230.137
Gewaarborgde geldleningen	309.854	411.904

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 30 januari 2019 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV het volgende. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever belast is met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente. Voor de eigen bijdragen van CAK is geen balanspost opgenomen, omdat hier conform de beantwoording van de commissie BBV, het kasstelsel is gehanteerd.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

In de "Nota waardering en afschrijving vaste activa" zoals deze is vastgesteld in de raad van de gemeente Het Hogeland op 14 maart 2019 is het volgende opgenomen: *De gemeente Het Hogeland activeert met ingang van 1 januari 2019 geen kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio. Kosten van onderzoek en ontwikkeling en bijdragen aan activa in eigendom van derden worden tevens met ingang van 1 januari 2019 niet geactiveerd.*

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

Zie de toelichting onder het kopje "Algemeen"

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen van voor 2019 worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

Zie de toelichting onder het kopje "Algemeen"

De kosten van onderzoek en ontwikkeling die zijn geactiveerd voor 2019 worden in maximaal 5 jaar afgeschreven.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Zie de toelichting onder het kopje "Algemeen"

Bijdragen aan activa van derden van voor 2019 worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend. In dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

Kleine investeringen

Uitgaven die voldoen aan alle voorwaarden om als investering te worden behandeld maar van een "kleine" omvang zijn worden in het jaar van de investering ten laste van de exploitatie gebracht en niet geactiveerd. Dit om te voorkomen dat er relatief hoge beheerskosten moeten worden gemaakt.

In de "Nota waardering en afschrijving vaste activa" zoals deze is vastgesteld in de raad van de gemeente Het Hogeland op 14 maart 2019 is bepaald dat de gemeente Het Hogeland een grens van € 30.000 hanteert. Onder dit bedrag worden nieuwe investeringen met ingang van 1 januari 2019 niet geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Conform de notitie “Grondbeleid in begroting en jaarstukken” (2019) worden gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld opgenomen onder de materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV). Dergelijke gronden worden in de regel aangeduid als ‘warme gronden’. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

Gronden die zijn verworven met het oog op concrete ontwikkeling door de gemeente, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld mogen, voor wat betreft de toepassing van artikel 65 lid 1 BBV, worden gewaardeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- De gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- De gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen dat die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- De visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of het rijk;
- Er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- Het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- Periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2019 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Materiële vaste activa met economisch nut	Afschrijvingstermijnen
Gronden en terreinen	geen
Rioleringen	Conform afvalwaterbeleidsplan
Bedrijfsgebouwen, schoolgebouwen	40 jaar

Renovaties	25 jaar
Technische installaties	15-20 jaar
Meubilair	10 jaar
Vervoermiddelen	5-10 jaar
Hard- en software	3-5 jaar

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Afschrijvingstermijnen
Tunnels, bruggen, waterwegen en walbeschoeiing	max. 40 jaar
Sportvelden, wegen, kades en waterkeringen	max. 40 jaar
Openbare verlichting	30 jaar
Pompen, gemalen, technische installaties	15-20 jaar
Straatmeubilair	10-15 jaar

In de “Nota waardering en afschrijving vaste activa” zoals deze is vastgesteld in de raad van de gemeente Het Hogeland op 14 maart 2019 staat een tabel opgenomen waarin de volledige lijst met afschrijvingstermijnen staat vermeld.

Afschrijvingen

Met ingang van 2019 worden alle investeringen van de gemeente Het Hogeland lineair afgeschreven. Met afschrijven wordt gestart op het moment dat er op 1 januari een boekwaarde voor het actief in de administratie staat. De afschrijving voor het eerste jaar bedraagt dan de boekwaarde op 1 januari gedeeld door het aantal jaren waarin het actief wordt afgeschreven.

Financiële vaste activa

De onder de Financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd tegen nominale waarden. De belangen in deelnemingen tegen verkrijgingsprijs of marktwaarde als deze lager is als de verkrijgingsprijs.

Voorraden

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt het percentage of completion methode: baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd.

Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid en dient er winst te worden genomen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie ‘grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)’ van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens het

percentage of completion methode ertoe leidt dat in eerdere jaren te veel winst is genomen, dan neemt de gemeente de eerder teveel genomen winst terug. Subsidiebat en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen onderdeel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen

Reserves

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Onder de vaste schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde vermindert met de aflossingen.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de telling van de balans het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Bijdrage derden	Des- investerings	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendommen van derden	19	88		88	1	18
Kosten onderzoek en ontwikkeling	284	70		203		151
Totaal	303	158	0	290	01	169

Toelichting Immateriële vaste activa:

Onderstaand per activasoort een overzicht van de kredieten en de mutaties hierop in 2022. In het overzicht zijn de kredieten opgenomen waarop een mutatie heeft plaatsgevonden in 2022. Voor een totaaloverzicht van alle beschikbare kredieten verwijzen we naar de bijlage "investeringskredieten".

Materiële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Bijdrage derden	Des- investerings	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Economisch nut						
Gronden uitgegeven in erfpacht	84					84
Gronden en terreinen	8.671	3.458		16	216	11.897
Strategische gronden	1.997			778		1.219
Bedrijfsgebouwen	44.843	25.214	1.890		2.124	66.043
Grond- weg en waterbouwkundige werken	2.678	823	87		123	3.291
Vervoermiddelen	447	236			158	524
Machines, apparaten en installaties	1.660	936			391	2.205
Overig	1.104	624			374	1.354
Sub-totaal	61.401	31.291	1.977	794	3.387	86.534
Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.						
Gronden en terreinen	36					36
Begraafplaatsen	1.019				52	967
Grond- weg en waterbouwkundige werken	39.223	1.326			1.278	39.272
Vervoermiddelen	17				7	10
Machines, apparaten en installaties	108				28	80
Overig	143				34	108
Sub-totaal	40.545	1.326			1.399	40.472
Maatschappelijk nut						
Grond- weg en waterbouwkundige werken	32.209	9.743	4.295		2.129	35.528
Machines, apparaten en installaties	62				10	52
Sub-totaal	32.271	9.743	4.295		2.139	35.580
Totaal	134.260	42.361	6.273	794	6.926	162.628
* Voor de expl.verkenning Ulrum en verkoop EBZ voorz. getroffen.	-46					-46
						162.582

Toelichting Materiële vaste activa:

De gronden voor Munster fase 2 en 3 waren verantwoord onder strategische gronden. In mei 2022 heeft uw raad besloten om de grondexploitatie Munster fase 2 te starten. Daarom is de boekwaarde van de

destijds aangekochte gronden ingebracht in de grondexploitatie. Dit betreft een verschuiving van strategische gronden naar voorraden.

Een aantal van onze in bezit zijnde gronden zijn verpacht, in onderstaand overzicht is aangegeven welke gronden dat betreft.

Kadastrale gegevens	Locatie	Grootte in m2	Canon per jaar	Herziening canon	Duur contract	Bestemming locatie
Gem. Winsum, sectie H nrs 291 en 292	Gelegen aan de schouwerzijlsterweg 9 te Winsum	3.500	50		30-6-2019	Bedrijfsmatig
Gem. Warffum, sectie F nr. 133 en 134	Gelegen aan de Oostervalge 36a te Warffum	10.095	2.034,75	aug. 2020	20-12-2094	Recreatie/ sport
Gem. Baflo, sectie G nrs. 601, 531 en sectie C nrs. 1227, 1228, 1272, 1224, 1223, 530	IJsbahn gelegen in de buurt bij de Meijmaweg te Rasquert	147.775	0,45		31-12-2020	Recreatie/ sport
Uithuizen, sectie H nr. 845 en 497	Edama 43 en 47	20.579	11.730,03	8-5-2018	30-6-2097	Bedrijven- terrein
Winsum, sectie E nr. 2808	Tennisbaan gelegen aan de Wierdweg 2b te Winsum	6.516	249,58		1-11-2038	Recreatie/ sport

Onderstaand per activasoort een overzicht van de kredieten en de mutaties hierop in 2022. In het overzicht zijn de kredieten opgenomen waarop een mutatie heeft plaatsgevonden in 2022. Voor een totaaloverzicht van alle beschikbare kredieten verwijzen we naar de bijlage "investeringskredieten".

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Sanering verkeerslaw aai N361/N363	305	133	89	89	222	83	
Bijdrage activa in eigendom van derden	305	133	89	89	222	83	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Exploitatieplan bedr.terr. Het Aanleg	459	80	70		150	309	
Kosten onderzoek en ontwikkeling	459	80	70	-	150	309	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Woonplan Woldringhstr. Zoutkamp	65	49	13		62	3	
Vorbereidingskosten Munster fase 2/3	-	862	138	16	1.000	-1.000	Kosten zijn ingebracht in grex
Bedrijventerrein Eemmond	165	72	1	-	72	92	
Gronden voormalig NIEGG	-	-	-277	-	-277	277	Betreft inbreng De Laan Zuid + verkoop m2
Tennisbanen Zuidw. olde	121	-	99	-	99	22	
IJsbahn Winsum	130	-	121	-	121	9	
Grond nieuw bouw de Tille	1.085	-	878	-	878	207	
Grond uitbreiding Almersma zuid	2.475	-	2.467	-	2.467	8	
Gronden en terreinen EN	4.041	983	3.439	16	4.422	-381	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Huisvesting agv Herindeling	440	376	64		440	-0	
Nieuw bouw Togtemaarschool	4.319	4.113	193	157	4.306	13	
Verbouw Regenboog	6.400	6.226	1	133	6.227	173	
Nieuw bouw Groenland	2.750	2.609	245	66	2.855	-105	
Verbouw Walfridus	487	472	6	6	477	9	
Dr. Damschool Uithuizermeeden	3.930	2.515	-39	175	2.476	1.454	
De Tirrel	29.697	13.260	14.300	631	27.560	2.137	
Nieuw bouw Jansenius de Vries/De Rank	5.354	564	3.511	21	4.075	1.280	
Nieuw bouw Klinkenborg school	2.850	2.399	61	263	2.461	389	
Nieuw bouw school De Dobbe	3.400	627	2.153	130	2.780	620	
Nieuw bouw school Usquert	3.575	955	2.020	164	2.974	601	
Tijdelijk school Uithuizermeeden	682	126	263	-4	389	293	
OHV uitbreiding permanent De Horizon Bedum	446	373	73		446	0	
Versterking HHC Warffum	3.540	14	74		88	3.452	
Versterking HHC Uithuizen	9.715	21	1.065		1.086	8.629	
Versterk. school De Noordkaap/De Sterren	850	165	323	150	488	362	
Versterking Nijenstein school	2.515	266	10		275	2.240	
Winsum-W:clubgebouw (kleedkam)	1.846	2.097	24		2.122	-276	
Uitvoer legionella preventie 2016	409	55	3		58	351	
Gr Onderhoud pand Ability Uithuizen	345	136	214		350	-5	
MFA Bedum	2.290	29	64		93	2.197	
Afdekking zw embad De Hoge Vier	63	32	48		79	-16	
Dak Zw embad De Beemden	188	-	195		195	-7	
OHV: uitbr. semi permanent Pieterburen	241	-	342	-	342	-102	
Bedrijfsgebouwen EN	86.332	37.431	25.214	1.890	62.645	23.687	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Warringalocatie	205	33	20		54	151	
Kunstgrasveld SV Bedum	700		783	87	783	-83	Overschrijding wordt gedekt door inkomst.
Winsum sportvelden	1.405	1.203	20		1.223	182	
Grond, weg en waterbouwkundige werken	2.310	1.237	823	87	2.060	250	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Peugeot 2008e SUV BOA's VTH	31		30		30	1	
Peugeot 2008e SUV BOA's VTH	31		32		32	-1	
Peugeot 2008e SUV BOA's VTH	31		30		30	1	
Ford Ranger BOA's VTH	51		51		51	0	
Truck WPA	93		93		93	-0	
Vervoermiddelen	237	-	236	-	236	1	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Vervanging materieel 2022 (10 jr)	240	-	3		3	237	
Vervanging materieel 2021 (7jr)	399	39	159		197	202	
Vervanging materieel 2021 (10jr)	240	-	225		225	16	
Vervanging telefonie 2021	200	1	200		200	-0	
Vervanging materieel 2020 (10 jr)	80	-	81		81	-1	
Zitmaaiers (4 stuks)	450	105	50		154	296	
Achtermaaier 2020 (vm E)	16	-	17		17	-0	
Vervanging werkplekken (W, B, L)	80	-	84		84	-4	
Firewalls	42	-	14		14	27	
Buigmachine BM-42 WPA	62	-	18		18	44	
Ipads personeel	40	-	23		23	17	
Lasersnijmachine WPA	225	-	64		64	161	
Machines, apparaten en installaties EN	2.076	144	936	-	1.080	995	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Winsum-West: duurzaamheid	80	3	5		7	73	
Vervanging werkplekken 2020 (W, B, L)	80	25	56		80	-0	
Vervanging werkplekken 2022 (W, B, L)	80	-	78		78	2	
Vervanging werkplekken 2022	350	-	310		310	40	
Vervanging telefonie 2022	200	-	120		120	80	
Vervanging materieel 2019 (10 jr)	240	30	55		85	155	
Overige materiele vaste activa EN	1.030	57	624	-	681	349	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
BRP Boterdiep Bedum 2017	470	32	18		50	420	
Herstructur de Marne dorpen(m-I080031)	111	79	39		118	-7	
Revitalisering Geert Reinderspark Bedum	405	216	9		225	180	
GWRP21 Rioolconstr. Margrietlaan e.o.	820	127	719		846	-26	
Herinrichting WDH, L & U Riolering	1.890	1.543	316		1.860	30	
Rioleringen (overig) (2017)	103	51	4		54	48	
GWRP 21 Beh.prog Vrijverval Riolering	950	-	2		2	948	
GWRP Zuiveringskring Onderdendam 2022	965	-	4		4	961	
Oosterstraat Warffum - Riolering	935	-	7		7	928	
GWRP 21 Optimaliseren meetnet riolering	100	-	27		27	73	
Herinrichting De Vliet riolering	50	-	35		35	15	
GWRP Beh.prog gemalen/persleidingen	725	-	47		47	678	
BRP Tuinbouw str. Zuidw olde (40jr)	195	-	40		40	154	
GRP rioleringen overig (2018)	113	33	53		86	27	
GRP rioleringen mechanisch 2017	194	169	5		174	20	
Grond, weg en waterbouwk. werken EN + heffing	8.025	2.250	1.326	-	3.576	4.449	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Reconstructie Molenw eg	767	81	135		216	551	
Uitvoering Bederaw alda	1.294	679	3		682	612	
Reconstuctie Waldadrift	1.851	1.920	24		1.944	-94	
Herinr. De Vliet en Versplein	1.120	577	6		584	536	
Herinrichting Molenw eg Bedum	204	26		23	26	178	
Vervanging beschoeiing 2018 (B)	562	544	36	98	580	-18	
Vervanging beschoeiing 2018 (M)	783	288	5		293	490	
Beschoeiing 2021	783	-	6		6	777	
Rompakkoord: kortsluiting Ranum	8.300	1.648	3.840	1.606	5.488	2.812	
Rompakkoord: spoorw egovergangen	150	592	1		593	-443	
Rompakkoord Fietsroute-plus Winsum	125	18	7		26	99	
Rompakkoord: maatregelen N361	30	30	6		36	-6	
Infrastructuur Centrum Winsum	1.000	202	34		236	764	
Infrastructuur Munster (Winsum-Oost)	747	661	12		673	74	
Winsum-West: infrastructuur	1.754	1.482	9		1.492	263	
Fietsplan 2018	789	784	5		789	-0	
Fietsplan 2020 (vm E)	725	354	376	315	730	-5	
Fietsplan 2021	354	-	174	45	174	180	
Herinr. kontaverse Roodeschool-Oosteinde	1.206	1.111	43	9	1.154	52	
Herinr. oude locatie Togtemaarschool	800	763	175	711	938	-138	Wordt grotendeels gedekt door inkomsten
Verkeer en parkeren Lauw ersoog	59	40	8		48	11	
Brede.sch Baflo-infrastructuur	472	739	1	27	740	-268	
Kw aliteitsverbeter NPZ(2007)	507	176	27	80	203	304	
Woonplan Wilhelminastraat Uith.meeden	162	151	11		163	-0	
Werelderfgoedcentrum Waddenzee	1.739	534	11		545	1.194	
Krimp en leefbaarheid	2.726	1.948	9	-5	1.956	770	
Opheffen Nabo's Warffum	736	68	35	35	103	633	
Woonplan Maarw eg Uithuizen	623	270	264		535	88	
Herinrichting Uithuizen - Menkema buurt	28	4	15	15	19	9	
Herstructurering - proces kosten	175	7	95	95	102	73	
Herinrichting Zandew eer	44	8	93	93	101	-57	
Herinrichting Zorg met w onen Uithuizen	319	11	11	11	23	296	
Oosterstraat Warffum - verlichting	12	-	1		1	11	
Herinrichting Kantens	588	34	586	586	620	-32	
Herinrichting Uithuizen - Noord c.a.	64	-	34	34	34	30	
Herinrichting Uithuizen - Wilgenhof c.a.	367	-	41	41	41	326	
Openbare verlichting 2022	58	1	46		46	11	
Reconst De Vliet (Vrije gang-Waldadrift)	200	2	208		210	-10	
Damw and Boterdiep Wz Bedum	500	12	119		131	369	
Herinrichting WDH, L & U Wegen	2.082	1.298	640	388	1.937	144	icm riolering
De Wierde Leens	325	169	157		325	-0	
Wiepoopad Winsum	300	301	1		302	-2	
Woonplan Departementsstraat Uithuizen	172	-	0	88	0	172	
Pilot maatregelen verkeer Onderdendam	75	-	45		45	30	
Civiele constructies 2022	1.524	-	926		926	597	
Wegen 2022	1.356	-	1.306		1.306	51	
Herstructurering De Marne wegen	269	69	158		227	42	
Grond, weg en waterbouwk. werken MN	38.823	17.603	9.743	4.295	27.346	11.477	

Financiële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investerings	Des-investeringen	Aflossingen	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	797					797
Leningen aan woningbouwcorporaties	3.420			253		3.168
Leningen aan overige verbonden partijen	0					0
Overige verstrekte langlopende leningen	8.712	23		262		8.315
Totaal	12.929	23		515		12.280

Toelichting financiële vaste activa:

In 2022 is er voor € 22.690 aan startersleningen verstrekt. Naast de investeringen is er op leningen aan Woningbouwcorporaties € 252.927 afgelost. Op overige langlopende leningen is € 262.400 afgelost.

Vlottende activa

In onderstaand overzicht is de post voorraden nader gespecificeerd.

bedragen x € 1.000									
Voorraad in exploitatie genomen bouwgronden	Boekw. 01- 01-2022	Verlies voor ziening	Balanswrd 31-12-2021	Winst/ verlies neming	Invest.	batens grexten	Boekwaarde 31-12-2022	Verlies voor ziening	Balanswrd 31-12-2022
Scherphorn Noord	-89		-89	87	4	1	0		0
Bedrijventerrein Ulrum Oost	56		56		18	2	72		72
Munster, fase 1	-364	423	-787		46		-318	562	-880
Tuinbouwbedrijventerrein, Kruisweg	134	20	114		2	12	124	28	96
Ter Laan 4, Bedum	-336		-336	60	515	1.351	-1.113		-1.113
Herontwikkeling Vogelzanglocatie, Bedum	-76		-76	59	30	12	0		0
Trekweg, Ulrum	-06	326	-332		17	126	-115	340	-456
Almersma, Uithuizen	1.539	1.250	289		77	354	1.262	1.311	-49
LTS locatie, Uithuizen	559	424	136		11	5	565	470	95
Centrumplan Uithuizen (De Blink, Molenerfen Schoolstraat)	993	2.324	-1.331		165		1.158	2.379	-1.221
Nijverheidsweg, Uithuizen	197		197		5		203		203
t Stee, Adorp	91		91	126	360	627	-50		-50
De Laan fase 2					67	1	67		67
Munster, fase 2&3					1.202	16	1.187		1.187
Totaal	2.697	4.767	-2.070	332	2.519	2.507	3.042	5.090	-2.049

bedragen x €1.000					
Onderhanden werk	Balanswa arde 01- 01-2022	Mutatie 2022	Balanswa rde 31-12- 2022	Verliesv oor- ziening	Balanswrd 31-12-2022
WPA onderhanden werk	27	43	70		70
Van Speykstraat	147	138	285	54	232
Totaal	174	181	355	54	302

Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie

bedragen x €1.000					
Overige voorraden	Balanswa arde 01- 01-2022	Mutatie 2022	Balanswa rde 31-12- 2022	Verliesv oor- ziening	Balanswrd 31-12-2022
WPA grond- en hulpstoffen	1.071	22	1.092		1.092
WPA voorraad gereed product	280	-60	220		220
Te verkopen panden	352	-110	242		242 *
Totaal	1.703	-148	1.555	00	1.555

Kortlopende vorderingen / debiteuren

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Balanswaarde 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	7.257	9.296
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd <1 jaar (onderdeel van de Wet financiering decentrale overheden, FIDO)	-	-
Totaal vorderingen op openbare lichamen	7.257	9.296
Overige vorderingen:		

Debiteuren Sociale Zaken	3.117	2.591
Debiteuren	7.621	15.899
Voorziening dubieuze debiteuren	-1.645	-1.448
Totaal overige vorderingen	9.093	17.042
Totaal	16.350	26.339

Kas / Bank

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Balanswaarde 31-12-2022
Kassaldi	8	7
Banksaldi	39.233	9.810
Totaal	39.241	9.818

Specificatie Bank

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Balanswaarde 31-12-2022
Rabo bank	26	106
ABN-AMRO bank	0	0
BNG	39.206	9.704
Totaal	39.233	9.810

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	321.452			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	95	175	270	329
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	321.357	321.277	321.182	321.123
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	159.351.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	158.851.000			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	321.452			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	8.550	15.907	24.874	30.294
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	95	175	270	329

Overlopende activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 2022	1-1- 2022	Balanswaarde 31- 12-2022
Nog te ontvangen Rijk		102	120
Sisa nog te ontvangen Rijk		6.519	9.008
Sisa nog te ontvangen Provincie Groningen		383	995
Vooruitbetaalde bedragen		799	1.421
Nog te ontvangen overige overheden		525	3.686

WPA - Overlopende activa	148	294
Nog te ontvangen niet overheden	7.487	3.285
Bedragen buiten rekening	-6	-
Overige overlopende activa	7	293
Totaal	15.963	19.102

Specificatie nog te ontvangen Rijk

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2022
Bijdrage project spoor1 T5 NCG	86			86
PGB Jeugdwet	-30	30	02	-1
PGB WMO Begeleiding	42	32	62	11
PGB WMO Hulp bij Huishouden	4	14	5	13
NPG promotie NWW Zoutkamp	0	12		12
Totaal	102	76	70	120

Specificatie Sisa nog te ontvangen Rijk

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2022
NPG project Beschermd Wonen	21		21	0
Bijdrage Regiofonds station Bedum bus knooppunt	60		60	0
OCW D15 toekomstpakket Scholenprogramma	5.563		418	5.146
GRO8C CP Uithuizen	609			609
NPG Hoogholtje Maarhuizen	16			16
GRO8C Boukemapark	250			250
G12 Kwijtschelding vorderingen SZW domein	0	5		5
D14 onderwijsvertragingen	0	641	487	154
WEC subsidie	0	69		69
NPG Tocamaheerd	0	77		77
NPG Tijd voor Toekomst	0	72		72
A16 opvang ontheemden Oekraïne	0	4.151	1.590	2.561
F201 Nieuw Roakeldais	0	12		12
F202 Blok B 2022	0	4		4
B2 Toeslagenaffaire	0	34		34
Totaal	6.519	5.065	2.576	9.008

Specificatie Sisa nog te ontvangen Provincie

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2022
Vordering bodemsanering Hoofdstraat-West 50/50 deal	21			21
Subsidie Wiepooopad	200			200
E6B Afrekening Gasfabriek	53			53
C7C Sanering Grond Uithuizen/ Usquert	55			55
Delthepad	53			53
GRO8C De Tirrel	0	500		500
GRO2C Fietspad Rasquerdermaar Tinallinge	0	45		45
GRO8C Project van Waarde	0	3		3
GRO2C Herinrichting Wehe- den Hoorn, Leens, Ulrum	0	64		64
Totaal	383	612	0	995

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2022
Meedoenpas Arriva	291
WIA Advies	17
Lidmaatschap VNG	76
Vooruitbetaalde licenties, automatiseringskosten, abonnementen	420
Verzekeringen	96
Overige vooruitbetaalde posten	25
Ventilatie scholen	496
Totaal	1.421

Specificatie nog te ontvangen overige overheden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2022
Jeugdzorg Woonplaatsbeginsel	203
Prognose Beschermd wonen	827
COA	270
Subsidie Krimp&Leefbaarheid	115
RIGG	2.199
RIEC	72
Totaal	3.686

Specificatie WPA overlopende activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2022
Saldo Exact Kruisposten RIB BV	265
Saldo Exact overige vorderingen	29
Totaal	294

Specificatie nog te ontvangen niet overheden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2022
Toeristenbelasting	342
Bijdrage aanleg groen Waldadrijs	30
Huren Q4	15
Provincie N363	311
Verkoop grond Sauwerd hoogspanning	34
Terruggaaf voorschot ARCG	43
Werk in Zicht	54
Vergoeding Nedvang	150
Afrekening liquidatie VVWNG	417
Degeneratievergoeding Deltafiber	700
Subsidie RVO	13
Afrekening NSU	157
IKB	41
Energiearmoede	845
Overige	134
Totaal	3.285

Vaste passiva

Reserves en voorzieningen: algemeen

Het beleid en de onderbouwing van de aanwezige reserves en voorzieningen is door de raad vastgelegd in de "Nota reserves en voorzieningen". Raadsbesluit van 27 maart 2019.

Met de "Nota reserves en voorzieningen gemeente" heeft de raad het kader vastgesteld voor de omvang van de reserves en voorzieningen. Het geeft inzicht in het beleid dat wordt gevoerd ten aanzien van de reserves en voorzieningen en geeft uitvoering aan het bepaalde in artikel 11 van de Financiële verordening. Conform dit artikel zijn in de nota reserves en voorzieningen de regels vermeld voor de vorming en besteding van de reserves en voorzieningen.

In het jaar 2022 is er een nieuwe reserve gevormd te weten "Knelpunten leefbaarheid dorpen". Deze reserve is ingesteld om het financieel mogelijk te maken flexibel en snel in te kunnen spelen op onverwachte problematiek in dorpen.

In 2022 zijn er diverse toevoegingen en onttrekkingen gedaan aan de reserves en voorzieningen. De mutaties die in 2022 hebben plaatsgevonden worden hieronder kort toegelicht.

Te verdelen resultaat

Het resultaat van 2021 is eerst geboekt op de reserve "te verdelen resultaat". Deze € 12.407.014 wordt nu onttrokken aan deze reserve en bestemd in de reserves zoals vastgesteld bij de jaarrekening 2021.

De bestemming zorgt voor stortingen in de volgende reserves:

- Algemene Reserve	€ 843.478
- Reserve Jaarovergang	€ 5.275.800
- Reserve Opgaven 2022-2026	€ 5.000.000
- Reserve Sociaal Domein	€ 172.736
- Reserve Fictie personeelskosten	€ 1.115.000
	----- +
Totaal	€12.407.014

Reserves:

bedragen x € 1.000

Reserve/Voorziening Het Hogeland	Saldo 01-01- 2022	Verdeling Resultaat 2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Saldo 31-12- 2022
RESERVES					
Algemene reserve					
Algemene reserve	10.643	843	4.661	1.156	14.992
Gerealiseerd resultaat					
Te verdelen resultaat	12.407			12.407	0
Bestemmingsreserves					
Reserve afboeking MVA	0				0
Reserve Jaarovergang	2.109	5.276		5.390	1.995
Reserve Claims	1.152		33		1.185
Reserve Corona	1.779		245	1.041	984
Reserve Opgaven 2022-2026	0	5.000			5.000
Reserve knelpunten leefbaarheid dorpen	0		75		75
Programma 2 Bereikbaarheid					
Reserve Onderhoud wegen	2.288		625	188	2.725
Reserve Onderhoud bruggen	584		123		707
Reserve Baggerplan	992		377	133	1.237
Reserve Ontsluiting Bedum	500				500
Reserve Openbare verlichting	0				0
Reserve Trace Mensingeweer - Zoutkamp	140				140
Programma 3 Economie en Werkgelegenheid					

Reserve Cofinancieringen	28				28
Reserve Versterking centrum Winsum	264			36	228
Reserve Regiovisie	15				15
Reserve Ruimte voor Ondernemers	570		515	505	580
Programma 4 Leefbaarheid en Voorzieningen					
Reserve Scholenprogramma	3.910				3.910
Reserve Onderwijshuisvesting	293		30		323
Reserve Friciekosten bibliotheek	9				9
Reserve Programma Krimp en Leefbaarheid	717		0		718
Reserve Leefbaarheid	43				43
Reserve Waddenkustopgave	500				500
Reserve bosaanleg Netlaan	32				32
Programma 5 Sociaal Domein en Volksgezondheid					
Reserve Ruimte voor Dorpen	1.725		515	350	1.890
Reserve Sociaal domein	1.846	173	3.252		5.271
Programma 6 RO, Wonen en Duurzaamheid					
Reserve Herstructurering	916				916
Reserve Bovenwijkse kosten Ter Laan 4	118				118
Reserve Bovenwijkse kosten Vogelzangloc	15				15
Reserve Grondexploitatie	751		332	342	740
Reserve Woon- & leefbaarheidsplannen Eemsdelta	399				399
Reserve Onderhoud begraafplaatsen	638			25	613
Reserve Klimaatbeleid	76				76
Reserve Milieu	93				93
Reserve Koppelkansen Aardbevingsschade	500				500
Reserve dekking VTH aardbevingen	200		200		400
Programma 8 Bedrijfsvoering					
Reserve Fricie personeelskosten	22	1.115	496	190	1.443
Reserve Groot onderhoud gebouwen	3.528			115	3.413
Bevingsschade herstel gemeentelijke gebouwen	400		10	78	333
Reserve organisatieontwikkeling	0		525	110	415
Reserve Cursus & opleidingen	0		239		239
Totaal Reserves	50.204	12.407	12.255	22.064	52.801

Algemene Reserve

De begrote toevoeging van € 4.661.350 en de onttrekking van € 1.070.954 in 2022 zijn geboekt. Naast deze mutaties wordt er € 85.000 onttrokken uit de Algemene Reserve ter dekking van de gemaakte kosten voor het leerwerkbedrijf. Zoals hierboven vermeld wordt er vanuit het rekeningresultaat 2021 € 843.478 gestort.

Reserve Jaarovergang

De toevoeging betreft de bestemming vanuit het rekeningresultaat 2021. De onttrekkingen zijn ter dekking van budgetoverhevelingen.

Reserve Claims

Conform de raming is er in 2022 € 32.800 gestort in de Reserve Claims.

Reserve Corona

De reserve corona is in 2020 gevormd om de nog niet gealloceerde middelen in te reserveren. Bij de septembercirculaire 2021 is voor het jaar 2022 een corona compensatie van € 245.492 beschikbaar gesteld, dat voor het grootste deel bestaat uit een bijdrage voor re-integratie bijstandsgerechtigden. Het bedrag is gestort in de reserve corona.

Voor de uitgaven c.q. minder opbrengsten in 2022 als gevolg van de pandemie heeft er ter compensatie een onttrekking van € 540.813 plaatsgevonden. Daarnaast heeft er bij de Voorjaarsnota 2022 een vrijval van € 500.000 uit deze reserve plaatsgevonden ten gunste van de algemene reserve. Daarmee bedraagt de reserve ultimo 2022 € 983.971. Bij de budgetoverheveling 2022 is een claim gelegd van

€ 418.800 op deze reserve, voor de uitgaven van met name Kunst & cultuur en schuldenbeleid. Het restant uit de reserve houden we vooralsnog beschikbaar voor de harmonisatie van de sporttarieven tot 1 augustus 2023 en ter compensatie aan getroffen organisaties.

Reserve Opgaven 2022-2026

Wij staan de komende jaren voor diverse grote maatschappelijke opgaven. In de meerjarenbegroting is beperkte ruimte voor structurele dekking van deze opgaven. Deze reserve is gevormd om deze grote opgaven te kunnen dekken. Vanuit het rekeningresultaat 2021 is, conform besluit, € 5.000.000 gestort in deze reserve.

Reserve knelpunten leefbaarheid dorpen

Zoals genoemd is deze reserve in 2022 nieuw gevormd. Deze reserve is ingesteld om het financieel mogelijk te maken flexibel en snel in te kunnen spelen op onverwachte problematiek in dorpen. Conform de Najaarsnota 2022 is € 75.000 gestort in deze reserve.

Reserve onderhoud Wegen

Het doel van deze reserve is om de fluctuaties in kosten van onderhoud van wegen op te kunnen vangen. In de voorjaarsnota wordt een incidentele storting geraamd ter hoogte van € 625.000 in verband met de ontvangen degeneratievergoeding. Daarnaast wordt er € 187.818 onttrokken aan de reserve, aangezien de kosten conform beleidsplan wegen in 2022 hoger zijn dan geraamd.

Reserve onderhoud Bruggen

Het doel van deze reserve is om de fluctuaties in kosten aan onderhoud van bruggen op te kunnen vangen. De kosten in 2022 voor het onderhoud van bruggen zijn lager dan geraamd. Daarom wordt er € 68.060 gestort naast de geraamde storting van € 55.000.

Reserve Baggerplan

Het doel van deze reserve is om de fluctuaties in kosten van het baggeren van watergangen op te kunnen vangen. Er wordt in deze reserve € 100.675 gestort en € 132.500 onttrokken conform raming. Naast deze mutaties wordt er in verband met de lagere baggerkosten in 2022 € 276.458 gestort in de reserve.

Reserve Versterking Centrum Winsum

In 2017 is in deze reserve een bedrag van € 1.000.000 gestort voor de regeling “nadere regels versterking Winsum 2017”. De verstrekte subsidies voor het versterken van het centrum in Winsum worden daarom gedekt uit deze reserve. Voor 2022 gaat het om een totaalbedrag van € 35.728 aan verstrekte subsidies, dit bedrag wordt daarom onttrokken aan de reserve.

Reserve Ruimte voor Ondernemers

De middelen in deze reserve zijn gereserveerd voor ondernemers. De stortingen zijn conform begroting en voorjaarsnota verwerkt. De onttrekkingen dienen ter dekking van bijdragen aan de ondernemersverenigingen.

Reserve Onderwijshuisvesting

Deze reserve is ingesteld om kosten te dekken van onderwijsvoorzieningen waarvoor de gemeente een wettelijke verplichting heeft. Er wordt in 2022 € 30.000 conform raming onttrokken.

Reserve programma Krimp en Leefbaarheid

Deze reserve is ingesteld om onze bijdrage in het programma Krimp en Leefbaarheid te dekken. De jaarlijkse kosten van het programma Krimp en Leefbaarheid worden gedekt door een subsidie van derden en deels door het onttrekken aan deze reserve. In 2022 is er € 419 gemuteerd.

Reserve Ruimte voor Dorpen

De middelen in deze reserve zijn gereserveerd voor dorpen om bijvoorbeeld dorpsbudgetten te verlenen. In 2022 is er € 349.557 onttrokken uit de reserve in verband met de werkelijke uitgaven van de dorpsbudgetten. Er wordt conform raming € 300.000 gestort. Conform de voorjaarsnota is er € 215.000 extra gestort in de reserve vanuit het begrotingssaldo 2022.

Reserve Sociaal Domein

Deze reserve is ingesteld voor het dekken van financiële tekorten bij de uitvoering van de WMO, jeugdwet en participatie. Vanuit het rekeningresultaat 2021 is er € 172.736 gestort. Naast de geraamde toevoegingen van € 1.040.000 en € 395.000 is er € 1.817.000 gestort in de reserve, deze storting bestaat uit voordeel op Jeugdzorg, voordeel op beschermd wonen en voordelen in de WMO op met name begeleiding 18+.

Reserve Grondexploitatie

De actualisatie van de grexten heeft geleid tot een storting van € 331.807 en een onttrekking van € 323.451. De stortingen worden gedaan vanuit onze winstnemingen op de grondexploitaties. Wanneer we vanwege niet sluitende grondexploitaties een voorzieningen moeten treffen of verhogen worden deze gedekt uit deze reserve.

Reserve Onderhoud begraafplaatsen

In 2022 wordt er conform raming € 25.000 onttrokken aan de reserve.

Reserve Dekking VTH-aardbevingen

Door de versterkingsopgave nemen het aantal aanvragen van omgevingsvergunningen toe. Er zijn mogelijk in de toekomst eigen middelen nodig om de toename in aanvragen te bekostigen. Daarom wordt er jaarlijks € 200.000 gestort in deze reserve vanuit de extra legesopbrengsten. Zo ook in 2022.

Reserve frictie personeelskosten

Deze reserve is ingesteld om schommelingen in personeelskosten als gevolg van ziekte, vacatures, incidentele werkzaamheden etc. op te vangen. Vanuit het rekeningresultaat 2021 is er € 1.115.000 toegevoegd aan de reserve. Bij de Voorjaarsnota 2022 is besloten € 190.000 uit deze reserve te onttrekken ter dekking van de incidentele personele knelpunten in 2022. De gemaakte kosten die ten laste gebracht kunnen worden van deze reserve zijn lager dan begroot, waardoor er € 496.170 gestort kan worden in de reserve.

Reserve Groot onderhoud gebouwen

Deze reserve is ingesteld om aan te wenden voor het plegen van onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. In 2022 is het resultaat op de onderhoud gebouwen negatief, per saldo wordt er € 98.978 onttrokken. Daarnaast wordt er conform begroot € 16.000 onttrokken aan deze reserve.

Reserve Bevingsschadeherstel Gemeentelijke gebouwen

In deze reserve wordt € 10.493 gestort, voor de ontvangen schadevergoeding voor de sporthal in Winsum. Conform de Najaarsnota 2022 wordt er € 77.500 onttrokken ter dekking van het tekort voor het aanpassen van de raadszaal in Uithuizen.

Reserve Organisatieontwikkeling

Deze reserve is gevormd vanuit het overschot op het budget voor organisatieontwikkeling ter dekking van de nog te maken kosten in 2022 en verder. De reserve wordt gevoed met € 525.000 vanuit de budgetoverheveling 2021. In de Najaarsnota 2022 wordt voorgesteld om € 110.000 te onttrekken uit de reserve ter dekking van de overschrijding op het ontwikkelingsbudget. Deze onttrekking is bij de jaarrekening geboekt.

Reserve Cursus & opleidingen

Deze reserve is gevormd vanuit het overschot op de budgetten voor cursussen en opleidingen ter dekking van de nog te maken kosten in 2022 en verder. De reserve wordt gevoed met € 239.000 vanuit de budgetoverheveling 2021.

Voorzieningen:

Onderstaand treft u het overzicht voorzieningen aan met daaronder een toelichting met betrekking tot de mutaties die hebben plaatsgevonden in 2022.

Voorziening Het Hogeland	Saldo 01-01- 2022	Verdeling Resultaat 2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Saldo 31-12- 2022
VOORZIENINGEN					
Programma 6 RO, Wonen en Duurzaamheid					
Voorziening Afvalstoffenheffing	00		392		392
Voorziening Rioolheffing	6.896			38	6.858
Voorziening Woonrijp maken grondexploitaties	675			242	433
Voorziening Leens-Oost	63			7	56
Programma 7 Burger en Bestuur					
Voorziening Pensioenverplichtingen	7.225			709	6.516
Voorziening Wachtgeldverplichtingen bestuurders	149		328	177	301
Voorziening Wachtgeldverplichtingen ambtenaren	138			28	109
Programma 8 Bedrijfsvoering					
Voorziening Verlof (stuwmeer)	70		1.159		1.228
Voorziening spaarverlof (cao)	00		166		166
Voorziening verkoopverlies gemeentelijke gebouwen	00		580		580
	15.216	0	2.625	1.201	16.640

Voorziening afvalstoffenheffing

Deze voorziening is ingesteld om de schommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing te voorkomen. Overschotten of tekorten tussen ontvangen heffingen en gemaakte kosten worden toegevoegd of onttrokken aan de voorziening. In 2022 is er € 391.669 gestort in de reserve, dit vanwege het liquidatievoordeel van de stort in Usquert.

Voorziening Rioolheffing

Deze voorziening is ingesteld om schommelingen in het tarief van de rioolheffing te voorkomen. Overschotten of tekorten tussen ontvangen heffingen en gemaakte kosten worden toegevoegd of onttrokken aan deze voorziening. In 2022 is er € 37.733 onttrokken aan de voorziening.

Voorziening Woonrijp maken grondexploitaties

Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de kosten voor het woonrijp maken van exploitatieplannen. In 2022 is er €241.907 onttrokken aan deze voorziening ter dekking van het afboeken van activa en kosten die gemaakt zijn voor De Laan Zuid.

Voorziening Leens- Oost

In de voormalige gemeente De Marne is deze voorziening gevormd door de ontvangst van een afkoopsom, omdat de werkzaamheden aan het woonrijp maken van het woningbouwplan Leens-Oost niet werden uitgevoerd door de projectontwikkelaars. Er wordt €7.252 onttrokken aan deze voorziening in verband met kosten voor beplanting.

Voorziening pensioenverplichtingen

Deze voorziening is ingesteld om te kunnen voldoen aan de toekomstige pensioenverplichtingen van oud-wethouders. Ook hebben wethouders de mogelijkheid om hun opgebouwde pensioenrechten op te vragen wanneer zij hier belang bij hebben. Bijvoorbeeld wanneer ze veranderen van werkgever. Om deze bedragen éénmalig uit te kunnen keren is deze voorziening ingesteld. Op basis van de berekening

van de actuariële waarde dient de omvang van de voorziening per 31-12-2022 € 6.516.209 te zijn. De stand op 01-01-2022 is € 7.225.071. De uitgekeerde pensioenverplichtingen zijn in 2022 € 265.286. Er kan €443.576 vrijvallen om tot de benodigde omvang van de voorziening te komen. In totaal wordt er € 708.862 onttrokken aan de voorziening.

Voorziening Wachtgeld bestuurders

Deze voorziening is ingesteld om de kosten van wachtgeld van voormalige bestuurders te kunnen dekken.

Voorziening Wachtgeld ambtenaren

Berekend is dat er € 109.377 benodigd is om te kunnen voldoen aan de verplichtingen. Om deze reden is er € 16.432 vrijgevallen. In 2022 is er € 12.033 uitbetaald aan wachtgeld voor ambtenaren.

Voorziening verlof (stuwmeer)

Op basis van een actualisatie van het BBV worden met ingang van de Jaarrekening 2022 grote verlofsaldi van ambtenaren opgenomen op de balans als voorziening. Om zo ook op de balans tot uitdrukking te brengen dat hier een verplichting op rust.

Voorziening spaarverlof cao

Binnen de nieuwe cao is het mogelijk voor ambtenaren om verlof te sparen. De verplichting die hierdoor ontstaat dient te worden opgenomen als voorziening.

Voorziening verkoopverlies gemeentelijke gebouwen

In verband met de geplande verkoop van gemeentelijk vastgoed (gemeentehuis) dient het mogelijke boekverlies (verkoopopbrengst -/- boekwaarde) te worden voorzien.

Langlopende leningen:

Onderstaand is een specificatie opgenomen van de vaste schulden. Per 31 december 2022 heeft de gemeente het Hogeland nog een bedrag van bijna € 81.000.000 aan aangetrokken geldleningen open staan. € 2.895.000 van de langlopende geldleningen zijn een-op-een doorgeleend aan woningbouwcorporaties. Daarnaast hebben wij nog een schuld aan het rijk in verband met BBZ en TOZO, dit saldo bedraagt op 31 december 2021 € 880.000.

Langlopende leningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Aflossing	Balanswaarde 31-12-2022
Onderhandse leningen van:				
Binnenlandse banken en ov. fin. instellingen	83.910		6.916	76.994
Binnenlandse banken doorgeleend aan woningbouwcorporaties	3.249		353	2.895
Overige binnenlandse sectoren	1.244		364	880
Totaal Langlopende schulden	88.403	00	7.634	80.769

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Balanswaarde 31-12-2022
Kasgeldlening	0	0
Banksaldi	0	0
Crediteuren	11.886	11.638
Totaal	11.886	11.638

Overlopende passiva

Omschrijving	bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 2022	1-1-2022	Balanswaarde 31-12-2022
Transitorische rente		496	474
Sisa nog te betalen Rijk		34.360	35.364
Nog te betalen Rijk		3.436	1.178
Nog te betalen Overige Overheid		1.538	446
Sisa nog te betalen Provincie Groningen		7.425	2.650
Afdracht ABP		523	520
Overige overlopende passiva		5.308	7.307
Bedragen buiten rekening		-	9
Totaal		53.086	47.947

Specificatie Sisa nog te betalen Rijk

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2022
Onderwijs achterstandenbeleid D8	666	674	1.012	328
BZK C38 NPG-gelden kunstcentrum De Ploeg	2.530			2.530
F38 NPG-gelden Centrum Plannen	9.293		645	8.648
C38 NPG gelden opstellen programmaplan	136		30	106
BZK F201 Enne Jans Heerd	852		828	24
F201 Centrumplan Leens	1.530		79	1.451
F201 Roakeldais	0	2.916	1.006	1.910
F201 NPG Lokaal programmaplan/proceskosten	0	1.037	152	884
G4 Voorschot TOZO, verstrekt krediet, uitv.kst	1.567		1.372	195
G3 75% krediet BBZ	172	105	78	198
C34B Scholenprogramma aanvulling toekomstpakket	1.656			1.656
I&W E20 Spec.uitk. Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	184			184
B2 Gedupeerden toeslagen affaire	17		17	0
F203 Lumpsum gaswinning & F35	404	2.096	1.643	858
BZK C45 Aardgasvrije wijken Zuidwolde	4.000		73	3.927
OCW D14 Middelen onderwijsvertraging Covid	143		143	0
H8 Leefstijlinterventies	113	57	146	23
C32 Ventilatie scholen	191		-372	562
H12 Preventieakkoord	30	30	30	30
BZK F50 Inpassingskosten Scholen en woningen	4.482		2.599	1.883
A7 Tijdelijke ondersteuning Toezicht en Handhaving	144			144
C47 herstructurering volkshuisvesting	5.967		25	5.942
Sociaal en Gezond	204		112	92
SPUK IJsbaden/zwembaden	79		77	2
SPUK Sport	0	121		121
A13 CTB	0	183	26	157
C55 Energiearmoede	0	1.460	134	1.326
C79 Bevolkingsdaling	0	543	4	539
D19 tijdelijke huisvesting ontheemden	0	3		3
F20 Impulsaanpak Winkelgebieden	0	551		551
G10 Wet inburgering	0	295	23	272
C46 Vakland	1.989		1.213	777
G13 Onderwijsroute	0	41		41
Totaal	36.348	10.112	11.097	35.363

Specificatie te betalen Rijk

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2022
Loonheffing personeel HHL	2.309	18.432	20.039	702
Afdracht loonheffing en ZVW sociale zaken	248	3.334	3.583	0
Algemene uitkering correctie voor WOZ	450			450
VPB	8			8
Af te dragen door WPA	272	14	269	17
SPUK sport	148		148	0
Totaal	3.436	21.781	24.039	1.178

Specificatie te betalen overige overheid

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2022
Vooruit ontvangen krimp gelden tvb SVN	100			100
Vooruit ontvangen subsidie SlimWonenPlan	15			15
Vooruit ontvangen subsidie Woon en leefbaarheid	48			48
GGD Vaccinaties Q4 2021	21	28	21	28
RIGG	1.087		1.087	0
Nabo's Warffum	242			242
Bijdrage WIZ 2021	19		19	0
Geïntegreerde kindvoorziening	06			6
Regiosecretaris 2022	00	07		7
Totaal	1.538	35	1.128	446

Specificatie Sisa nog te betalen Provincie

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2022
NPG wijkaanpak Ripperdadrift	16		13	3
F46 NPG Waterwerken Zoutkamp	1.450		254	1.196
GRO8C NPG Herinrichting Oosterstraat Warffum	298		73	224
GRO21C subsidie kortsluitpunt Winsum Noord-RSP	2.397		1.606	791
Sanering verkeerslawaaï I&W 23 E3	218		68	150
GRO8C Uitvoerings agenda detailhandelsvisie HHL	146		23	122
GRO8C Onderzoek Kantens	00	23		23
Landbouwverkeer	3			3
GRO2C Doorgaande route Wehe-den Hoorn, Leens en Ulrum	324		324	0
GRO2C NABO's Warffum	95		35	60
A12B Corona toegangsbewijzen	53		53	0
C46 Vakland	1.989		1.989	0
Tafel Sociaal en Gezond	3	20	19	4
GRO8C Ntb dynamiek a/h Lint	118		44	74
GRO2C ntb Rasquederdermaar Tinallinge	180		180	0
GRO2C ntb Oudedijkpad Usquert	97		97	0
GRO2C ntb Witrokkendpad Warffum	38		38	0
Totaal	7.425	43	4.818	2.650

Specificatie overige overlopende passiva

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2022
Onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers (OHBA)	1.041
Bijdragen scholen Huis voor de sport	52
Subsidie meergeneratie woningen	14
BTW scholen	1.001
Afdracht premie 3e ww jaar	87
Afdracht IPAP	8
Clientbetalingen Soza	80
Regionale energie strategie Groningen	433
NTB IJscub Uithuizen	25
NTB Zuidwolde Luidas	10
NTB Usquert Berlagehuis	10
Subsidie Kunst en cultuur	228
Bijdrage NABO-project, bedrijfsverplaatsing Wetsing	589
Spoorwegovergang Tinallingerweg	280
NTB controle boekjaar 2022	49
Lentis Inloop GGZ	51
Exploitatiebijdrage VKB Q4	71
Correctie AU ivm hogere WOZ NW	143
NTB NSU	232
Jeugdzorg OCRN	100
Taxivervoer UVO december	131
WMO vervoer december	85
Aflossing	285
NTB af te dragen BTW	147
NTB Huishoudelijke ondersteuning Noorderzorg	125
NTB woonplaatsbeginsel Jeugd	218
NTB energietoeslag 2022	420
Overige	1.393
Totaal	7.306

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Overzicht van garantstellingen

						bedragen x€1.000
Type garantstelling	Hoofdsom	Schuldrestant		Percentage	Saldo	
		31-12-2022				
Borgstellingen waarborgfondsen met achtervang gemeente Het Hogeland						
Waarborgfonds Sociale Woningbouw						€ 264.504
Woningstichting de Delthe (Stichting Goud Wonen)	€ 13.188	€ 8.576	50%	€ 4.288		
Stichting Uithuizer Woningbouw (Stichting Goud Wonen)	€ 35.906	€ 14.352	50%	€ 7.176		
Wierden en Borgen	€ 147.728	€ 133.627	50%	€ 66.814		
Woongroep Marenland	€ 11.794	€ 10.823	50%	€ 5.412		
Stichting Woonzorg Nederland	€ 258.314	€ 257.936	50%	€ 128.968		
Stichting Nijestee	€ 81.731	€ 81.304	50%	€ 40.652		
Stichting Vestia	€ 22.390	€ 22.390	50%	€ 11.195		
Nationale Hypotheek Garantie						€ 134.000
Garanties tot 2011		€ 268.000	50%	€ 134.000		
Garantstelling rechtspersonen						
						€ 12.837
Woongroep Marenland	€ 2.135	€ 764	100%	€ 764		
Voetbalvereniging Winsum		€ 333	100%	€ 333		
Stichting de Hoven	€ 2.740	€ 2.740	100%	€ 2.740		
*1 St. Werelderfgoedcentrum Waddenzee	€ 9.000	€ 9.000	100%	€ 9.000		
Schuldrestant						
		31-12-2021	Kapitaal	Percentage	Saldo	
Garantstellingen volkshuisvesting particulieren						
Hypotheekgaranties						€ 524
ING	€ 611	€ 158	50%	€ 227		
SNS	€ 480	€ 391	50%	€ 45		
Stater	€ 1.543	€ 1.209	50%	€ 167		
Rabobank	€ 171		50%	€ 86		
Stichting Nationaal Restauratiefonds						€ 39
Restauratiefonds hypotheek	€ 109	€ 39	100%	€ 39		
TOTAAL						€ 411.904

Borgstellingen waarborgfondsen met achtervang gemeente Het Hogeland

Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW-zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Om te voorkomen dat het WSW wordt aangesproken op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Een corporatie die niet voldoet aan de kredietwaardigheidseisen van het WSW komt in beginsel voor sanering in aanmerking. Daarbij ontvangt deze corporatie saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Het fondsvermogen van het WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken van geldgevers op te kunnen vangen. Deze reserve kan het WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan het WSW. De derde en laatste buffer bestaat uit de achtervang van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Op basis van de laatste opgave van WSW betreft de totale garantstelling van Het Hogeland € 268.792.

Sinds 1 augustus 2021 gelden nieuwe achtervangovereenkomsten. De wijzigingen die zijn doorgevoerd in de nieuwe overeenkomsten leiden tot een andere toerekening van de achtervangpositie aan gemeenten. Bij de achtervang die na 1 augustus 2021 geldt, is de verdeelsleutel gelijk aan het percentage van de marktwaarde van het DAEB-bezit van de betreffende corporatie dat in de gemeente aanwezig is. Het toegerekende achtervangbedrag is gelijk aan de schuldrestant vermenigvuldigd met deze verdeelsleutel.

Nationale Hypotheek Garantie

Per 1 januari 1995 is de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) geïntroduceerd. Tegen betaling van een premie kan een huizenkoper (de hypotheekgever) via NHG een rentevoordeel op een hypothecaire geldlening verkrijgen en worden de financiële risico's die samenhangen met deze lening beperkt. Het Waarborgfonds Eigen Woning (WEW) biedt via de NHG aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Bij gedwongen verkoop van de woning van de hypotheekgever kan de opbrengst van de woning lager zijn dan de restwaarde van de uitstaande hypotheekschuld. Als dat zo is en de geldgever heeft voldaan aan de door het WEW vastgestelde algemene voorwaarden, dan kan de geldgever het WEW aanspreken voor de restschuld. Het WEW beschikt hiervoor over een fondsvermogen (€ 1,0 mld) dat is gevormd door de ontvangen premies. Indien dit fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van het Rijk en de gemeenten. Deze dienen het fondsvermogen aan te vullen met renteloze leningen, die door het WEW worden terugbetaald als het fondsvermogen door nieuwe premieontvangsten weer op peil is gebracht. Voor nieuwe garanties vanaf 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Voor garanties die zijn afgegeven tot en met 31 december 2010 is sprake van 50% achtervang van het Rijk, 25% achtervang van de schadegemeenten en 25% achtervang van alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Op basis van de laatste opgave van de NHG betreft de totale garantstelling van Het Hogeland € 134.000.

Garantstellingen rechtspersonen

Woongroep Marenland

De Woongroep Marenland heeft een lening bij de BNG waarvoor Het Hogeland direct garant staat. Volgens de laatste opgave betreft de restantschuld € 764.000.

Voetbalvereniging Winsum

De voetbalvereniging Winsum heeft een lening bij de Nederlandse Waterschapsbank waarvoor Het Hogeland direct garant staat. Volgens de laatste opgave van de NWB Bank betreft de restantschuld € 333.000.

Stichting de Hoven

Stichting de Hoven heeft een lening bij de Nederlandse Waterschapsbank waarvoor Het Hogeland direct garant staat. Volgens de laatste opgave bedraagt de restantschuld € 2.740.000.

Stichting Werelderfgoedcentrum Waddenzee

Voor het Werelderfgoedcentrum is in 2022 een gemeentelijke garantie verstrekt tot een bedrag van maximaal € 9 miljoen ten behoeve van de bouw van het Werelderfgoedcentrum te Lauwersoog.

Garantstellingen volkshuisvesting particulieren

Hypotheekgaranties

Deze hypotheekgaranties zijn in het verleden rechtstreeks door de gemeente ten behoeve van particulieren verstrekt. Tot 1995 gold er een rijksregeling. Eventuele verliezen op grond van deze

regeling waren voor 50% voor rekening van het Rijk. Het risico voor de gemeente is 50% van het verschil tussen restantschuld en de waarde van de woning bij verkoop. Bij de instelling van het WEW in 1995 eindigde deze rijksregeling.

Restauratiefonds Hypotheek

De voormalig gemeente Winsum heeft zich garant gesteld voor een door het NRF uitgegeven geldlening aan een particulier. Deze garantie is overgenomen door Het Hogeland. De restantschuld betreft volgens de laatste opgave € 39.000.

Overzicht van Lasten en Baten

De lasten en baten per programma (x € 1.000) zijn als volgt:

Programma	Primaire begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Rekening 2022		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Veiligheid	5.347	0	5.347	9.660	4.205	5.456	7.765	4.469	3.296
Bereikbaarheid	9.642	325	9.317	10.067	837	9.230	8.679	942	7.737
Economie & werkgelegenheid	1.430	823	607	1.968	1.243	725	1.809	1.973	-164
Leefbaarheid & Voorzieningen	15.558	1.261	14.296	20.708	5.023	15.685	17.798	3.363	14.435
Sociaal domein & volksgezondheid	86.055	24.907	61.148	88.387	23.223	65.164	85.954	23.569	62.385
RO, Wonen & Duurzaamheid	18.232	16.296	1.936	23.872	21.590	2.282	21.100	23.321	-2.221
Burger & Bestuur	4.240	703	3.537	4.692	2.156	2.537	4.429	1.070	3.359
Bedrijfsvoering, waarvan:									
Beheer overige gebouwen en gronden	413	387	-26	465	390	-74	438	355	-83
Overhead	25.596	180	-25.416	30.901	190	-30.710	27.737	768	-26.970
Algemene dekkingsmiddelen, waarvan:									
Vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien uitgaven	100	0	-100	100	0	-100	0	0	0
Ov.alg.dekkingsmiddelen	-1.416	128.395	129.810	-2.254	137.728	139.982	1.290	140.109	138.819
Saldo van lasten en baten	165.197	173.278	8.081	188.566	196.585	8.020	177.000	199.939	22.939
Programma	Primaire Begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Rekening 2022		
	toev.	onttr.	saldo	toev.	onttr.	saldo	toev.	onttr.	saldo
Reservemutaties programma 2	156	133	-23	781	133	-648	1.125	320	-805
Reservemutaties programma 3	0	0	0	515	647	132	515	540	25
Reservemutaties programma 4	918	980	62	318	130	-188	30	0	-30
Reservemutaties programma 5	1.435	0	-1.435	1.950	698	-1.252	3.767	435	-3.332
Reservemutaties programma 6	0	25	25	0	25	25	332	367	36
Reservemutaties programma 7	200	0	-200	200	0	-200	200	0	-200
Reservemutaties programma 8	0	16	16	764	394	-371	1.271	492	-778
Reservemutaties programma 9	4.940	1.071	-3.869	5.015	7.838	2.824	5.015	7.502	2.487
Totaal mutaties op reserves	7.649	2.224	-5.424	9.543	9.864	321	12.254	9.657	-2.597
Resultaat van lasten en baten	172.846	175.502	2.656	198.108	206.449	8.341	189.254	209.596	20.342

Overzicht van incidentele Lasten en Baten

Incidentele lasten		2022
Veiligheid		
Opvang Oekraïense vluchtelingen		2.045
Toezicht en handhaving controle corona toegangsbewijs (CTB)		26
Opvang Marnewaard		190
	<i>Subtotaal</i>	2.262
Bereikbaarheid		
Mobiliteitsvisie		22
Beleidsondersteuning onderzoek baggerwerkzaamheden		51
Ontsluitingsweg Bedum		46
	<i>Subtotaal</i>	119
Economie en werkgelegenheid		
Subsidiescan revitalisering bedrijventerreinen		3
Uitvoeren detailhandel visie		62
Ondernemersloket		66
Planvorming Het Aanleg		3
Breedbandinternet Noord GR		8
	<i>Subtotaal</i>	142
Leefbaarheid & Voorzieningen		
SPUK Sportakkoord 2022		101
Harmonisatie sporttarieven		19
Onderzoek Joods erfgoed		13
Kerkenvisie		22
Verkennen roekenoverlast		15
	<i>Subtotaal</i>	170
Sociaal domein & Volksgezondheid		
ESF React EU		4
Noodopvang Afghaanse evacuees		69
Inzet op GIDS gelden		16
Corona subsidie versterkingsregeling kunst & cultuur		264
Actualiseren archeologiebeleid		24
Extra inzet Taalhuizen i.v.m. corona		22
Extra inzet Jongerenwerk i.v.m. corona		50
TOZO inhuur personeel		27
Wet inburgering		16
Subsidie dorpshuizen		125
Transformatie Wmo		54
Schuldhelpverlening en vroegsignalering		52
Financiële ondersteuning tijdens corona Wmo		5
Pilot wonen, leren, werken		20
Ambtelijke ondersteuning sociaal & gezondheid		19
Subsidie maatschappelijke begeleiding aardbevingen		112
Preventie interventie team (PIT)		10
Lokaal preventieakkoord		3
Toeslagenaffaire		5
	<i>Subtotaal</i>	898
RO, Wonen & Duurzaamheid		
NPG wijkaanpak Ripperdadrift Uithuizen		13
Vergoeding Planschade		110

Onderhoud openbaar groen	26
Herplantplicht Boukemapark	62
Verwijderen asbest sporthal De Beemden Bedum	24
Achterstallig onderhoud bomen	43
Centrumplan Bedum	14
Omgevingswet	381
Bodemsanering Industrieweg Bedum	2
Klimaatadaptatie	8
Klimaataakkoord	61
Planontwikkeling Mekelstraat Bedum	10
Rondje om de Noord Bedum	13
Inventarisatie informatielandschap	20
<i>Subtotaal</i>	789
Burgers & Bestuur	
Computer hardware t.b.v. raad	27
Cursus en opleiding raad	11
Corona kosten verkiezingen	48
<i>Subtotaal</i>	86
Bedrijfsvoering	
Onttrekking voorziening i.v.m. verkoop gem.huis Bedum	580
Verhuiskosten locatie Bedum	38
Verjonging personeelsbestand	11
Inclusiebeleid	5
Sloop pand Industrieweg 1A Uithuizen	30
<i>Subtotaal</i>	663
Algemene dekkingsmiddelen	
Vrijval kapitaallasten	-2.000
Juridische advisering	90
Nabetaling oude Btw-aangiftes	445
<i>Subtotaal</i>	-1.465
Reservemutaties	
Toevoeging reserve Corona	245
Toevoeging reserve Opgaven 2022-2026	5.000
Toevoeging reserve Knelpunten leefbaarheid dorpen	75
Toevoeging reserve Organisatieontwikkeling	525
Toevoeging reserve Onderhoud Wegen	625
Toevoeging reserve Bevingsschadeherstel Gem.geb.	10
Toevoeging Algemene reserve ivm vrijval reserve Corona	500
<i>Subtotaal</i>	6.981
Totaal incidentele lasten	10.645
Incidentele baten 2022	
Veiligheid	
Rijksbijdrage opvang Oekraïense vluchtelingen	4.181
Rijksbijdrage naleving controle corona toegangsbewijs (CTB)	26
Opvang Marnewaard	190
<i>Subtotaal</i>	4.397
Bereikbaarheid	
Degeneratievergoeding aanleg glasvezel	730
<i>Subtotaal</i>	730
Economie en werkgelegenheid	
<i>Subtotaal</i>	-

Leefbaarheid & Voorzieningen		
SPUK Sportakkoord 2022		101
	<i>Subtotaal</i>	<i>101</i>
Sociaal domein & Volksgezondheid		
ESF React EU bijdrage andere gemeenten		192
Noodopvang Afghaanse evacuees		128
Bijdrage gemeente Groningen pilot wonen, leren, werken		20
Provinciale bijdr. ambt. ondersteuning soc.& gezondheid		19
Toeslagenaffaire		5
	<i>Subtotaal</i>	<i>365</i>
RO, Wonen & Duurzaamheid		
NPG wijkaanpak Ripperdadrift Uithuizen		13
Verkoop snippergroen		40
	<i>Subtotaal</i>	<i>53</i>
Bedrijfsvoering		
	<i>Subtotaal</i>	<i>-</i>
Algemene dekkingsmiddelen		
Afrekening Corona compensatie 2021		103
	<i>Subtotaal</i>	<i>103</i>
Reservemutaties		
Onttrekking reserve Corona		1.041
Onttrekking reserve Frictie personeelskosten		190
Onttrekking reserve Organisatieontwikkeling		110
Onttrekking reserve Bevingsschadeherstel Gem.geb.		78
	<i>Subtotaal</i>	<i>1.418</i>
Totaal incidentele baten		7.168

Toelichting Lasten en Baten

Programma Veiligheid		
Salarissen en inhuur	66	
Opvang van Oekraïners	2.137	
Overige afwijkingen	-44	
Totaal afwijking programma		2.159
Programma Bereikbaarheid		
Salarissen en inhuur	127	
Kapitaallasten	929	
Budgetoverheveling	195	
Onderhoud wegen	-164	
Baggeren	269	
Vergunningen aanleggen kabels en leidingen	80	
Reclameborden op abri's	40	
Overige afwijkingen	17	
Totaal afwijking programma		1.493
Programma Economie & Werkgelegenheid		
Kapitaallasten	-189	
Budgetoverheveling	360	
Huuropbrengsten	-41	
Verkoop gronden	610	
Overige afwijkingen	149	
Totaal afwijking programma		889
Programma Leefbaarheid & Voorzieningen		
Salarissen en inhuur	-79	
Kapitaallasten	1.281	
Budgetoverheveling	811	
Onderwijshuisvesting onroerende zaakbelastingen	-83	
Bewegingsonderwijs	-51	
Leerlingenvervoer	-114	
Combinatiefuncties sport	-56	
Kinderopvangtoeslag	60	
Onderhoud sportaccommodaties	-375	
Openbaar groen uitvoering	-100	
Afwikkeling NSU	-75	
Spuk- uitkering	192	
Opbrengst verhuur sport	-199	
Overige afwijkingen	37	
Totaal afwijking programma		1.249
Programma Sociaal Domein & Volksgezondheid		
Salarissen en inhuur	-400	
Kapitaallasten	155	
Budgetoverheveling	764	
Subsidies jeugdsozen	50	
Dorpsbudgetten	100	
Groot onderhoud dorpshuizen	88	
Maatregelen voorliggend veld jeugdzorg	78	
Participatiefonds	88	

Abonnementen en licentiekosten Participatiewet	-44	
ESF programma REACT-EU	192	
Personeel doelgroepen	-251	
Werkplein Ability Industrie & Diensten	-164	
Werk in Zicht	-128	
Kwijtschelding	-46	
Inkomensregelingen	84	
Bijzondere bijstand	-351	
Arbeidsparticipatie	318	
Woningaanpassingen	200	
Wmo eigen bijdrage	46	
Wmo	513	
Beschermd Wonen	523	
Beheersmaatregelen jeugd	54	
Jeugdzorg	649	
OGGz	49	
Industrie & Diensten	160	
Centrum Jeugd en Gezin	70	
Overige afwijkingen	-18	
Totaal afwijking programma		2.779

Programma Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid

Salarissen en inhuur	-855	
Kapitaallasten	87	
Budgetoverheveling	2.130	
Onderhoudsprogramma stedelijk water, vrijverval en mech.riolering	108	
Huishoudelijk afval en GFT	291	
Warmetransitie	41	
Grondexploitaties	105	
Verkoop overige gronden	79	
Gegevensmanagement	91	
Opbrengst begraafrechten	145	
Omgevingswet	174	
Rijksinfra duurzaamheid	-28	
Rioolheffing	-355	
Leges omgevingsvergunningen	1.571	
NPG middelen	197	
Overige afwijkingen	722	
Totaal afwijking programma		4.503

Programma Burger & Bestuur

Salarissen en inhuur	131	
Budgetoverheveling	104	
Leges en afdrachten rij- en reisdocumenten	51	
Voorzieningen pensioenen	-1.056	
Nieuw contract accountant	37	
Voorziening wachtgeld	-124	
Overige afwijkingen	35	
Totaal afwijking programma		-822

Programma Bedrijfsvoering

Salarissen en inhuur	2.747	
Kapitaallasten	429	

Budgetoverheveling	825	
Bedrijfsverzekeringen	73	
Schoonmaak	-107	
Opleidingsbudget	133	
Arbodienstverlening	-66	
Automatisering	142	
Brandstof tractie	-53	
Verwachte boekverlies gemeentehuis Bedum	-580	
Portokosten, vakliteratuur, kantoorbenodigdheden	151	
Huurontvangsten	134	
Overige afwijkingen	-96	
Totaal afwijking programma		3.732
Algemene dekkingsmiddelen:		
Salarissen en inhuur	-1.322	
Kapitaallasten	-2.827	
Rentekosten	79	
Treasury	422	
Dividend	118	
Suppleties	-445	
Onvoorzien	100	
Overige baten en lasten	81	
Algemene uitkering	1.803	
Lager aantal bezwaren wet WOZ	197	
OZB woningen en niet woningen	-226	
Stelpost OZB	1.000	
Overige afwijkingen	-43	
Totaal afwijking programma		-1.063
Totale afwijking Programma's		14.919
Mutaties in de reserves		-2.918
Totaal afwijkingen		12.001
<i>Geraamd resultaat</i>		<i>8.341</i>
<i>Resultaat Jaarrekening</i>		<i>20.342</i>

Begrotingsrechtmatigheid

In de raadsvergadering van 16 november 2022 is het controleprotocol 2022 vastgesteld. Hierin zijn de richtlijnen voor de accountant vastgelegd met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2022.

In het kader van de oordeelsvorming met betrekking tot de rechtmatigheid is het begrip “begrotingscriterium” in het protocol genoemd. Hiermee wordt bedoeld dat uitgaven binnen de door uw raad beschikbare programmabudgetten dienen te blijven. Overschrijding is in strijd met het budgetrecht van uw raad.

Overschrijdingen (zowel op de exploitatie als op investeringen) dienen goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen. Door vaststelling van de jaarrekening door uw raad worden deze overschrijdingen alsnog geautoriseerd.

Uitgangspunt is dat begrotingsafwijkingen en overschrijdingen van investeringen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad vastgestelde beleid is gebleven niet strijdig zijn met het budgetrecht. Het college heeft dan immers gehandeld binnen de afspraken die met de raad zijn gemaakt, alleen door externe en/of onvoorziene omstandigheden zijn de uitgaven of investeringen hoger uitgevallen.

De commissie BBV geeft in de Kadernota rechtmatigheid aan welke “soorten” begrotingsafwijkingen bij de toetsing van begrotingsafwijkingen worden onderkend. Per uitgave die heeft geleid tot een begrotingsoverschrijding op programmaniveau dient te worden aangegeven of de uitgaven binnen het door de raad uitgezette beleid passen dan wel dat er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling c.q. met een door de raad genomen beslissing.

	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende “soorten” begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend		X
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar de accountant stelt ondubbelzinnig vast dat die:		
2.1	- in de laatste rapportage(s) verwerkt had kunnen worden		X
2.2	- niet in de laatste rapportage verwerkt had kunnen worden	X	
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendeekkende omzet	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerd) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluiten genomen.		X
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstreker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing).		
6.1	- geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar;		X
6.2	- geconstateerd na verantwoordingsjaar.	X	
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere		

	afschrijving- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
7.1	- jaar van investeren		X
7.2	- afschrijving- en financieringslasten in latere jaren	X	

Uit de gepresenteerde jaarrekening 2022 blijkt dat bij de volgende programma's de lasten hoger zijn uitgekomen dan in de begroting geraamd.

Bedragen * € 1.000

Programma	Toelichting	Overschrijding	Categorie
Veiligheid		0	-
Bereikbaarheid		0	-
Economie en Werkgelegenheid		0	-
Leefbaarheid en Voorzieningen		0	-
Sociaal Domein en Volksgezondheid		0	-
Ruimtelijke Ordening, Wonen en Duurzaamheid		0	-
Burger en Bestuur		0	-
Bedrijfsvoering		0	-
Algemene dekkingsmiddelen	De overschrijding bij dit programma wordt grotendeels veroorzaakt door kapitaallasten en salarissen. De overschrijding op kapitaallasten wordt gedekt door voordelen op bij de andere programma's. De totale kapitaallasten laten een voordeel zien van circa € 90.000 (zie ook de verschillenverklaring bij programma algemene dekkingsmiddelen). Voor de salarissen geldt eenzelfde verklaring. Het voordeel op salarissen is circa € 496.000 (zie ook de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering).	3.444	2.2

Bij de programma's zijn de overschrijdingen gedetailleerder toegelicht.

Kredieten

In deze jaarrekening staat onder het kopje "Toelichting op de balans" de lijst opgenomen met lopende kredieten en het verloop ervan. Voor een aantal kredieten geldt dat er een overschrijding in de lijst staat. Ook voor deze overschrijdingen is het nodig om te verklaren hoe de overschrijdingen zijn ontstaan. In onderstaande lijst staan de overschrijdingen die groter zijn dan € 40.000.

Bedragen x € 1.000					
Nr.	Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Uitgaven 2022	Restant
1	Onderwijshuisvesting	€ 677	€ 788	€ 416	€ -111
2	Project herinrichting stationsgebied	€ 330	€ 391	€ -	€ -61
3	Woonplan Van Speykstraat Roodeschool	€ 35	€ 199	€ 138	€ -164

1. Onderwijshuisvesting

De bouw is afgerond. In het project is te maken geweest met explosieve prijsstijgingen. Daarnaast moest het ventilatiesysteem aangepast worden, hier zou een subsidie tegenover staan maar dit bleek achteraf

niet zo te zijn. De subsidie is wel verstrekt voor het ventilatiesysteem van de school, maar niet voor de uitbereiding.

2. Project herinrichting stationsgebied

Bij het jaarwerk 2021 wordt de overschrijding gemeld. Dit jaar wordt het project administratief afgesloten. Dit project bestaat uit 2 kredieten (Rioolconstructie stationsgebied en Hertenkamp) Op dit krediet van de rioolconstructie is nog €254.000 beschikbaar. Hiermee wordt het tekort op dit krediet beperkt tot een bedrag van €61.000. Deze overschrijding is een gevolg van werkzaamheden die tijdens de uitvoering aan het licht komen en in de voorbereiding niet waren voorzien. Daarnaast is het werkgebied van deze reconstructie iets uitgebreid door werkzaamheden aan het naastgelegen Hertenkamp.

3. Woonplan van Speykstraat Roodeschool

Hier staan nog ontvangsten uit grondverkoop tegenover en er moet nog subsidie ontvangen worden. Daarmee kan deze overschrijding worden afgedekt.

WNT-verantwoording

In 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de huidige op de gemeente Het Hogeland van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor de gemeente Het Hogeland is € 216.000, dit betreft het algemene bezoldigingsmaximum. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor de topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

De van toepassing zijnde WNT-maximumbedragen worden niet overschreden.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2022				
bedragen x € 1		P.M. van Vilsteren		P. Norder
Functiegegevens		Gemeentesecretaris		Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022		01-01 t/m 31-12		01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1		1
Dienstbetrekking?		JA		JA
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		129.960		103.655
Beloningen betaalbaar op termijn		22.171		18.212
Subtotaal		152.131		121.867
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		216.000		216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.V.T		N.V.T
Bezoldiging		152.131		121.867
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		N.v.t		N.v.t
Gegevens 2021				
Functiegegevens		Gemeentesecretaris		Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021		01-01 t/m 31-12		01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1		1
Dienstbetrekking?		JA		JA
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		123.916		99.210
Beloningen betaalbaar op termijn		21675		18322
Subtotaal		145.591		117.532
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		209.000		209.000
Bezoldiging		145.591		117.532

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

In 2022 niet van toepassing bij de gemeente Het Hogeland.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

EMU-saldo

De jaarrekening is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente (kasstelsel). In het baten-en-lasten-stelsel worden kosten en opbrengsten toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, in kasstelsel worden ontvangsten en uitgaven toegerekend aan het jaar waarin ze betaald dan wel ontvangen worden.

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. Het jaarlijkse aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden is gesteld op 0,4%. Er is geen onderverdeling naar gemeenten, provincies en waterschappen vastgesteld. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van het EMU-saldo weer, afgezet tegen de EMU-referentiewaarde.

			EMU-saldo			bedragen x 1000	
			2021	2022	2023	2024	2025
EMU-SALDO			19.426	-13.914	742	3.288	3.409
EMU-SALDO referentiewaarde			47.704	50.913	47.779	48.159	48.994
Verschil			28.278	64.827	47.037	44.871	45.585
Mutaties (1 januari tot 31 december)							
	Financiële vaste activa						
Activa		leningen	-1.049	-650	-1.049	-1.049	-1.049
		Uitzettingen	-	-	-	-	-
	Vlottende activa						
		Uitzettingen		-	-	-	-
		Liquide middelen	15.070	-29.423	-6.501	-1.970	-1.466
		Overlopende activa	11.940	3.139	-	-	-
	Vaste Passiva						
Passiva		Vaste schuld	-15.722	-7.634	-8.292	-6.307	-6.307
	Vlottende passiva						
		Vlottende schuld	6.265	-247	-	-	383
		Overlopende passiva	15.992	-5.139	-	-	-
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa			-	-	-	-	-

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-3-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Gemeenten	Naam veiligheidsregio	Besteding (jaar T)	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01	Aard controle R Indicator: A12B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05	
			050823 Veiligheidsregio Groningen	€ 0	Ja	€ 6.879	Ja	
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: A13/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/02	Aard controle R Indicator: A13/03	Aard controle R Indicator: A13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/05	
			€ 26.089	Ja	€ 0	€ 26.089	Nee	
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle R Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 2.938.000	€ 777.793	€ 0	€ 90.422	€ 0	€ 314.716
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11	
			€ 0	€ 171.990	€ 4.292.921	€ 4.292.921	Nee	

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
				Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
				1	67	1	1	Ja	Ja
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1			
				Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09			
				Nee					
				Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
				Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
				Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12	Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13	Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/14	Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/15
				€ 2.664	€ 2.664			€ 0	€ 0
				Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
				Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21
				€ 380	€ 25.460	€ 3.468	€ 3.468	€ 0	€ 0
				Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	
				Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26	
€ 48.000	€ 48.000	€ 0	€ 0	€ 51.848					

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingewild)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
		Gemeenten	1 SUVIS21-01064054	€ 0	€ 0	Nee	Uitstel aangevraagd im op te stellen IHP	Nee
			2 SUVIS21-01086683	€ 16.539	€ 16.539	Ja	Uitstel aangevraagd im op te stellen IHP	Ja
			3 SUVIS21-01091264	€ 0	€ 0	Nee	Uitstel aangevraagd im op te stellen IHP	Nee
			4 SUVIS21-01091270	€ 0	€ 0	Nee	Uitstel aangevraagd im op te stellen IHP	Nee
			5 SUVIS21-01091557	€ 0	€ 0	Nee	Uitstel aangevraagd im op te stellen IHP	Nee
			6 SUVIS21-01091568	€ 0	€ 0	Nee	Uitstel aangevraagd im op te stellen IHP	Nee
			7 SUVIS21-01657657	€ 0	€ 0	Nee	Uitstel aangevraagd im op te stellen IHP	Nee
			Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingewild)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09			
			1 SUVIS21-01064054	N.v.t.				
			2 SUVIS21-01086683	Ja				
			3 SUVIS21-01091264	N.v.t.				
			4 SUVIS21-01091270	N.v.t.				
			5 SUVIS21-01091557	N.v.t.				
			6 SUVIS21-01091568	N.v.t.				
			7 SUVIS21-01657657	N.v.t.				
BZK	C45	Specifieke uitkering Groningse proeftuinen aardgasvrije wijken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-ready gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
			Aard controle R Indicator: C45/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C45/02	Aard controle D2 Indicator: C45/03	Aard controle D2 Indicator: C45/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C45/05	Aard controle R Indicator: C45/06
		Gemeenten	€ 72.572	€ 72.572	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C45/07					
			Nee					

BZK	C47	Volkshuisvesting	Gemeenten	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	
				Aard controle n.v.t. Indicator: C47/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/04	Zelfstandige uitvoering	Aard controle R Indicator: C47/05	Aard controle R Indicator: C47/06
				1 2021-0000054413	0	0	0	€ 25.440	€ 25.440	
				Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan			
				Aard controle n.v.t. Indicator: C47/07	Aard controle R Indicator: C47/08	Aard controle R Indicator: C47/09	Aard controle R Indicator: C47/10			
				1 2021-0000054413	€ 0	€ 0	€ 0			
				Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				Aard controle n.v.t. Indicator: C47/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/12					
				Ja	Nee					
				BZK	C55	Aanpak energiearmoede		Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten
Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04					Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06	
0	€ 0	€ 0	0					€ 0	€ 0	
Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten								
Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09								
134	€ 71.133	€ 71.133								
Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, voerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)					Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen	
Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13					Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15	
0	0	0	0					134	0	

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen <i>Aard controle R Indicator: C62/03</i> € 6.765	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04</i> Nee				
BZK	C79	Specifieke uitkering bevolkingsdaling	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: C79/01</i> € 3.743	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C79/02</i> Nee	Eventuele toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C79/03</i>			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) <i>Aard controle R Indicator: D8/01</i> € 637.434 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06</i> 1 2	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) <i>Aard controle R Indicator: D8/02</i> € 119.707 Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/07</i> € 0	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) <i>Aard controle R Indicator: D8/03</i> € 254.962 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08</i>	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: D8/04</i> € 0	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: D8/05</i> € 666.055 In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende verjaarte periode Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/10</i> € 327.847	
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld <i>Aard controle R Indicator: D14/01</i> € 641.092 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i> 1 2	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen <i>Aard controle R Indicator: D14/02</i> € 0	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R Indicator: D14/03</i> € 0	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: D14/04</i> € 0	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: D14/05</i> € 143.334	

OCW	D15	Middelen schoolgebouwen aardbevingsgebied Groningen	Totale vordering aan OCW dekking Scholenprogramma die op de balans geactiveerd	In welk jaar is de vordering aan OCW of het materieel vast activum geactiveerd?	Afboeking (jaar T) van de vordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering	Cumulatieve afboeking (t/m jaar T) van de ordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering
			<i>Aard controle R Indicator: D15/01</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: D15/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D15/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D15/04</i>
			€ 5.980.663	2021	€ 417.520	€ 835.040
			Adres schoolgebouw	Bruto investering in het Scholenprogramma, onderbouwd met een bedrag per schoolgebouw (t/m jaar T)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D15/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D15/06</i>		
			1 De Horizon; 9781EG Bedum	€ 520.019		
			2 Regenboog; 9781JN Bedum	€ 6.226.201		
			3 Walfridus; 9781HM Bedum	€ 477.406		
			4 Togtemaar; 9781NR Bedum	€ 4.306.499		
			5 Groenland; 9785BG Zuidvoide	€ 2.609.397		
			6 Klinkenborg; 9995PM Kantens	€ 2.460.692		
			7 De Dobbe; 9983SV Roodeschool	€ 2.780.057		
			8 Noordkaap; 9982LB Uithuizemeeden	€ 488.377		
			9 Prisma; 9982BC Uithuizemeeden	€ 2.475.779		
			10 KC Usquert; 9988SC Usquert	€ 2.974.162		
			11 Rank; 9989AT Warffum	€ 4.074.632		
			12 HHC; 9989EB Warffum	€ 88.433		
			13 Nijenstein; 9997NG Zandeweer	€ 275.188		
			14 HHC Uithuizen, 9981JB Uithuizen	€ 1.086.269		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D15/07</i>			
			Nee			
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: D19/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03</i>	
			€ 6.643	€ 6.643	Ja	

IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 IenM/BSK-2014/264595	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 IenM/BSK-2017/296209	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 IenW/BSK-2021/141733	€ 87.904	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 IenM/BSK-2014/264595	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			2 IenM/BSK-2017/296209	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			3 IenW/BSK-2021/141733	€ 103.758	€ 0	€ 0		Nee
IenW	E6B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005- 2009 (SiSa tussen medeoverheden) Tussen provincie en gemeenten afgesloten convenanten/overeenkomsten voor onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde locaties Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen	Besteding (jaar T) aan samenloop	Besteding (jaar T) exclusief samenloop	Aandeel provincie in de besteding (jaar T) na aftrek van de lasten van samenloop	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
			Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/01	Aard controle R Indicator: E6B/02	Aard controle R Indicator: E6B/03	Aard controle R Indicator: E6B/04	Aard controle R Indicator: E6B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/06
			1 vm gasfabriek - vm gem Bedum overeenkomst 23-6-09	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 400.000
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding aan samenloop (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve besteding exclusief samenloop (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatief aandeel provincie in de besteding na aftrek van de lasten van samenloop (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/12
			1 vm gasfabriek - vm gem Bedum overeenkomst 23-6-09	€ 0	€ 2.076.003	€ 0	Ja	De boekhoudkundige afronding vindt plaats in 2023.

IenW	E20	Regeling stimuleringsverkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 0	€ 190.891	€ 60.641	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
			1 210 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone aantal in st	Nee	0	Het Aanleg		
			2 217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur aantal in meters	Nee	0	Het Aanleg		
			3 112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen aantal in st	Ja	1	Noordrand Winsum		
			4 117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur aantal in meters	Ja	200	Noordrand Winsum		
			5 108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Ja	1	Noordrand Winsum		
EZK	F20	Regeling specifieke uitkering impulsaanpak winkelgebieden	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle R Indicator: F20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05	Aard controle R Indicator: F20/06
			1 SPUKIW22-1-03126936	Centrumplannen Uithuizen	€ 0		€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle D1 Indicator: F20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10	Aard controle D1 Indicator: F20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12
			1 SPUKIW22-1-03126936	€ 0	Ja	0	Ja	0
EZK	F20	Regeling specifieke uitkering impulsaanpak winkelgebieden	Kopie beschikingsnummer	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15	Aard controle D2 Indicator: F20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17	
			1 SPUKIW22-1-03126936	Ja		Ja	Nee	

EZK	F34B	Bijdrage Scholenprogramma	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: F34B/01	Aard controle R Indicator: F34B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F34B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F34B/04			
		SiSa tussen medeoverheden	1 061966 Gemeente Het Hogeland	€ 0	€ 1.095.252	Nee			
EZK	F35	Bijdrage aan Provincie en Gemeenten voor aardbevingsgerelateerde inzet	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen - zelfstandige uitvoering	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) - zelfstandige uitvoering	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: F35/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F35/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F35/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F35/04			
			€ 284.424	€ 1.560.000	Ja	Ja			
			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) - uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) - uitvoering door derden				
			Aard controle n.v.t. Indicator: F35/05	Aard controle R Indicator: F35/06	Aard controle R Indicator: F35/07				
			1						
EZK	F38	Nationaal Programma Groningen	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Specifieke uitkering NPG		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie				
			Provincie en Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: F38/01	Aard controle R Indicator: F38/02	Aard controle R Indicator: F38/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F38/04		Aard controle n.v.t. Indicator: F38/05
			1 Centrumplannen plus	€ 644.796	€ 2.952.490		Nee		
			2 Kunstcentrum Ploeg	€ 0	€ 470.000		Nee		
			3 Proces opstellen Lokaal Programmaplan	€ 30.047	€ 294.000		Nee		
EZK	F46	SPUK vierde tranche Nationaal Programma Groningen	Projectnaam/ nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting op eventuele niet-afgeronde projecten		
			Aard controle n.v.t. Indicator: F46/01	Aard controle R Indicator: F46/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F46/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F46/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F46/05		
			1 2021-0000040201 Waterw. Zoutkamp	€ 254.006	€ 262.972	Nee			
			2 Vakland	€ 1.212.925	€ 1.841.833	Nee			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: F46/06						
			Nee						

EZK	F50	SPUK eerste tranche Gebiedsontwikkeling	Besteding (jaar T-3)	Besteding (jaar T-2)	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: F50/01	Aard controle R Indicator: F50/02	Aard controle R Indicator: F50/03	Aard controle R Indicator: F50/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F50/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F50/06
			€ 0	€ 0	€ 163.345	€ 2.598.881	€ 2.762.227	Nee
EZK	F201	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel A Nationaal Programma Groningen Vanaf tranche 5	Betreft tranche Aard controle n.v.t. Indicator: F201/01	Projectnaam/nummer Aard controle n.v.t. Indicator: F201/02	Beschikingsnummer/ naam Aard controle R Indicator: F201/03	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project Aard controle R Indicator: F201/04	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicator: F201/05	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F201/06
			1 5	Centrumplan Leens	2021-0000079095	€ 78.851	€ 78.851	
			2	EnneJans Heerd	2021-0000079095	€ 828.326	€ 1.578.326	
			3	Nieuw Roakeldais	PWJZ/22514694	€ 1.011.326	€ 1.011.326	
			4 6	Proces opstellen lokaal prgr.plan	PWJZ/22514694	€ 152.247	€ 152.247	
			Kopie projectnaam	Project afgerond (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: F201/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F201/08				
			1 Centrumplan Leens	Nee				
			2 EnneJans Heerd	Nee				
			3 Nieuw Roakeldais	Nee				
			4 Proces opstellen lokaal prgr.plan	Nee				
EZK	F202	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel B Verbetering van de sociale cohesie	Betreft tranche Aard controle n.v.t. Indicator: F202/01	Beschikingsnaam/ nummer Aard controle n.v.t. Indicator: F202/02	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F202/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: F202/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F202/05	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F202/06
			1 2	Onderdeel B verbetering soc.cohesie / WJZ/22514694	€ 3.822	€ 3.822	Nee	
EZK	F203	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel C Aardbevingsgerelateerde inzet	Beschikingsnaam / nummer Aard controle n.v.t. Indicator: F203/01	Betreft tranche Aard controle n.v.t. Indicator: F203/02	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: F203/03	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: F203/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F203/05	
			1 Aardbevingsgerelateerde inzet / 2021-0000079105	2e	€ 120.399	€ 1.970.000	Ja	
			2 Aardbevingsgerelateerde inzet / WJZ/22514694	3e	€ 1.237.954	€ 1.237.954	Nee	

EZK	F204	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel D activiteiten BLOK D	Beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: F204/01	Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) Aard controle R Indicator: F204/02	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: F204/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F204/04	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F204/05	
			1 PDGGO-DVPG / 22508135	€ 0	€ 0	Nee		
EZK	F205	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel E Sociaal-emotionele ondersteuning	Beschikkingnaam/ nummer Aard controle n.v.t. Indicator: F205/01	Betreft tranche Aard controle n.v.t. Indicator: F205/02	Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) Aard controle R Indicator: F205/03	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: F205/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F205/05	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F205/06
			1 2021-0000079136	1e tranche HHL	€ 112.074	€ 112.074	Nee	
			2 WJZ/22514694	2e tranche HHL	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 13.691.202	€ 308.652	€ 788.010	€ 3.737	€ 68.652	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 302.302	€ 28.398	€ 0	€ 1.217.008	€ 6.423	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03	Besteding (jaar T) Bob Rijk Aard controle R Indicator: G3/04	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 139.425	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 5.068	€ 0	€ 82.082	€ 46.945	€ 4.537
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 256	€ 0	€ 16.067	€ 33.990	€ 2.018
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 3.179	€ 0	€ 0	€ 8.508	€ 916
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 6	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 1.981	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	-€ 170	€ 0	€ 98.149	€ 89.443	€ 7.471
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0			
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 4.363	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6 Totaal	4.363	0	0		

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	Baten (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>				
			€ 23.192	€ 0	Ja				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04</i>				
			€ 1.000	€ 0	Ja				
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_ deel gemeente Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G13/01</i>	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G13/02</i>	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G13/03</i>	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G13/04</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H4/01</i>	Totale werkelijke berekende subsidie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>					
			€ 628.763	€ 507.305					
			Activiteiten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken <i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken <i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten <i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>	
			1.1	€ 142.282	€ 142.282	€ 0	€ 0		
			2.1.3	€ 168.552	€ 168.552	€ 0	€ 0		
			3.2.2	€ 18.369	€ 0	€ 18.369	€ 0		
			4.2.3	€ 118.291	€ 0	€ 118.291	€ 0		
			5.3.1	€ 33.400	€ 0	€ 0	€ 33.400		
			6.3.2	€ 26.411	€ 0	€ 0	€ 26.411		

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			1 1042938	€ 56.575	€ 0	€ 33.844	€ 0	€ 33.844
			2 1032907	€ 127.713	€ 0	€ 112.631	€ 0	€ 127.713
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
			1 1042938	Nee				
			2 1032907	Ja				
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 29.771	Ja	Nee			
GRO	GRO2C	Verkeer en vervoer Groningen	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/02	Aard controle R Indicator: GRO2C/03	Aard controle R Indicator: GRO2C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/06
			1 2020-070192	Doorgaande route Ulrum, Leens en Wehe den Hoon	€ 956.197		€ 2.253.743	Wehe Leens Ulrum
			2 2018-053777	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0			Ernstheemsterpad Eenrum
			3 2018-053845	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0			Aagstweg Eenrum
			4 2021-042213	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 164.635		€ 164.635	Dudedijkpad Usquert
			5 2021-042211	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 278.453		€ 278.453	Fietspad Rasquerdemaar Tinalli
			6 2021-045068	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 111.365		€ 111.365	Witrokkelpad Warffum
			7 2018-052258	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 46.016		€ 46.016	Zevenbruggetjesweg Bedum
			8 2020-099340	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 34.935		€ 102.996	NABO's Warffum en agrologistieke weg
			9 2021-042096	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 101.000	€ 101.000	Fietssuggestiestroken Onderdendamsterweg Winsum
			Kopie beschikkingnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is atgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/07	Aard controle R Indicator: GRO2C/08	Aard controle R Indicator: GRO2C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/11	
			1 2020-070192	€ 388.271		€ 965.675	Nee	
			2 2018-053777	€ 0			€ 0	Nee
			3 2018-053845	€ 0			€ 0	Nee
			4 2021-042213	€ 120.750		€ 120.750	Nee	
			5 2021-042211	€ 225.000		€ 225.000	Nee	
			6 2021-045068	€ 37.933		€ 37.933	Nee	
			7 2018-052258	€ 46.016		€ 46.016	Ja	
			8 2020-099340	€ 34.935		€ 102.996	Nee	
			9 2021-042096	€ 0	€ 25.250	€ 25.250	Ja	

GRO21C	Regiospecifiek pakket (RSP)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/02	Aard controle R Indicator: GRO21C/03	Aard controle R Indicator: GRO21C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/06
	SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	1 2020-076540	Kortsluitpunt Winsum	€ 3.840.089		€ 5.487.184	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/07	Aard controle R Indicator: GRO21C/08	Aard controle R Indicator: GRO21C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/11	
		1 2020-076540	€ 2.637.181		€ 3.768.733	Nee	
GRO8C	Leefbaarheid Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/02	Aard controle R Indicator: GRO8C/03	Aard controle R Indicator: GRO8C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/06
	SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	1 2017-108.546/2/A.8	Uitvoerings-programma Leefbaarheid	€ 14.300.253		€ 28.880.884	
		2 2017-091.459/45/A.6	Leefbaarheid Groningen	12.425,00	-€ 67.322	€ 332.557	Er zijn correcties gemaakt om de bestedingen weer aan te laten sluiten op de beschikking.
		3 2021-099507	Van Waarde	€ 2.502		€ 2.502	
		4 2020-088208	Uitvoeringsagenda detailhandelsvisie	€ 62.133		€ 76.246	
		5 353684	Leefbaarheid Groningen/Boukemapark Uithuizen	€ 0		€ 3.335.854	
		6 2019-055410-2	Herinrichting Oosterstraat Warffum	€ 73.203		€ 95.687	
		7 2013-33730/34/A14	Leefbaarheid krimpgebieden / Pgr. Krimp en Leefbaarheid De Mame	€ 8.752		€ 3.504.147	Voorgaande jaren werd deze regeling op een andere wijze verantwoord en gecontroleerd
		8 2022-104743	Onderzoek uitbreiding Kantens	€ 0		€ 0	
		Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/07	Aard controle R Indicator: GRO8C/08	Aard controle R Indicator: GRO8C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/11	
		1 2017-108.546/2/A.8	€ 500.000		€ 500.000	Nee	
		2 2017-091.459/45/A.6	€ 12.425	€ 31.853	€ 166.278	Nee	
		3 2021-099507	€ 2.502		€ 2.502	Nee	
		4 2020-088208	€ 62.133		€ 76.243	Nee	
		5 353684	€ 0	€ 250.000	€ 1.650.000	Ja	
		6 2019-055410-2	€ 73.203		€ 95.687	Nee	
		7 2013-33730/34/A14	€ 7.877		€ 3.153.732	Nee	
		8 2022-104743	€ 0		€ 0	Ja	

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Het Hogeland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeente Het Hogeland te Uithuizen gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Het Hogeland op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 16 november 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022 en de toelichting;
2. de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en toelichting op de balans;
3. het overzicht van baten en lasten over 2022 en de toelichting;
4. de overige toelichtingen;
5. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
6. het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2022 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 16 november 2022, het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 16 november 2022 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Het Hogeland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover.

Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.892.500. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 94.625 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen, of in het kader van de SiSa- of WNT, relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het risico op het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college van burgemeester en wethouders. In onze controle hebben wij bovendien de volgende frauderisico's onderkend:

- frauderisico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd;
- frauderisico dat verkregen subsidies niet aan de juiste periode zijn toegerekend en niet voldaan wordt aan subsidievoorwaarden.

Deze risico's zijn niet zodanig dat we hieraan significante aandacht hebben besteed. Op basis van onze risicoanalyse hebben wij geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd.

De door ons uitgevoerde specifieke werkzaamheden voor de geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:

Het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college van burgemeester en wethouders

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het college van burgemeester en wethouders hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria, zoals de memoriaalboekingen en de schattingsposten. Deze journaalposten alsook de belangrijke schattingen van het college van burgemeester en wethouders, zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en de volledigheid van de voorzieningen, hebben wij in detail gecontroleerd. Eveneens hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen.

Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen worden niet nageleefd

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing rondom aanbestedingen voor het aangaan van contracten. Verder hebben wij kennis genomen van de aanbestedingsrichtlijnen en de eigen analyse op het voldoen aan deze richtlijnen van de gemeente Het Hogeland en een gegevensgerichte controle verricht op geselecteerde crediteuren en de hieraan ten grondslag liggende contracten om vast te stellen dat is voldaan aan de aanbestedingsrichtlijnen.

Verkregen subsidies zijn niet aan de juiste periode toegerekend en/of er wordt niet voldaan aan de subsidievoorwaarden

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing rondom het verantwoorden van subsidiebaten en het evalueren van het continu voldoen aan subsidievoorwaarden. Tevens hebben wij een gegevensgerichte controle verricht op de in het boekjaar verantwoorde subsidiebaten, waarbij met behulp van de subsidiebeschikkingen en andere documenten is vastgesteld dat de batens in het juiste boekjaar verantwoord zijn en dat gemeente Het Hogeland voldoet aan de eventuele voorwaarden zoals uiteengezet in de subsidiebeschikkingen.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in het jaarverslag heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten. Onze werkzaamheden om deze inschatting van het college van burgemeester en wethouders te evalueren omvatten onder andere:

- kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college van burgemeester en wethouders en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle van de jaarrekening kennis hebben en door het college van burgemeester en wethouders te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten en deze waar relevant te valideren met onderliggende documentatie;
- kennisnemen van de meerjarenbegroting 2023-2026 en de ontwikkelingen in de sector lokale overheden en het evalueren hiervan;
- vastgesteld dat de verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare ratio's;
- inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over haar kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering na de periode van beoordeling.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

1. het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
2. overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 16 november 2022.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol 2022 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 16 november 2022, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 7 juni 2023
Flynth Audit B.V.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

S. Hof MSc RA

Bestemming resultaat en aanvullende voorstellen

Bestemming rekeningresultaat 2022

Wij stellen u voor:

1. Het jaarverslag en de jaarrekening 2022 met een positief resultaat van € 20.342.008 vast te stellen;
2. Een bedrag van € 3.846.650 te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden 2023, conform uw besluit van 8 maart 2023;
3. Een bestemmingsreserve 'Opvang Vluchtelingen' te vormen;
4. Een bedrag van € 1.831.000 te bestemmen voor de reserve 'Opvang Vluchtelingen';
5. Een bedrag van € 343.000 te bestemmen voor 'Arbeidsparticipatie';
6. Een bedrag van € 1.010.340 te bestemmen voor de uitbetaling van de Energietoeslag in 2023';
7. Een bedrag van € 70.779 te bestemmen voor 'Bijzondere Bijstand';
8. Een bedrag van € 37.108 te bestemmen voor 'Versterking Sociale Basis';
9. Om het saldo van de punten 1 tot en met 8 ad € 13.203.131 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Bijlagen

I Verklaring van afkortingen

AO/IC	Administratieve Organisatie/ Interne Controle
AOS	Acuut onveilige situatie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
ARCG	Afvalbeheer Regio Centraal Groningen
AU	Algemene Uitkering
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AZC	Asielzoekerscentrum
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	BTW Compensatie Fonds
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
B&O	Beheer en Onderhoud
B&W	Burgemeester en Wethouders
BMWE	Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BRO	Basisregistratie ondergrond
BRP	Basisrioleringsplannen
BRP	Basisregistratie Personen
BSO	Buitenschoolse opvang
BW	Begeleid Wonen
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal administratiekantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CISO	Chief Information Security Officer
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechiek
dBos	de Bibliotheek op School
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DU	Decentralisatie Uitkering
DUO	Dienst uitvoering onderwijs
ECB	Europese Centrale Bank
EBG	Economic Board Groningen
E-HRM	Electronic Human Resource Management
EZ	Economische Zaken
EZK	Economische zaken en Klimaat
FEV	Fonds Economische Versterking
FG	Functionaris Gegevensbescherming
GFT	Groente-, fruit-, en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGPG	Groninger Gemeenten, Provincie Groningen
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GIS	Geografisch Informatiesysteem
GKA	Gelijke Kansen Alliantie
GKB	Gemeentelijke Krediet Bank
GOO	Gemeentelijke opvang Oekraïners
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GSP	Groningen Seaports
GW	Gemeentewet
GWRP	Gemeentelijke Water en Rioleringsplan
GZA	Groninger Zorg Akkoord

HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HHC	Het Hogeland college
HHL	Het Hogeland
HRM	Human Resource Management
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
IBOR	Integraal beleid voor de openbare ruimte
IBP	Interbestuurlijke Programma
I&A	Informatisering en Automatisering
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IKC	Integraal Kind Centra
IMG	Instituut mijnbouwschade Groningen
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IU	Integratie Uitkering
IVN	Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid
I&W	Infrastructuur en Waterstaat
KCA	Klein Chemisch Afval
KC	Kindcentrum
KCC	Klant Contact Centrum
K&C	Kunst en Cultuur
KCDP	Kunstcentrum De Ploeg
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch instituut
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
NABO's	Niet Actief Beveiligde Overwegen
NAM	Nederlandse Aardolie Maatschappij
NCG	Nationaal Coördinator Groningen
NCNP	No cure no pay
NPG	Nationaal Programma Groningen
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NWW	Nieuwe waterwerken
NZV	Waterschap Noorderzijlvest
ODG	Omgevingsdienst Groningen
OJG	Ondersteuner Jeugd en Gezin
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OTO	Opleiden, Trainen, Oefenen
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaak Belastingen
OZEB	Object zonder extern bluswater
P&C	Planning en Control
PDCA	Plan, do, check, act
PG&Z	Publieke Gezondheid & Zorg
PIP	Plan Inburgering en Participatie
PO	Passend Onderwijs
ProGrESCo	Provinciaal Groninger Energie Service Collectief
PSA	Provinciaal Sport Akkoord
RDW	Rijksdienst voor het wegverkeer
RES	Regionale Energie Strategie
RGA	Regio Groningen Assen
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RIGG	Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten
RIVM	Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu
RO	Ruimtelijke Ordening
ROZ	Raad voor Onroerende zaken
SAW	School Als Wijk

SBE	Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta
SD	Sociaal Domein
SIB	Strategisch informatie beleid
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)
SROI	Social Return on Investment
SVN	Stimuleringsfonds volkshuisvesting
SW	Sociale Werkplaats
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
THV	Tijdelijke huisvesting
TONK	Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VEGANN	Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord- Nederland
VCA	Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist aannemers
VJN	Voorjaarsnota
VKB	Volkskredietbank
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
VO	Voortgezet onderwijs
VpB	Vennootschapsbelasting
VRG	Veiligheidsregio Groningen
Vsv-ers	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WDO	Wet Digitale overheid
WEC	Werelderfgoed Centrum
WEC-W	Wereld Erfgoed Centrum Waddenzee
Wgs	Wet gemeentelijke schuldhelpverlening
WIZ	Werk in Zicht
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WPA	Werkplein Ability
WPO	Wet op het primaire onderwijs
Wsob	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
WsW	Wet sociale werkvoorziening
WTCG	Warmtetransitie Centrum Groningen
WW	Werkloosheidswet
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel

II Overzicht taakvelden

(bedragen x € 1.000)

	Primitieve begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Rekening 2022		
Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten		Saldo
0.01 Bestuur	2.694	0	-2.694	3.110	1.500	-1.610	2.916	454	-2.461
0.02 Burgerzaken	1.546	703	-843	1.582	656	-927	1.513	615	-898
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	413	387	-26	465	390	-74	438	355	-83
0.4 Overhead	25.596	180	-25.416	30.901	190	-30.710	27.737	768	-26.970
0.5 Treasury	-960	489	1.449	-925	844	1.769	-510	939	1.449
0.61 OZB woningen	287	7.658	7.371	327	7.834	7.506	269	7.897	7.628
0.62 OZB niet-woningen	243	18.429	18.186	243	18.624	18.381	193	18.334	18.140
0.64 Belastingen overig	773	57	-716	922	57	-865	919	146	-774
0.70 AU en overige uitkering gemeentefonds	0	102.145	102.145	0	110.894	110.894	0	112.697	112.697
0.80 Overige baten en lasten	-1.659	-383	1.276	-2.721	-523	2.197	419	96	-322
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Reservemutaties	7.649	2.224	-5.424	9.543	9.864	321	12.254	9.657	-2.597
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	2.656	0	-2.656	8.341	0	-8.341	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.259	0	-4.259	8.260	3.950	-4.310	6.546	4.371	-2.175
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.088	0	-1.088	1.400	255	-1.146	1.219	98	-1.121
2.1 Verkeer en vervoer	8.368	109	-8.259	8.791	809	-7.982	8.035	924	-7.112
2.2 Parkeren	131	188	57	53	0	-53	23	0	-23
2.3 Recreatieve havens	172	28	-144	170	28	-142	116	17	-99
2.4 Economische havens en waterwegen	970	0	-970	1.052	0	-1.052	504	1	-503
3.1 Economische ontwikkeling	310	0	-310	536	0	-536	365	0	-365
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	541	190	-351	644	606	-39	813	1.277	464
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	327	50	-277	469	51	-418	405	59	-346
3.4 Economische promotie	252	583	331	319	587	268	226	637	410
4.1 Openbaar basisonderwijs	10	0	-10	10	0	-10	2	0	-2
4.2 Onderwijshuisvesting	3.240	0	-3.240	3.435	191	-3.244	2.677	349	-2.328
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.257	577	-2.680	4.497	1.841	-2.656	4.414	1.677	-2.737
5.1 Sportbeleid en activering	426	0	-426	501	75	-426	592	101	-491
5.2 Sportaccommodaties	3.984	516	-3.468	4.366	847	-3.519	4.781	956	-3.826

5.3	Cultuurpresent., -productie en -particip	576	0	-576	916	0	-916	856	0	-856
5.4	Musea	152	0	-152	261	0	-261	208	0	-208
5.5	Cultureel erfgoed	331	0	-331	2.236	1.880	-356	307	29	-278
5.6	Media	1.132	143	-988	1.150	144	-1.006	1.132	148	-984
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.450	25	-2.425	3.336	45	-3.291	2.829	103	-2.726
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.530	126	-4.404	6.159	927	-5.232	5.038	424	-4.615
6.2	Wijkteams	1.459	0	-1.459	1.805	0	-1.805	1.448	30	-1.419
6.3	Inkomensregelingen	22.981	18.940	-4.041	24.496	17.164	-7.332	24.613	17.243	-7.370
6.4	Begeleide participatie	13.597	3.120	-10.477	13.247	2.926	-10.321	13.569	3.086	-10.483
6.5	Arbeidsparticipatie	2.518	0	-2.518	2.589	185	-2.404	2.717	277	-2.440
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.408	0	-2.408	2.436	0	-2.436	2.511	0	-2.511
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	14.060	348	-13.712	12.561	391	-12.170	12.128	451	-11.676
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	19.333	0	-19.333	20.901	0	-20.901	20.138	0	-20.138
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	2.780	2.373	-407	1.776	1.503	-273	1.776	1.984	209
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	2.389	0	-2.389	2.417	128	-2.289	2.016	75	-1.941
7.2	Riolering	3.878	5.300	1.422	3.878	5.300	1.422	3.770	4.870	1.100
7.3	Afval	5.759	6.447	688	5.995	7.350	1.355	5.924	7.570	1.646
7.4	Milieubeheer	582	0	-582	938	194	-744	551	0	-551
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.016	738	-277	1.014	501	-513	1.039	658	-381
8.1	Ruimtelijke ordening	1.112	15	-1.097	2.070	114	-1.956	1.241	4	-1.237
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	190	182	-8	247	182	-65	3.160	3.145	-15
8.3	Wonen en bouwen	5.695	3.614	-2.080	9.730	7.949	-1.781	5.416	7.073	1.657
Totaal taakvelden					206.449	206.449		189.254	209.596	20.342

III Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Periode	Omschrijving
Programma Veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Stichting Halt	2021	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS- Criminaliteit CBS-Diefstallen	2021	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS- Criminaliteit CBS-Diefstallen	2021	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS- Criminaliteit CBS-Diefstallen	2021	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimten)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS- Criminaliteit CBS-Diefstallen	2021	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.
Programma Economie & Werkgelegenheid				
Funciemenging	%	CBS BAG/LISA	2021	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	2021	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Programma Leefbaarheid & Voorzieningen				

Absoluut verzuim	<i>Aantal per 1.000 leerlingen</i>	DUO/Ingrado	2021	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar
Relatief verzuim	<i>Aantal per 1.000 leerlingen</i>	DUO/Ingrado	2021	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	<i>% deelnemers aan het VO en mbo onderwijs</i>	DUO/Ingrado	2021	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	2020	Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Programma Sociaal domein & Volksgezondheid				
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	CBS Bevolkingsstatistiek/ LISA	2021	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	CBS Jeugd	2020	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS Jeugd	2021	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS Arbeidsdeelname	2021	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS Jeugd	2021	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS Participatiewet	2021	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.

Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS Participatiewet	2020	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	2022	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	2022	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS Jeugd	2022	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	CBS Monitor Sociaal Domein WMO	2022	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.
Programma RO, Wonen & Duurzaamheid				
Omvang huishoudelijk afval	Kg/inwoner	CBS statistiek huishoudelijk afval	2017	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Hernieuwbare elektriciteit	%	Berekening	2020	
Gemiddelde WOZ-waarde	x € 1.000	CBS- Statistiek Waarde Onroerende Zaken	2022	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BAG	2021	Het aantal nieuwbouwwoningen.
Demografische druk	%	CBS Bevolkingsstatistiek	2022	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 67 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 67 jaar.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	COELO	2022	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	2022	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Programma Bedrijfsvoering				
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2022	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2022	Het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	2022	De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	2022	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.
Overhead	% van de totale lasten	Eigen gegevens	2022	Overhead betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

IV Investeringskredieten

Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Restant	Afsluiten
De Tirrel - Klimaat en energie (WKO)	1.175.000	-	1.175.000	
De Tirrel: infrastructuur(W-7210051)	1.100.000	31.207	1.068.793	
De Tirrel - voorber. School (OUD)	1.220.130	3.556.669	-2.336.539	
De Tirrel - voorbereidingskosten	4.803.419	22.972.561	-18.169.142	
De Tirrel - grondkosten	1.600.000	345.374	1.254.626	
De Tirrel: Onderwijs	4.965.964	-	4.965.964	
De Tirrel - voorber. sport (OUD)	859.764	452.533	407.231	
De Tirrel: sporthal	6.859.386	-	6.859.386	
De Tirrel - voorber. Maatsc ruimte (OUD)	7.113.444	-881.831	7.995.275	
De Tirrel	29.697.107	26.476.513	3.220.594	
Fietsplan (2018)(E-72100130)	408.431	505.921	-97.490	
Fietsplan 2020 (vm E)	379.000	100.974	278.026	
Fietsplan 2021	354.000	173.857	180.143	
Fietsplannen	1.141.431	780.752	360.679	
NPG: Centrumplan Uithuizermeeden Plus	-	-	-	
Uitvoering Bederawalda(B-72100010)	1.033.590	421.174	612.416	
NPG Centrumplan Leens	-	-	-	
NPG: proceskosten centrumplannen	-	-	-	
Openbare ruimte centrum Bedum	1.000.000	463.680	536.320	
NPG: Centrumplan Bedum Plus	-	-	-	
BRP Centrumplan Bedum 2017(B-77200002)	133.617	67.810	65.807	
NPG: Centrumplan Uithuizen Plus	-	-	-	
Infrastructuur Centrum Winsum(W-7210043)	1.500.000	235.885	1.264.115	
Versterking Centrum Winsum(W-7210047)	1.000.000	317.983	682.017	
NPG: Centrumplan Winsum Plus	-	-	-	
Reconstructie Molenweg(B-72100001)	767.000	216.123	550.877	
Herinrichting Molenweg Bedum(B-72100020)	18.000	2.265	15.735	
Damwand Boterdiep Zz en Molenweg Bedum	500.000	-	500.000	
Centrumplannen	5.952.207	1.724.920	4.227.286	
De Wierde Leens(m-I020033)	325.270	325.331	-61	x
Herinrichting WDH, L & U Wegen	955.250	971.605	-16.355	x
Herinrichting WDH, L & U Bijdr. Prov.	-	-	-	
Herinrichting WDH, L & U – Riolering	1.890.000	1.859.816	30.184	x
Herinrichting Wehe den Hoorn, Leens, Ulrum	3.170.520	3.156.752	13.768	
Herinrichting Oosterstraat	-	-	-	
NPG Herinrichting Oosterstraat Warffum	-	-	-	
Oosterstraat Warffum – Verlichting	11.500	828	10.672	
Oosterstraat Warffum – Riolering	85.000	7.371	77.629	
Herinrichting Oosterstraat Warffum	96.500	8.199	88.301	
Herstr de Marne wegen(m-I020081)	269.000	226.634	42.366	
Herstructur de Marne dorpen(m-I080031)	111.000	118.122	-7.122	
Herstructurering de Marne	380.000	344.757	35.243	

Handhav kwaliteit koopsector(m-P003010)	468.990	236.496	232.494	
Expertise concentr.onderwi(m-P003020)	25.000	-	25.000	
Regiefunctie volkshuisvesting(m-P003030)	46.311	46.000	311	
Onderst leegstaand vastg(m-P0030400)	91.374	4.395	86.979	
Vernieuwing onderwijsstruct(m-P003050)	1.649.332	1.649.332	0	
Monitoring vitale verandering(m-P003060)	262.102	-	262.102	
Herstr openbare/ruimte(m-P003070)	174.259	13.020	161.239	
Tbv Cofinanciering(m-P003080)	8.633	-	8.633	
Dekking Project(m-P003090)	-2.771.407	-1.935.373	-836.034	
Krimp en Leefbaarheid	-45.406	13.870	-59.276	
OHV: uitbr. permanent Horizon Bedum	446.120	446.040	80	x
OHV: uitbr. semi permanent Pieterburen	230.843	342.382	-111.539	x
Onderwijshuisvesting	676.963	788.422	-111.459	
Reconstructie Waldadri(B-72100012)	1.830.548	1.916.555	-86.007	x
Revitalisering Geert Reinderspark Bedum	310.000	165.440	144.560	x
Project Bedum	2.140.548	2.081.994	58.554	
Herinrichting Stationsgebied(B-72100018)	155.000	470.091	-315.091	x
BRPHer.Stationsg.Bedum(40jr)(B-77220021)	175.000	-79.029	254.029	x
Project herinrichting stationsgebied	330.000	391.063	-61.063	
Tijd. school Uithuizermeeden Infra	150.000	76.881	73.119	
Nieuwbouw Prisma Uithuizermeeden	1.017.448	-55.116	1.072.564	
Nieuwbouw Jansenius de Vries/De Rank	1.726.219	1.744.042	-17.823	
Versterking Nijenstein incl gymzaal	1.010.775	-369.379	1.380.154	
Versterking HHC Uithuizen	2.238.993	-4.832.089	7.071.082	
Versterking HHC Warffum	224.652	-3.018.199	3.242.851	
Versterk. school De Noordkaap/De Sterren	305.793	108.975	196.818	
Tijdelijke school Uithuizermeeden	-	241.901	-241.901	
Herinr. oude locatie Togtemaarschool	-	40.545	-40.545	
Nieuwbouw Togtemaarschool(B-74210004)	1.321.803	1.252.136	69.667	
Verbouw Regenboog(B-74210005)	1.398.669	1.293.151	105.518	
Nieuwbouw Groenland(B-74210006)	262.595	106.327	156.268	
Verbouw Walfridus (B-74210003)	327.301	327.301	0	
Nieuwbouw school De Dobbe	1.042.027	1.065.766	-23.739	
Nieuwbouw school Usquert	1.477.925	1.450.572	27.354	
Nieuwbouw Klinkenborg school	840.031	510.849	329.182	
Scholenprogramma	13.344.231	-56.339	13.400.570	
Lening Stichting Schilligehamster Zon	155.000	-	155.000	
Winsum-West: infrastructuur(W-7210050)	1.754.400	1.491.536	262.864	
Winsum-West: voorber.(W-7531023)	335.000	259.035	75.965	
Winsum-W:clubgebouw(kleedkam)(W-7531025)	1.549.000	1.824.550	-275.550	
Winsum-West: duurzaamheid(W-7531028)	80.000	7.342	72.658	
Winsum-W: velden (W-7531029)	1.405.000	1.364.822	40.178	
Winsum- West	5.278.400	4.947.285	331.115	
Herinrichting Openbare ruimte SV Bedum	375.000	-	375.000	
Accommodatie SV Bedum	4.015.000	92.960	3.922.040	
Kunstgrasveld SV Bedum	700.000	695.765	4.235	
SV Bedum	5.090.000	788.725	4.301.275	
Herinrichting openbare ruimte(m-P005010)	800.000	297.033	502.967	
Projectmedewerkers(m-P005031)	-	960	-960	x
Structplan Openb. ruimte & bebouwing	30.000	9.266	20.734	

Ontwerp openbare ruimte(m-P005051)	20.000	15.429	4.571	
Onvoorzien(m-P005080)	269.000	82.563	186.437	
Werelderfgoedcentrum NPG - subsidie	-	-	-	
Werelderfgoedcentrum NPG - proceskosten	-	-	-	
WEC	1.119.000	405.250	713.750	
Verkeer en parkeren Lauwersoog	58.500	47.986	10.514	
WEC Inrichting parkeerterrein	676.233	-	676.233	
WEC Hekwerken	71.529	-	71.529	
WEC Openbare verlichting	42.529	-	42.529	
WEC Slagboominstall./bet.automaat	473.612	-	473.612	
WEC Laadpalen	105.835	-	105.835	
WEC Parkeerverwijzing	65.058	-	65.058	
WEC Fietsenstalling	52.893	-	52.893	
WEC Verkeer en parkeren Lauwersoog	1.546.189	47.986	1.498.203	
CV installatie werkplaats Bedum	9.555	-	9.555	
Schuifdeuren buitendienst(B-70140011)	41.330	-	41.330	
Geb buitendst 8 overheaddeur(B-70140012)	49.616	22.350	27.266	
MJOP cv-ketel gymz Schoolstr(B-70130004)	17.176	-	17.176	
Dak Zwembad De Beemden	187.600	194.950	-7.350	x
Afdekking Zwembad De Hoge Vier	63.000	79.437	-16.437	x
Uitvoer legion-maatregel2016(W-7714005)	408.900	359.665	49.235	
Gymzaal Octopus Eenrum(m-P02001520)	308.550	303.459	5.091	
Toegangssysteem	135.000	9.737	125.263	
Kwaliteitsverbeter NPZ(2007)(E-75600016)	196.793	122.697	74.096	
Parkeerplaats kunstcentrum De Ploeg	230.000	-	230.000	
Huisvesting agv Herindeling	440.000	440.401	-401	x
Gr Onderhoud pand Ability Uithuizen	345.000	347.775	-2.775	x
Herstl verdiepvloerNSU(2018)(E-74210021)	2.000.000	1.273.707	726.293	
Raadzaal Uithuizen verbouwing	80.000	-	80.000	
Vervanging telefonie 2022	200.000	119.843	80.157	
Vervanging werkplekken 2022	350.000	310.410	39.590	
Bladeservers	60.000	-	60.000	
Server Grid kaarten	30.000	-	30.000	
WiFi	35.000	-	35.000	
Firewalls	41.500	14.286	27.214	
Vergaderfacilit.(TV's, camera's, beamers	30.000	-	30.000	
Ipads personeel	40.000	22.969	17.031	
Raadzaal Uithuizen techniek	120.000	-	120.000	
Vervanging Telefonie 2021	200.000	200.443	-443	x
Ford Ranger Boa's VTH	51.000	50.886	114	x
Peugeot 2008e SUV BOA's VTH	31.000	30.220	780	x
Peugeot 2008e SUV BOA's VTH	31.000	32.053	-1.053	x
Peugeot 2008e SUV BOA's VTH	31.000	30.220	780	x
Warringalocatie	170.350	19.266	151.084	
Vervanging werkplekken 2020 (W, B, L)	80.000	80.399	-399	x
Vervanging werkplekken 2021 (W, B, L)	80.000	83.953	-3.953	x
Vervanging werkplekken 2022 (W, B, L)	80.000	78.020	1.980	x
Tennisbanen Zuidwolde	121.000	99.220	21.780	x
3 zoutstrooiers Eemsmond	110.274	-	110.274	
Calamiteitenbus Eemsmond	41.500	-	41.500	
Vervanging materieel 2019 (afschr 10 jr)	240.439	85.417	155.022	
Werkvoertuigen groen Eemsmond	89.076	4.220	84.856	
Shovel Eemsmond	52.758	-	52.758	
Traktor Eemsmond	58.822	-	58.822	
2 maaiers 2020 (vm E)	144.476	80.000	64.476	
Achtermaaier 2020 (vm E)	16.482	16.500	-18	x

Vervanging materieel 2020 (7jr)	4.859	-	4.859	
Ziltmaaiers (4 stuks)	450.000	154.404	295.596	
Vervanging materieel 2020 (10jr)	80.439	81.399	-960	x
Maaimachine + korf/klepel	130.549	-	130.549	
Heftruck	18.229	-	18.229	
Containers met hydro kleppen	30.058	-	30.058	
Tractor	22.075	-	22.075	
Frontmaaier	15.500	-	15.500	
Vervanging materieel 2021 (7jr)	399.406	197.390	202.016	
Vervanging materieel 2021 (10jr)	240.439	224.581	15.858	
Vervanging materieel 2022 (7 jr)	615.817	-	615.817	
Vervanging materieel 2022 (10 jr)	240.439	3.062	237.377	
Vervang Citroen Jumpy 2017(B-70160009)	19.118	-	19.118	
Vervanging busje 2017(B-70160010)	21.612	-	21.612	
Beregeningspomp	11.400	-	11.400	
Wiepoopad Winsum	100.000	101.688	-1.688	
Romp-akkoord Fietsroute-plus Winsum	125.000	25.772	99.228	
Rompakkoord: maatregelen N361(W-7210039)	30.000	36.121	-6.121	
Rompakkoord: kortsluiting Ranum(W-7210040)	2.100.000	1.719.047	380.953	
Noordelijke dorpsrand Winsum	81.800	57.461	24.339	x
Onvoorzien (gem)(M-P00466001)	-	11.244	-11.244	
Startersleningen(B-78100005)	100.000	87.453	12.547	
Startersleningen(W-7822800)	1.000.000	400.000	600.000	
Startersleningen(E-78210008)	1.400.000	1.119.312	280.688	
NPG Project Enne Jans Heerd	-	-	-	
Woonplan Wolderinghstr. Zoutkamp	-15.800	-18.814	3.014	
Woonplan vm City theater/538	-	-328.400	328.400	
IJsbaan Winsum	130.000	121.045	8.955	x
Woonplan Van Speykstraat Roodeschool	35.000	199.300	-164.300	
Krediet spoorwegveiligheid(W-7210049)	2.840.000	542.200	2.297.800	x
Sanering verkeersl.N361/N363(W-7723002)	-	-	-	
Aardgasvrije wijk Zuidwolde	-	-	-	
Truck WPA	92.500	92.600	-100	x
Lasersnijmachine WPA	225.000	63.900	161.100	
Buigmachine BM-42 WPA	62.000	17.550	44.450	
NPG Tocamaheerd	-	-	-	
NPG Tijd voor Toekomst	-	-	-	
Herinr. komtaverse Roodeschool-Oosteinde	-	4.426	-4.426	x
BRP Boterdiep Bedum 2017(B-77200001)	470.000	50.289	419.711	
Tweede ontsluiting Lauwersoog	957.000	-	957.000	
Damwand Boterdiep Wz Bedum	500.000	131.288	368.712	
Struc.aanpak bagger vaargNPZ(E-75600032)	500.000	18.004	481.996	
Vervanging beschoeiing 2018(B-72400001)	561.980	438.030	123.950	
BRP Woonwijk Uilenest(B-77220011)	46.625	23.284	23.341	
BRP Ter Laan 3 Bedum (40jr)(B-77220018)	42.500	766	41.734	
Relining kritische locaties(m-G336501)	330.000	231.869	98.131	
Onderhoud rioolgemalen(m-G336601)	541.876	286.927	254.949	
Herstructureringsriol de M(m-G336602)	430.000	252.776	177.224	
Rioleringen(mechan)(2017)(E-77220046)	193.598	174.010	19.588	
Rioleringen (overig) (2017)(E-77220047)	102.537	54.229	48.308	
Rioleringen (Overig) 2018(E-77220050)	113.363	85.883	27.480	
Rioleringen (vrijverval)2018(E-77220051)	233.363	25.328	208.036	
GWRP Zuiveringskring Onderdendam	-	6.600	-6.600	x
GWRP Zuiveringskring Ulrum	195.000	-	195.000	
GWRP Zuiveringskring Winsum	105.000	-	105.000	
GWRP Zuiveringskring Uithuizermeeden	245.000	-	245.000	
GWRP Beh.prog Gemalen/Persleidingen	725.000	47.221	677.779	
GWRP Optimaliseren Meetnet Riolering	100.000	27.424	72.576	

GWRP Beh.prog Vrijverval Riolering	1.000.000	2.250	997.750	
GWRP Zuiveringskring Onderdendam 2022	965.000	3.507	961.493	
GWRP Zuiveringskring Ulrum 2022	245.000	-	245.000	
GWRP Zuiveringskring Wehe den Hoorn 2022	781.000	-	781.000	
GWRP Zuiveringskring Winsum 2022	105.000	-	105.000	
GWRP Zuiveringskring Uithuizermdn 2022	145.000	-	145.000	
GWRP beh.prog gemalen/persleidingen 2022	725.000	-	725.000	
GWRP Optimaliseren meetnet Riolering '22	50.000	-	50.000	
GWRP Beheerprog. Vrijval Riolering 2022	1.000.000	-	1.000.000	
Ontsluiting klaarkampweg(m-I020009)	50.000	-	50.000	
Wehesteril(m-I020022)	100.000	-	100.000	
Vervanging Beschoeiing 2018(m-I020110)	782.800	292.678	490.122	
Revital.verhardingen (2017)(E-72100126)	16.244	1.244	15.000	
Beschoeiing 2021	782.800	5.675	777.125	
Civiele constructies 2022	1.523.750	926.435	597.315	
Wegen 2022	1.296.450	1.305.592	-9.142	
Openbare verlichting 2022	57.500	46.417	11.083	
Herinrichting de Vlijt Riolering	50.000	35.000	15.000	
Reconst De Vlijt (Vrije gang-Waldadriift)	200.000	209.631	-9.631	
BRP Tuinbstr Z'wolde (40jr)(B-77220015)	194.750	43.354	151.396	
BRP v BerumstrZ'wolde(40jr)(B-77220016)	66.000	5.193	60.807	
BRP Akkerstraat Z'wolde(B-77220025)	108.000	-	108.000	
GWRP21 Rioolconstr. Margrietlaan e.o.	820.000	846.109	-26.109	x
Pilot bebouwde komgrenzen	80.000	-	80.000	
Pilot maatregelen verkeer Onderdendam	75.000	44.650	30.350	
Veiligheid rondom schoolzones	30.000	-	30.000	
Fietspad Mensingeweer-Baflo(W-7210026)	245.622	25.069	220.553	
Verbindingsweg W-diep(HOV-as)(W-7210031)	355.727	-	355.727	
Spoorwegveiligheid: Hogendoorn	-280.000	-	-280.000	
Infrastructuur Munster (bovenwijken)	747.363	673.032	74.331	
Opheffen NABO's Warffum	290.000	-	290.000	
Voorber. grex Hunsingokanaal Zoutkamp	60.000	-	60.000	
Grond uitbreiding Almersma zuid	2.475.000	2.466.873	8.127	x
Grond nieuwbouw de Tille	885.000	877.635	7.365	x